

ПІД ПРАПОРОМ СУМА

ОГЛЯД ДІЯЛЬНОСТІ
СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДИ АМЕРИКИ

ІЛЮСТРОВАНІЙ ЗБІРНИК

Видання Головної Управи СУМА
Нью-Йорк

1964

UNDER THE BANNER OF U. A. Y. A.

SURVEY OF ACTIVITIES
OF THE UKRAINIAN AMERICAN YOUTH ASS'N

ILLUSTRATED

Published by the Executive Board of U. A. Y. A.

New York 1964

П Е Р Е Д М О В А

Створення Спілки Української Молоді розпочалося нелегально у 1925 р. в поневоленій червоною Росією Україні. Організатором і керівником підпільного СУМ-у був Микола Павлушков, інтелігентний і енергійний юнак, який, складаючи програму, радився з відомими українськими вченими-патріотами Єфремовим, Дурдуківським та іншими. Коли в 1930 р. у Харкові на процесі СВУ-СУМ-у прокурор запитав Миколу Павлушкова: „Ви утворили вашу організацію для боротьби за незалежну Україну?“ — він почув спокійну і впевнену відповідь творця СУМ-у: „Так, ми розглядали сучасну Україну, як колонію Росії“. Цю відповідь почувла вся непоборна Україна.

На еміграції, в усіх країнах вільного світу, цю відповідь-заповіт підхопили тисячні лави організованих у Спілці Української Молоді українців і українок. Вони продовжують у нових обставинах боротьбу проти московського колоніалізму, вказують вільному світові на загрозу для націй і вільного людського духа, плекають усе рідне — українське. Ось про них, про працю оцих передових загонів Воюючої

України, про постання та діяльність Спілки Української Молоді Америки і розповідається у цій книжці.

Збірник „Під прапором СУМА“, звичайна річ, не охоплює всіх проявів діяльності Осередків і Відділів Юного СУМА, однак він є певною мірою підсумком першого десятиріччя існування СУМА та буде цінним документальним джерелом для істориків, сучасних і майбутніх.

Для видання цього збірника був створений комітет, до складу якого входили: інж. Микола Семанишин — голова, Григорій Цебрій — замісник голови, мгр. Євген Гановський — секретар, Ярослав Гуменюк — фінансові справи, Іван Кобаса та Євстахій Несторук — члени комітету і Михайло Фурда — голова Головної Управи Спілки Української Молоді Америки.

Над редагуванням матеріалів працювала редакційна колегія: п-і Валентина Юрченко, письменник Леонід Полтава (головний редактор), ред. Іван Керницький і ред. Вячеслав Давиденко.

Нью-Йорк, 1964.

Микола Павлушков

Організатор і керівник Спілки Української Молоді в Україні у 1925 році, закатований московськими катами після процесу Спілки Визволення України та Спілки Української Молоді, що відбувся у 1930 р. в Харкові. — На запитання прокурора на процесі про те, яку мету мала Спілка Української Молоді, Микола Павлушков гордо відповів: „Як і старше громадянство — створення Самостійної Держави Української“.

ОГЛЯД ДІЯЛЬНОСТІ СПІЛКИ

„...Йти в авангарді визвольної боротьби, віддати себе інтересам Воюючої України, бути готовими на кожний поклик, щоб стати поруч друзів зі зброєю в руках у боротьбі за визволення свого народу, за його щастя, радість і творчу працю...

...Бути високо-організованою й активною молоддю, сталити свою ідейність, підносити знання і навчатися в інших народів усього доброго і корисного та пильно зберігати себе від розкладових впливів, що розхищували б ідейність та моральну стійкість...“

Із „Звернення Воюючої України“

Ці священні засади лягли в основу програми Спілки Української Молоді Америки, що поставила собі за мету стати організованим ядром української молоді у Новому Світі. Поставши, як братня організація відродженого на еміграції СУМ-у (Осередки якого є всюди у вільному світі, де лише поселилися українці), Спілка Української Молоді Америки згуртувала у своїх лавах п'ять із половиною тисяч дійсного і старшого членства та юнацтва, організованих тепер (на 1961 р.) у 36 Осередках і 38 Відділах Юнацтва СУМА.

Коли в березні 1930 року большевики в Харкові нищили творців і керівників Спілки Української Молоді, яка вилонилася із Союзу Визволення України, — чи міг тоді хтось думати, що ідеї Миколи Павлушкова і Бориса Матушевського захоплять у далекій Америці тисячі української молоді, яка присвятить себе великій справі визволення України!

Ініціатором створення СУМА була новоприбула українська молодь — члени СУМ-у з Німеччини. Вона, наснажена духом боротьби у революційному підпіллі на Рідних Землях, вже брала активну участь у змаганнях України з двома окупантами у формаціях Української

Повстанської Армії, з запалом та жертвенністю допомагала Воюючій Україні. І саме ця молодь стала ініціатором створення у Сполучених Штатах Америки організації, яка, продовжуючи славні традиції СУМ-у, об'єднала під кричем „Бог і Батьківщина“ українську ідейну молодь на еміграції. Цей клич для Спілки Української Молоді — живе, повне змісту гасло, яке вона написала на своєму прапорі. Озброєна ідеями творчого націоналізму, збагаченого довголітньою революційною боротьбою, СУМА йде і йтиме під цим гаслом, доки не замайорять над Києвом і Львовом наші синьо-жовті прапори перемоги.

За понад десяток років праці Спілка Української Молоді Америки здобула любов і пошану української спільноти, виховуючи в релігійному дусі своє членство та беручи найжвавішу участь у всьому політично-громадському житті. Важливе місце зайняла СУМА і серед різних молодечих американських організацій. Це підтверджують численні статті і дописи про СУМА в українській та англомовній пресі, звернення до Головної Управи сенаторів та інших високих достойників, а передусім Президента США.

Найбільша гордість і надія Спілки — її молодечий доріст, Юнацтво СУМА народжене вже поза межами України. Своєю участю воно відмолоджує Спілку, забезпечує їй тяглість та вносить животворний, притаманний юності дух, що завжди захоплює і веде вперед.

Своїх успіхів досягнула СУМА жертвенними зусиллями членства, прихильно підтримуваного українською спільнотою, духовними опікунами обох віровизнань, членами Виховних Рад, Батьківськими Комітетами, виховниками і всіми тими, які полюбили сумівську молодь та свій вільний час їй присвячують. А передусім, свої осяги СУМА здобула завдяки співпраці з Організаціями Визвольного Фронту — Відділами ООЧСУ, Товариством був. Вояків УПА, ПАБНА

та студентськими організаціями, з якими спільно діє в українському громадському житті та в політичних виступах назовні.

Ця стаття не має на меті докладно висвітлити історію СУМА, перелічити всі заходи і досягнення Спільки, а лише подати у хронологічному порядку окремі періоди діяльності і найважливіші події з життя Спільки та згадати бодай частково тих, які доклали зусиль для розбудови СУМА і високо тримають сумівський прапор, готові боронити честь України.

ПЕРШІ ОРГАНІЗАЦІЙНІ КРОКИ

Створення на території США молодечої організації, яка охоплювала б маси новоприбулої молоді, даючи їй певні напрямні в суспільному житті за цілком нових і невивчених обставин, було необхідністю. По великих осередках поселення українців, як Ньюарк, Філядельфія, Нью-Йорк, Чикаго — групи молоді, найбільш ініціативної та з досвідом суспільно-політичної праці, самі почали шукати нових форм для майбутньої молодечої організації.

На початках організаційної підготовки певна частина громадянства вважала, що не треба творити нової, а краще вливатися в лави вже існуючих у США молодечих організацій. Інші висували думку, щоб створити організацію виключно для новоприбулої молоді. Проте, основоположники СУМА вирішили згуртувати всю американсько-українську молодь, яка перебувала поза молодечими організаціями, об'єднати її під гаслами СУМ-у та виховувати на засадах християнського світогляду в боротьбі проти розкладових сил комуністичного більшовизму.

До своїх лав СУМА мала приєднати і народжену тут американську молодь українського походження. Ту, яка, прийнявши багато кращих рис американської духовності, твердо трималася українських традицій та віри своїх батьків, що вже десятки років перебували поза межами української землі. Гаслом було: „Стати спільним фронтом проти нашого основного ворога, московсько-більшевицького імперіалізму, що діяв в Америці за допомогою „п'ятих колон“.

Перші Осередки у Сполучених Штатах Америки оформилися в Ньюарку і Філядельфії 6-го серпня 1949 р. Ініціатором створення Осередку у Філядельфії був Ініціативний Ко-

мітет друзів на чолі з М. Бачарою і членами: **П. Ящишином** та **О. Петровичом**. Першим головою Управи обрали М. Солтиса. Ініціаторами постанови Осередку в Ньюарку були М. Семанишин, А. Бедрій, Т. Кульчицький та інші, а першим головою Осередку був Н. Басняк.

20 серпня 1949 р. у Філядельфії відбулася нарада ініціативної групи молоді, разом із старшим громадянством. Учасники наради вислухали доповідь кол. члена ЦК СУМ-у В. Омельченка „Завдання української молоді в Америці“ про засадничі програмові завдання СУМА. В наслідок наради виникло Організаційне Бюро СУМА, до складу якого увійшли, крім голови, 9 друзів: В. Омельченко — голова, та члени — М. Бачара, Т. Бурий, І. Кобаса, П. Гой, П. Ящишин, В. Децик, А. Бедрій, В. Стойко та М. Скасків. Видано також Звернення до всієї української молоді в Америці із закликком вступати у лави СУМА. Осідком Орг. Бюро спочатку була Філядельфія, а пізніше Нью-Йорк.

Своїм основним завданням Орг. Бюро вважало творення нових клітин — Осередків та організаційну розбудову Спільки.

Початки організаційної підготовки були тяжкі. Нова країна, розпороченість молоді по місцевостях, віддалених на сотні миль, цілковита відсутність фінансів — ось ті обставини, яким були протиставлені лише молодечий запал, невтомна енергія та скромні кошти самих організаторів (для покриття усіх видатків на подорожі, листування, друк, утримування домівок та ін.).

„По цілоденній фізичній праці ми наполегливо шукали особистих контактів з молодими людьми, що розійшлися по всій країні, нав'язували зв'язки з давніми та новими друзями, устійнювали перші невеликі пляни, обговорювали справи у невеликих гуртках молоді, інтенсивно провадили широке листування... І для цього всього нам дошкульно бракувало часу і людей, щоб реалізувати всі наші задуми і пляни у найкоротші терміни...“ — отак згадують члени Організаційного Бюро про свою працю на початках існування СУМА.

Налагодити зв'язки з найповажнішими українськими громадськими організаціями, влитися в громадське життя — було другим завданням Орг. Бюро СУМА, яке звернулося до УККА з проханням прийняти його до своїх членів. Справу полагоджено позитивно і делегати

СУМА, друзі В. Омельченко і Р. Борковський, уже брали участь у IV Конгресі УККА.

3-го квітня 1950 р. Спілка Української Молоді Америки оформилася, як легально-правна організація, діставши офіційний дозвіл (чартер) для діяльності на території США. Назріла потреба скликати Установчий З'їзд СУМА.

В цей час уже працювали 10 Осередків СУМА, які нараховували 590 членів. Слідом за Ньюарком та Філядельфією були засновані Осередки в Чикаго-північ та в Нью-Йорку в жовтні 1949 р.; до січня 1950 р. — в Детройті, Балтиморі та Міннеаполісі, а в квітні 1950 р. — Осередки в Чикаго-південь, Мілвіл, у Бінгемтоні. Одночасно в Акроні, Пітсбургу, Йонкерсі та Брукліні постали організаційні групи для заснування Осередків.

Нові Осередки СУМА відразу активно включилися в громадське життя, а подекуди — збудили його і діяльно взялися до суспільної праці: відзначення українських національних свят, виголошення рефератів, організації самодіяльних гуртків (співочих, музичних, драматичних, шахових та ін.), заснування бібліотек тощо.

Організаційне Бюро з честю виконало прийнятий на себе обов'язок і приходило до Установчого З'їзду СУМА із значними організаційними досяганнями.

І-ий УСТАНОВЧИЙ З'ІЗД СУМА

І-ий Установчий З'їзд Спілки Української Молоді Америки відбувся в Ньюарку, в Домі Української Централі (189 Вільям Стріт) 6 і 7 травня 1950 р. У ньому взяли участь 30 делегатів від 6 Осередків СУМА та 42 гостей — представників Української Католицької Церкви, українських сусп.-громад. організацій і установ. Микола Семанишин, як голова Осередку СУМА в Ньюарку, відкрив З'їзд, а присутні, слідом за о. д-ром Герматюком проказали молитву. Голова Орг. Бюра В. Омельченко у вступному слові привітав учасників З'їзду і гостей та висловив певність, що З'їзд визначить напрямні для дальшої діяльності СУМА.

Атмосфера, в якій відбувався З'їзд, була урочисто-піднесеною. До почесної президії запросили о. протоігумена д-ра Герматюка, о. ігумена Краєвського — пароха місцевої греко-катол. церкви, проф. І. Вовчука — від

ЗЧ ОУН, проф. Л. Шанковського — від ЗП УГВР, дир. В. Блавацького — від ЗУАДК-у, ред. Б. Кравцева — від ред. „Америки“, інж. М. Раковського — від Старшини Пластової Станиці в Нью-Йорку та проф. Т. Каськова — директора Української Централі в Ньюарку.

Нарадами керував ред. В. Качмар, голова ділової президії З'їзду. На порядку нарад був звіт Орг. Бюра СУМА, доповіді: ред. Б. Кравцева „Християнство, як основа виховання молоді“ і ред. В. Коваля „До завдань Смілки Української Молоді Америки“, прийняття програми і статуту, вибір керівних органів СУМА та прийняття резолюцій.

Перші привіти виголосили: Впр. о. протоігумен д-р Герматюк, о. ігумен Краєвський та покійний уже дир. В. Блавацький, який закликав сумівську молодь допомогти залишенцям у таборах Німеччини та Австрії. Від Проводу ЗЧ ОУН до молоді звернувся проф. І. Вовчук, закликаючи стати спільним фронтом проти нашого основного ворога — московсько-більшевицького імперіалізму. Після багатьох усних привітів, із щирими побажаннями та цінними вказівками для праці СУМА, що їх учасники З'їзду приймали тривалими оплесками, відчитано багато письмових привітів із різних країн: від ЦК СУМ-у, від Фронту Молоді АБН, від Крайових Комітетів СУМ-у Канади, американської, англійської і французької зон Німеччини, Бельгії та Австрії, від Т-ва був. Вояків УПА, ТУСМ ім. Міхновського, УККА, Гетьманської Організації, Союзу Українок Америки, Централі Козацького Руху й ін.

У звіті з діяльності Орг. Бюра голова його, В. Омельченко, розповів про перші організаційні заходи ініціативної групи, з'ясував головні програмні завдання СУМА та коротко схарактеризував працю існуючих Осередків. У кожному з цих Осередків було вже зроблено чимало. Потім відбулася жвава дискусія та обмін думками щодо форм дальшої праці СУМА, тісніших зв'язків із народженою тут молоддю, пресової та видавничої діяльності, виховання молоді в дусі „Бог і Батьківщина“ та ін.

З'їзд одностайно схвалив працю Організаційного Бюра. З великою увагою делегати вислухали і продискутували реферати, виголошені під час З'їзду.

Після прийняття програми і статуту, було одностайно вибрано першу Головну Управу

Тисячі сумівців і гостей прибули на Здвиг

СУМА в такому складі: В. Омельченко — голова, заступники — М. Клячко і Головінський, секретар — І. Фізер; В. Коваль — референт преси та інформації, п-ні С. Галичин — референтка жіноцтва, М. Семанишин — фінансовий референт, Л. Боднар — референт спорту та фізичного виховання; члени-заступники: С. Гарматюк, Станько, А. Бедрій, Юзенів. До Контрольної Комісії ввійшли: голова — І. Ричар, члени — д-р Р. Смуk, В. Стойко, І. Кобаса, М. Солтис і Р. Почтар. Головою Тов. Суду обрали д-ра Борковського, членами — В. Кульчицького, Б. Мороза і Л. Гладчука.

Однохвилинною мовчанкою делегати З'їзду вшанували пам'ять Головного Отамана Симона Петлюри, полк. Євгена Коновальця і Миколи Міхновського, а на закінчення проспівали український національний гімн.

ПЕРШИЙ РІК ПРАЦІ ГОЛОВНОЇ УПРАВИ СУМА

Діяльність Головної Управи СУМА впродовж першого року була зосереджена довкола пропагандивно-організаційних завдань, ширення ідей СУМА, приєднання членства, організації нових та скерування праці вже існуючих Осередків.

Осяги в розвитку сумівської сітки були значні: протягом року організовано 15 Осередків, а в періоді оформлення було ще 8. Перебравши від Організаційного Бюро порожню касу, Головна Управа зосередила увагу на матеріяльних засобах, без яких годі було думати про реалізацію завдань, поставлених перед СУМА Установчим З'їздом. Першим кроком у тому напрямку стала збірка на жетони

СУМА, після чого запроваджено певні фінансові зобов'язання Осередків супроти Головної Управи у вигляді місячних обтяжень.

У 1950 р. Головна Управа розпочала видавати свій орган „Шлях Молоді“, запланований як місячний додаток до газети „Національна Трибуна“. Однак, після трьох чисел виявилось, що цей додаток не може всебічно охопити життя СУМА і тому приступили до видання власного журналу „Крила“, перше число якого вийшло в березні 1951 р. Головним редактором „Крил“ був В. Давиденко, а відповідальним редактором від Головної Управи — В. Коваль, референт преси та інформації. Для внутрішньої інформації Головна Управа почала видавати „Інформаційний Бюлетень“, який виходив залежно від потреби.

З метою популяризації СУМА було видано поштівки з історичними постатями України, пам'ятником Богданові Хмельницькому та Володимирові Великому в Києві.

Весною 1951 р. Головна Управа видала великим накладом брошуру „Злочин Москви у Вінниці“. Брошура, що мала великий попит, містила матеріяли зізнань свідків та родичів з-поміж 10,000 жертв НКВД у Вінниці, замордованих у 1937-39 рр., ствердження судово-медичної експертизи та оригінальні світліни з розкопок братських могил.

Головна Управа систематично постачала Осередкам СУМА матеріяли для доповідей із нагоди національних свят, річниць, пам'ятних днів. Через Осередки розповсюджувались видання ЦК СУМ-у, НТШ, УВАН, Шкотської Ліги (прихильника АБН) та ін. З метою інформації, Головна Управа безкоштовно посилала свої видання до 30 різних українських сусп.-громадських та наукових установ, а українські видання англійською мовою — до кількох американських політичних діячів. Осередки вели таку роботу самостійно, комплектуючи літературу для українських відділів американських бібліотек.

Ставши членом Нью-Йоркської Централі Молодечих американських організацій, ГУ СУМА шукала зв'язків з організаціями молоді інших національних груп, щоб поширювати фронт боротьби з комуністичною „п'ятою колоною“ на території США. Конкретну співпрацю налагодили з білорусами і литовцями, хоч її не було завершено у спільних діях назовні.

На відтинку українсько-американських орга-

нізації молоді Головна Управа трималася за-сад I-го З'їзду: спочатку завершити охоплення в СУМА новоприбулої молоді, а після того шу-кати шляхів співпраці з іншими молодечими організаціями. Проте, окремі Осередки (напр., Осередок ім. УПА у Філядельфії) вже успішно співпрацювали з такими молодечими організаціями, як Українсько-Американський Студентський Клуб, Молодечий Відділ СУА, Ліга Української Католицької Молоді, Пласт, Український Спортовий Клуб та ін.

Активна діяльність СУМА в суспільно-громадському і політичному житті американських українців нарешті перемогла певні упередження та недовір'я. Окремі Осередки по-праву здобули визнання в українських громадах, як найактивніші чинники (Осередки у Філядельфії, Нью-Йорку, Чикаго, Амстердамі та Віліментіку). Це підтвердив і Український Конгресовий Комітет Америки, до членів якого увійшла СУМА. В міру спроможностей і ГУ, і Осередки провадили збірки та складали пожертви на Визвольний Фонд, на Народній Фонд УККА, для Європи тощо.

Одначе, ділянка культурно-освітньої праці була найскладнішою проблемою Головної Управи: ще не існувало визначених форм і методів праці з молоддю, не вистачало досвідчених керівників. Ішлося не про основи, а здебільшого про поглиблення національного виховання, бо в лавах СУМА згуртувалася молодь переважно віком від 18 до 30 років, яка закінчила українські школи, гімназії і різні курси. Осередки в містах, де скупчувалися українські наукові й культурні сили (Філядельфія, Нью-Йорк, Чикаго) — з успіхом організували систематичні виклади і лекції. Але не так було там, де української інтелігенції було мало і культурно-освітню працю доводилося провадити шляхом самоосвіти. Видання „Бібліотеки Сумівця“, як збірника матеріалів для самоосвіти, вимагало великих коштів, яких СУМА ще не мала, а також часу та фахівців. Тому здійснення того задуму відсувалося бодай на кілька років.

Натомість, великі сподівання оправдував місячник СУМА „Крила“, який став допоміжним чинником у виховній праці та, сказати б, обличчям СУМА, до якого приглядалася українська еміграційна спільнота.

Провідне гасло СУМА „Бог і Батьківщина“ зобов'язувало до найтіснішої співпраці з Цер-

квами. З цією метою Головна Управа звернулася до Владик обох Церков, попрохавши благословення, а також призначення духовних опікунів для сумівської молоді. Їх Ексцеленція Кир Константин благословив СУМА і призначив духовним опікуном для католицької молоді Всч. о. І. Лебедовича, а пізніше — о. П. Мельничука, о. Ю. Катрія, о. Л. Гузара. Духовними опікунами для сумівської православної молоді були Всч. о. І. Кульчицький і Всч. о. І. Ткачук.

На початку 1951 р. — в січні та лютому — були затверджені нові Осередки СУМА: в Честері, Джерзі Ситі й Ютиці, а також надіслано уповноваження для організації нових Осередків: у Чикаго — третього і в Детройті — другого.

За найкращі показники в роботі Головна Управа найменувала Осередок СУМА у Філядельфії іменем УПА.

ВИХІД СУМА НА ЗОВНІШНІЙ ФОРУМ

У 1951 р. Спілка Української Молоді в основному завершила свій організаційний період.

З такими осягами за перший рік праці та з низкою нерозв'язаних проблем Головна Управа готувалася до 2-го З'їзду СУМА. В планах його було намічно, між ін., вручення Осередкам стандартних прапорів СУМА. Проект прапора оформив визначний український мистець проф. В. Січинський. Осередки СУМА готувалися до Фестивалю української музики, пісні й танку, що мав відбутися з нагоди З'їзду.

ДРУГИЙ РІЧНИЙ З'ЇЗД СУМА

2-гий З'їзд СУМА відбувся 26 і 27 травня 1951 р. в залі Вебстер Гол, у Нью-Йорку, з участю 62 делегатів від 24 Осередків та понад 150 гостей.

На порядку нарад З'їзду 26 травня були вибори Президії, Комісій, покликання Почесної Президії, привіти, звіти керівних органів, а в неділю 27 травня — звіти Комісій, дискусії, доповідь В. Ковалія „Наша програма і наші завдання“, затвердження змін статуту, вибір нової Управи та ухвалення резолюцій. Крім ділової програми З'їзду, увечорі в суботу відбулася велика сумівська забава, а після закінчення нарад — сумівський Фестиваль української музики, пісні і танку.

З'їзд, відкритий керівником Головної Управи В. Омельченком, вшанував вставанням пам'ять провідників Української Революції Симона Петлюри і Євгена Коновальця. Головою ділової Президії обрали проф. В. Вожаківського, а до Почесної Президії було покликано представників українських організацій та установ, які прибули на З'їзд з усними привітаннями. Народи почалися після американського гимну та молитви „Боже, вислухай благання“. З'їзд отримав багато привітів від ЦК і Крайових Комітетів СУМ-у з усіх теренів, від українських суспільно-громадських організацій та окремих осіб. Усно З'їзд привітав духовний опікун СУМА о. Іван Лебедович та присутні представники українських політичних і громадських організацій. Гостем на З'їзді був також директор Іміграційної і Натуралізаційної Служби Уряду США, п. Е. Шонессі, який, привітавши З'їзд, підтвердив спільність американських та українських ідеалів свободи.

Загальний звіт про діяльність Головної Управи СУМА зробив її голова В. Омельченко; його доповнили звіти членів Головної Управи. За неповні два роки праці Спілка зроста до 15 Осередків, які вже активно діяли а 13 були в стані оформлення. Найбільший Осередок мав 229 членів, найменший — 10. СУМА вже тоді мала понад дві тисячі осіб молоді, переважно віком від 20 до 25 років. Певні осяги за останній рік були і в ділянці фінансів: загальний оборот Головної Управи виносив понад 15 тисяч дол., однак фінансова база ще далеко не урівноважувалася з широкими завданнями СУМА.

В дискусіях над звітами в першу чергу йшла мова про виховні проблеми, а окрему увагу було присвячено Юній СУМА — новонародженій формациї юнацтва. У доповіді „Наша програма і наші завдання“ В. Коваль визначив три основні завдання: праця на внутрішньо-організаційному, суспільно-українському та на зовнішньому відтинках, що творили нерозривну цілість у виховній та практичній роботі СУМА.

До новообраної Управи увійшли: В. Омельченко — голова, В. Гладич — 1-ий заступник голови і керівник Організаційного Відділу, М. Семанишин — 2-ий заступник голови, Е. Івашків — секретар і керівники Відділів — М. Кушнір — Культ.-Виховного Відділу, В. Коваль — преси та інформації, Р. Поштай — зовнішніх Зв'язків, М. Гудима — Фінансово-Господар-

чого Відділу, Н. Гладишовська — Відділу Жіноцтва, Д. Штогрин — Юної СУМА, М. Шмігель — Відділу фізичного виховання і Спорту. Заступники членів Головної Управи: І. Заяць, М. Солтис, С. Покора і С. Галичин. Контрольна Комісія: І. Винник — голова, І. Рицар, С. Мазурок, М. Лавришко, В. Левицький — члени. Товариський Суд: Р. Борковський — голова, О. Мороз, О. Кейс, А. Горак, М. Шашкевич — члени. Головою Виховної Ради З'їзду обрано проф. С. Вожаківського. У резолюціях делегати висловили протест проти поновного розшматування українських земель московсько-польськими окупантами та запевнили Урядові США підтримку в боротьбі з московсько-більшевицьким імперіалізмом. Пікресливши свою духову єдність з усім сумівським рухом за кордоном, СУМА стала на становищі, що за порукою існування Спілки у майбутньому є її доріст. Тому З'їзд доручив Головній Управі вжити відповідних заходів для розгорнення праці Юнацтва СУМА.

На зовнішньому відтинку наголос було поставлено на створенні координаційного центру молоді американського континенту.

Після прийняття резолюцій та відспівання українського національного гимну, гості і делегати вирушили до театральної залі в іншому будинку, де відбувся сумівський Фестиваль, який пройшов з великим успіхом. Сумівська молодь, а особливо юні сумівці за короткий час добилися значних досягнень у мистецькій самодіяльності. На Фестивалі з танками, співами та деклямаціями виступали чотири Осередки: Нью-Йорк, Ньюарк, Бруклін і Філадельфія.

Осередки СУМА в північних штатах не змогли взяти участі у Фестивалі Молоді через велику віддачу. Тому на відзначення 1-ої Річниці СУМА вони організували Свято Молоді, яке відбулося в Чикаго 1 і 2 вересня 1952 р. У ньому взяли участь три Осередки з Чикаго і Осередок з Міннеаполісу. Там відбувся концерт з різноманітною програмою, доповідь Д. Штогрини про завдання СУМА, а в офіційній частині були звіт, піднесення прапорів і дефіляда. Від Комітету Свята промовляв голова В. Левицький. Після офіційної частини сумівці показали вільноручні вправи, а вкінці — спортові змагання.

2-й З'їзд поставив завдання зміцнити і систематизувати внутрішню працю та пришвидчити

доручення Головної Управи, гідно виконав це відповідальне завдання. До складу Команди Здвигу входили Теодор Крочак — командант, Мирон Солтис — обозний, Степан Голуб — писар, а також члени Управи Осередку. Тісно співпрацювали з Командою Здвигу Осередки з Трентону, Пасейку, Джерзі Ситі і Гартфорду. Велику підтримку в підготуванні свята мали вони також від української спільноти.

На площі для Здвигу, в мальовничій околиці поблизу саду, на тлі ясно вкритих яблуками дерев було споруджено трибуну; на величезному її щиті — сумівська емблема і написи „Бог і Батьківщина“ та сумівський клич „Честь України — готов боронити!“, а довкола — гасла українською та англійською мовами: „Привіт воюючій Україні!“. Трибуну по-мистецьки оформила сумівка Христина Довгаль.

Перший день Здвигу був присвячений переглядові праці Осередків: показові мистецької самодіяльності, спортовим змаганням. Увечорі відбулася забава — зустріч Осередків у театральній залі посілости СС. Василянок. Другого дня, у неділю, після піднесення прапорів і відправи Служби Божої в обох обрядах, розпочалася маніфестаційна частина Здвигу. Відкрив її словом до молоді Голова СУМА друг В. Омельченко, а промову від імені Головної Управи виголосив ред. В. Коваль. Після того були прочитані відозви до української молоді в СРСР та звернення до американської молоді із закликком поборювати комунізм.

Представники українських громадсько-політичних організацій виголосили багато усних привітів учасникам I-го Здвигу СУМА (УККА, Укр. Нар. Союзу, ООЧСУ, Т-во був. Вояків УПА, „Провидіння“, Союз Гетьманців-Державників, Пласт, Учительська Громада, ОБВУА, Редакція „Америки“ та ін.). Надійшли також численні письмові привіти: від ЦК та Крайових Комітетів СУМ-у з різних теренів, від 23 американських організацій молоді, як напр. ІМКА, ІВКА, Амер. Відділу Світової Асамблеї Молоді та ін. Від американської республіканської молоді Здвиг вітала п-ні Доналд Арт.

З великим піднесенням пройшла дефіляда Осередків поред трибуною з участю 420 сумівців. Найкращим Осередком у дефіляді був Нью-Йорк. Своїм коштом Осередки придбали однострої, відзнаки та прапори, що надало дефіляді та всьому Здвигові імпазантного вигляду. В чотирьох кімнатах будинку СС. Василянок розташувались дбайливо підготовані

виставки: підпільних видань (кер. проф. Л. Шанковський), філателістична (кер. Я. Петеш), та українського народного мистецтва (вишивки, кераміка, різьба) з експонатів Осередку в Балтімор та частково „Базару“ у Філядельфії. Виставку відвідали близько 1.000 осіб, між якими сумівці з успіхом розповсюджували пам'яткові картки Здвигу із значками підпільної пошти.

Осередок СУМА ім. УПА у Філядельфії за осяги в праці був визнаний найкращим Осередком і нагороджений на Здвизі переходовим прапором. Одержали нагороди також індивідуальні та групові учасники показу мистецької самодіяльності.

Крім широкого відгомону між громадянством, українська та американська преса відгукнулись на Здвиг низкою статей, підкреслюючи його розмах і високий рівень.

„Щойно тепер, коли українська громадськість у ЗДА позитивно оцінила Здвиг, а преса окреслила його словом „величавий“ („Свобода“, „Америка“), ми, члени СУМА, маємо право ствердити, що Спілка Української Молоді Америки склала іспит зрілості“ — писали „Крила“ в жовтні 1952 р. І далі: „...Привітальна телеграма учасникам Здвигу від кандидата на Президента ЗДА Айзенгавера та виразно окреслена ціль Здвигу в американській пресі („Нью-Йорк Таймс“) як маніфестація української молоді... проти російського імперіалізму“ — вказує на те, що протикомуністична діяльність СУМА набуває чимраз більшого визнання серед провідних американських кіл“.

Організаційні чинники доклали багато зусиль для поширення Звернення учасників Здвигу до американської молоді: вислано сотні листів на адреси американських установ, пресових бюро, радіовислень, каледжів, університетів, організацій молоді та окремих політиків і державних діячів. Своїм величним Здвигом та прийнятими на ньому резолюціями українська молодь, організована в СУМА, продемонструвала непохитну єдність з поневоленим червоною Москвою українським народом і засвідчила готовість разом із своїм народом боротися за УССД; висловила рішучий протест проти підступних дій російських еміграційних імперіялістів, які замовчують або плямують визвольні рухи поневолених Москвою народів ради збереження цілості російської імперії — СРСР — та взагалі московської імперії, як ідеї.

Увесь перебіг Здвигу зафільтував кінооператор-любитель Г. Мокляк, при чому окремі епізоди дуже вдало. Остаточо змонтований, з додатковими фільмуваннями, англомовним та українським супровідним текстом (цю роботу виконав референт преси та інформації Головної Управи В. Коваль, а мистецьке оформлення — проф. П. Холодний) документальний кінофільм про Перший Американський Маніфестаційний Здвиг був закінчений 1954 р. Українське громадянство побачило на екрані своїх синів і дочок, що готувалися до великих подій і допомоги Воюючій Україні, а американський глядач познайомився з життям української молоді та її прагненнями.

З такими поважними успіхами на зовнішньому відтинку наближалася Спілка Української Молоді Америки до свого 3-го Річного З'їзду, який основну увагу присвятив зміцненню внутрішньо-сумівської праці та організаційному розвитку Юнацтва СУМА.

ТРЕТІЙ РІЧНИЙ З'ЇЗД СУМА

3-тій Річний З'їзд Спілки Української Молоді Америки відбувся 4 і 5 жовтня 1952 р. у Філадельфії, в залі Українсько-Американського Горожанського Клубу. В ньому взяли участь 62 делегати з 91 мандатом та багато гостей. З'їзд за традицією розпочався молитвою „Боже Великий, Творче Всесильний“ з участю о. І. Лебедовича. Відкриваючи З'їзд, слово виголосив Голова СУМА В. Омельченко. Нарадами З'їзду керував голова ділової Президії проф. С. Вожаківський. Однохвилинною мовчанкою присутні вшанували пам'ять члена Головної Управи друга М. Гудими та всіх, котрі відійшли, віддавши життя на вітвар Батьківщини.

Усно привітали З'їзд о. І. Лебедович — від Єпископського ординаріату, В. Бакад — від Ліги Української Молоді Північної Америки, ред. І. Білинський — від Головної Управи ООЧСУ та інші.

Після оголошення письмових привітів від ЦК і Крайових Комітетів СУМ-у та багатьох українських організацій, загальний звіт про діяльність Головної Управи СУМА склав Голова — друг В. Омельченко, а доповнили його члени Головної Управи.

Основну доповідь на тему „Нині і завтра“ виголосив проф. І. Вовчук. Доповідач проаналізував тогочасну дійсність і на тій основі вка-

зав на шляхи, якими повинна йти далі українська молодь.

3-тій З'їзд виніс засадничі постанови щодо практичної роботи СУМА надалі. Особливу увагу було приділено якнайширшій розбудові Юнацтва СУМА та залученню до його лав українського доросту. Делегати обміркували також проблеми активізації культурно-освітньої праці Осередків, організації самоосвітніх гуртків, курсів українознавства, створення сумівських бібліотек тощо. Ухвалили створити грошеві фонди для придбання сумівських домівок та пропагандивної і пресової діяльності; випуск кінофільму, видання фотоальбому СУМА, поширення журналу „Крила“, а також для розширення пропаганди української визвольної справи шляхом англомовних видань.

До Головної Управи на 3-тньому З'їзді були обрані: голова — С. Вожаківський, заступник — В. Омельченко, орг. реф. З. Осінчук, секретар — В. Повзанюк, реф. преси та інформації — В. Коваль, фін. реф. — О. Кейса, культ.-осв. реф. — проф. П. Савчук, реф. зовн. зв'язків — Л. Гладчук, спорт. реф. — М. Шмигель, реф. жіноцтва — Н. Гладишовська, реф. юнацтва — І. Кобаса. До Контрольної Комісії: голова — М. Семанишин, члени — Л. Мигаль, І. Заяць, заступники — А. Гайдар і Л. Гельбі.

Склад Тов. Суду: Р. Борковський — голова, члени — Головінський і З. Лавришко, заступники — П. Шанайда і Я. Гуменюк.

СУМА В СВІТЛИНАХ І ДОКУМЕНТАХ

Щоб краще задокументувати і показати життя та діяльність СУМА, Головна Управа впродовж двох років підготовляла великий фотоальбом Спілки Української Молоді в США і прегарно видала його в 1953 р. Він став не лише важливим та інформативно-документальним матеріалом про СУМА для різних американських установ, організацій, бібліотек, тощо: оцей фотоальбом, обсягом на 48 ст. є найкращою характеристикою праці СУМА на території США і має безсумнівну історичну цінність. У ньому понад 200 світлин і документів, розміщених окремо чи у формі монтажів у трьох розділах, з українським і англійським текстами. У 1-му розділі подано організаційну структуру, загальну характеристику та коротко висвітлено діяльність СУМА в США, участь у конференціях, З'їздах, та співпрацю з іншими укр. організаціями. Другий розділ — „Внутрі-

шне життя СУМА“ — відображує діяльність осередків, навчання, спорт, мистецьку самодіяльність осередків. У третьому розділі — „За Українську Самостійну Соборну Державу“ — зосереджені світлини та фотодокументи, що ілюструють діяльність СУМА на зовнішньо-українському відтинку: антибольшевицькі маніфестації, I та 2-ий Маніфестаційні Здвиги СУМА 1952 та 1953 рр., фотокопії частини листування Головної Управи СУМА з американськими урядовими колами, політичними установами та окремими діячами.

Свій фотоальбом СУМА розіслала до багатьох визначних американських політичних діячів, бібліотек, різних установ. У відповідь Гол. Управа одержала десятки листів, в яких автори іккавилися українською молоддю та висловлювали велику пошану за її працю. „Два Ваші фотоальбоми, — писав директор Музею і Бібліотеки в Онтаріо, Каліф., — ми розмістили під склом, щоб глядачі могли їх краще розглянути. Маємо від наших відвідувачів чимало дуже цінних і цікавих відгуків про СУМА . . . Нещодавно оглядав Альбом виконавчий директор Конгресу Свободи і просив прислати йому один примірник на Конгрес, що відбудеться в квітні 1955 р., на якому буде багато визначних американців . . . Нас відвідували кореспонденти американських часописів, які бажали б якнайбільше інформацій про роботу СУМА, щоб подати їх до американської преси . . .“

ПЕРША КОНФЕРЕНЦІЯ ГОЛІВ ОСЕРЕДКІВ

Для кращої організаційної співпраці між Головною Управою СУМА та низовими клітинами — Осередками, від 1953 року була введена практика щорічних конференцій Голів Осередків СУМА. Ці безпосередні зустрічі для обміну думками та досвідом праці різних Осередків вносили багато нового і поживляли діяльність Спілки Української Молоді Америки.

Перша така конференція відбулася 28 лютого 1953 року в Нью-Йорку — для Осередків східних штатів, та в Чикаго — 15 березня 1953 року для Осередків північно-західних штатів. Організаційно СУМА збільшилася після свого 3-го Річного З'їзду ще на шість Осередків; таким чином мережа Спілки зросла до 32 Осередків.

В обох Конференціях взяли участь Голови

Управ і представники 28 Осередків. В Нью-Йорку, рівночасно з Конференцією Голів, відбулися наради референток жіноцтва СУМА та конференція референтів і виховників Юнацтва.

Основну увагу на цих конференціях присвячували питанням культурно-виховної праці. Наголошено на тому, що Осередки не повинні обмежувати свою діяльність лише до влаштування національних свят, імпрез тощо, а повинні ставити головним завданням виховну працю, поживати працю самоосвітніх гуртків. Учасники Конференцій обмірковували також питання розвитку сумівських традицій, форми товариських зустрічей, справи сумівської тематики в пресі, координацію виховно-вишкільної праці та фінансові справи. Відбулася жвава дискусія про точкування по Осередках для здобуття переходового прапору СУМА.

Надалі Конференції Голів Осередків відбувались щорічно. Вони здебільшого поєднувались в загально-політичній частині нарад з іншими організаціями Визвольного Фронту (ООЧСУ, ПАБНА, Товариства був. Вояків УПА, Союз Політв'язнів), після чого Голови та представники Осередків окремо обмірковували сутоділові біжучі справи.

ПОЧАТКИ ЮНАЦТВА СУМА

По кількох роках діяльності Спілка Української Молоді Америки енергійно взялася до праці на відтинку виховання дітей і юнацтва. Годі було заперечувати потребу такої праці — збереження закордоном молодих паростків нашої нації! Розкладові впливи вулиці великих міст, де діти провадили своє дозвілля, нищили їх духово і калічили морально; діти відчужувались батьків, втрачали до них пошану і послух. СУМА поставила завдання піти назустріч батькам, співпрацювати з ними для виховання дітей в дусі любови до Бога і Батьківщини; плекати славні українські традиції, даючи дітям те, що складає комплекс національного виховання, щоб зберегти їх для української спільноти. Бо ж тільки таке юнацтво могло бути запорукою розвитку Спілки Української Молоді, спадкоємцем її ідей, її містком у майбутне.

Вже в 1951 році при деяких Осередках СУМА (Нью-Йорк, Чикаго, Клівленд) постали перші юнацькі групи. Їх творили юнаки та юначки, які належали до СУМ-у ще в Європі. В 1952

р. такі групи юнацтва виникли і в Пасейку, Детройті, Мінеаполісі. Праця їх була неkoordinованою, велася несистематично (хоча деякі відділи, як в Нью-Йорку і Пасейку, працювали досить активно). Першим узгоджуючим чинником діяльності Юнацьких Відділів СУМА став Правильник, складений 1952 року головою Виховної Ради проф. С. Вожаківським. Поштовою до розвитку ЮСУМА було створення при Гол. Управі СУМА Головної Ради ЮСУМА в складі: І. Кобаса — голова, І. Юшкевич — орг. референт, В. Кульчицький — виховно-вишкільний референт, і подр. Марта Доберчак — секретарка і референтка юначок. Наполегливо взявшись до праці, Головна Рада ЮСУМА спромоглася за короткий час організувати 13 Відділів Юнацтва, які охопили понад 200 дітей.

Щоб надати відповідної форми та змісту юно-сумівській праці та для кращого ознайомлення із справою на місцях, Головна Рада ЮСУМА скликала 28 лютого 1953 р. в Нью-Йорку першу конференцію референтів і виховників ЮСУМА.

Після дводенних нарад виявилось, що до праці з юнацтвом СУМА треба приєднати кращі сили наших виховників-педагогів і пляново повести дальшу роботу. Щоб якнайкраще охопити дітей у лавах ЮСУМА, були створені три групи: для дітей від 6 до 10 років — групу юнацького доросту, середню групу — від 10 до 14 років та групу старшого юнацтва — від 14 до 18 років. Голова Виховної Ради проф. Ю. Бобровський у рефераті „Національне виховання“ уточнив методи і засоби виховання доросту, покликаючись на приклади з історії інших народів та з педагогічної практики. Проф. П. Чуйко з Бофало, великий прихильник сумівської молоді, виголосив доповідь на тему „Психологія дитячого та юнацького віку“. На цій конференції вперше були вказані конкретні напрямні праці ЮСУМА та розглянено проект однострою для юнацтва. У резолюціях конференція домагалася організації курсів для підготовки виховників, організації літнього юнацького табору, влаштування Зустрічі ЮСУМА, поширювання лав сумівського юнацтва та видання відповідної літератури.

Організаційний період ЮСУМА тривав недовго. Вже на кінець 1953 р. лави юнацтва зросли втриє, а до виховної праці взялися старші сумівці, педагоги і прихильники ідеї СУМА

з-поміж батьків. Їхнє завдання — допомогти формувати душу і характер українського доросту, оберігати його від швидкого процесу асиміляції — було почесне й відповідальне, але водночас і дуже важке.

Того ж таки 1953 р., як доповнення до „Правильника організації та діяльності ЮСУМА“, заходами Головної Ради ЮСУМА вийшла брошура В. Кульчицького „Напрямні виховно-вишкільної праці в Юнацтві СУМА“. Ці ґрунтовно і сумлінно опрацьовані „Напрямні“ лягли в основу дальшої праці з юнацтвом СУМА (з деякими доповненнями цю брошуру перевидали в 1957 р.). В ній стисло подано мету та ідеал виховання, поставлено наголос на виховання національне, плекання у юнацтва глибокого, свідомого патріотизму, збудження любови до нашої пригніченої Батьківщини. Головними формами виховної праці стали сходи ланок (пізніше — роїв), праця гуртків, імпрези, екскурсії, мандрівки та літні таборування юнацтва. Виховна програма, в основу якої ліг „Правильник для Юнацтва СУМА-у“, виданий Центральним Комітетом СУМА-у в 1949 р., полягала в чотирьох пробах (ступеневих іспитах), що їх мало складати юнацтво. Поділ узгоднений з основними засадами педагогіки і дитячої психології. Подані також вказівки методичного характеру, засоби заохочення, поради для створення бібліотеки при Юнацьких Відділах та список рекомендованої літератури.

Гомінкі дитячі голоси відтоді залунали в сумівських домівках. Відбувалися сходи, гутірки, готувались до свят та імпрез, юнацтво розчувало українські пісні, народні танки. На сходинах вивчали історію та географію України, читали і слухали оповідання, спогади учасників українських визвольних змагань, розповіді про наші народні звичаї і традиції; вивчали закони Юнацтва СУМА. Окрему увагу було присвячено спортові та фізичному вихованню юнацтва.

Відділ ЮСУМА „Канів“ у Нью-Йорку, що постав одним із перших, за ініціативою орг. референта Осередку О. Пайончківського в 1951 р. провадив чималу працю: крім регулярних сходів і гутірок, юнаки, згуртовані у трьох ланках під керівництвом М. Корнаги, влаштовували свята, брали участь в академіях Осередку, видавали свою газету „Юнак“, брали участь у 1-му Здвизі, роздавали летючки та ін. В Чікаго

при Осередку ім. М. Павлушкова за ініціативою В. Палагнюка того ж самого року постав Відділ Юнацтва „Одеса“. Із однієї початкової ланки — роя з 7-ми членів той Відділ розрісся до 21 роя — і нараховує понад 400 юнаків і юначок та провадить велику виховну працю. В Пасейку Відділ ЮСУМА постав за ініціативою М. Яремка. До справи виховання взялася сумівка Оленка Карпук, яка вклала багато праці, навчаючи дітей декламацій, українських пісень, гагілок та ін.

У червні 1953 р. в Нью-Йорку відбувся самодіяльний концерт юних сумівців з Осередків Нью-Йорк, Гартфорд, Пасейк і Ньюарк. У програмі входили хоріві виступи, танки, декламації та інсценізації. Пройшов він з великим успіхом і був зафільмований „СУМ-фільмом“.

У лютому 1954 р. Головна Рада ЮСУМА скликала 2-гу конференцію працівників ЮСУМА з обміном досвідом виховно-вишкільної роботи і розпочала видавати циклостилеві журнати під назвою „Референтам та виховникам“, з порадами, вказівками та інформаціями. Однак, видання запланованого журналу для юнацтва натрапило на чималі труднощі, особливо матеріальні, і його так і не пощастило здійснити.

Від 1953 р. Головна Управа СУМА та Головна Рада ЮСУМА, разом з Управами Осередків, роблять заходи для влаштування літніх відпочинкових юнацьких таборів. Спроба організації такого табору під назвою „Холодний Яр“ мала вже місце в Клівленді, де командантом був Г. Головка. У 1953 р. організовано два літні табори: двотижневий табір на Оселі Робітничого Союзу (командант І. Рицар) і табір „Зелений Клин“ біля Детройту (командант Яр Кужіль) — з кількістю учасників до 200 осіб.

У 1954 р. також відбулося два літні табори ЮСУМА: на фермі в Бирдсборо (командант І. Рицар) та біля Клівленду табір „Чорноморці“ (командант М. Рибій). Досвід цих літніх юнацьких таборів СУМА показав, що необхідно було придбати власні оселі, достосовані до потреб вишколу і виховання юнацтва, бо невідповідні місця для таборування часто призводили до невдач у виховно-вишкільній праці, а фінансово виявилися цілком нерентабельними.

Цю справу розв'язано лише згодом, після купівлі посілок СУМА: Оселі СУМА в Елленвіл та Оселі „Київ“ у Детройті.

ПРИРІКАЮ БУТИ ВІРНИМ СУМІВСЬКОМУ ПРАПОРОВІ...

1953 рік увійшов в історію Спілки Української Молоді Америки, як час великих урочистостей у житті Осередків — посвячення сумівських прапорів, що є однією з найдорожчих традицій СУМА. Прапор СУМА — символ, під яким об'єдналися прихильники ідей СУМ-у. Він блакитного кольору, облямований золотою розгалуженою стрічкою, з вигантуваною емблемою СУМ-у та гаслом „Бог і Батьківщина“ — дороговказом у діяльності організації. Держак прапора закінчений українським національним гербом — Тризубом.

Прапор СУМ-у для Осередку вважається одним із найцінніших його надбань. Він завжди нагадує сумівцеві про його вірність Богові і Батьківщині, а при посвяченні своїх прапорів сумівці складають приречення:

„Я, член Спілки Української Молоді, прирікаю перед Богом бути вірним посвяченому сумівському прапорові, охороняти його святість і таким донести його у вільну Україну.“

Прирікаю на честь українського народу, що клич »Бог і Батьківщина!«, який вигантуваний на Тобі золотими літерами, буде мені дороговказом у моєму житті аж до останнього удару мого серця. А коли б я відступив від цього приречення, то хай мене Бог покарає“.

Урочисті посвячення сумівських прапорів відбувалися в багатьох Осередках, в поєднанні з концертами, мистецькими програмами та розвагами, які сумівці близьких Осередків подекуди влаштовували спільними силами. Таке величне свято, напр., організували в 1953 році п'ять Осередків метрополії Нью-Йорку (Нью-Йорк, Ньюарк, Йонкерс, Дерзі Сіті і Пасейк) під назвою „День Сумівця“, з двогодинною концертною програмою — сольоспівами, декламаціями, скечами, танками, виступом струнної оркестри з Ньюарку тощо.

Урочисті свята — посвячення сумівських прапорів — проходили в атмосфері великого духового піднесення, відчуття нерозривної єдності та додавали сумівцям нових сил і запалу для дальшої праці.

Завершенням цих урочистостей було посвячення Переходового Прапора Спілки Української Молоді Америки, довершене Головною Управою СУМА 9-го травня 1954 р. в Нью-Йорку. До сумівських традицій уже належала

Юні сумівці Орися Хміль і Володимир Ковалівський вітають дорогого гостя з Європи — видатного політичного діяча, голову ЦК АБН п. Ярослава Стецька

щорічна нагорода для найкращого з краєвих Осередків Переходовим Прапором СУМА. За цю високу нагороду Осередки працюю змагалися між собою.

Осередком, нагородженим Переходовим Прапором СУМА за 1953 р., був Осередок ім. Лесі Українки в Буфало, делегації якого врочисто вручили Переходовий Прапор у день його посвячення.

У ДВАДЦЯТУ РІЧНИЦЮ ГОЛОДОВОЇ ОБЛОГИ

У 1953 р. українці в США та в інших країнах відзначали страшну геноцидну дату — 20-ліття фізичного винищення штучно викликаним голодом близько шести мільйонів українського населення. Цей голод пляново створили московські окупанти в Україні в 1932-33 роках. Москалі на еміграції не мали сили заперечити самий факт голоду (до чого вдавались раніше), але баламутили американців твердженнями, що, мовляв, голод був і в Росії та що нібито росіяни гинули від нього, нарівні з „націоналами“...

По всіх великих містах США відбувалися багатотисячні маніфестації, вулицями, з транс-

парантами на знак протесту проти московського народовбивства в Україні. Найактивнішу участь у цих маніфестаціях брала Спілка Української Молоді Америки, яка вислала численні лави свого членства і юнацтва. Серед американців сумівці розповсюджували десятки тисяч листівок англійською мовою та з'ясували мету маніфестації.

Всі маніфестаційні походи закінчувались мітингами, на котрих промовляли представники українських організацій, свідки голоду, а також сенатори і конгресмени, які співчували українському народові та висловлювали своє зрозуміння до його визвольних прагнень.

Весною того ж року сумівці Чикаго, разом з ООЧСУ, ПАБНА та ін. організаціями Визвольного Фронту, влаштували двотисячну антикомуністичну демонстрацію проти поминок по Сталінові, що їх організували комуністи м. Чикаго. Переборовши опір комуністів, демонстранти ввійшли в залу, де були „поминки“, знищили „символічну могилу“ і портрет „вождя народів“ та, вийшовши на вулицю, спалили червоний прапор із серпом і молотом. Ця демонстрація мала широкий відгомін в американській міській пресі.

Виступаючи проти московсько-еміграційних наклепів на Україну, СУМА гостро зареагувала на висвітлювання через телебачення неправдивого, тенденційного фільму п. з. „Українці — народ, що є проблемою Кремля“. Цей фільм був наскрізь антиукраїнський, побудований на фальшивих інформаціях москалів, які видавали себе за українців.

СУМА активно підтримала резолюції Лоренса Г. Сміта, виславши десятки листів до визначних американських політиків. Як відомо, республіканець з Вискансину, конгресмен Лоренс Г. Сміт подав у Палаті Представників резолюцію в справі налагодження безпосередніх дипломатичних зв'язків США з советськими республіками — Українською та Білоруською. Москва, яка, без сумніву, не погодилася на це, ще раз показала Заходові, що національна суверенність республік СССР — це звичайне московсько-большевицьке замилювання очей.

Продовженням цих кількох важливих заходів назовні, що в них СУМА взяла участь або діяла самостійно, був 2-гий Всеамериканський Маніфестаційний Здвиг СУМА. Головна Управа та Осередки почали готуватися до нього ще в квітні, а організаційну і технічну підготовку цього здвигу взяв на себе Осередок СУМА в Пассейку.

ВОЛЯ УКРАЇНИ — НАША МЕТА!

Під таким гаслом 12 і 13 вересня 1953 р., на площі УАПЦ в Бавнд-Бруку, штат Нью-Джерсі, відбувся 2-гий Всеамериканський Маніфестаційний Здвиг СУМА, в якому взяли участь 600 сумівців і сумівок в одностроях, із 23 Осередків СУМА. Понад 200 юних сумівців взяли участь у дефіляді і викликали захальне захоплення. До Здвигу приглядалися близько 4000 гостей, серед них — багато представників від українських громадсько-політичних організацій.

Першого дня Здвигу, як і в попередньому році, сумівська молодь з усіх Осередків показала свої осяги у внутрішній діяльності — самодіяльному мистецтві та спортових змаганнях. У великій програмі належне місце було відведено Юнацтву СУМА, що вперше на Здвигу виступало в такій значній кількості.

У неділю, після молитви, в маніфестаційній частині Здвигу як головні промовці виступали проф. І. Вовчук і Голова Головної Управи СУМА проф. С. Вожаківський, підкресливши

значення клича, під яким відбувався здвиг. І в своїх резолюціях учасники Здвигу проголосили актуальні політичні позиції СУМА: духову єдність української молоді, об'єднаної в СУМА, з поневоленим українським народом та безкомпромісову поставу у боротьбі з комунізмом — ворогом свободи і суверенності всіх народів. У резолюціях, розісланих до різних американських установ, державних діячів, а зокрема до ООН та Президента Д. Айзенгавера, учасники Здвигу зверталися до Уряду Сполучених Штатів з проханням вплинути на перегляд справи трьох молодих українців — Миколи Литвина, Романа Гнипи й Романа Ципери, засуджених у Німеччині на сім років в'язниці, бо вони каралися за оборону честі української нації.

Здвиг пройшов з успіхом, давши гарні пропагандистські наслідки. До Команди Здвигу входили: І. Миронович (командант), Яр. Петрик — заступник і обозний, М. Яремко — писар, друзі Я. Гавур, Набережний і Безкоровайний — члени, та від Головної Управи СУМА — З. Осінчук.

Відразу після 2-го Всеамериканського Маніфестаційного Здвигу, СУМА почала готуватися до IV-го Річного З'їзду — підсумків своєї праці.

ДО ПІДСУМКІВ АКТИВНОЇ, ЧИННОЇ ПРАЦІ

Розширення сумівської мережі тривало далі. Впродовж останнього року організовано було ще три Осередки, отож на кінець 1953 р. діяло 29 Осередків СУМА. Але найголовнішим досягком цього періоду була організаційна розбудова Юнацтва СУМА: наприкінці 1952 р. існувало 3 відділи, що нараховували 65 юнаків, а через рік уже працювали 13 відділів, які охоплювали до 400 членів ЮСУМА.

Осередки СУМА розгорнули внутрішню працю: діяло 18 драматичних гуртків, 13 танцювальних груп, 6 мішаних хорів, 6 музичних гуртків (із них — 2 духові оркестри), 3 декламаторські, 2 вокальні квартети, 17 спортових гуртків. Шість Осередків організували періодичні радіовисилання через місцеві американські радіовисильні. В 9 Осередках були створені власні бібліотеки, що мали понад 8000 книжок. Деякі Осередки розвивали господарсько-фінансову діяльність, як, напр., Осередок у Гартфорді, який організував власну кооперацію та майстерню дерев'яних виробів.

Співпрацюючи з іншими українськими громадськими організаціями, Осередки СУМА провадили велику громадську працю, поживляючи національне життя серед українців Америки. Важливою була участь СУМА в організації громадських комітетів для відзначення національних свят, участь у мистецьких програмах різних імпрез, у протикомуністичних маніфестаціях, проведення збірок, зокрема для УККА, з харитативною метою та ін. За час короткого існування СУМА пожертвувала на різні допомогіві й політичні дії української еміграції понад 5000 дол., а в 1953 р. для сумівців у Західній Європі вислала до Німеччини 36 пакунків із взуттям, одягом і харчами.

Систематизуючи внутрішню працю СУМА, Головна Управа запровадила планування, складення бюджету, намагаючись упорядкувати фінанси, які були найслабшим місцем, справжньою „Ахіллевою п'ятою“ Спілки. Фінанси були далеко неспівмірні з завданнями та реалізацією плянів праці СУМА. Зокрема, розвиток видавничої діяльності, пляни праці Виховної Ради, пов'язані з підготуванням виховно-вишкільних матеріалів для Юнацтва СУМА, нарешті — журнал молоді „Крила“, — не мали відповідної фінансової бази. Фінансові обов'язки Осередків, збірки на різні цілі, а особливо ж недостатня фінансова дисципліна в Осередках і чимала заборгованість їх за літературу і журнал, — дуже обмежували можливості здійснення завдань СУМА. Однією із спроб господарської розбудови Головної Управи була купівля друкарні „Дніпро“ на спілку з іншими організаціями Визвольного Фронту, проте цей захід у дальшому себе не виправдав.

Без огляду на труднощі, СУМА приходила до свого IV-го З'їзду із значними осягами та з високою оцінкою своєї діяльності, в першу чергу зовнішньої, з боку Центрального Комітету СУМ-у.

4-ий РІЧНИЙ З'ЇЗД СУМА

Він відбувся 14 і 15 листопада 1953 року в Нью-Йорку, в залі Бетговен Гол, з участю 82 делегатів від 30 Осередків та 130 осіб гостей. Учасники З'їзду вшанували пам'ять сл. п. Митрополита УАПЦ Полікарпа, який помер у Франції, і о. д-ра Ф. Побігушки — симпатика і духового опікуна Осередків СУМ-у англійської зони Німеччини. Нарадами керував інж. В. Левицький, як голова Президії. Пред-

ставники українських громадсько-політичних організацій та установ, організацій молоді, братніх організацій СУМ-у привітали З'їзд усно та письмово. Ген. Штабу генерал-поручник П. Шандрук вітав З'їзд такими словами: „Пам'ятайте, молоді українці та українки, що великі справи вимагають великих безперервних зусиль, і перемога є нелегкою. Але жертви, що їх понесла і поносить українська молодь, свідчать про її незламну волю... Пам'ятайте, всі члени СУМА, що ви тут перейняли зміну національної варті від нас, старих і вичерпаних боротьбою та життям у боротьбі. Будьте завжди готові честь України боронити!“

Загальний звіт з діяльності Головної Управи СУМА склав її Голова проф. С. Вожаківський, який підкреслив, що праця Спілки скерована відповідно до потреб Воюючої України на зміцнення внутрішньої та зовнішньо-політичної діянок. Вишкіл і поглиблення знань членів СУМА, громадсько-політична робота і поширення Юнацтва СУМА були головними завданнями. Докладний звіт Голови доповнили члени Головної Управи, Голова Контрольної Комісії інж. М. Семанишин у своєму звіті ствердив, що плян, накреслений Головною Управою, було реалізовано відповідно до фінансових можливостей. Дошкуляла недостача фондів, зокрема на видавничу діяльність. В дискусії висувалась потреба творення фондів для виховної і видавничої праці, було звернено увагу на дальше охоплення членством юнацтва, говорили про необхідність Батьківських Комітетів при Ю. СУМА та ін.

У програму З'їзду входила доповідь проф. Р. Смаль-Стоцького на тему „Завдання української молоді в Америці“. Доповідач визначив за завдання СУМА оборону США від комунізму, здобуття американської молоді для української справи, доповнення бібліотек українськими виданнями, озброєння молоді знаннями та орієнтацією в політиці, щоб таким чином підготовляти себе для заміни українських науковців та фахівців. Доповідь викликала жваву дискусію і заперечення. Тезам доповідача була протиставлена основна засада СУМА: орієнтація на Край та виховання на ґрунті української національної ідеології.

До складу нової Головної Управи ввійшли: В. Омельченко — голова, Г. Цебрій — 1-й заступник і кер. преси та інформації, В. Левицький — 2-й заступник, І. Миронович — орг. ре-

ферент, І. Заяць — культ.-осв. референт, В. Раяк — скарбник, Я. Гуменюк — фінансовий референт, М. Шмігель — реф. спорту та фізичного виховання, А. Бедрій — зовнішніх зв'язків, М. Будас — референтка жіноцтва, Е. Івашків — секретар, Л. Карпа — реф. суспільної опіки, І. Кобаса — референт Юнацтва. Члени заступники: М. Скасків, М. Парубчак, В. Коваль, та Рогальський. До Контрольної Комісії увійшли: М. Семанишин — голова, члени — М. Солтис і Н. Гладишовська, заступники — В. Возний і О. Стельмах. До складу Товариського Суду: Р. Набережний — голова, члени — А. Гайдар і В. Повзанюк, заступники — М. Шевців і В. Корчинський. До Виховної Ради обрано: ред. В. Давиденка, проф. І. Вовчука, Б. Казанівського, д-ра М. Кушніра, І. Рицара, проф. Ю. Бобровського, проф. С. Вожаківського, проф. П. Савчука і Р. Борковського.

Дотеперішню діяльність СУМА гарно відображував Фотоальбом СУМА, виданий саме до IV-го З'їзду, та документальний СУМ-Фільм, що досить повно віддзеркалював як важливу зовнішню діяльність, так і жваву, діяльну працю Осередків.

СУМ-ФІЛЬМ

Ідея створення СУМ-Фільму зародилася 1953 року в Головній Управі СУМА. СУМ-Фільм мав продукувати кінофільми, які відображували б життя СУМА, фіксуючи на плівці всю її діяльність — маніфестації, Здвиги, щоденну працю, а також значніші події в житті української спільноти, що в майбутньому становили б певну історичну вартість. Такий документальний фільмовий матеріал, відповідно змонтований, проєктувалося висвітлювати по українських громадах та для чужинців, на користь української справи.

До першого випуску СУМ-Фільму увійшли такі документальні кінокадри: „Перший Маніфестаційний Здвиг СУМА“, „У 20-річчя голоду“, кольоровий фільм „Українські народні танки“ у виконанні сумівців та „Концерт молоді“. Фільмував Т. Мокляк, а збирав документальний фільмовий матеріал керівник відділу преси і пропаганди Головної Управи В. Коваль, який згодом провадив цю працю самостійно.

Впродовж двох років вийшли ще чотири випуски кінохроніки СУМ-Фільму. У випуску під

назвою „Воля України — наша мета“ подано монтаж фільмів зі Свята 25-ліття ОУН, Української Маніфестації біля ОН та фестивалю Українського Народного Союзу. СУМ-ові на чужині присвячений випуск „Честь України готов боронити!“, який відображав діяльність СУМ-у в Німеччині, Бельгії, Канаді та США. До третього випуску СУМ-Фільму увійшли кадри з футбольних змагань УСК Нью-Йорк з командою „Мальта“, VI Конгрес УККА, в якому СУМА брала участь, екскурсія сумівців до Вашингтону, на Ніягару та фільм з Оселі в Елленвіл і життя табору ЮСУМА. Четвертий випуск кіно-хроніки висвітлював фрагменти з посвячення новонабутої Оселі в Елленвіл, показував новий Будинок Визвольного Фронту в Бофало, співвласником якого є Осередок СУМА ім. Лесі Українки, та озвучений монтаж IV Здвигу СУМА.

Випуски СУМ-Фільму демонструвались по Осередках СУМА, в українських громадах, а насамперед на Здвигах і З'їздах СУМА з великим успіхом. Проте, дальший розвиток СУМ-Фільму вимагав значних коштів, якими на той час СУМА не диспонувала, зосередивши основну увагу на придбанні літніх осель для юнацтва СУМА.

ЖУРНАЛ „КРИЛА“

Від 1951 до 1954 року Спілка Української Молоді видавала журнал „Крила“, головним редактором якого був В. Давиденко, а відповідальним з рамени Головної Управи СУМА — В. Коваль, референт преси та інформації. За той час вийшло 19 чисел багатоілюстрованого, молодняцького, добре редагованого журналу, що стояв на високому літературному рівні. Співпрацювали в ньому відомі українські наукові й мистецькі сили, а окрему увагу журнал присвячував початкуючим поетам і письменникам.

Від самого початку Редакція поставила собі скромне завдання: „Дати до рук української молоді в Америці місячник, в якому вона могла б знайти для серця і душі корисне й потрібне. Тим-то й названо „Крила“ — Журнал Молодих“.

„Крила“ систематично подавали статті і дописи про визвольну боротьбу українського народу, відзначали найголовніші історичні дати в його житті та найактуальніші події з життя української спільноти на еміграції. Журнал мав постійний розділ „У поневоленій Україні“,

з вістками з Рідних Земель. У розділах „Наука, література, мистецтво“, „Пізнаваймо світ“, „Пізнаваймо Америку“ окрему увагу було приділено українській літературі, мистецтву й науці. Там друкувались оповідання, поезії, популярні статті, що знайомили читача з різними галузями не лише українського, а й американського та західноєвропейського письменства, театру, музики, малярства, з останніми науковими відкриттями та винаходами.

У розділах „З життя СУМА“, „В обороні України“ журнал висвітлював діяльність Спілки Української Молоді, подавав матеріали про роботу Головної Управи та Осередків і осяги в різних ділянках їхньої діяльності. В кількох числах яскраво висвітлено перебіг процесу СВУ-СУМ, що відбувся у Харкові 1930 р. та вміщено цікавий літературний монтаж „Словами ворога“ — з уривків статей, друківаних у советській пресі в 1930 р. З розділу „Спорт“ читачі довідувалися про всі новини і досягнення світового та українського, в тому числі сумівського, спортивного життя.

У журналі були також постійні сторінки під назвою „Розвага, гумор, сатира“ з дотепним і непересічним матеріалом.

Проте, видання журналу натрапляло що далі то на важчі фінансові перешкоди і труднощі. Головна Управа СУМА хотіла, разом з Крайовим Комітетом СУМ-у Канади, об'єднати журнали обох країн („Крила“ та „На варті“) в один журнал „Крила“, щоб таким чином поширити читачькі кола журналу, але цього не вдалося зробити і „Крила“ перестали виходити.

Однак, за чотири роки існування журнал „Крила“, без сумніву, зробив багато корисного і лишається цінною творчою спадщиною Спілки.

Інформаційна праця СУМА зосередилась на місячній сторінці СУМА „Шлях Молоді“ (при щоденнику „Свобода“), яку Український Народний Союз дав для СУМА безкоштовно.

СУМА ПЕРЕД СВОЇМ П'ЯТИЛІТТЯМ

До свого 5-літнього ювілею Спілка Української Молоді Америки наближалася тринадцятим загоном молоді, організованої у 32 Осередках. За ці роки СУМА охопила по всіх важливих скупченнях українського громадянства переважну більшість свідомої молоді та продовжувала поширювати свою мережу.

П'ятиліття діяльності СУМА складалося

з двох періодів: періоду творення клітин і організаційного охоплення української молоді та періоду внутрішнього зміцнення, поглиблення праці, як у середовищі сумівському, так і на зовнішньому відтинку. Спілка охопила молодь різного віку. До неї приєдналися і ветерани визвольних змагань, колишні члени УПА, старша молодь з вищою чи середньою освітою; також молодь, яка лише почала навчання у вищих школах та молодь, яка мала нижчу освіту, але невпинно поповнювала її в Осередках СУМА. Прийшло і поповнення — наймолодша група, яка за останні роки розрослася, кількісно наздоганяючи старших: юнацтво СУМА, якому приділялося особливу увагу.

Подекуди доводилося чути закиди тих, які не мали успіху на фронті молоді, що СУМА, мовляв, це організація галаслива дуже і любить самовихваляння. Ба навіть більше, ці люди плянували дуже широко, маючи на гадці „проковтнути“ СУМА, але з того, як відомо, нічого не вийшло. Спілка жила, працювала і росла. В більшості Осередків ішла конструктивна, муравлина праця: читали реферати на теми ідеологічні, науково-популярні, загально-освітні; діяли кілька десятків самодіяльних гуртків, бібліотеки, що начисляли вже до 25 тисяч примірників книжок, та ін. СУМА через своє представництво брала участь у діяльності центрального представництва американських українців — Українському Конгресовому Комітеті, в міру можливостей провадила видавничу працю, ініціювала важливі зовнішньо-політичні виступи та Маніфестаційні Здвиги Молоді.

Найповажніші особи з-поміж українського громадянства, переконавшись, що СУМА це організація ідейної молоді, налагодили стосунки і провадили по Осередках систематичну культурно-освітню працю. Опікунами, приятелями і виховниками СУМА стали десятки священників, професорів, науковців. З подякою за допомогу СУМА у її праці впродовж 5 років треба згадати о. П. Мельничука, о. д-ра Гавліча, о. Крестюка, ігумена о. Святослава, о. декана Стиранку, проф. д-ра О. Оглоблина, проф. І. Вовчука, ред. В. Давиденка, ред. В. Качмара, д-ра М. Кушніра, проф. В. Лотоцького, д-ра Е. Жарського, проф. В. Радзиковича, проф. Олексина, д-ра Г. Лужницького, п-ні Н. Лужницьку, проф. Іщука, д-ра Б. Романенчука, сл. п. проф. Величка, проф. В. Січинського, проф. Сидоровича, проф. Баб'яка, проф. Пасіку, проф. Р. За-

вадовича, проф. З. Сагана, проф. П. Чуйка, д-ра М. Лозу, проф. М. Дольницького, ред. З. Тарнавського, мгр. М. Дужого, п-ні О. Самойлович.

Впродовж першого п'ятиліття не обійшлося, звичайно, і без внутрішніх клопотів. Траплялося, що новопосталий Осередок клигав кілька місяців, заки спромігся стати на власні ноги. Часом в Осередках спалахували чвари, виникали непорозуміння, занедбували почуття взаємної толерантності, або особисті амбіції переважали над званням членів СУМА; інколи сумівську роботу гальмувало невміння узгоджувати свою діяльність із братніми організаціями. Поставивши працю на високому рівні, деякі Осередки починали хорувати на „манію величності“ і повисали в повітрі, не виконуючи своїх фінансових та інших зобов'язань.

Але в якій родині не буває клопотів! Адже сумівська родина вже мала понад 3000 членів. На щастя, прикрих фактів у житті СУМА було небагато. Організація, злітована міцною взаємною дружбою, зростала і розвивалась. Однією із форм затіснювання взаємної співпраці і джерелом духовної та ідейної наснаги були традиційні щорічні сумівські Здвиги.

Саме напередодні 5-ої річниці своєї діяльності СУМА провадить Третій Всеамериканський Маніфестаційний Здвиг, увага якого була зосереджена на 300-літті Переяславської угоди, зфальшованої та підступно зламаної Москвою.

У 300-ЛІТТЯ ПЕРЕЯСЛАВА (3-тій Всеамериканський Маніфестаційний Здвиг СУМА)

14 і 15 серпня 1954 р. в Українському Селі Бавнд Брук відбувся величний Третій Здвиг СУМА. Перлиною в короні привітів, надісланих на Здвиг від окремих сенаторів, конгресменів, українських громадських та політичних організацій, була привітальна телеграма Президента Двайта Д. Айзенгавера. У ній Президент писав: „Дякую Вам за подані мені інформації про Здвиг СУМА. Я радий передати щирі побажання Вам і всім членам Вашої організації, які беруть участь у Здвизі і виявляють свою підтримку свободі та свою опозицію до агресивної політики комунізму. Бажаю Вам, щоб Ваш Здвиг був успішний і радісний для всіх! Двайт Д. Айзенгавер.“

У Здвизі взяли участь 850 сумівців і сумівок та юнацтво СУМА, а всіх присутніх було до

6 тисяч осіб. Команду Здвигу очолював голова Осередку в Пасейку М. Яремко. Журнал „Крила“ так описував перебіг Здвигу: „Рівно опівдні першого дня, під звуки оркестри вмаршували сумівські колони на просторий майдан і виструнчилися перед трибуною. Звіти голів Осередків, звіт команданта Здвигу Голові ГУ СУМА д. В. Омельченкові, піднесення американського, українського та переходового прапора СУМА під звуки національних гімнів, промова команданта Здвигу і наказ на суботу — закінчили офіційну частину. По обіді, на спеціально приготованій плятформі, розпочався показ мистецької самодіяльності та спортові змагання. Пописи Осередків, до яких вони приклали багато уваги, збирали численні оплески від гостей, яких згуртувалося вже коло трьох тисяч. Приємно вражало чисельне юнацтво СУМА, що своїми пописами завойовувало серця глядачів... Програмою керував голова нью-йоркського Осередку д. З. Осінчук. Танцювальна забава увечері продовжувала веселу, безжурну атмосферу. А о год. 11-тій увечері появились голови 22 Осередків — учасників Здвигу, з горіючими смолоскипами, щоб на поданий Командантом Здвигу знак запалити традиційну ватру, як символ злуки з Рідним Краєм. Після молитви, о год. 12-тій, заряджено нічну тишу...“ І далі читаємо в журналі „Крила“:

„Другий день Здвигу почався сумно, бо зранку падав дощ... Однак Бог допоміг — дощ перестав і знову сумівські колони виструнчились, щоб піднести національні прапори. Після Богослужень в обох обрядах, точно о 12-ій год. почалася політична частина Здвигу. Промову перед сумівським членством та гостями, які в числі 6000 оточили майдан, виголосив Голова ГУ СУМА д. В. Омельченко. Командант Здвигу запросив визначних гостей до Почесної Президії. Визначний учений д-р О. Оглоблин присвятив свою промову 300-літтю Переяславської угоди, яку Москва фальшує, як „воз'єднання“ України з Росією, пригадавши слова великого українського патріота-державника Пилипа Орлика, що „Переяславська Конституція“ залишилася назавжди „найсильнішим і найнепереможнішим аргументом і доказом суверенності України“.

Приємною несподіванкою були п'ять літаків, які скинули на сумівський майдан букети квітів та летючки з побажаннями успіхів для сумівської молоді. Після прочитання телеграми з при-

вітом для Здвигу від Президента Д. Айзенгера, оркестра виконала американський гимн. На закінчення виступив кандидат на сенатора із Штату Нью-Джерзі п. Кліфорд Кейс. Учасники Здвигу схвалили низку резолюцій в ім'я визволення України.

Потім почалася дефіляда сумівських колон. Повз трибуну проходили Осередки із своїми прапорами і, виструнчившись, віддавали честь Почесній Президії, Головній Управі і Команді Здвигу. Після дефіляди відбулися заключні виступи окремих Осередків: танцювальних і хороших гуртків, оркестри з Бофало, відділів ЮСУМА і, на закінчення — хору метрополітальної округи під дир. інж. Р. Степаняка.

Осередки одержали від Головної Управи СУМА нагороди-грамоти, вручені їм на площі спеціальною комісією. Нагороджено за жертвенну працю для СУМА інж. Р. Степаняка, як диригента, та Ф. Луцишина (Ньюарк) — за містечке оформлення площі і трибуни. За добру підготову Здвигу Головна Управа висловила подяку другові М. Яремкові, Командантові Здвигу.

Зняттям прапорів закінчився Здвиг. Гості вітали сумівців з успіхами в жертвенній праці та висловлювали радість з приводу їхньої сили, організованости і дисципліни.

ПЕКУЧА ПРОБЛЕМА

У працю й осяги Спілки Української Молоді Америки певну частину вже вкладає Юнацтво СУМА (ЮСУМА) або Юний СУМ, як його тоді називали, що в п'ятиліття СУМА став загартованим тисячним загonom. Однак, впарі з невпинним і швидким зростанням цього загону йшли, зростали та ускладнювалися турботи Спілки. У виховній праці виникла низка проблем, які годі було розв'язати без підтримки українського громадянства. Однією з найважливіших таких проблем була відсутність власних домівок СУМА, де можна було б провадити систематичну виховну працю, зокрема з доростом. Винаймані приміщення для домівок були переважно замалі й задорогі.

Тому більші Осередки почали набувати власні домівки. Першим був Осередок ім. М. Павлушкова в Чикаго, який придбав невеликий власний будинок коштом 14 тисяч дол. вже в 1951 р. Та після кількох років діяльність

Осередку набула такого розмаху, що постала потреба в ще більшому, репрезентативному Домі, який сумівці закупили в 1955 р. Осередки в Бофало і Трентоні розпочали також збирати фонди на придбання власних будинків СУМА. Таке ж саме завдання стояло і перед Осередком у Нью-Йорку.

Але насамперед СУМА мала подбати про купівлю і обладнання власного культурно-виховного центру для відпочинково-вишкільних таборів доросту і молоді, проведення Здвигів СУМА, спортових змагань тощо: винаймання площ для Здвигів, як і приміщень для щорічних юнацьких таборів, коштували Спілці кілька тисяч річно.

Коротко кажучи, для Спілки Української Молоді Америки треба було своєї хати, шматка власної землі — Оселі і справді гідного центру української молоді в США. Саме ці важливі справи і мав вирішити П'ятий Річний З'їзд СУМА.

5-й ЮВІЛЕЙНИЙ З'ІЗД СУМА

Хоч 5-му Головному З'їздові СУМА припало відзначити ювілей 5-тиліття СУМА, проте він пройшов на дуже діловому рівні і вирішив багато практичних справ. Він відбувся 20 і 21 листопада 1954 р., в Ньюарку, в приміщенні Української Централі. На З'їзд прибуло 87 делегатів від 27 Осередків СУМА (із загального числа 35 Осередків) та понад 250 гостей.

Багато усних і письмових привітів з Америки та Європи від політичних і громадських організацій та окремих осіб свідчили про увагу українського громадянства до діяльності СУМА. Були прочитані привіти від ЦК АБН, ЦК СУМ-у та його Крайових Комітетів, ООЧСУ, ОДВУ, МУН, Пласту та ін. організацій. Присутні серед гостей та в Почесній Президії духовні особи і представники українських організацій виголошували привіти усно. Першим привітав З'їзд о. П. Мельничук — духовний опікун СУМА.

Голова уступаючої Управи В. Омельченко у своїй доповіді під девізом „Готуємося до прийдешніх днів“ розповів про багатогранну діяльність СУМА за п'ять років і накреслив пляни на майбутнє. „Члени Організаційного Бюра та друзі, які творили Осередки СУМА, — сказав він, — сьогодні можуть з почуттям за-

доволення кинути погляд назад і сказати самим собі: час не пропав задурно і праця наша не пішла за вітром . . . За ці роки наша Спілка стала згуртованим тритисячним загоном української молоді, і далі охоплює ще неорганізовану молодь, приваблюючи своєю чітко-окресленою програмою та практичними ділами“ . . . У плянах на майбутнє друг В. Омельченко основну увагу скерував на ідейно-світоглядове виховання членів Спілки та на виховання юнацтва СУМА.

З увагою вислухали учасники З'їзду доповідь проф. Б. Романенчука „Проблема моралі громадських працівників“. Доповідач дав найліпшу характеристику праці СУМА: . . . „Українська громада Америки може надійно дивитися у майбутнє, бо прийде час, коли тисячі вихованців СУМА долучаться до її активу“ . . .

Кращими Осередками за 1954 р. З'їзд визнав: ім. Лесі Українки в Бофало, ім. М. Павлушкова в Чикаго та „Київ“ у Детройті. Осередок ім. Лесі Українки в Бофало, як кращий із кращих, зберіг Переходовий прапор СУМА, одержаний попереднього року. Двом іншим Осередкам висловлено подяку за їхню працю.

Делегати дивились новий випуск СУМ-Фільму — кінохроніку з життя американських українців. Захоплення викликав фільм з Маніфестації українців і китайців біля Об'єднаних Націй з нагоди відкриття ІХ Сесії Генеральної Асамблеї, а зокрема кінокадри, коли маніфестанти скинули на землю прапор УССР.

Після дискусій і обговорення майбутніх завдань СУМА, як масової організації та конструктивного чинника в житті американських українців, З'їзд ухвалив низку постанов і кілька доповнень до статуту. Щоб забезпечити безперервність у роботі керівних органів, відтепер встановлено дворічні каденції для Головної Управи, з тим, що між З'їздами діятиме 10-членний Пленум Головної Управи, обраний з різних Осередків на Головних З'їздах. При кожному Осередку мали бути організовані Відділи Юнацтва СУМА, Виховні Ради та Батьківські Комітети, які допомагали б виховувати юнацтво. Окрему увагу З'їзд присвятив плануванню виховної праці та проведенню літніх таборів ЮСУМА.

До складу керівних органів СУМА нової 2-річної каденції увійшли:

Головна Управа: В. Омельченко — голова,

Г. Цебрій — 1-й заступник, В. Левицький — 2-й заступник, Е. Івашків — секретар, З. Осінчук — кер. орг. відділу, В. Коваль — кер. від. преси та інформації, І. Кобаса — кер. відділу Юнацтва, Я. Гуменюк — кер. фін.-госп. відділу, І. Миронович — кер. відділу зовн. зв'язків, З. Лавришко — кер. відділу жіноцтва, М. Шмігель — кер. відділу спорту, П. Попович — кер. відділу сусп. опіки. Заступники членів: Р. Набережний, А. Бедрій, В. Шиш, О. Кейс. **Контрольна Комісія:** М. Семанишин — голова, члени — К. Василик, М. Бачара. Заступники — Т. Боднар і Л. Шмаргай. **Товариський Суд:** І. Куйдич — голова, члени — Н. Гладишовська, І. Заяць; заступники: М. Пришляк і М. Шашкевич. Членами Пленуму СУМА обрали: Л. Футалу (Детройт), А. Гайдара (Бофало), М. Яремка (Пасейк), М. Солтиса (Філядельфія), Ф. Луцишина (Ньюарк), О. Яцуса (Джерзі-Сіті), Р. Романчика (Йонкерс), О. Блашкова (Клівленд), Б. Лесюка (Чикаго) і А. Заброцького (Честер). На Голову Виховної Ради СУМА обрано д-ра М. Кушніра.

5-й З'їзд відбувався саме в 300-ту річницю боротьби українського народу проти московського поневолення та в часі нового злочину Москви — масового вивезення українців у Середню Азію і Казахстан. Тому в політичній частині резолюції З'їзд підкреслив, що це зобов'язує українську молодь поза межами Рідного Краю ще наполегливіше працювати для допомоги українському народові у його боротьбі за вільне, незалежне життя. З'їзд задекларував своє негативне ставлення до поширення в демократичному світі теорії „співіснування“ з комуністичною тиранією та негативно оцінив діяльність АКВБ.

Всі практичні ухвали З'їзду були спрямовані на збереження здобутків СУМА, яка за 5 років стала однією з найактивніших організацій і важливим чинником у житті американських українців, а на зовнішньо-українському відтинку — здобула авторитет в колах американського політичного світу.

Ствердивши, що культурно-відпочинковий та виховний центр СУМА — власна Оселя — є необхідним для розвитку СУМА, 5-й З'їзд обрав спеціальний Комітет, на чолі з М. Семанишином, для підшукування відповідного об'єкту. До складу цього Комітету увійшли представники ГУ Осередків та Батьківських Комітетів.

КЛАПТИК УКРАЇНИ НА АМЕРИКАНСЬКІЙ ЗЕМЛІ

1955 рік у житті СУМА позначений великою подією. Одностайна ухвала 5-го З'їзду при-швидчила справу придбання власної Оселі, а Комітет купівлі Оселі працював невтомно та наполегливо. До складу його входили: інж. М. Семанишин — голова, І. Пиріг — заступник, М. Яремко — секретар, О. Кейс — фінансовий, Ф. Луцишин — плянування, О. Яцусь — інформація та 5 членів — І. Сусь, М. Дрейчик, А. Турчин, Т. Коцур та Л. Кокодинський. До вибору Комітет купівлі мав 40 об'єктів, з них лише 15 задовольняли вимоги СУМА щодо розміру площі, місцевості, забудовань та ін.

Свій остаточний вибір, після оглядин усіх об'єктів, Комітет зупинив на посілости, віддаленій на 80 миль від Нью-Йорку у північному напрямку, у відпочинковій місцевості біля Елленвіл, на рівній височині біля стіп гірського хребта Кетскіл. Величезний, частково шкритий лісом, гористий масив — 150 акрів — з озером, придатним для купання та плавання на чознах, прозорою гірською річкою, з мальовничим гірським краєвидом, 11 будинків (з них 2 триповерхових), устаткування, а особливо — зручний доїзд, усе це відповідало вимогам СУМА. Посілець коштувала 50 тис. дол.

Здійснення цього доброго задуму вимагало відразу 5 тис. доларів готівкою, а також певних коштів для ремонту. Комітет, разом із Головною Управою СУМА, за допомогою Батьківських Комітетів, розпочав енергійну збірку серед членства СУМА й українського громадянства. Тоді розповсюдили тисячі примірників Звернення-Заклику жертвувати на придбання Оселі:

„Дорогі Друзі й Подруги сумівці! У цьому році на плечі СУМА спадає найтяжче, а разом із тим і найпочесніше завдання за весь час її п'ятилітнього існування. Виставляємо себе на пробу перед цілим українським світом, на власну пробу матеріальної жертвенности. Вислід цієї проби покаже, чи слова сумівця не розминаються з ділом! Мусимо придбати власну хату, землю, небо, щоб бути незалежними та без перешкод виконувати волю Воюючої України... Всі як один зложимо на Оселю по 25 доларів...“

„Українці і Українки! Виховувати українську молодь на корисних і національно-сві-

домих українців є завданням СУМА. Сьогодні в Юнацтві СУМА є біля 1500 юнаків і юначок у віці від 6 до 18 років. Це число постійно зростає!

Це завдання виховання не є лише обов'язком самих організацій молоді, але всього українського громадянства!.. СУМА потребує власної хати — власної Оселі!.. Саме тепер провадиться збір потрібних коштів... Нехай збірщики СУМА будуть бажаними гостями в кожній українській родині!..“

Комітет купівлі Оселі й увесь склад Головної Управи першими склали свої пожертви в сумі 1800 дол. Для проведення збірок та інформації про Оселю члени ГУ виїхали до Осередків, у квітні скликану нараду Голів Осередків, разом із Комітетом придбання Оселі. Місяці квітень і травень були проголошені місяцями збірки на Оселю. Внаслідок цих заходів зібрано або задекларовано пожертв на суму 7000 дол. У квітні 1955 р. Головна Управа СУМА підписала контракт купна Оселі і далішні найенергійніші заходи спрямувала на те, щоб відкрити й посвятити Оселю та повністю використати літній сезон, тобто: підготувати та організувати двомісячний табір для юнацтва СУМА Осередків східних штатів і цьогорічний Маніфестаційний Здвиг Молоді.

Осередки СУМА силами свого членства провадили цю підготовку — чистили, малювали, фарбували, ремонтували, устатковували будинки літнього юнацького табору, будували трибуну на площі для відкриття Оселі.

Оселя давала змогу популяризувати добре українське ім'я серед американців; не було також підстав побоюватися, що вона стане фінансовим тягарем для Осередків СУМА, навпаки — плянуючи її розбудову, Гол. Управа мала на увазі, що Оселя буде не тільки самовистачальною, а й стане джерелом прибутків для ще більшої праці СУМА.

Для відповідного фінансово-господарчого керівництва було визначено Дирекцію Оселі в такому складі: М. Семанишин — голова, члени — Г. Цебрій, Я. Гуменюк — від Головної Управи СУМА, та представники від Батьківських Комітетів.

Урочисте посвячення і офіційне відкриття Оселі СУМА відбулося 18 і 19 червня 1955 р. з великою участю членів СУМА, ООЧСУ, представників інших організацій Визвольного Фрон-

ту й українського громадянства. Всі із зацікавленням оглядали нову власність СУМА.

Програму урочистостей було пов'язано з відзначенням 300-ліття заснування Харкова та 150-ліття Харківського Університету, що його влаштували спільно всі організації Визвольного Фронту.

Зранку, в суботу 10 червня, після товариської зустрічі сумівців і гостей, рівно в полудень Осередки СУМА вишикувалися перед спеціально збудованою трибуною, по-мистецьки оформленою сл. п. М. Радішем. Після молитви піднесено прапори та зачитано денний наказ і програму святкових урочистостей. Спортові гри, виступи Осередків із показом мистецької самодіяльності, огляд продукції СУМ-Фільму і товариська забава під відкритим небом — заповнили програму першого дня.

Наступного дня, в неділю 19 червня, після піднесення прапорів, на площі перед трибуною з емблемою СУМА відбулося польове Богослуження і посвячення Оселі. Посвячення частини будинків довершив о. І. Кульчицький у православному обряді, а інших — о. П. Мельничук, у католицькому обряді. Урочисте відкриття Оселі, при великому здвизі сумівців і гостей, відбулося перед трибуною на площі. Грала духовна оркестра Осередку СУМА з Джерзі Ситі. Голова Гол. Управи В. Омельченко привітав присутніх та подякував жертводавцям, членству СУМА і всьому громадянству за підтримку Спілки Української Молоді у здійсненні її пляну — „кляптика України на американській землі“.

З промовами на тему „У 300-ліття Харкова“ та „150 років Харківського Університету“ виступали проф. І. Вовчук і проф. І. Москаленко.

Відтоді Оселя СУМА або „Сумівка“, як її нестливо називають сумівці, стала осередком культурно-виховної праці й відпочинку, місцем літніх таборів юнацтва СУМА, вишкільних таборів для виховників, спортових зустрічей та постійним місцем Здвигів СУМА для Осередків східних штатів Америки. Вирішено, що Здвиги відбуватимуться завжди у вересні, тоді, коли припадає „День Праці“ („Лейбор Дей“).

У 30-ЛІТТЯ СУМ-У

4-й МАНІФЕСТАЦІЙНИЙ ЗДВИГ СУМА

Це був Здвиг, що його СУМА вперше провадила „на своїй землі“ — на власній Оселі. Для членства Осередків Сходу США він став

нагодою ще раз оглянути нову посілість СУМА та з почуттям морального вдоволення ствердити, що пробу витримано і що слова сумівців про жертвенність і посвяту з ділом не розминулись. Здвиг відбувся 3, 4 і 5 вересня 1955 р., в присутності понад 4000 учасників і гостей. Успіхові сприяла і чудова погода впродовж усіх трьох днів. Біля 1000 особових авт та 10 автобусів стояли довкола великої площі Оселі; 11 будинків були переповнені гостями, а господарі-сумівці розташувалися у 9 великих шатрах.

Команду Здвигу очолював орг. референт Головної Управи СУМА З. Осінчук; до складу її входили друзі Я. Гуменюк, З. Лавришко, О. Кейс, І. Юшкевич, В. Коваль, П. Попович, Я. Гавур та М. Яремко. Величезна трибуна, побудована за проектом покійного артиста-малюра М. Радіша — палкого прихильника СУМА — була оздоблена великою сумівською емблемою. Здвиг присвячено 30-літтю постанови СУМ-у, зліквідованого більшовиками у Харкові, — відзначення цієї дати було основою 2-го дня Здвигу.

У програмі першого дня, після збірки Осередків на площі та підняття прапорів, відбулися спортові змагання — відбиванковий турнір за переходову чашу Головної Управи СУМА та показ мистецької самодіяльності, у якому взяли участь всі Осередки, а найбільше юнацтво СУМА.

Наступного дня, перед відкриттям Маніфестаційної частини, Службу Богу відправив у православному обряді о. І. Кульчицький. Піднесено прапори. Звучать слова сумівського привіту команданта Здвигу „Честь України!“ — і гомінкою луною у горах відбивається тисячоголосе „Готов боронити!“. У простір лине молитва сумівців „Боже Великий, Творче Всесильний“...

Голова Гол. Управи В. Омельченко, згадавши про події, що відбулися 30 років тому — постанови СВУ-СУМ-у, сказав про завдання української молоді, згуртованої в лавах СУМА. Виголошують привіти представники численних українських політичних та громадських організацій. Зачитують привіти від 16 сенаторів і конгресменів, губернаторів штатів Нью-Йорку і Нью-Джерзі. Конгресмен п. Пітер Родіно писав: „Спілка Української Молоді Америки широко відома в американському політичному

Виступ танцювальної групи на Оселі СУМА

світі, як організація, що бореться за справедливість у світі“... Багато письмових привітів Здви́г отримав від центральних українських організацій — політичних, громадських, від наукових установ. Серед них — ЗЧ ОУН, ЦК АБН, НТШ, УВАН, ЦК і ККомітети СУМ-у та ін.

У схвалених резолюціях молодь, об'єднана в СУМА, продемонструвала духову єдність із поневоленим українським народом у боротьбі за свою незалежну Державу, протестувала проти масових вивозів українського населення в Середню Азію. Учасники Здви́гу звернулися з відкритим листом до державних мужів США, сенаторів і конгресменів, стверджуючи, що національне питання поневолених народів СРСР, і насамперед українського, для Москви було і є найбільшою загрозою в її існуванні, що комуністична інфільтрація в Нью-Йорку є у радіо, пресі, телебаченні, хибно формуючи американську громадську думку. Учасники Здви́гу висловили обурення гостинністю, з якою американські фермери зустрічали советську „сільсько-господарську делегацію“.

Переходовий прапор СУМА на 1956 р. за найкращі показники праці одержав Осередок ім. М. Павлушкова в Чикаго. Вирізнено також, як кращі, Осередок ім. Лесі Українки в Бофало та Осередок „Київ“ у Детройті.

Після імпозантної дефіляди сумівських колон перед трибуною, показу мистецької самодіяльності та спортових змагань, увечорі учасники Здви́гу дивились 3-й випуск СУМ-Фільму: футбольні змагання УСК - Нью-Йорк з командою „Мальта“, VI Конгрес УККА, в якому СУМА брала участь, сумівці у Вашингтоні, на Ніягарі,

кадри з Оселі та життя табору ЮСУМА. В приміщеннях Оселі присутні оглядали виставки народнього мистецтва та філіателії.

Осередки північно-західних штатів, члени яких не мали змоги взяти участі у IV Здви́зі, відзначили 30-ліття СУМ-у Днем Сумівської Молоді. Особливо вдало пройшло це свято в Рочестері та Бофало. Осередок ім. Лесі Українки в Бофало пов'язав День Сумівської Молоді з гарною атракцією — Зустріччю на Ніягарі, спогади про яку надовго залишилися в пам'яті сумівців.

І-й ПЛЕНУМ СУМА ТА ПІДСУМКИ ПРАЦІ ЗА 1955 Р.

І-й Пленум СУМА, скликаний за ухвалою V-го Головного З'їзду СУМА, відбувся 17 і 18 листопада 1955 р. в Нью-Йорку. Звітували Голова, члени Головної Управи й Осередки СУМА про свою річну працю, яка йшла під знаком реалізації 5-го З'їзду, а також обговорювали пляни діяльності на 1956 рік. В центрі праці СУМА стояло виховання юнацтва і мистецька самодіяльність, ведена в гуртках.

Великий Осередок ім. Павлушкова в Чикаго, який першим придбав домівку в 1951 р., так широко розгорнув сумівську працю, що виникла потреба придбати просторіше приміщення. У 1955 р. сумівці Чикаго стали власниками великого репрезентативного будинку, вартости 76 тисяч долярів — Українсько-Американського Культурного Центру, збудованого старою еміграцією, але веденого комуністичними поплентачами. 13 листопада 1955 р. відбулось урочище посвячення цього будинку. Того ж року Осередок ім. Лесі Українки в Бофало придбав і посвятив гарний, добре обладнаний дім „Дніпро“, вартости 45 тисяч долярів. Власну домівку купив також Осередок ім. Євгена Коновальця в Клівленді. В цих власних сумівських центрах зосередилася діяльність не тільки СУМА з десятками самодіяльних гуртків, а й інших українських громадсько-політичних організацій, у першу чергу Визвольного Фронту.

Як виходило з інформацій Голів, багато Осередків власними силами влаштовували академії, концерти, відзначили українські свята (Рочестер, Бофало, Детройт, Клівленд, Чикаго, Честер та ін.). На суспільному відтинку всі Осередки

брали участь у збірках на Визвольний Фонд, у національних святах, у виступах загально-громадського значення. Багато уваги надавали Осередки Відділам Юнацтва та організації літніх таборів ЮСУМА.

На зовнішньому відтинку проведено позитивну роботу: сумівці створили чимало українських Відділів при американських бібліотеках, взяли участь у Міжнародних Фестивалях (Чікаго, Бофало, Мілвокі); Осередок Клівленду провів протестаційну акцію з приводу приїзду московських „інженерів“; Осередок у Балтіморі налагодив зв'язки з китайськими націоналістами, а сумівці Нью-Йорку — з американською католицькою молоддю та білорусами. Деякі Осередки, як Нью-Йорк, організували виступи на телевізії своїх співочих, музичних і танцювальних груп.

Голова Гол. Управи В. Омельченко у своїй доповіді накреслив напрямні праці СУМА на майбутнє, а Г. Цебрій, І-й заступник Голови, виголосив доповідь на тему „До програмових завдань СУМА“.

Пленум, обмірковуючи фінансові справи, заслухав звіт Дирекції Оселі СУМА про наслідки першого сезону, піддав критиці зміст місячної сторінки СУМА при „Свободі“ — „Шлях Молоді“ та ін.

У своїх ухвалах Пленум поставив у центрі уваги працю юнацтва СУМА та зробив наголос на активізації менших Осередків, на потребі перебудови праці їх культурно-освітніх відділів, поживлення ідеологічно-виховної роботи та боротьби з розкладовими впливами.

Тому, що в нарадах Пленуму мали змогу взяти участь тільки Осередки ближчих, східних штатів, Головна Управа організувала Зустріч Осередків північного сходу, в Чікаго, яка мала інформативний характер і на якій учасники обмінювалися думками і заувагами з приводу минулорічної праці СУМА.

НА ЗОВНІШНЬОМУ ВІДТИНКУ

Для популяризації української визвольної боротьби СУМА вдавалася до різних заходів: від маніфестацій до спеціальних доповідей про Україну для чужинців; зокрема чимало в тому напрямку зробили українські студенти-сумівці

у своїх університетах. Виступи по телебаченню, по радіо, різні імпрези та концерти для чужинців, дописи в англомовній пресі, поширювання англомовних видань про Україну та її боротьбу, висилання резолюцій та ухвал з рамени СУМА до чужинецької преси та ін., — все це дало добрі наслідки на зовнішньо-українському відтинку. Практика показала, що до голосу молоді прислухається американський політичний світ і в багатьох випадках з ним поважно рахується.

Для цієї праці СУМА підбирала з-поміж свого членства добре підготованих людей, обізнаних з українськими визвольними проблемами та зорієнтованих у сучасних міжнародних подіях, а особливо в московській політиці. Щоб поглибити знання та усталити пляни зовнішньої роботи СУМА, в 1956 р. Відділ зовнішніх Зв'язків Головної Управи влаштував кількадекний курс для керівників зовнішньо-політичної праці при Осередках СУМА. Курсанти заслухали лекції на теми української визвольної політики, внутрішньої політики, ідеології та практичного ведення зовнішньої роботи.

ДОПОМОГОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Допомогово-харитативну діяльність СУМА провадила здебільшого за ініціативою та заходами жіноцтва, в більших чи менших розмірах упродовж усього часу. Щоб ту роботу з рамени СУМА вести скоординовано і пляново, IV З'їзд ухвалив створити при Головній Управі та при Осередках Відділи суспільної опіки. Спочатку увага була скерована на допомогу потребуючим сумівцям у таборах Німеччини та Австрії (збірка „Сумівець — Сумівцеві“), але згодом, коли праця відділів суспільної опіки виявилася успішною, її поширили і на загал українського громадянства. В 1954 р., напр., вислано пакунків з одягом, харчами та готівкою на суму 12 тисяч доларів, у 1955 р. — 100 пакунків та близько 2000 дол. готівки. Хоч це була невелика допомога при тих злиднях, в яких перебували українці-залишенці в Німеччині та Австрії, але з морального боку допомогова діяльність сумівців заслуговувала на признання, адже СУМА не допомогова організація. До Головної Управи та Осередків надходили листи з подяками та з проханнями допомоги, і їх не залишали без уваги.

ДЕСЯТИЛІТТЯ ВІДРОДЖЕННЯ СУМ-у НА ЕМІГРАЦІЇ

(П'ятий Всеамериканський Маніфестаційний Здви́г СУМА)

У 1956 р. Спілка Української Молоді Америки готувалася відзначити 10-ліття СУМ-у на еміграції. Саме десять років тому, у 1946 р., був заснований перший Осередок СУМ-у в Авґсбурґу, в Німеччині, в українському таборі повоєнних утікачів. Він став поштовхом до масового поширення сумівського руху, швидкого й бурхливого: за рік постало аж 46 Осередків на території Зах. Німеччини, окупованої США, Францією та Англією. Вже тоді відбувалися Здви́ги Спілки Української Молоді, як перегляд організованості сумівських лав та демонстрація сили української молоді на чужині. Виїхавши до країн нового поселення, сумівська молодь створила у нових країнах вільного світу 14 організацій СУМ-у.

Написане на прапорах СУМ-у гасло „Бог і Україна“ об'єднало всіх сумівців світу в родину безкомпромісових борців за Українську Самостійну Соборну Державу. Тому СУМА, готуючись до Здви́гу в 1956 р., провадила його під знаком 10-ліття СУМ-у за кордоном.

Здви́ги, що їх провадить СУМА за традицією СУМ-у, — це не лише підсумки спортової, виховної і культурної праці Осередків. Це також велике політичне віче української молоді, на якому вона виявляє своє відношення до міжнародних подій, виходячи з рачії української вивольної справи та безпеки Америки.

Саме таким був і 5-й Всеамериканський Маніфестаційний Здви́г, до якого діяльно готувалися і Головна Управа, і всі Осередки СУМА.

П'ятий Здви́г СУМА вперше охопив масово усе членство СУМА, бо відбувався одночасно 1, 2 і 3 вересня 1956 р. на двох теренах: на Оселі СУМА в Елленвіл — для Осередків східних штатів і в Чікаґо — для Осередків північно-східних штатів. В обох Здви́гах взяли участь понад 8 тисяч гостей та 1600 сумівців, сумівок і юнацтва в одностроях.

З нагоди 5-го Здви́гу Головна Управа СУМА отримала привітальні телеграми від Президента Двайта Д. Айзенґавера, віце-президента Річарда Ніксона та листовні побажання від кандидата на віце-президента від демократичної партії — Е. Кіфопера, від Департаменту Юстиції, від ди-

ректора ФБІ Едґара Гувера, О'беднаних Націй, губернаторів штатів. Серед письмових побажань, одержаних від 36 сенаторів і конгресменів, були імена таких відомих політичних діячів, як сенатори Дж. Айвс, Е. Дірксен, Г. Лімен, Дж. Кеннеді, В. Новленд, Й. Мек-Карті.

Зміст побажань і привітів був відповіддю на повідомлення, розіслані Головною Управою перед Здви́гом. У повідомленнях Головна Управа підкреслювала, що Спілка Української Молоді виступає проти політики „співіснування“, проти непередрішенської політики у відношенні до поневолених Москвою народів, за переставлення американської пропаганди на рейки боротьби проти російського колоніалізму.

Офіційна частина Здви́гу розпочалася Службами Божими: в Чікаґо — у церкві, а на Оселі на площі Здви́гу. В маніфестаційній частині, яка відбулася другого дня по полудні, зі словом про 10-ліття СУМ-у на еміграції виступив у Чікаґо Голова Гол. Управи СУМА В. Омельченко, а на Оселі — Голова Контрольної Комісії інж. М. Семанишин. Багато представників різних українських організацій вітали рєзташовані перед трибунами лави сумівців.

Політичне становище СУМА, схвалене учасниками 5-го Здви́гу та вислане у формі резолюції сенаторам і конгресменам, Гол. Управа СУМА просила внести до конгресового протоколу. „Ми, американська українська молодь, закликаємо всіх, кому дорога свобода, стати на шлях активної протидії московсько-комуністичним злочинам“, — такими словами завершувалось політичне становище.

П'ятий Здви́г СУМА замітний масовою участю юнацтва та високим рівнем мистецької програми. В Чікаґо вона відбувалася в театральній залі Будинку СУМА Осередку ім. М. Павлушкова і тривала 5 годин: виступали оркестри і танцювальні групи Осередків Чікаґо і Детройту, хор з Чікаґо, театральна студія з Мілвокі, юнацтво СУМА з Детройту з ритмічними вправами та ін.

З усіх виступів на перше місце за своїм мистецьким рівнем вийшли сумівський хор Осередку ім. М. Павлушкова під кер. покійного вже проф. О. Плєшкєвича та духова окрєстра того ж Осередку, під дир. І. Барабаша.

У мистецькій програмі на Оселі СУМА вирізнявся хор Осередку в Рочестері під мист. кер. В. Божика, духова оркєстра під кер. Грищенка

і джаз-оркестра Осередку в Бофало. З гарною програмою виступали юні сумівці з Пассейку, Ньюарку, Аллентавну і Табору ЮСУМА на Оселі.

Команданти Здвигів — на Оселі М. Шмігель, а в Чікаго З. Осінчук, — разом із Командами багато попрацювали, щоб обидва Здвиги (зафільмовані на звукову плівку) пройшли якнайкраще.

ВІДМОЛОДЖЕННЯ СУМА

Організаційний розвиток Юнацьких Відділів СУМА в цьому періоді був таким бурхливим, що залив справжньою повінню лави старшого членства. За два роки, які минули від 5-го З'їзду, Юнацтво СУМА в багатьох Осередках кількісно вдвічі перевищило дійсних членів. Відбувався процес „відмолодження“ Спілки Української Молоді Америки, яка на щорічних Здвигів з повним правом пишалася численними юнацькими лавами — майбутніми спадкоємцями сумівської ідеї та праці.

Виникла потреба планоно і фахово виховувати значний доріст СУМА, і відтоді ця проблема стала в центрі уваги Спілки Української Молоді Америки.

При Осередках на той час — у 1956 р. — вже існували 25 юнацьких Відділів, які охоплювали понад 1400 юнаків і юначок, а з ними працювали до 100 виховників. Головна Рада Юнацтва при Головній Управі, на чолі з І. Кобасою, зосереджує увагу на опрацюванні вишкільних матеріалів, організації курсів виховників, плануванні та підготовці літніх вишкільно-відпочинкових таборів ЮСУМА. Відбуваються курси виховників у Ньюарку, Детройті та Клівленді, а пізніше — в Чікаго, Бофало і Нью-Йорку.

Головній Раді Юнацтва допомагала Виховна Рада СУМА, члени якої брали участь у курсах для виховників, опрацьовували їх програми, допомагали розробляти пляни літніх таборів, підготовляли доповіді з методичною тематикою на щорічні конференції референтів та виховників ЮСУМА. Дуже багато у цій ділянці зробили — у формі статей, плянів, порад, доповідей, праці з юнацтвом ЮСУМА, консультацій, розробці різних матеріалів та ін. — д-р Е. Жарський, проф. В. Лотоцький, В. Кульчицький, інж. І. Рицар, проф. П. Савчук, проф. З. Саган, п-ні Валентина Юрченко та ін.

Праця з юнацтвом спочатку велася в само-

діяльних гуртках, ланках, а пізніше до тих форм долучилися організовані в багатьох Осередках школи та курси українознавства, ведені фаховими педагогічними силами.

Гутірки на теми з історії і географії України, підготовка до національних свят та імпрез, впряд, однострій, сумівський привіт, прищеплення почуття громадського обов'язку, спільна молитва, спільна сповідь і св. Причастя — об'єднували юнацтво, виробляли в них почуття відповідальності і любови до своєї організації. А найбільше єднало спільне перебування в юнацьких таборах. Кількість юних учасників таборів рік-річно невпинно зростала: почавши від скромної цифри — 40 дітей у 1953 р., вже в 1956 р. у 5-ти юнацьких таборах СУМА побувало понад 600 дітей, а в ювілейному 1959 р. кількість їх досягла майже 1000 осіб.

Від 1957 р. Спілка Української Молоді щороку провадить 5 таборів: на Оселі СУМА, в Детройті на Оселі „Київ“, у Клівленді, Чікаго та Бофало. Таборування триває за виховними програмами, в яких акцентується, — в ідеологічному розумінні — найважливіша історична подія біжучого року та в більшості поєднується з кличами сумівських Здвигів, напр. 40-ліття української національно-визвольної боротьби, 300-ліття перемоги під Конотопом, Герої, борці за волю — наш ідеал і дороговказ.

Найбільшим табором від 1955 р. є табір на Оселі СУМА в Елленвіл: він охопив 1959 р. — 480 юнаків та юначок впродовж двох літніх місяців. Командантами від 1955 до 1959 р. були — проф. В. Лотоцький (двічі), д-р П. Мірчук, мгр. І. Базарко, п-ні М. Завадівська та п. М. Кормелюк. Їм допомагали виховниці, виховники, упорядчики, а також фахова медична обслуга. Сталою була духовна опіка для молоді обох відовизнань. Служби Божі відправлялись у двох спеціально збудованих каплицях.

Під опікою виховників — педагогів або старших сумівців, які одержали відповідні знання, таборовики гартуються фізично і збагачуються духовно, набуваючи знань про наш нарід, його боротьбу за визволення, його культуру, мистецтво, звичаї. У прекрасній місцевості, поміж горами, діти увесь день зайняті наукою, розвагою, спортом, перебувають виключно в українському оточенні.

У 1958 р. друг І. Рицар, завдяки заходам Головної Ради Юнацтва, опрацював „Правиль-

ник“ ведення літніх юнацьких таборів СУМА, покладений в основу сумівського таборування і в інших країнах. Від 1959 р., розробляючи програми таборування та ін. виховні матеріали, Головна Рада Юнацтва тісно співпрацює з Центральною Виховною Радою СУМ-у, очоленою проф. З. Саганом, та з Виховною Радою СУМ-у Канади.

При всіх Відділах Юнацтва важливу роль відіграють Батьківські Комітети, подаючи допомогу в усій праці з доростом СУМА.

ШОСТИЙ ГОЛОВНИЙ З'ЇЗД СУМА

6-ий З'їзд СУМА, який мав підсумувати діяльність СУМА за два роки, відбувся 17 і 18 листопада 1956 р. в Нью-Йорку. У ньому взяло участь 85 делегатів від 24 Осередків та понад 200 гостей. З'їзд відкрив Голова уступаючої Головної Управи В. Омельченко, а на радіада керував Голова Президії Л. Футала.

Звітували про свою діяльність усі керівники відділів Головної Управи, а заключне слово з доповіднями виголосив Голова Гол. Управи В. Омельченко.

В центрі уваги З'їзду була проблема Юнацтва СУМА. Гостро відчувалась нестача виховників, домівок і фондів для ведення праці. Частково було занедбано приєднання нових членів СУМА тоді, коли багато молоді лишилося поза молодечими організаціями.

Делегати З'їзду вислухали докладний фінансовий звіт Дирекції Оселі СУМА, з якого виявилось, що прибутки Оселі повністю покривають усі видатки та фінансові зобов'язання на 1956/57 р., та що кількість учасників літнього юнацького табору, порівнюючи з попереднім роком — подвоїлась.

Жваві дискусії велися довкола виховної праці з доростом, потреби видання юнацького журналу, виховних матеріалів; висловлено багато побажань щодо дальшого поліпшення господарського становища Оселі СУМА.

Переходський прапор СУМА за найкращі показники праці одержав Осередок ім. М. Павлушкова в Чикаго.

Перший день З'їзду закінчився товариською забавою-зустрічню делегатів, яка відбулася в залах Сентрал Плаза.

Другий день нарад З'їзду почався після Богослужень у Церквах, в яких взяли участь усі делегати. Привіти від українських громадсько-політичних організацій та установ склали

представники і члени Почесної Президії З'їзду; зачитано також багато письмових привітів з Європи, Канади і США.

Прийнявши багато поправок до Статуту СУМА, пов'язаних здебільшого з працею Юної СУМА і Оселі, З'їзд вислухав доповідь д-ра П. Мірчука „До проблеми СУМА“.

У ній доповідач підкреслив, що СУМА, використовуючи методи інших молодечих організацій (Січ, Луг, Сокіл, Пласт) повинна масово виховувати українську молодь, вишколюючи здібніших, та прищеплювати молоді прикмети революційності.

Одноголосною ухвалою З'їзд надав звання Почесного Члена СУМА проф. В. Радзиковичеві, який так багато попрацював для Осередку СУМА в Клівленді і для Спілки взагалі.

Після схвалення діяльності уступаючої Головної Управи, обрано новий склад Головної Управи СУМА: З. Осінчук — голова, М. Фурда — 1-й заступник, Л. Футала — 2-й заступник, Е. Івашків — секретар, Я. Гавур — кер. організаційного відділу, П. Гой — кер. культ.-осв. відділу, В. Шапван — кер. від. зовн. зв'язків, Е. Несторук — кер. від. преси та інформації, І. Кобаса — кер. ЮСУМА, З. Лавришко — кер. відділу жіноцтва, Я. Гуменюк — кер. фінансів, М. Дячишин — кер. від. суспільної опіки, Г. Сенів — кер. госп. відділу. Члени заступники: М. Солтис, В. Костик, К. Василік, М. Корміло. Головою Виховної Ради обрано проф. Б. Романенчука. До складу Головної Контрольної Комісії ввійшли: В. Омельченко — члени — М. Кормелюк, Л. Кокодинський, заступники — Т. Боднар і М. Твердовський, а до складу Товариського Суду СУМА: д-р Куйдич — голова, члени — проф. Кіналь та Л. Мигаль; заступники — друзі Пліщук і Заброцький.

У СОРОКЛІТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ

(Шостий Всеамериканський Маніфестаційний Здвиг СУМА)

40-ліття української національно-визвольної боротьби (одночасно з протестом проти комуністично-московського імперіалізму, що криваво задушив українську державність, відновлену у Визвольних Змаганнях 1917-21 рр.) сумівці урочисто відзначили кількатисячним, величним

Шостим Маніфестаційним Здвигом. Він відбувся 31 серпня та 1-2 вересня 1957 р. одночасно на Оселі СУМА в Елленвіл для 20 Осередків СУМА східних штатів і на українській Оселі „Діброва“, недалеко Детройту, для 12 Осередків північно-західних штатів.

У ці дні американсько-українська молодь та юнацтво, об'єднані у Спілці Української Молоді Америки, заманіфестували свою духову силу і вірність ідеям Воюючої України та, за добрим звичаєм, показали здобутки праці самодіяльних гуртків за рік.

Близько 6000 учасників і гостей були на Оселі СУМА в Елленвіл, де Здвиг відбувався під проводом Команди на чолі з Яр. Гавуром, орг. референтом Головної Управи. Коротким словом Здвиг відкрив Голова Гол. Управи СУМА З. Осінчук, який після перегляду Осередків вручив грамоти призначення за найкращу роботу таким Осередкам: ім. ген. хор. Т. Чупринки в Нью-Йорку, ім. Лесі Українки в Бофало та Осередкові „Броди“ — в Нью-Брітен. По обіді сумівці та юнацтво таборів „Карпатські Орли“ і „Червона Калина“ запалили ватру — Сумівські Вогні, яка була особливо врочистою при великій кількості глядачів. Пізніше старша молодь розважалася на забаві з танцями.

Наступного дня, після польових Богослужб у православному та католицькому обрядах, вмаршем колон на площу розпочалась Маніфестаційна частина Здвигу. З доповіддю про 40-ліття української національно-визвольної боротьби виступив 1-й заступник Голови СУМА М. Фурда, який пов'язав змаг за здійснення державницької ідеї із сучасним антимосковським спротивом.

Усно та письмово учасників Здвигу привітали багато українських громадсько-політичних, науково-культурних і молодечих організацій та установ. Письмові привіти надійшли від 50 сенаторів і конгресменів США.

У своєму „Політичному Становищі“ молодь СУМА закликала посилити боротьбу з комунізмом та московським імперіялізмом. Учасники Шостого Здвигу заявили: „Ми, американсько-українська молодь, закликаємо всіх, кому дорога свобода, стати на шлях активної протидії московсько-комуністичній пропаганді, при кожній нагоді викриваючи її брехливість“...

В імпозантній дефіляді пройшли стрункими колонами з прапорами повз трибуну близько

1200 сумівців, сумівок та юнацтва, маніфестуючи свою дисциплінованість і силу духа.

У мистецьких виступах Осередків Бофало Гартфорду, Нью-Йорку, Ньюарку, Пасейку, Нью-Брітен, Рочестер, Трентону, Ютики, Сиракюз і табору ЮСУМА учасники показали цікаву та різноманітну програму. Особливого відзначення заслужили: духовна оркестра Осередку Бофало під дир. проф. А. Кразчука, струнний ансамбль ЮСУМА та хор Осередку в Рочестері під дир. В. Божику, джаз-оркестра з Бофало під дир. М. Телюка та хори Осередків Нью-Брітен (дир. М. Мацяк), Нью-Йорку (дир. Е. Козалик) і жіночий хор Осередку Бофало (дир. А. Мороз). Нагороди за мистецькі виступи призначено Осередкам Бофало, Рочестеру та Нью-Йорку і Відділам ЮСУМА в Рочестері, Сиракюзах, Трентоні. Поза конкурсом 1-шу нагороду дістало юнацтво табору ЮСУМА в Елленвіл.

У відбизанкових змаганнях сумівських дружин першуні втретє вийшла команда СС СУМА „Скала“, Ньюарк, яка тоді одержала річну перехідну чашу СУМА.

Здвиг Осередків північно-західних штатів на українській Оселі „Діброва“ коло Детройту мав таборовий характер — з похідною кухнею, спанням у шатрах; вся програма відбувалася під чистим небом. У Здвизі взяли участь майже 1000 сумівців та понад 5000 гостей. Команда Здвигу-Захід на чолі з д. Л. Футалою (Осередок „Київ“, Детройт) працювала з великою посвятою, доклавши всіх зусиль, щоб Здвиг повністю показав розмах і силу сумівської молоді перед українською громадою Детройту і околиць та перед чужинцями.

Після відкриття Здвигу о. Ляшук (з місцевої УАПЦеркви) відслужив молебень. Увечорі відбулися при ватрі святкова і розвагова програми, які вів ред. П. Рогатинський. З короткими промовами виступали учасник Визвольних Змагань 1917-20 рр. проф. М. Дольницький та інж. С. Голяш, кол. член УПА. Наступного дня, після польової Служби Божої, яку відправив о. д-р С. Кнап, розпочалась Маніфестаційна частина. Головну промову, пов'язану з кличами Здвигу, виголосив З. Осінчук — Голова ГУ СУМА. Зачитано багато привітів від українських та американських політичних діячів і організацій. Після прийняття „Політичного становища“ СУМА, близько 1000 сумівців та юнацтва в одностроях промаршували перед три-

Таборовики на Оселі СУМА біля Елленвіл

буною. Урочисто відбулося вручення переходового прапора Осередкові ім. П. Орлика з Детройту-Схід та Осередкові з Янгставну.

Мистецька програма — багата й різноманітна — переконала глядачів, що самодіяльні гуртки Осередків працюють наполегливо і мають значні мистецькі осяги. Тому журі для визначення нагород, очолене д-ром М. Дольницьким, мало над чим попрацювали. Виступали: мішаний хор із Чикаго під дир. сл. п. проф. О. Плешкевича, духові оркестри з Чикаго (дир. проф. Барабаш), з Детройту (дир. д-р Б. Кушнір), з Клівленду (дир. п. О. Крук), Ансамбль бандуристок з Осередку Детройт-Схід (дир. П. Потапенко), Квінтет сумівок того ж Осередку та багато танцювальних груп з усіх Осередків — учасників Здвигу.

ГОСПОДАРСЬКИЙ РОЗВИТОК, ПОГЛИБЛЕННЯ ВИХОВНОЇ ТА КУЛЬТУРНОЇ ПРАЦІ

1957 і 1958 роки в діяльності СУМА позначені дальшим господарським розвитком її пісілостей та намаганням додержати кроку з кількісним збільшенням сумівського юнацтва, яке за ці роки підвищилось на 25%. В центрі уваги Головної Управи СУМА була Оселя в

Елленвіл, де вжили низку господарських заходів у зв'язку із зростаючими потребами таборування і відпочинку. Шість таборових будинків вже не могли вмістити дітей у літньому сезоні. Тому перед Дирекцією Оселі та Осередками східніх штатів постало невідкладне завдання — поширити, розбудувати пісілості Юнацького табору. Осередки СУМА Трентону і Нью-Йорку приступили до будівництва та обладнання двох будинків у таборі, а Осередок Йонкерсу — до побудови двох каплиць для відправлення Богослужб у католицькому та православному обрядах; згодом цей осередок капітально перебудував кантину. Всі ці роботи скінчилися в 1959 році.

Діяльність старшого та дійсного членства що далі то тісніше пов'язується з вихованням молодшої сумівської генерації, яка незабаром має перебрати на себе відповідальну працю та провід Спілки Української Молоді Америки. В цих роках виникли і оформились три нові Осередки СУМА: „Броди“ в Нью-Брітен, ім. Короля Данила в Акрон та ім. Ів. Франка в Оборн. Лави старших сумівців, разом з юнацтвом, сягають 4000 осіб, з того понад 2200 — Юнацтва СУМА, яке провадить свою працю у 130 гуртках під керівництвом 160 виховників

і педагогів. Влітку виховна праця зосереджена у 8 вишкільно-відпочинкових таборах ЮСУМА, з них — 5 великих, із одноразовою кількістю учасників до 200 і більше осіб.

При Осередках у цих роках діяло 75 самодіяльних гуртків: 15 музичних, 13 хорових, 14 танцювальних, 12 драматичних, 4 духові: оркестри, жіночий ансамбль бандуристок, 3 декляматорські гуртки, 6 спортових, 2 вишивкарські, 2 редакційні та гуртки українознавства і малярства. Наслідками праці в цих гуртках Осередки могли похвалитися не тільки на сумівських чи загально-українських святах, академіях тощо; виступами перед чужинецькою публікою сумівці не раз викликали подив, визнання і захоплення, популяризували українське мистецтво, а разом з тим робили велику послугу українській справі. Згадаємо, напр., як сумівці Клівленду гідно репрезентували наше народне танкове мистецтво на форумі Фолк Арт Асошиейшен, яка вважала їх професійними мистцями, або виступи 65-членною Духовою Оркестрою СУМА під дир. проф. І. Барабаша, Осередку ім. М. Павлушкова в Чикаго — великого здобутку Осередку і гордості всієї Спілки. Високий мистецький рівень цієї Оркестри, що влаштовувала річні концерти з добірною програмою, виступала і в інших містах (Детройт, Бофало, Рочестер), з великим успіхом — на Пан-Американських Ігрищах, на Зустрічі Українців Америки і Канади з 10-тисячною аудиторією слухачів та ін. — все це давало право Духовій Оркестрі пишатися осягами своєї праці і постійно висувало її на перше місце, як визначну мистецьку одиницю.

Внутрішньо-сумівська діяльність щільно переплітається з виступами СУМА назовні. Осередки Чикаго, Бофало, Нью-Йорку, Клівленду, Детройту та ін. систематично організують виступи старших сумівців і юнацтва на телевізійних та радіо-програмах, беруть участь у міжнародних концертах і фестивалях молоді, виступають перед чужинцями з доповідями про Україну, влаштовують шахові змагання в різних американських університетах, допомагають у влаштуванні українських виставок по музеях. Що далі то тіснішають зв'язки сумівців з університетськими осередками, де відбуваються доповіді на українську тему, шириться правда про Україну. Налагоджено зв'язки і з американськими скавтами; відбуваються спільні розвагові вечори з чужинецькою молоддю.

У 1958 р. — в 25-ту річницю страшного голоду в Україні, організованого Москвою, щоб зламати дух спротиву українського народу в його боротьбі за національну незалежність, — Спілка Української Молоді Америки влаштовує свій VII-й Маніфестаційний Здвиг. На ньому СУМА підкреслила свою готовність неухильно і послідовно боротися за перемогу великої ідеї визволення України з-під московсько-більшевицького ярма.

ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ — НАША МЕТА!

(7-й Всеамериканський Маніфестаційний Здвиг СУМА)

„Визволення України — наша мета!“ — цей клич VII-го Здвигу сумівці поставили своїм дороговказом, проголошуючи солідарність з українським народом у його змаганні за державну самостійність і суверенність.

На Здвиг, що відбувся 30-31 серпня і 1 вересня 1958 р. одночасно на Оселі СУМА в Елленвіл та в Клівленді — для Осередків Сходу і північного Заходу США, — прибули тисячі людей: членів СУМА, ЮСУМА та гостей. Команду Здвигу-Схід на Оселі очолював орг. референт Головної Управи СУМА друг Яр. Гавур, а Здвигу-Захід — друг В. Горлятович.

Перед Маніфестаційною частиною Здвигу були відправлені Панахиди по жертвах страшної голодової облоги 1933 р. на Україні. Після зразкової дефіляди Осередків і Відділів Юнацтва СУМА, понад 5000 сумівців і гостей на Здвизі в Елленвіл урочисто привітали достойних гостей з Європи — Голову ЦК АБН п. Ярослава Стецька, який виголосив промову на тему сучасної політичної дійсності, підкресливши вагу і силу української молоді на еміграції, зокрема молоді СУМА, та ред. В. Микуду, який привітав Здвиг від Центрального Комітету СУМ-у в Німеччині. Від Головної Управи СУМА з промовою виступав її Голова, друг Михайло Фурда.

Учасники Здвигу-Захід в Клівленді організували триденний табір „Хортиця“. Увечері таборовики „Хортиці“ запалили ватру — Сумівські Вогні; виступав проф. В. Радзикович — визначний симпатик і діяч СУМА, який присвятив своє слово кличеві Здвигу. На Маніфестаційній частині Здвигу промовляли: пані Слава Стецько від ЦК АБН, проф. Л. Добрянський від Українського Конгресового Комітету

Америку та друг Л. Футала від Головної Управи СУМА.

У резолюціях учасники обох Здвигів висловили перед американським громадянством і перед усім культурним світом рішучий протест проти нелюдських перфідних метод і політики, застосовуваної імперіялістичною Москвою, яка, організувавши голод, виморила в 1933 р. близько 6 мільйонів українців. Закликаючи уряди держав вільного світу, зокрема уряд і молодь Америки, рішуче засудити московсько-більшевицький імперіялізм та підтримати українську концепцію розвалу московської імперії, Спілка Української Молоді підтвердила свою готовність до змагу за перемогу ідей правди, свободи і справедливості поміж людьми і народами.

„Визволення України — це справа не тільки українського народу, але й життєва konieczність для народів усього світу“... „Ми певні, що скоріше чи пізніше народи світу зрозуміють важливість героїчної боротьби України за свою національну незалежність, для справи національної, соціальної і особистої свободи і справедливого миру в усьому світі“ — такими словами закінчувалися резолюції VII-го Здвигу, розіслані видатним представникам політичного світу США та американських організацій молоді.

За програмами Здвигу Сходу і Заходу, як звичайно, відбулися спортові змагання між Осередками та мистецькі виступи, в яких взяли участь оркестри, хори, квартети, танцювальні групи. Дуже гарно виглядали вільноручні вправи Юнацтва СУМА.

З усіх оглядів VII-й Здвиг СУМА в Елленвілі в Клівленді відбувся вдало, показав високу дисципліну та організованість сумівців. Обидві Команди Здвигу дістали визнання і подяку за свою працю від Головної Управи СУМА.

„ШЛЯХ МОЛОДІ“ ТА СУМІВСЬКА ПРЕСА

Сторінка СУМА при українському щоденнику „Свобода“ — „Шлях Молоді“ — взяла свою назву від першого сумівського друкованого органу на території США, який почав появлятися 1950 р. як місячний додаток до газети „Національна Трибуна“ (тоді вийшло тільки три числа). В 1945 р. СУМА поновила свою сторінку при дружній допомозі Українського Народного Союзу, який надав право безкоштовно видавати її при „Свободі“.

Від самого початку сторінка „Шлях Молоді“ стала ніби духовим помостом між молоддю та батьками, бо Спілка Української Молоді прагне, щоб про її пляни і діяльність знали якнайширші кола українського громадянства. Обсяг сторінки певною мірою обумовлює і характер зміщеного матеріалу. Це, передусім, інформація та хроніка діяльності Головної Управи, Осередків СУМА, Відділів ЮСУМА, огляди З'їздів, Здвигів, Пленумів, конференцій, постанови і їх резолюції, заклики до молоді та громадянства.

Внутрішнє життя СУМА досить широко висвітлює сторінка „Шлях Молоді“: діяльність Осередків, національні свята, сумівські імпрези, праця самодіяльних гуртків, спортове життя. Та чи не найбільше місця приділяється виховній праці з Юнацтвом СУМА, зокрема під час літнього таборування; чимало ілюстрацій завжди вдало доповнюють зміст.

У розділі „Визначні працівники СУМА“ публікуються імена видатних симпатиків СУМА, які дають Спілці велику допомогу в її праці, заслуговуючи на найбільшу пошану. В окремих числах друкуються статті на виховну тематику. Зрозуміло, що „Шлях Молоді“ має дуже обмежені спроможності містити проблемні статті та літературні твори (дає лише вряди-годи короткі поезії або нариси). Редагування сторінки покладено на керівника відділу преси та інформації Головної Управи, таким чином редактори „Шляху Молоді“ змінюються що-каденції. Ними були від 1954 р.: В. Коваль, Е. Несторук, Г. Цебрій, Я. Петрух, І. Кобаса (тимчасово) та Е. Несторук (вдруге).

Сторінка „Шлях Молоді“, яка виходить постійно щомісяця, подає читачам бодай конспективну хроніку та інформацію з життя СУМА і безпосередньо пов'язує керівні органи Спілки з членством.

Головна Рада Юнацтва при Головній Управі СУМА впродовж кількох років видавала цикло-стилем порадник „Референтам та виховникам ЮСУМА“, призначений як допоміжний матеріал у виховній праці з юнацтвом. Цей журнал виходив за редакцією І. Кобаси, референта Юнацтва Головної Управи, при активній співпраці д-ра Е. Жарського, досвідченого педагога і великого симпатика СУМА та мгр-а В. Кульчицького. Пізніше, в 1959 р. почали виходити „Записки виховника“ — журнал Центральної Виховної Ради при Центральній Управі СУМ-і.

Деякі найбільші Осередки провадили власну видавничу діяльність, тобто мали свої друковані органи для внутрішнього вжитку членства. До часово найперших таких видань належать: „Сумівський Інформатор Чикаго „Січ“ — журнал Осередку ім. М. Павлушкова, який почав виходити в 1952 р. (за ред. В. Палагнюка) накладом 350 примірників, і журнал „Сумівець“ — орган Осередку ім. ген.-хор. Т. Чупринки в Нью-Йорку, видаваний з 1951 р. (ред. О. Пайончківський). Обидва журнали виходять досить регулярно; вони висвітлюють внутрішнє життя Осередків, їхню діяльність та виступи назовні, вміщують матеріяли для самоосвіти, з загально-сумівської проблематики, подають статті з науки і техніки, товариського життя, а також хроніку, гумор та ін.

У 1957 р. Осередок „Київ“ у Детройті розпочав видавати журнал „Сумівський Стяг“, який став невід'ємною частиною культурно-освітньої діяльності Осередку. До важливіших друкованих видань СУМА треба зарахувати видану в 1959 р. Осередком ім. М. Павлушкова „Ювілейну Книжку“ з нагоди 10-ліття праці Осередку. Видана на люксовому папері, багато ілюстрована і солідно опрацьована (ред. Лука Костелина), ця книжка, обсягом 66 стор. друку, є цінним вкладом не лише в історію діяльності Осередку, а й сумівського руху в Америці.

У дальшій своїй праці СУМА ставить завдання конче поширити пресову діяльність, відновити видання власного журналу або журналу для ЮСУМА.

7-й ГОЛОВНИЙ З'ЇЗД СУМА

7-й Головний З'їзд СУМА відбувся 22 і 23 листопада 1958 р. в Нью-Йорку, в залі Будинку Визвольного Фронту, з участю 90 делегатів та понад 200 гостей. Відкрив його 1-й заступник і діючий голова СУМА М. Фурда; молитву прочитав о. Й. Кузмяк.

Нарадами З'їзду керували Голова Президії Л. Футала та заступник Голови В. Левицький. До Почесної Президії ввійшли: д. Кушмелин — голова Кр. Управи СУМ-у Канади, Б. Стебельський — реф. юнацтва ЦУ СУМ-у, д-р Я. Падох від УНСоюзу та Кр. Пластової Старшини, д-р Н. Процик від ПАБНА, В. Боровик від ГУ ООЧСУ, ред. В. Давиденко, інж. Кравцев від ГУ ЛВУ, д-р Б. Романенчук — Голова Виховної

Ради та В. Матвієйко — від 2-го Відділу ООЧСУ.

Про діяльність Головної Управи звітував її діючий Голова М. Фурда. „Основний натиск у праці Головної Управи СУМА поставлено було на виховання Юнацтва СУМА — наш дорібок, — сказав він. — Ріст СУМА — не інтерес групки людей, а нас усіх, всього членства, щоб мати признання за свою працю від українського суспільства. Обставини вимагають жертвенности і посвяти і ми, йдучи за традиціями своїх основників, мусимо їх дати, бо це наш священний обов'язок перед Богом і Україною“. Звіт Голови доповнили члени Головної Управи. Відзначено успішне переведення Здвигів на Оселі СУМА та в Детройті і Клівленді, а також їх велике політичне значення. За найкращі показники праці Переходовим Прапором СУМА був нагороджений Осередок ім. М. Павлушкова в Чикаго, а за визначну працю відзначений Осередок ім. Є. Коновальця в Янгставн, Огайо.

Дискусії відбувались навколо справи виховання юнацтва, виховних матеріалів, організаційних та фінансових справ СУМА.

На другий день нарад усно привітали З'їзд представники десятиох українських організацій; зачитано багато письмових привітів — від Проводу ЗЧ ОУН, від Голови ЦУ СУМ-у, Крайових Управ, ЛВУ, НТШ, УВАН, від Гетьманської Організації та ін.

З великою цікавістю делегати та гості вислухали реферат проф. З. Сагана на тему „Проблема українського патріотизму і лояльності до Америки у виховній роботі з Юнацтвом СУМА“. На ухвалу З'їзду доповідь передруковано та розіслано по Осередках СУМА.

З нагоди того, що 1959 р. в історії СУМА є ювілейним роком, — 10-ліття СУМА — почесним Головою Головної Управи був обраний д-р В. Омельченко — довголітній Голова СУМА.

До складу нової Головної Управи увійшли: М. Фурда — голова, М. Шмігель — 1-й заступник, Л. Футала — 2-й заступник, Я. Косановський — секретар, Я. Гавур — кер. організац. відділу, д. Яремко — кер. культ.-осв. відділу, П. Гой — кер. відділу зовн. зв'язків, Г. Цебрій — кер. від. преси та інформації, І. Кобаса — кер. відділу юнацтва, д. Багрій — кер. відділу спорту, подр. Жмуркевич — кер. відділу Жіноцтва, Я. Гуменюк — кер. фін. відділу, М. Семанишин — кер. госп. відділу, В. Костик —

кер. відділу сусп. опіки. Вільні члени: Е. Несторук, Цішкевич, А. Гайдар. До складу Головної Контрольної Комісії увійшли: Е. Івашків — голова, члени — М. Солтис, Куйдич, Терлецький і М. Яремко. До Товариського Суду: В. Левицький — голова, члени — І. Чмола, Забродський, Т. Боднар — заступник.

В резолюціях, ухвалених 7-м З'їздом, СУМА домагається суворішої контролі комуністичних поплентачів у США, виступає проти т. зв. „культурного обміну“. Стверджуючи духову єдність СУМА з усім сумівським рухом на чужині та схвалюючи заходи українського студентства щодо відкриття катедри українознавства в одному з американських університетів, СУМА вважає, що запорукою її існування є доріст СУМА і доручає Головній Управі розгорнути роботу ЮСУМА, організувати курси, вишкіл виховників та ін. Поруч із розширенням сітки СУМА, З'їзд закликав до розбудови фінансової бази і закладання нових підприємств, щоб створити матеріальний фонд для політичної, виховної і видавничої діяльності.

ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКИЙ РОЗВИТОК СУМА

Успіхи і досягнення СУМА, а особливо дальше успішне здійснення її завдань тісно пов'язані з фінансово-господарською діяльністю, як необхідною передумовою запланованої виховної, культурно-освітньої та зовнішньої праці Спілки Української Молоді Америки.

З перспективи десятих років господарсько-фінансові справи СУМА можна поділити на три періоди. В першому, організаційному періоді, на початку існування Спілки, праця окремих Осередків зосереджувалася або в приватних помешканнях членів Управи, або — в кращих випадках — у винайманих залах. Головна Управа у своїй праці була цілковито залежною від фінансових внесків клітин — це зумовлювало увесь обсяг її діяльності: видавничої, виховної, культурно-освітньої, інформативної та зовнішньої. Саме через нестачу матеріальних фондів чимало заходів СУМА натрапляли на значні труднощі, і часом доводилося відмовлятися від їх здійснення.

Другий період позначений творенням багатьох Відділів Юнацтва, які потребували влаштованих домівок, залів та коштів на утримання педагогічно-виховних сил. Низка Осередків,

при великій напрузі свого членства та прихильників СУМА, набуває власні домівки; постає кілька кооперативів і навіть одна ощадна каса. Цілком зрозуміло, що Головна Управа не могла базувати своєї праці виключно на фінансових обтяженнях Осередків, які до того ж мали свої великі фінансові зобов'язання. Тому довелось шукати нових джерел прибутків. Пожертви та збірки, лотерії, посилені видавничі діяльність, Здвиги СУМА — стали значним джерелом матеріальних засобів (побіч фондів, надсланих Осередками).

Надаючи великої ваги та значення вишкільно-відпочинковим таборам для дітей — доросту СУМА, Головна Управа в той період придбала власну Оселю, яка від самого початку фінансово стала самовистачальною. На майбутнє можна цілком сміливо припускати, що Оселя в Елленвіл стане прибутковим закладом, а це поступово звільнить Осередки від матеріальних зобов'язань супроти Головної Управи. Осередки допомагають розбудовувати Оселю, яка щороку охоплює дедалі більше дітей. Користування Оселею відбувається в рамках пляну та умови поміж Дирекцією Оселі й Осередками СУМА.

В загальному можна вважати, що старше членство СУМА кількісно вже стабілізувалося, зате юнацтво — постійно зростає. Якщо взяти до уваги, що фінансові повинності можуть виконувати тільки старші, працюючі члени СУМА і частково батьки юних сумівців, то Головній Управі щораз тяжче буде виконувати свої завдання у виховній ділянці та праці з Юнацтвом СУМА. Адже це вимагає утримання педагогів і виховників, забезпечення доросту відповідними виданнями, переведення вишколу виховного персоналу, нарешті, — розбудови вакаційних осель, таборів та інших виховних інституцій. А решта Осередків невідкладно повинна придбати власні домівки, за прикладом Осередків у Чикаго, Бофало, Бостоні, Йонкерсі та Нью-Йорку.

Саме тому Спілка Української Молоді Америки започаткувала третій період своєї фінансово-господарської діяльності — у десятому, ювілейному році — період інтенсивно плянованої праці для кращого розвитку господарського сектора. Створено т. зв. Фонд Господарської Розбудови СУМА, заснований на зборі вкладів на основі випущених бондів. Кожний працюючий член СУМА повинен впродовж трьох років скласти у формі позики 30 доля-

рів — по 10 доларів річно, а батьки членів Юнацтва СУМА та особи, яким дорога доля української молоді — по 10 або 5 доларів річно, залежно від матеріальних обставин. Випущено також жетони для одноразових датків — по 1 і 2 долари. Вкладки до Фонду Господарчої Розбудови (ФГР СУМА) є безвідсотковою позикою, яку можна одержати назад.

Ці заходи СУМА є в інтересі батьків, усієї української спільноти, і тому Спілка розраховує на широку підтримку. Від успішного завершення збірки на ФГР СУМА, яка по Осередках вже почалася, — залежить розв'язка проблеми фінансування виховної праці з нашою молоддю.

ЮНАЦТВО СУМА НА ПОЧАТКУ ДРУГОГО ДЕСЯТИЛІТТЯ

У друге десятиліття Юнацтво СУМА ввійшло організованим у 32 Відділах, які охоплюють понад 2600 членів. Відділи ЮСУМА вже мають чітке організаційне оформлення, позначені назвами українських міст (як напр. „Полтава“ „Київ“, „Канів“, „Одеса“, „Чигирин“ та ін.) і мають свій прапор, якому складають присягу під час його посвячення. Поділ на ланки замінено поділом на рої, в яких провадиться систематична праця та підготовка до іспитів першого і другого ступеня.

До виховної праці з юнацтвом вже залучено понад 200 осіб виховного персоналу, серед них — фахівці-педагоги, старше членство СУМА та старше юнацтво, яке керує молодшими роями. Хоч за останній рік кількість виховників зростає на 50 осіб, проте, їх недостача дошкульно відчувається і Головна Управа СУМА докладає всіх зусиль, щоб цю проблему відповідно розв'язати. Переводиться 5 курсів для виховників — на Оселі СУМА, в Бофало, Чікаго, Клівленді, Детройті та готується курс у Філадельфії; виходить друком низка виховних матеріалів, зокрема з українознавства („Заняття з історії та географії України“ д-ра Е. Жарського), виховні програми та ін.

У 1959 р. було шість таборів для юнацтва (на Оселі СУМА, в Чікаго, Бофало, Клівленді та на Оселі „Київ“ біля Детройту), які охопили близько 1000 осіб. На Оселі СУМА відбулися два табори, з них один для молодшого юнацтва, а другий — вишкільний — для старшого, влаштований спільно з Крайовою Управою СУМ-у

Канади (Командант — д-р М. Гута, головний виховник — О. Павлів). Таборіві посілості Спілки відповідно розбудовують та удосконалюють. На Оселі СУМА в Елленвіл урочисто посвятили дві нові каплиці — католицьку і православну, а також два будинки, побудовані Осередками Нью-Йорку і Трентону — для Юнацького табору. Оселя „Київ“ біля Детройту, куплена 1958 року за активною допомогою громадянства — це справжня гордість і великий здобуток Осередку „Київ“ у Детройті. За короткий час на ній збудували три великі модерні будинки з просторими кімнатами, призначені передусім для юнацьких таборів обох Осередків Детройту. Крім того, Оселя „Київ“ взагалі набула значення українського культурного осередку: там відбуваються Здвиги СУМА, свята, спортові змагання тощо.

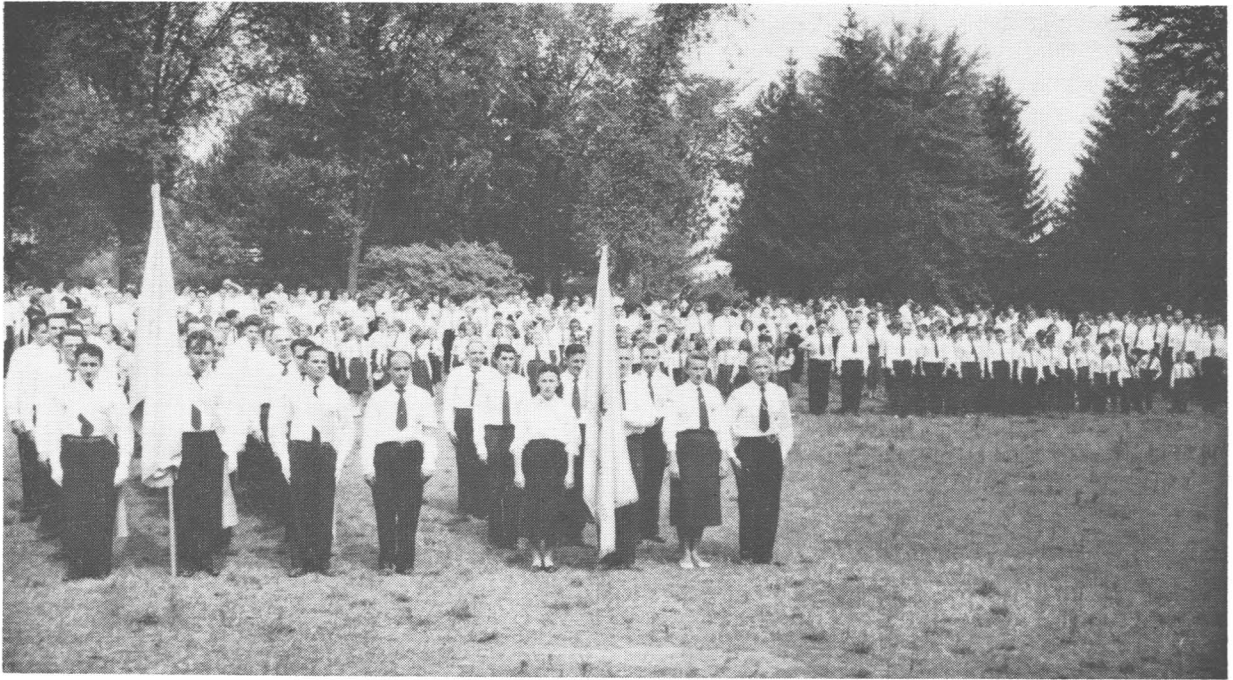
1959 рік у діяльності Осередків СУМА, Відділів Юнацтва та у виховній праці всіх юнацьких таборів був „Роком Мазепи“. СУМА, разом з усім українським громадянством, готувалася до ювілейних святкувань Річниці гетьмана Івана Мазепи та перемоги української зброї під Конотопом. У метрополії Нью-Йорку ця підготовка була широко закрієна і до складу Ювілейного Комітету Мазепи (ЮКОМА), разом з іншими молодечими організаціями, входили представники і від ЮСУМА, входили представники від Головної Управи та місцевих Осередків СУМА. У конкурсах Мазепинського Року, проголошених ЮКОМА з ділянок українознавства, мистецтва і спорту, діяльну участь брали старші сумівці, а особливо юнацтво СУМА.

Під кличами Мазепинського Року Спілка Української Молоді Америки влаштувала і свій VIII-й Маніфестаційний Здвиг, на якому одночасно був відзначений і Десятилітній ювілей

МАЗЕПІНИ ПРАВНУКИ-СУМІВЦІ ГОТОВІ ДО НОВОГО КОНОТОПУ

(8-й Всеамериканський Маніфестаційний Здвиг СУМА)

8-ий Всеамериканський Маніфестаційний Здвиг СУМА відбувався в році трьох ювілеїв, хоч різних, та однаково дорогих і близьких сумівській молоді. Перший Ювілей — 10-ліття Спілки Української Молоді Америки — збігався часово з відзначенням двох великих дат в історії нашого народу. Одна з них — роко-

Ліве крило Здвигу СУМА в Детройті (1957)

вини Гетьмана Івана Мазепи, який 250 років тому пробував збройною рукою, силою самого народу відновити українську державність, утвердити самостійність та незалежність України від Москви і вивести Україну на широкий шлях вільних народів. Друга славна дата в історії наших визвольних змагань — розгром гетьманом Виговським московської армії під Конотопом 300 років тому, дата блискучої перемоги, якою гетьман заманіфестував волю української нації жити самостійним, незалежним життям. Пов'язані між собою спільною ідеєю визволення України ці три пам'ятні дати Здви́г відзначив кличем: „У десятиліття Спілки Мазепині правнуки-сумівці стверджують свою готовність до нового Конотопу!“.

Здви́г відбувся одночасно в Елленвіллі, на Оселі СУМА та в Детройті, на Оселі „Київ“ — у днях 5, 6 і 7 вересня 1959 р. У ньому взяли участь понад 9500 осіб, з того 2500 організованого старшого членства та юнацтва.

На Оселі СУМА в Елленвілл Здви́г відкрив командант Л. Футала, після чого відбулися спортивні змагання та мистецька частина. Увечорі запалала ватра „Сумівські Вогні“, при яких сумівці виконали цікаву мистецьку програму:

деклямації, скетчі, танки... Особливо захопив слухачів виступ струнної оркестри під дирижера В. Божика. При ватрі був відчитаний привіт із Здви́гу СУМА-Захід.

До програми другого дня Здви́гу входили: піднесення прапорів, Богослуження, маніфестаційна частина, мистецькі виступи, спортивні змагання і товариська забава. Після Богослужень, відправлених в обох обрядах, Голова Гол. Управи М. Фурда відкрив Маніфестаційну частину Здви́гу. До почесної президії запросили духовних опікунів, Голову ГУ ООЧСУ, почесного Голову СУМА, представників УККА, УНС, ПАБНА, І-ої Дивізії УНА, Т-ва був. Вояків УПА, Пласту, „Провидіння“ та ін.

Урочисту доповідь „Наше десятиліття“ виголосив Голова ГУ СУМА д. М. Фурда. Пов'язавши три пам'ятні дати з кличем Здви́гу, доповідач коротко підсумував пройдений шлях та накреслив ряд завдань, що стоять перед Спілкою Української Молоді Америки. „Друзі Сумівці, — казав він, — живемо в грізній, апокаліптичній добі, коли на терезах Провидіння вирішується доля світу. В цій добі ми, маленька частка світу, згуртована в одній своїй Спілці, мусимо бути взірцем для своєї національної

спільноти. Ми мусимо бути першими у переведенні наших загально-українських суспільно-громадських акцій, мусимо бути взірцем для нашої молоді на всіх ділянках життя — освітній, виховній, харитативній, товариській. Мусимо ставити собі цю ціль і до неї повсякденно працювати . . . Поки в наших жилах пливе українська кров, поки в наших серцях живе і горить любов до України і до свого поневоленого кривавим московським большевизмом народу, доти ми сильні і непоборні, доти не страшна нам чужина, чужі вітри і сніговії, не страшний ніякий ворог. . . “

На Здви́г надійшло багато привітів, зокрема від Білого Дому, від віцепрезидента Річарда М. Ніксона, 88 сенаторів, 49 конгресменів, 25 губернаторів, 26 амбасад, 23 голів міських управ, а також від центральних українських громадських і політичних організацій — ЗЧ ОУН, УСГД, Ліги Визволення України, ЦК СУМ, СУБ з Англії та ін. Присутні представники центральних організацій привітали Здви́г усно.

Під час Маніфестаційної частини відчитано і схвалено політичне становище СУМА. Закінчилась ця частина дефілядою сумівської молоді та юнацтва з 20 Осередків.

У спортивних змаганнях, якими керували Я. Косановський, Т. Гришай та О. Грицай, виступали 7 Осередків. У мистецькій програмі (відповідальний О. Генза) виступали чотири оркестри — дві духові, струнна і симфонічна, кілька хорів та кільканадцять танцювальних гуртків. Рівень мистецьких виступів оцінювало журі на чолі з маестром В. Шашаровським. Виставка народного мистецтва, влаштована на час Здви́гу, мала такі експонати: вишивки, кераміку, різьбу тощо.

У Здви́зі на Оселі „Київ“ біля Детройту взяли участь 2500 гостей та понад 800 сумівців з 9 Осередків штатів Мішіган, Огайо, Ілліной та Міннесота. В сумівських лавах більшість становили юні сумівці.

Після відкриття Здви́гу, яким керувала Команда на чолі з Яр. Гавуром — орг. референтом Головної Управи СУМА, о. Лящук, парох української православної церкви, відслужив молебень в наміренні українського народу. Пополудні відбувалися спортивні змагання з футболу (копаного м'яча) між сумівськими дружинами „Крила“ з Чікаго і „Черник“ з Детройту та УСТ „Черник“ з Детройту і „Тигри“ з Міннеаполіс, а також міжосередкові змагання з відбиванки

(волейболу). Увечорі відбулася сумівська ватра, ведена ред. П. Рогатинським з офіційною і розваговою частинами програми. Була вона дуже вдалою і справила надзвичайно гарне враження на присутніх.

Наступного дня, в неділю, після польової Служби Божої, що її відправив священник католицької церкви св. Іоана Хрестителя о. В. Ярмак, — розпочалася маніфестаційна частина Здви́гу. Великою її атракцією та несподіванкою було прибуття на Здви́г губернатора штату Мічіген М. Вільямса, який прилетів на Оселю гелікоптером. Прибув також конгресмен Елвін Дж. Бенглі. Обидва достойники зайняли місця в Почесній Президії Здви́гу, разом з представниками українських центральних та місцевих організацій, а пізніше виступали з словом-привітом, підкреслюючи право кожного народу бути самостійним та самому вирішувати свою долю.

Після зачитання багатьох привітів, з урочистою промовою виступив заступник Голови Гол. Управи М. Шмігель. Маніфестаційна частина свята закінчилась величною дефілядою сумівських з'єднань, серед яких числені юнацтво було справжньою гордістю та втіхою СУМА. Мистецькі виступи, якими керував ред. П. Рогатинський, оцінювало спеціальне журі. Перші місяця дістали: Духова Оркестра Осередку ім. М. Павлушкова з Чікаго під кер. проф. І. Барабаша, Ансамбль бандуристок під кер. П. Потапенка (Осередок ім. П. Орлика, Детройт), танцювальний гурток Осередку ім. Короля Данила з Акрону та Осередок ім. Крут з Чікаго — за драматичну інсценізацію.

* * *

Осередки СУМА, які започаткували сумівський рух у США, — Філядельфія, Ньюарк, Чікаго і Нью-Йорк — урочисто відзначали в 1959 році 10-ліття своєї праці святами, що проходили з великим піднесенням. Осередок ім. УПА у Філядельфії поєднав свій ювілей з відзначенням 300-ліття перемоги української зброї під Конотопом. Осередок ім. ген. хор. Т. Чупринки в Нью-Йорку організував Свято Молоді під відкритим небом, а восени — Ювілейний бенкет. Осередок ім. М. Павлушкова в Чікаго, який чотири рази здобував Переходовий Прапор СУМА, крім урочистих святкувань, відзначив своє 10-ліття виданням Ювілейної Книжки, „щоб утривалити на її сторінках бодай найголовніші мо-

менти такої багатой і різноманітної праці сумівської молоді нашого Осередку . . .“

Святкові настрої ювілейного року СУМА увірвала нагла, невимовно-болюча вістка про трагічну смерть сл. п. Степана Бандери . . . І в жалобі схилилися всі сумівські прапори . . .

СУМА В ПОКЛОНІ СЛ. П. СТЕПАНОВІ БАНДЕРІ

. . . І вістка страшна, як злочин,
Роздерла за пону сонця.
Повисла на білім серці.

.
Трикутником скорбота —
Париж, Ротердам і Мюнхен . . .
Повзуть світом тіні потай
Петрових внуків . . .

(О. Лубська,
„Степанові Бандері“)

Страшна вістка про смерть від ворожої руки сл. п. Степана Бандери, великого патріота-борця за волю і незалежність України, Провідника ЗЧ ОУН, непохитного Керівника Української Національної Революції, — потрясла та приголомшила українську спільноту у всьому світі. Членство СУМА переживало цю трагедію української нації з особливо глибоким і болючим смутком, бо Покійний був великим другом Спілки Української Молоді. По всіх Осередках СУМА відбулися жалібні сходи з доповідями про Покійного і панахиди в українських церквах обох обрядів. Головна Управа СУМА проголосила для свого членства двомісячну жалобу, що тривала до 15 грудня 1959 р.

Підступна Москва вчинила ще один злочин — вбила прапороносця Воюючої України. Та не в силі вона убити Його ідею, якій Він віддав своє життя та освятив своєю кров'ю. Цю ж бо ідею української національної Правди — визвольної боротьби свого народу за свою незалежну Державу — Спілка Української Молоді поклала в основу своєї Програми та написала на своєму прапорі. І вона буде вірною цій великій ідеї, за яку віддали своє життя незабутні Лицарі України — в Парижі, Ротердамі, Білгородці і Мюнхені; це — найкращий вияв пошани до Їх світлої пам'яті та до великого чину Їхнього життя.

Заклик ЗЧ ОУН про розбудову Визвольного Фонду ім. сл. п. Степана Бандери знайшов ши-

рокий відгук серед членства СУМА, яке складало персональні пожертви та провадило масові збірки для тієї мети.

ІНФОРМАТИВНО-ПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ СУМА

Щорічні багатотисячні здвиги СУМА давали і дають не тільки змогу зробити огляд внутрішніх осягів СУМА — організованости, товариської самодисципліни, виховання доросту, фізичної вправности, праці самодіяльних мистецьких гуртків і т. д. Вони також відзеркалюють, бодай частково, у щоразовій політичній програмі, старання, заходи та дії Спілки на зовнішньому відтинку. Українська молодь, організована в СУМА, свідомо взятих на себе завдань і це зобов'язує її до чину. Тому кожний чин проходить у площині духової єдности з поневоленням українським народом, в його боротьбі за Українську Самостійну Соборну Державу, а Звернення Воюючої України є дороговказом і творить програму СУМА у її зовнішній діяльності.

В культурній площині — знайомлення чужинців з нашою культурою — ця зовнішня праця мала ту же широкий діяпазон, і кожний Осередок дав у неї свій вклад у міру сил та спроможностей. Це були, передусім, часті гостинні виступи наших мистецьких самодіяльних гуртків (хорових, танцювальних, театральних, духових оркестр, капелі бандуристок та ін.) по радіо і телебаченні, в університетських, шкільних та інших чужонаціональних товариствах. Участь в інтернаціональних фестивалях, святкуваннях, походах, поєднаних з розповсюдженням відповідної пояснювальної літератури, признання за здобуття перших місць у різного роду змаганнях, листовні подяки . . . — все це приносило задоволення і вказувало на важливість такої праці.

В ідеологічно-інформативному аспекті праця була дуже різноманітною, хоч і не завжди достатньо організованою: активна участь у міжнародних з'їздах молоді чи студентства, участь у дискусіях, пересторога у відношенні до комунізму та використання його московським імперіалізмом; демаскування московсько-большевицьких висланників під виглядом туристів, церковників, „кукурудзяників“, усні двобої з ними перед американським суспільством, зокрема молоддю та ін. За останні роки до голосів

старших сумівців приєдналися і голоси надійного доросту — юнацтва СУМА, яке в своїх школах дуже часто вносить коректи до офіційних тверджень, зокрема з історії та географії України, вдаючись до доказового фактичного матеріалу, англомовних публікацій про Батьківщину, доповідей для оборони своїх тверджень і т. ін.

В ділянці політично-інформативній, побіч участі СУМА в українській репрезентації ПАБНА (в системі об'єднаної в ПАБНА молоді), Спілка самостійно веде широку інформативно-політичну діяльність, налагодивши зв'язки з чільними представниками політичного світу США і закордону. Про це свідчать сотні листів від молодечих організацій, державних мужів, амбасад, політиків, серед яких знаходимо нових приятелів, та прихильників нашого поневоленого народу. В цій праці СУМА базується на засаді, що проблема України є не лише справою самих українців, але загальною світовою проблемою.

Сенатор Рандолф Дженнінгс, напр., пише: „Я ціную Вашу Організацію, що держить життєвий дух незалежності і шукає свободи для людства“. Сенатор Кеннет Кітінг у своїй телеграмі від 30 серпня 1960 р. каже: „Дозвольте привітати Вас усіх з Вашим змаганням в ім'я благодійної України. Через Ваші зусилля пригадує собі американський народ свої глибокі зобов'язання супроти українського народу, нашу повинність працювати і молитись за день, коли він знову буде у соняшному сяйві свободи...“ Конгресмен Волтер Дžad із Міннесоти писав: „Гратулюю Вам і Вашим співробітникам у СУМА за вперту боротьбу, яку ведете, щоб збудити і остерегти американський народ перед загрозою... Одночасно я глибоко вірю, що при нашому спільному зусиллі можна повернути свободу сотням мільйонів, які її позбавлені...“ Конгресмен Еманюел Келлер підкреслює: „Вірю, що Ваша Організація буде постійно зростати та буде постійним могутнім голосом між багатьма іншими голосами, піднесеними в ім'я свободи від тиранії“. Яскраву оцінку московської імперіялістичної небезпеки дав у своєму листі до СУМА конгресмен Пітер В. Родіно: „Вже найвищий час, щоб американці прийшли до повного розуміння, що комунізм це не новий історичний витвір, а тільки нова витончена назва старого, наполегливо-впертого російського імперіялізму. Американці трагічно дові-

даються, що російська жадоба й експансія, яка в минулому поневолила український народ, як і багато інших народів, є та сама російська тиранія, що тепер хоче подолати нас.“

У листі з Білого Дому від 3-го вересня 1960 р., на адресу СУМА з нагоди IX-го Здвигу, стверджено, що: „Об'єднані відданістю ідеалам свободи, члени Вашої Організації творять сильне тіло. Вони можуть зробити багато добра у своїх громадах для своєї нації і справи свободи у світі...“

Уривки з цих листів показують, що засяг СУМА в інформативно-політичній діяльності досить широкий та що Спілка має власне місце в загально-політичному житті. І не дивно. Адже у своїх самостійних політичних діях та у виступах, разом з іншими організаціями Визвольного Фронту і української громади — Спілка Української Молоді Америки десятки разів брала участь у найважливіших протикомуністичних маніфестаціях, пікетуваннях та відповідних „зустрічах“ московсько-большевицьких імперіялістів, які ступали на американську землю під виглядом „кукурудзяних“ сільсько-господарських делегацій, „церковних“ достойників, представників „самостійних республік“ до Об'єднаних Націй та ін. Нарешті в антихрущовських протестійних маніфестаціях, які знайшли лункий відгомін в американській пресі, сумівські групи були найчисельнішими і найактивнішими. Найбільшого ката України—Хрущова гідно „зустрічали“ сумівці усієї метрополітальної округи — Осередків Нью-Йорку, Ньюарку, Пасейку, Трентону, Йонкерсу, Брукліну, Гартфорду та ін.; вони постійно щоденно пікетували советську амбасаду та Будинок Об'єднаних Націй під час відомих виступів Микити на Сесії ОН.

У 30-ЛІТТЯ ПРОЦЕСУ СВУ—СУМ-У

У 1960 році Спілка Української Молоді Америки, разом з братніми організаціями СУМ-у в усіх країнах українського поселення, відзначала 30-ліття московсько-большевицької розправи над організаторами і керівниками СВУ—СУМ-у.

Той судовий процес, яким Москва започаткувала розгром української інтелігенції на Наддніпрянщині, глибоко сколихнув український народ, зокрема молодь, під московською окупацією. Київський СУМ, очолений Миколою Павлушковим та Борисом Матушевським, що в най-

тяжчих умовах комуністичного терору згуртував молодь, безмежно віддану ідеї визволення своєї батьківщини, увійшов у новітню історію України і зайняв у ній почесне місце.

Відроджена на еміграції Спілка Української Молоді підхопила і високо підняла прапор розстріляного більшовиками СУМ. На згадку про трагічні події, які відбулися 30 років тому у Харкові, Осередки СУМА влаштовують академії та сходини, схиляючи голови в пошані перед світлою пам'яттю членів Спілки Визволення України та перших сумівців, які згинували в ім'я святої ідеї. Головна Управа СУМА, разом з Осередком ім. ген.-хор. Т. Чупринки в Нью-Йорку, відзначає трагічне 30-ліття організацією постійних радіо-передач, присвячує квітневу сторінку „Шляху Молоді“ Річниці процесу СБУ—СУМ-у.

Світлі тіні сумівців-підпільників стали в пам'яті нашої Нації пліч-о-пліч з тінями безсмертних вояків-крутянців та націоналістів-революціонерів з усіх земель України. Вони залишаться для нашої молоді вічними зразками, а їхні ідеї — осяйними дороговказами.

Героям, борцям за волю України та їх безсмертним чинам Спілка Української Молоді Америки присвятила свій 9-ий Маніфестаційний Здвиг.

ГЕРОЇ, БОРЦІ ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ — НАШ ІДЕАЛ І ДОРОГОВКАЗ! (9-ий Здвиг СУМА)

Під цим кличем 3, 4 і 5 вересня 1960 р. — одночасно на Оселі СУМА в Елленвіл і в Чикаго — відбувся 9-ий Всеамериканський Маніфестаційний Здвиг СУМА. У цьому взяли участь понад 10 тисяч осіб, з того 2700 членів СУМА та юнацтва. Вони з'їхалися з близьких і дальших Осередків заманіфестувати, що їм дорогі ідеали і чини найкращих синів України, які боролися і вмирили за свою Батьківщину. Прибули і тисячі старшого громадянства, щоб морально підтримати Спілку Української Молоді Америки та краще пізнати працю юнацтва, яке йде слідами своїх батьків, плекаючи любов до небаченої ним України, відомої з книжок і оповідань.

На Оселі СУМА в Елленвіл Здвиг відкрито піднесенням прапорів і молитвою, проведеною прибулим з Риму о. Теодором Тисаком, кол. сумівцем. Перший день Здвигу заповнила велика мистецька частина з самодіяльності Осередків,

легкоатлетичні вправи, а увечорі — Сумівські Вогні, програму яких — змістовну і різноманітну — було пов'язано з кличем Здвигу. Маніфестаційну частину наступного дня попередили Богослуження в обох обрядах. Програмову доповідь виголосив Голова Гол. Управи СУМА Михайло Фурда. „Посилений наступ ворога, — сказав він, зобов'язує Тебе, сумівська молоде, українську молодь в цілості та українську спільноту на чужині пожввити свою активність і жертвенність у боротьбі з Москвою... Наша віра в перемогу правди над злочинним насильством дає нам сили побороти усі перешкоди на шляху до визволення України. До цієї боротьби кличуть нас безсмертні чини Героїв — Борців за волю України, які стали для нас дороговказом...“

Здвиг усно та письмово привітали численні представники від центральних українських суспільно-політичних, громадських і молодечих організацій. Письмові привіти надійшли від віцепрезидента Річарда Ніксона, секретаря Білого Дому, департаменту оборони та понад сто привітів від сенаторів і конгресменів, губернаторів, посадників міст, визначних політичних діячів США, а також від п'ятнадцяти чужинецьких амбасад.

Маніфестаційна частина Здвигу закінчилася схваленням постанов-резолуцій із закликом до вільного світу мужньо протиставитися московській небезпеці. Велична СУМ-івська дефіляда з участю 15 Осередків, разом з численним юнацтвом, та різноманітна мистецька програма сумівської самодіяльності завершили Здвиг.

Проведений одночасно у Чикаго Здвиг СУМА-Захід також був з усіх оглядів дуже успішним. Першого дня в місті відбулася святкова академія під кличем „Сумівська молоде в поклоні героям України“, на якій слово виголосив п. Ярослав Стецько, голова Центрального Комітету АБН. Доповідач зосередив увагу слухачів на героїчних змаганнях українського народу за самостійну державу. Він сказав, м. ін., що, „Західний світ мусить усвідомити собі, що реальною і найгрізнішою зброєю в боротьбі з Москвою є поневолені нею народи“. Цю тезу доповідач аргументував яскраво і переконливо.

У сумівському апелі-інсценізації, написаній спеціально для Здвигу проф. Р. Завадовичем та виконаній Осередком ім. М. Павлушкова, взяли участь усі Осередки з прапорами, а виступи самодіяльних гуртків завершили мистецьку про-

граму академії, на якій було присутніх понад 700 осіб. Того самого вечора на площі Здвигу юнацтво зібралося коло Сумівських Вогнів, що тематикою програми пов'язувалися з кличем Здвигу та єднали юнацтво різних Осередків в одну сумівську родину.

Наступного дня, в неділю, Здвиг відвідали понад 2500 гостей. Після польової Служби Божої, Маніфестаційну частину Здвигу розпочато дефілядою Осередків. З трибуни промовляли до учасників Здвигу п. Ярослав Стецько та заступник голови Головної Управи СУМА Л. Футала. В Програмі дня були масові вільноручні вправи, будова веж, легкоатлетичні змагання та виступи самодіяльних, переважно юнацьких, гуртків; увечері Сумівські Вогні, присвячені героям-Борцям за волю України. Великою атракцією Здвигу-Захід була гарно розмальована церква, високою на 20 стіп, з п'ятьма банями та престолом всередині, збудована на площі Здвигу п. п. Лосієвичем і Гасюком.

Під час Здвигу відбувся юнацький табір під наглядом команданта юнацтва М. Яременка, з участю понад 700 таборників, які виступили з гарними вільноручними вправами.

Добру організаційну підготову та успішний перебіг обох Здвигів треба завдячувати їх Командам, очоленим Я. Гавуром (СУМА-Схід) та Д. Багрієм (СУМА-Захід).

Окрім схвалених постанов-резолуцій, IX-ий Всеамериканський Маніфестаційний Здвиг в Елленвіл та Чікаго переслав привітання братам і сестрам в Україні, які в обставинах московсько-большевицького терору продовжують ставити активний і пасивний спротив окупантові України, та привітав Провід Воюючої України і ЗЧ ОУН. Учасники Здвигу вшанували пам'ять героїв, поляглих у боротьбі за визволення України, схиливши в жалобі голови у 10-ту річницю героїчної смерті сл. п. ген.-хор. Тараса Чупринки, та висловили невимовний жаль з приводу втрати свого улюбленого Провідника сл. п. Степана Бандери. Але Його втрата ще більше зміцнила членство СУМА, об'єднала навколо революційного прапора, який високо все своє життя тримав сл. п. Степан Бандера.

РОЗГОРТАЄМО ПРАЦЮ І РОСТЕМО

У 1960 р. Спілка Української Молоді Америки готувалася до свого чергового 8-го З'їзду, підсумовуючи працю, пророблену за останні

два роки. Зроблено було таки чимало. Праця розгорнулася в різних ділянках; постанали нові клітини СУМА, а юнацтво кількісно безперервно зростало. Спілка нараховувала понад 2000 осіб активного дійсного і старшого членства та близько 3500 молодшого і старшого юнацтва, організованих у 35 Осередках та 36 Відділах Юнацтва. Відділи Юнацтва існують переважно при Осередках, однак у деяких місцевостях вони працюють також самостійно, під егідою виховників і Батьківських Комітетів.

Виконання основного завдання, поставленого Спілкою — зосередити увагу на вихованні юнацтва — значно пішло вперед. Була створена чимала матеріальна база: майно СУМА досягнуло вартості понад півмільйона доларів, вкладених у сумівських домах та оселях. Відтепер Юнацтво СУМА забезпечене виховно-відпочинковими таборами у власних поселеннях Спілки: на Сході — Оселя СУМА в Елленвіл, на північному Заході — Оселя „Київ“ коло Детройту (що її співвласником є СУМА), а від 1960 р. до вжитку входять нові Оселі — „Холодний Яр“ на терені Осередків Бофало-Рочестер та Оселя біля Віскансу-Делс, власність Осередку ім. Павлушкова (Чікаго). В таборах Юнацтва СУМА за останні два роки перебувало понад 2000 учасників; виховна праця з юнацтвом по Відділах, роях і в гуртках провадиться під керівництвом 250 виховників та понад 50 визначних українських мистецьких керівників педагогів, іструкторів. В основах національного виховання СУМА кладе поєднання знань духової і матеріальної культури свого народу з плеканням широго національного почуття, патріотизму та любові до свого рідного, українського. Програмова, багата ідейно, тематика дає змогу юнацтву, яке народилось поза межами України, сприймати український світ у формі таборування, гутірок, гри, пригодництва, у праці самодіяльних гуртків тощо. В молодих душах викарбовується образ минулої і сучасної України, формується українська духовість і основи українського національного „я“, прищеплюється розуміння ідеї служби Богам і Україні не як парадної фрази, а повної змістом практичного життя і чинів сумівської молоді жертвенності та постійної праці для добра українського народу.

Осередки дійсного і старшого членства СУМА, праця яких зосереджена переважно навколо виховання сумівського юнацтва, ведуть також

ІХ Здви́г СУМА-Захі́д в Чіка́го — сумівська молодь перед трибуною (1960 р.)

широку культурно-освітню та зовнішньо-пропагандивну діяльність. При Осередках діє 98 самодіяльних гуртків, 5 духових оркестр, 10 хорів та дві капелі бандуристок; існує кілька спортивних сумівських команд, що виступають, як окремі українські спортивні одиниці. Всі ці гуртки, а зокрема гуртки мистецької самодіяльності, дуже сприяють збільшенню успіхів Осередків, популяризації українського імені. В багатьох випадках наполеглива праця сумівців у цих гуртках вирізняла їх серед десятків молодечих організацій інших національностей. Згадаємо, напр., блискучі виступи танцювальної групи і оркестри „Дніпро“ Осередку СУМА „Київ“ у Детройті на проголошенні нового губернатора в столиці штату, яким місцева преса дала найкращі оцінки; численні першорядні виступи Духової Оркестри СУМА під дир. проф. І. Барабаша та хору СУМА під кер. сл. п. проф. О. Плешкевича — Осередку ім. М. Павлушкова в Чікаго, виступи танцювальних груп — Осередку ім. ген.-хор. Т. Чупринки в Нью-Йорку (кер. О. Генза), Осередку ім. гетьм. Б. Хмельницького в Клівленді (керівники друзі Райца та Русин) і ін.

Осередок ім. гетьм. І. Мазепи у Міннеаполісі

добре розвинув спортову ділянку, і сумівська спортова дружина копаного м'яча (футболу) „Тигри“ здобула чемпіонат штату. Широко розгорнули спортову діяльність і сумівці Чікаго (Осередок ім. М. Павлушкова), охопивши майже всі ділянки спорту; Спортова Команда СУМА „Крила“ (копаний м'яч) після кількох років самостійної спортової діяльності стала членом-засновником Спортової Централі Америки і Канади.

СУМІВСЬКІ РАДІОПЕРЕДАЧІ

Поглиблюючи виховну, культурно-освітню та пропагандивну діяльність, окремі Осередки систематично ведуть сумівські радіопередачі. Вони інформують українське громадянство про діяльність СУМА, пересилають звернення та заклики до молоді, батьків, резолюції Здви́гів, маніфестацій та ін. СУМА, посилаючи свій голос в етер, поширює правду про Україну, її визвольну боротьбу, відомості про культурні та мистецькі надбання українського народу. В традицію увійшли спеціальні Різдвяні та Великодні програми з концертами колядок, щедрівок, гагілок, з поясненням українських народніх звичаїв. Окремі програми присвячуються

українським національним святам (Свято Державности 22 січня, Акт 30 червня 1941 р., Свято Героїв, Крути, Базар), важливим історичним подіям, видатним діячам і героям вільної боротьби нашого народу. Належне місце надано сумівській та виховній тематиці. Кожний Осередок залучує свої найкращі сили для виступів на радіопрограмах — окрестри, хори, співаків, декляматорів, а зокрема — заохочує виступи Юнацтва СУМА.

Піонером у сумівському радіопересиланні був Осередок ім. М. Павлушкова в Чікаго, який розпочав свої виступи по радіо концертом колядок на Свят-Вечір 1950 р., а з 1954 р. вони стали регулярними. Тепер ці півгодинні радіопередачі СУМА в Чікаго зі станції WOPA, з дбайливо складеною програмою (кер. Л. Костелина), відбуваються двічі на місяць.

Осередок СУМА „Київ“ у Детройті має фахово підготовану радіопрограму для юнацтва на радіопрограмі ред. З. Гарнавського, пов'язуючи її зміст з національними святами чи історичними датами. Сумівці Бофала впродовж кількох років виступають на радіопрограмі В. Шарвана з переважно сумівською та виховною тематикою. Від 1960 р. Головна Управа СУМА, разом з Осередком ім. ген.-хор. Т. Чупринки в Нью-Йорку, відзначаючи 30-ту річницю процесу СВУ-СУМ-у, розпочала свої радіопередачі, дуже прихильно прийняті українським громадянством метрополії. Сумівці Клівленду (Осередок ім. Б. Хмельницького) та інші Осередки влаштовують одноразові радіопередачі на відзначення релігійних та національних українських свят.

8-й ГОЛОВНИЙ З'ІЗД СУМА

Восьмий З'їзд Спілки Української Молоді Америки відбувся 26 і 27 листопада 1960 року в Нью-Йорку, в Домі Організацій Визвольного Фронту. Протягом двох днів понад сто делегатів з усіх Осередків США з увагою слухали звіти та обговорювали пройдений дворічний етап і перспективи на наступні роки. Відкриваючи З'їзд, друг Михайло Фурда, Голова Гол. Управи СУМА, попросив присутнього о. д-ра Соловія, ЧСВВ, розпочати наради молитвою.

Головою Президії З'їзду було обрано М. Почтара; Мандатну Комісію очолив Я. Гавур, статуту — Г. Цебрій, номінаційну Б. Мороз, бюджетову — Я. Гуменюк, резолюційну — Е.

Івашків. У почесній Президії зайняли місця представники українських центральних організацій і товариств. Звіти з праці, проведеної за останні два роки, склали голова і керівники окремих відділів Головної Управи СУМА.

„Спілка Української Молоді Америки — це здоровий організм, не підточений жадним »прогресивним« хробаком“, — ствердив у своєму звіті Голова ГУ друг М. Фурда. — „СУМА пройшла великий шлях, подолала багато труднощів. Зроблено багато корисної праці, здебільшого чималі успіхи, але перед нашою Спілкою стоїть ще багато проблем. Найважливішою з них є поглиблення виховної праці з юнацтвом, збереження молоді для української справи“.

Голова Центральної Виховної Ради СУМ-у проф. З. Саган виголосив для учасників З'їзду доповідь „За новий підхід до молоді“, порушивши в ній низку важливих проблем виховання молоді. Вказавши на негативи застосування дотепер педагогічних метод (т. зв. „прагматичної системи“) в умовах шкільного навчання і на потребу застосування у противагу їй інших, нових метод, доповідач перейшов до конкретних проблем, з якими зустрічаються у своїй праці виховники Юнацтва СУМА. Доповідач звернув особливу увагу на потребу відтворювати в праці з юнацтвом справжній „дух України“, бо виховання — це підготовка до життя, а завдання СУМА — підготувати молодь в обставинах еміграції до життя для України.

В дискусії після доповіді було порушено багато важливих проблем з ділянки методики виховання, а фахові поради доповідача використали чимало присутніх на З'їзді виховників.

У дискусії над працею Гол. Управи учасники З'їзду ствердили, що впродовж дворічного періоду члени Головної Управи працювали жертовно, з посвятою, наслідком чого на всіх відтинках праці є важливі успіхи. Делегати висловлювали ряд побажань та внесків щодо праці в майбутньому.

За традицією СУМА, на кожному З'їзді найкращий Осередок в нагороду одержує перехідний прапор Головної Управи. На пропозицію уступаючої Головної Управи, З'їзд ухвалив нагородити перехідним прапором за найкращі досягнення в праці Осередок СУМА ім. ген.-хор. Тараса Чупринки в Нью-Йорку. За гарні досягнення в праці окремо відзначено ще такі Осередки:

ім. М. Павлушкова в Чикаго, ім. полк. Євгена Коновальця в Янгставні, ім. гетьмана Б. Хмельницького в Клівленді, ім. Лесі Українки в Бюфало та Осередок у Бостоні.

Оцінивши жертвенну працю д-ра Е. Жарського на відтинку виховання юнацтва СУМА, З'їзд проголосив його почесним членом СУМА.

На закінчення першого дня нарад З'їзду Голова ГУ друг М. Фурда урочисто передав переходовий прапор голові нью-йоркського Осередку Г. Цебрієві. Увечорі в аудиторії школи св. Юра відбулася велика сумнівська забава.

Наступного дня, після Богослужень в українських церквах, Зїзд схвалив поправки до статуту, вислухав письмові та усні привіти від українських центральних і місцевих організацій. Приемним моментом було вручення почесної грамоти УККА, якою наша найвища політично-громадська установа в Америці нагородила Головну Управу СУМА і її членство за тісну співпрацю і велику жертвенність для Українського Національного Фонду. Грамоту вручив під оплески присутніх виконавчий директор УККА С. Ярема.

Після ухвалення прелімінаря бюджету на наступний період, було вибрано нові керівні органи СУМА. До Головної Управи ввійшли: голова — Михайло Фурда, 1-й заступник М. Шмігель, 2-й заступник Л. Футала, секретар Є. Гановський, касир В. Костик, організаційний — Я. Гавур, керівник юнацтва — І. Кобаса, фінансовий — Я. Гуменюк, господарчий — інж. М. Семанишин, пресовий — Е. Несторук, зовнішні зв'язки — інж. М. Почтар, культ.-осв. — М. Солтис, жіноцтво — Марта Бура; члени Головної Управи — М. Яременко, С. Михайлів і Т. Цішкевич. До Головної Контрольної Комісії: інж. Є. Івашків — голова, Г. Цебрій і Т. Боднар — члени; заступники друзі Шашкевич і Сулима. До Головного Товариського Суду ввійшли: інж. В. Левицький — голова; друзі Білецький, Мельник і Леник — члени.

У „Резолюціях і Постановах“ Восьмий З'їзд СУМА висловив своє становище щодо внутрішньо-українських та міжнародньо-політичних подій. Стверджуючи, що Захід ще мало розуміє дійсну суть і мету російсько-комуністичного імперіялізму та легковажить боротьбою і волею поневолених Москвою народів, Восьмий З'їзд СУМА домагається рішучої політики США в їх опорі комуністичній агресії, а також, щоб уряд Америки у своїй практичній

політиці реалізував ідеї „Тижня поневолених націй“ та пильніше контролював діяльність комуністичних поплентачів у цій країні. З'їзд закликав уряд припинити т. зв. „культурний обмін“ із ССРСР, як засіб затруєння комуністичною облудою.

З'їзд закликав українську спільноту продовжувати та координувати в суцільному національному фронті зовнішньо-політичну діяльність на Заході по лінії поєднання української проблеми з інтересами блоку вільних країн, зокрема США, та запевнив, що СУМА й далі буде продовжувати діяти в тому напрямі. Приймаючи низку важливих внесків щодо майбутньої діяльності Головної Управи, З'їзд визнав, що виховання молоді є найважливішою справою Спільки і розробив низку заходів у ділянці праці з юнацтвом та дальшого організаційного і господарського розвитку. Піснею-молитвою „Боже Великий“ закінчено З'їзд, який пройшов у дружній і діловій атмосфері.

СВОЮ УКРАЇНУ ЛЮБІТЬ...

1961 рік у діяльності СУМА був пов'язаний із сотою річницею смерті національного Пророка України Тараса Шевченка. Шевченкові Роковини були нагодою для Спільки Української Молоді Америки ще раз висловити свою відданість і посвяту великій ідеї — працювати для добра і визволення України, — ідеї і чину, до яких закликав огненним словом наш Кобзар. Разом з усією українською спільнотою, Осередки і членство СУМА склали і складають пожертви на фонд пам'ятника Т. Шевченкові у Вашингтоні, додаючи і свою цеглину в будову, яка символізуватиме велич духа нашого Кобзаря.

Однак, найбільшим завданням СУМА є воздвиження живого монументу нашого Генія в душах молоді. Тому ідеї, життя і пророче Шевченкове слово були віссю виховної, культурно-освітньої і пропагандивної праці СУМА та основою програм таборування Юнацтва СУМА у 1961 році. Під кличами Пророка української волі відбувалися того року Другий Злет Юнацтва і Десятий Всеамериканський Маніфестаційний Здвиг СУМА, поєднані з іншою великою історичною датою — 20-літтям Акту 30 червня 1941 р. — відновлення Української Самостійної Соборної Держави.

За традицією, встановленою в 1960 р., тра-

вень — місяць Юного Сумівця — завершився другим Весняним Злетом Юнацтва СУМА, що відбувся цього року в п'ятьох округах — місцях розташування Осередків: на Оселі СУМА в Елленвіл, в Чікаго (заходами Осередку ім. М. Павлушкова), в Бофало, Клівленді та Детройті, а у Філядельфії (заходами Осередку ім. УПА) зорганізовано „Свята Молоді“. Дводенна програма Злету і „Свята Молоді“ була різноманітна, жвава й цікава. Святково-урочисті частини поєднувано з тереновими грами, спортом, юнацькою дефілядою, Сумівськими Вогнями, показом самодіяльності і розвагами для юнацтва.

Здійснювання цілого комплексу виховної праці, запланованої на 1961 р., попередили Річні конференції керівників юнацтва Осередків та виховників СУМА, які відбулися в кінці квітня та в червні в Клівленді, Бофало та на Оселі СУМА. Проводив ними керівник Юнацтва Головної Управи І. Кобаса. Конференції мали на меті докладне ознайомлення з виховною працею в клітинах СУМА та обговорення труднощів, щоб успішніше та більш скоординовано вести цю працю в майбутньому. Учасники конференцій, половина яких були студенти середніх шкіл та коледжів, вислухали доповіді проф. З. Сагана „Наше юнацтво та оточення, в якому живемо“, І. Кобаси „Виховні справи й напрямні праці для Юнацтва“, Є. Гановського „Система юнацьких іспитів у СУМА“ та „Нова організаційна структура в ЮСУМА“. В Клівленді наради відбулися спільно з Жіночими відділами Осередків СУМА-Захід, які запланували організацію українських дитячих садочків та різних курсів: вишивкарських, писання писанок, влаштування сумівських вечорів тощо. Увечорі відбулось прийняття для виховників, на якому промовляв почесний член СУМА проф. В. Радзкевич.

У жвавих дискусіях порушено було, крім організаційних питань, багато важливих справ, як вишкільні табори, виховні курси, студії сумівців, заохочення юнацтва до української книжки, протидія шкідливим впливам вулиці, співпраця з батьками та ін. Обмін думками був дуже корисним і Головна Управа вирішила і надалі такі конференції скликати систематично. У своїх постановках конференції ствердили, що українська молодь, відчуваючи потребу знання про Україну, масово вступає до лав СУМА, яка має значний поступ у виховній

праці, особливо з організацією літнього таборування, та що серед учасників конференцій було вже багато виховників, колишніх членів ЮСУМА. Ухвалено також організувати курси для молодих виховників, залучати до гурту виховників якнайбільше наших студентів та по змозі сприяти молодим студентам-сумівцям відвідати на студії до європейських університетів. Звернено увагу на відвідування юнацтвом Шкіл Українознавства, а в 1961, Шевченківському році — на поглиблення знань життя і творчости Поета нації.

Зокрема, вирішили обов'язково щороку організувати збірні вишкільні табори старшого юнацтва для всього терену США, щоб дати майбутньому провідному активові ЮСУМА загальний виховно-ідеологічний і практично-програмний вишкіл, а також нагоду знайомитися між собою і налагоджувати товариські зв'язки.

ЮНАЦТВО ТАБОРУЄ

Саме такий однотижневий вишкільний табір старшого юнацтва та студентства влаштувала Головна Управа на Оселі СУМА в Елленвіл в кінці червня 1961 р. (командант Є. Гановський). До нього прибули близько 100 учасників із 16 Осередків; частина з них уже працювали з молодшим юнацтвом. У програмі табору були виклади-гутірки, теренові вправи, впоряд, нічні алярми та марш-прогулянка з повним юнацьким вирядом у гори Кетскіл, де влаштовано свято-відзначення Акту 30 червня 1941 р. Викладачі табору — д-р Е. Жарський, проф. П. Савчук, проф. З. Саган, Є. Гановський, І. Кобаса та інж. Т. Грицай — подали таборовикам багато цінного матеріалу, як ідеологічного, так і суто-практичного характеру. Після складення кінцевого іспиту, частина учасників цього вишкільного табору увійшла до складу Команди відпочинково-виховного табору, що розпочався на Оселі 2 липня.

У 1961 р. Юнацтво СУМА таборувало в шести літніх таборах: на Оселі Елленвіл — 2 місяці, в місцевості Накс, Індіана, біля Чікаго — 3 тижні, на Оселі „Київ“, біля Детройту — 3 тижні, на Оселі „Холодний Яр“ (Бофало-Рочестер) — 4 тижні, в штаті Мінесота — два тижні. Осередок Бінгемтон організував триденний відпочинковий табір. У всіх таборах перебували понад 1200 учасників.

Табір на Оселі СУМА в Елленвіл у сьомому

сезоні від початку її існування прибрав 1961 року почесне і зобов'язуюче ім'я Тараса Шевченка. 437 дітей мали на Оселі свої 4-тижневі підтабори у липні й серпні. Величезна обсягом праця, що її вела Команда табору на чолі з М. Кормелюком, провадилася за програмою, складеною Командантом, із доповненням її програмою ЦК СУМ Канади.

Велику виховну працю виконували духовники обох віровизнань: о. Л. Гузар — для католиків та о. І. Ткачук — для православних. Відповідно до назви табору достосовано і виховну програму — тутірки, сумівські вогніватри, теренові гри. Кожний день у таборі проходив під окремим кличем та був темою тутірок і цілоденних зайнять. Кличі команда табору вибирала з творів Шевченка — невичерпного виховного джерела для молоді. В липні юнацтво влаштувало традиційне свято „Івана Купала“, запалюючи святоїванівські вогні над таборовою річкою, названою з любови „Сумівкою“. Купання та водний спорт, часті прогулянки в ліс і гори, різні спортові вправи і чудове гірське повітря — все це гартувало юнацтво фізично, зближувало молоді душі з чарівною природою, якої так дошкульно бракує нашим дітям, мешканцям великих міст.

Сумівська Оселя „Київ“ біля Детройту вже вчетверте гостинно прийняла таборовиків — юнаків та юначок з обох Осередків Детройту і з далекого Клівленду. Молодше юнацтво приміщувалося в новозбудованому домі ЮСУМА, а старші таборували під шатрами. Ця 40-акрова площа в прегарній лісистій околиці над озером, закуплена Осередком СУМА „Київ“ у 1958 р., жертвенною і наполегливою працею 150 членів Осередків СУМА Детройту (ім. „Київ“ та ім. П. Орлика) була розбудована та пристосована для потреб таборування (побудовано будинки, кухню й ін.). За цей короткий час „Київ“ (голова Оселі Г. Королишин) уже здобув собі добре ім'я серед українського громадянства. Всі чотири табори юнацтва досі відбулися з повним успіхом, бо „Київ“ має всі передумови для юнацького таборування: свіже й здорове повітря, ліс, купання в озері, можливості прогулянок та мандрівок, вигідне сполучення з Детройтом, а до того запорукою успіху є віддана праця правління Оселі та Команди табору. Цьогорічний табір ім. Т. Шевченка (командант проф. О. Байко) зосередив свою виховну програму на глибшому пізнаванні духовної спадщини нашого Великого Кобзаря. До складу ко-

манди табору входили 9 виховників та виховниць.

На Оселю „Холодний Яр“ біля Бофало з'їхались 84 дітей із чотирьох Осередків СУМА: Бофало, Ельмайра, Рочестер і Сиракюзи. Тут, над берегом бистроводної річки Трубайло, всі таборовики — від найменших до найстарших — були оточені дбайливим батьківським піклуванням команди і виховного персоналу.

Командант Ю. Бурлака запровадив у таборі зразковий лад і дисципліну; духовним опікуном дітей був Всч. о. Остапович.

Табір „Канів“ біля Чікаго (Накс, Індіана) і цього року протягом 3-х тижнів кипів бадьорим юнацьким життям. Сюди з'їхались майже півтори сотні юнаків і юначок з Осередків ім. М. Павлушкова та ім. Крут, вирвавшись із задухи промислового велетня Чікаго. Вже дев'ять років, завдяки гостинності д-ра І. Смука, власника ферми над затишним берегом Жовтої Річки, Осередок СУМА ім. М. Павлушкова переводить тут вишкільно-відпочинкові табори. Команду „Канева“ очолював П. Надзікевич, а головним виховником був М. Луцак. Табір юнаків під назвою „Холодний Яр“ (командант М. Куляс) та юначок „Тарасова Ніч“ (командантка М. Яцьків) із підтаборами молодшого і старшого юнацтва мали добру нагоду відпочити, вчитись і розважитися. Вишкільна програма глибше знайомила юнацтво з життям і творчістю Т. Шевченка і в цьому особливо багато дав таборовикам своїми викладами проф. Д. Шумей. Служби Божі на таборі відправляв о. Ничка, ЧСВВ. Не занедбано було й фізичного виховання: руханка, спортові гри і змагання, плавання, нічні марші для старших юнаків та ін. В наслідок цього 45 юнаків та юначок стали до змагань за „Відзнаку Фізичної Справності“. Дуже популярними на таборі були юносумівські вогники і великі ватри, що з них одну присвячено Шевченковим Роковинам, а другу — 20-річчю проголошення Акту Відновлення Української Державности.

„Цей дев'ятий рік над Жовтою Рікою, — писали сумівці з Чікаго на сторінці „Шляху Молоді“, — був і останнім, бо Осередок ім. М. Павлушкова по довгих розшуках уже знайшов відповідну посілість на таборування: є вона біля відомого вакаційного центру Вискансин Делс, 160 миль на півн. захід від Чікаго, куди вже наступного року стелитиметься мандрівницький шлях юних таборовиків“.

ДЕСЯТИЙ ВСЕАМЕРИКАНСЬКИЙ МАНІФЕСТАЦІЙНИЙ ЗДВИГ СУМА

2 і 3 вересня 1961 р. Спілка Української Молоді Америки мала Х-й Всеамериканський Маніфестаційний Здвиг, який відбувся одночасно на оселі СУМА в Елленвіл та в Чікаго, під кличем „Свою Україну любіть!“ На ньому відзначено 100-ліття смерті Тараса Шевченка і 20-ті Роковини Відновлення Української Державности — 30 червня 1941 р. у Львові.

Понад 5 тисяч учасників, юнацтва, старших сумівців і гостей взяли участь у Здвигу на Оселі СУМА в Елленвіл, що його відкрито в суботу 2 вересня по полудні піднесенням прапорів і коротким словом М. Шмігеля — заступника Голови Головної Управи СУМА. За встановленою вже традицією, перший день Здвигу виповнила програма мистецької самодіяльності з участю понад двох десятків гуртків Осередків і Відділів Юнацтва та спортові змагання з легкоатлетики — мет кулею і диском, біги, скок у височінь і відбиванка. Увечорі запалала велика сумівська ватра, присвячена Шевченковим Роковинам; її програмою керував та виголосив промову М. Кормелюк. Велика сумівська забава завершила перший день Здвигу.

Другого дня, після Божественної Літургії, о 8 год. дня почесну трибуну Здвигу зайняли представники центральних громадських і політичних організацій. Офіційну частину відкрив командант Здвигу Г. Цебрій, а оркестра СУМА з Бофало виконала Шевченків „Заповіт“.

Головну промову виголосив д-р М. Кушнір; її темою були обидві великі дати, які відзначив Здвиг. З коротким словом виступив радник національно-китайської Делегації до ОН д-р Лін та литовець д-р Сесплокіс. Після промов оголосили письмові привіти від українських центральних установ, визначних діячів, від дипломатичних місій ОН, а крім того — багато привітів від сенаторів і конгресменів, політичних діячів та посадників міст.

Вислухавши усні привіти, учасники Здвигу прийняли резолюції і переслали привіти Урядові Америки, ієрархам українських Церков, українському народові на Рідних Землях і Проводові ЗЧ ОУН. На закінчення офіційної частини Здвигу відбулася дефіляда СУМ-івських колон, якої не перервала навіть нагла хвиля дощу.

Після дефіляди продовжувалися спортові змагання та мистецька програма, на закінчення якої юнацтво СУМА з Ньюарку виконало інсценізацію, присвячену пам'яті Великого Кобзаря, а юнацтво з Філадельфії виступило з інсценізацією у постановці В. Шашаровського „Я вірю у великий наказ“, присвяченою 20 роковинам Відновлення Української Державности.

Здвиг у Чікаго, що його господарями та організаторами були три Осередки — ім. М. Павлушкова, ім. Крут та ім. полк. І. Богуна, а Команду очолював М. Яременко — відкрито в присутності понад 1000 старших членів та юнацтва СУМА, з участю двох Осередків з Детройту і Осередків з Міннеаполісу, Мілвокі та Клівленду. На жаль, несприятлива дощова погода спричинила непередбачені перешкоди і довелося трохи скоротити програму виступів юнацтва на площі Здвигу.

Академію-концерт відкрило юнацтво СУМА всіх Осередків Чікаго апелем „Свою Україну любіть“, пера Р. Завадовича, під кер. проф. П. Зінченка. На цю ж тему виголосив глибокозмистовну доповідь проф. З. Саган, голова Центральної Виховної Ради СУМ-у. В мистецькій програмі з великим успіхом виступали: мішаний хор Осередку ім. М. Павлушкова під дир. проф. Л. Мацока, духовна оркестра з Клівленду під дир. проф. О. Крука. Ансамбль Юних Бандуристок Осередку ім. П. Орлика під кер. П. Потапенка та духовна оркестра Осередку ім. М. Павлушкова під дир. проф. І. Повалячека.

На маніфестаційну частину Здвигу, не зважаючи на погану погоду, прибуло понад 2 тисячі гостей. З урочистим словом до учасників Здвигу звернувся голова Головної Управи СУМА М. Фурда. Цитуючи Шевченкові слова „Свою Україну любіть, любіть її у врем'я люте...“, він сказав: „Може ніколи ще досі ці слова Тараса Шевченка не були нам такі дорогі й переконливі, як саме тепер, у час чорної смути в Україні та втрати Батьківщини... Шевченко для нас — повсякчасний горючий смолоскип, скрізь і всюди живе Його невмирущий дух, лунають Його слова: „Борітеся — поборете“. Пов'язуючи ці слова Великого Пророка з Актом 30 червня 1941 р., доповідач закінчив своє слово закликком до української молоді думками, серцем і чином бути зі своїм народом.

Після сумівської дефіляди, юнацтво показало масові вільноручні вправи, а під вечір на

Таборовики перепочивають під час мандрівки

відкритій сцені виступали самодіяльні мистецькі гуртки Осередків.

У Становищі-резолуції, схваленому учасниками Здвигу в Елленвіл та Чікаго, стверджено, що Шевченкові ідеї національної та індивідуальної свободи стають передовими ідеями нашого часу та рушійною силою людства. . . . „Закликаємо всіх, кому дорога воля народів і гідність людини, подати якнайдалі йдучу допомогу всім поневоленим Москвою народам в їх нерівній героїчній боротьбі. . . Лише перемога визвольних революцій і розподіл комуністичної імперії на складові національні держави гарантує правопорядок і тривкий мир у світі“, — так закінчено резолюції X-го Всеамериканського Маніфестаційного Здвигу СУМА.

ДО ПІДСУМКІВ 1961 РОКУ

25 і 26 листопада 1961 р. відбувся Пленум СУМА, в якому взяли участь всі члени Головної Управи, Контрольної Комісії і Товариського Суду та Голови 26 Осередків СУМА. Перший день Пленуму був присвячений внутрішньо-організаційним і виховним справам СУМА, зокрема ухвалено плян діяльності на 1962 р. та намічено XI Здвиг СУМА провести одночасно на Оселі СУМА в Елленвіл та в Детройті. Другого дня учасники слухали доповіді на актуальні теми: д-ра П. Мірчука „Політична ситуація і ми“ і Є. Гановського — „Проблеми сучасної молоді“.

У зв'язку з викриттям убивці сл. п. Бандери, агента КГБ, висланого з Москви, Пленум зобов'язав усе членство СУМА бути якнайбільш чулим на розкладницьку роботу Москви та повести широку роз'яснювальну акцію серед укра-

їнської спільноти й американського громадянства про нелюдські злочини Москви, доконані над українським народом в Україні та на чужині.

У своїх постановках Пленум зосередив увагу на праці з Юнацтвом СУМА (нова організаційна структура, правильник та програма таборування на наступний рік, складання юнацьких іспитів тощо), ухвалив зміну однострою для старшого членства та намітив низку фінансово-господарських заходів для дальшої розбудови матеріальної бази СУМА, зобов'язавши Осередки подбати про власні домівки, як конечну передумову для виховання юнацтва. Для реалізації пляну розбудови Оселі СУМА в Елленвіл, яка є власністю всієї Спілки, Пленум ствердив необхідність перевести серед членства і загалу громадянства безвідсоткову 5-річну стололярську позику.

1961 рік був ювілейним роком для кількох Осередків, які урочисто відзначали своє 10-ліття. Серед них — Осередок ім. полк. Богуна в Чікаго, Осередок ім. Є. Коновальця в Трентоні, Осередок ім. 30 червня в Йонкерсі. Своім 10-літтям пишався і Відділ ЮСУМА „Корсунь“ у Клівленді. Осередок ім. В. Біласа в Бостоні, який на початку року придбав власний дім, посвятив його восени з великими урочистостями. Сумівські лави зростали й далі, поставали нові Осередки і Відділи Юнацтва. Новоорганізований Осередок у Парма, Огайо, у серпні 1961 р. посвятив свої прапори. У Денвері, Колорадо, у жовтні постав новий Осередок ім. Т. Шевченка, головою першої Управи обрано О. Завадовича. В Омага, Небраска, заходами кол. членів СУМ-у на початку року організовано Відділ Юнацтва СУМА, Управу якого очолив І. Івасик. Перший рік праці Відділу позначився добрими осягами: виховна робота йшла впарі з мистецькою самодіяльністю юнацтва; організовані кілька гуртків, молодь виступала не лише на українських національних святах, але й перед американцями.

У 1961 р. Головна Управа СУМА готувалася запровадити нову, досконалішу організаційну структуру Юнацтва СУМА та нову систему іспитів і ступенів, які заохочували б юнацтво до поглиблення знань з українознавства та опанування практичних уміlostей, згідно з новим Правильником Юнацтва СУМ, виданим Центральною Управою СУМ-у.

СУМА, а особливо Юнацтво, віддаючи поклін і шану Пророкові у 100-ті Роковини Його смерті, вивчало життя і творчу спадщину Поетову, глибше знайомилося з Його невмирущими ідеями. Щоб підсумувати наслідки цієї виховно-вишкільної праці, Головна Управа СУМА вирішила організувати конкурс-змагання з Шевченкознавства серед Юнацтва СУМА. Конкурс провадився в трьох групах, за віком дітей: до 11 років, до 14 років і старших — від 15 років. Спеціальні іспитові комісії діставали від Головної Іспитової Комісії, очоленої проф. В. Лотоцьким, письмові теми і картки з усними запитаннями. У конкурсі взяли участь 650 юнаків і юначок, з яких 118 здобули найвищі оцінки в осередкових змаганнях.

Чим далі, тим тісніше праця з Юнацтвом СУМА пов'язується з школами українознавства. Вони стають тривкою підвалиною виховної праці і найважливішим чинником у набуванні сумівським юнацтвом систематичних знань, починаючи від елементарної української грамотності до комплексу знань з української історії, географії, літератури, прищеплення любови до української книжки. В місцевостях, де не було українознавчих шкіл, безпосередньо підпорядкованих Шкільній Раді УККА, Осередки взялися їх організувати. Тепер існує п'ять таких шкіл українознавства, що їх адмініструють Осередки СУМА: 6-тиклясова школа в Нью-Йорку, в Бофало, в Чикаго при Осередках ім. Крут та ім. Богуна, і в Янгставн. Ці школи, в яких навчається понад 400 учнів — юнацтва СУМА, провадяться з підвітністю та за програмами Шкільної Ради УККА. Учителі шкіл українознавства своєю жертвенною працею дають великий вклад у сумівську виховну працю, а існування шкіл активізує батьків при Батьківських Комітетах.

БОРІТЕСЯ — ПОБОРЕТЕ!

У 1962 р. Спілка Української Молоді Америки, разом з усім громадянством, віддала шану тим, які за покликом бойового гасла Т. Шевченка „Борітеся — поборете! Вам Бог помагає“ взяли зброю в руки, щоб на руїнах московської імперії збудувати свою власну, суверенну, ні від кого незалежну державу. Двадцять років тому на наших поліських землях постали перші збройні відділи, що дали початок Українській Повстанській Армії, першорядному чинникові нашої національно-визвольної політики. Легендарна УПА розбила міт про неможливість боротьби з большевизмом та активізувала українську справу у міжнародньому аспекті.

Під цим Шевченковим кличем і відзначенням 20-тих роковин існування і героїчної боротьби УПА проходить цьогорічна діяльність СУМА: здвиги, юнацькі злети, з'їзди, конференції та літні табори. Це не тільки зовнішня форма вияву пошани до героїв і чинів УПА. Це одночасно і нова пригадка сумівцям про священні зобов'язання перед нашим поневоленим народом, а також новий стимул до дальшої праці Спілки Української Молоді Америки.

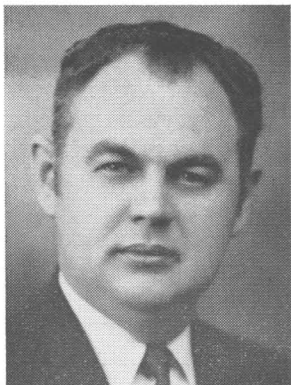
**
*

Спілка Української Молоді Америки має видатні успіхи. Духовий і матеріальний здобуток СУМА не обрахувати маєтками. Найдорогоціннішим є скарб нашої любови до Батьківщини, до Землі наших батьків і прадідів, любов, яку ми плекаємо на гостинній американській землі, нашій прибраній Батьківщині.

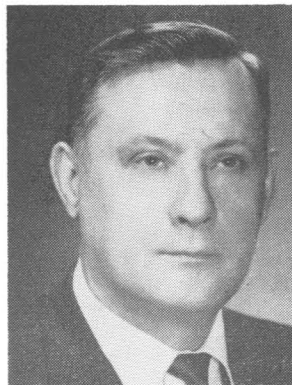
В ім'я цієї любови ми організували і розвиваємо нашу Спілку, яка, віримо, ще прислужиться нашому народові там, на далекій, але такій близькій нашому серцю Україні.

Валентина Юрченко

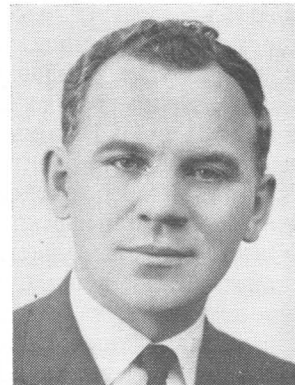
ГОЛОВНА УПРАВА СУМА

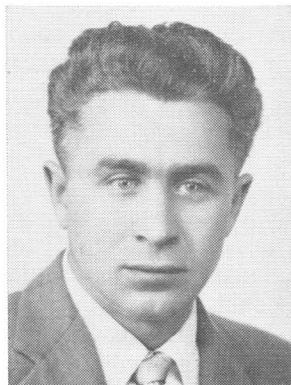
Теодор Боднар
чл. Контр. Ком. ГУ СУМА

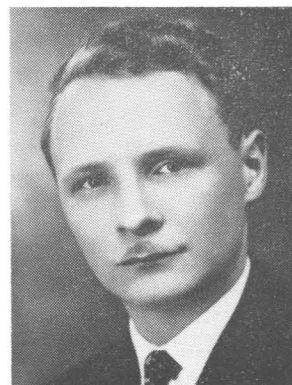
Семен Вожаківський
голова ГУ СУМА 1952-53

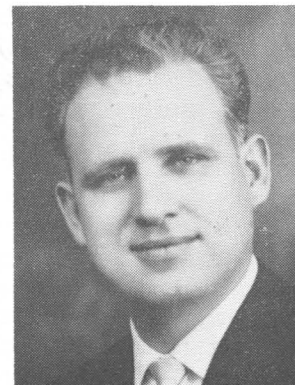
Мгр. Євген Гановський
ген. секретар Г. У. СУМА

Ярослав Гуменюк
фін. реф. Г. У. СУМА

Ярослав Гавур
організаційний реф.

Інж. Євген Івашків
голова К. Ком. ГУ СУМА

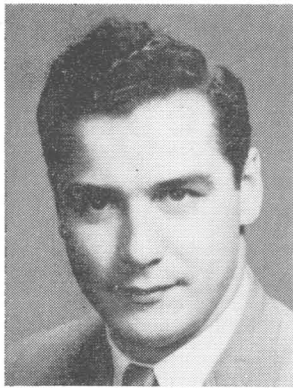
Іван Кобаса
керівник юнацтва

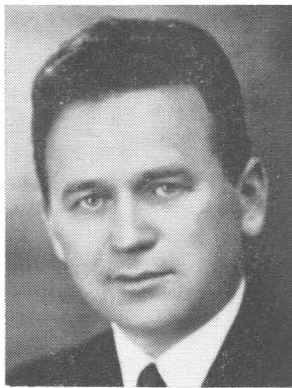
Володимир Костик
касир

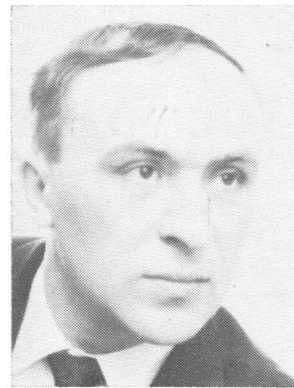
Євстахій Несторук
реф. преси та інформації

Инж. Михайло Почтар
реф. зовнішніх зв'язків

Инж. Микола Семанишин
госп. реф. Г. У. СУМА

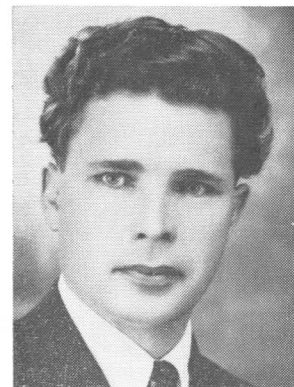
Мирослав Солтис
культ.-осв. реф. ГУ СУМА

Михайло Фурда
голова Г. У. СУМА

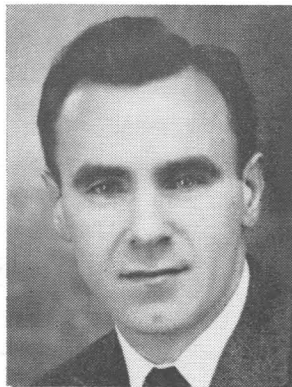
Лев Футала
заст. голови Г. У. СУМА

Григорій Цебрій
чл. Контр. Ком. ГУ СУМА

Теофіль Цішкевич
член Г. У. СУМА

Мирослав Шмігель
заст. голови Г. У. СУМА

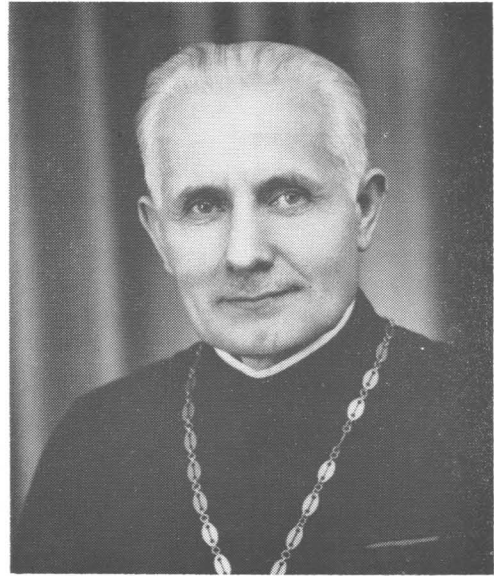

Микола Яременко
член Г. У. СУМА

С Л О В О Достойників Українських Церков

о. Любомир Гузар

о. Іван Ткачук

Дорогі члени СУМА!

З великою приємністю пишу до вас ось цих кілька слів. Коли вже кілька років під час літніх вакацій, з доручення Преосвященних стемфордських Владик, опікувався я душевними потребами юних сумівців, мав я дуже добру нагоду ближче пізнати багатьох із вас. Навіть за такий короткий час не міг я не завважити ваших повних посвяти старань удосконалити себе згідно з сумівським кличем: Бог і Батьківщина!, і нести той взнеслий клич між наше громадянство. Тому з великою приємністю приймаю ваше запро-

Любити найперше свій рідний народ

Побіч тяжкої боротьби за визволення народів, в світі ведеться безперестанно друга завзята боротьба — за володіння душею молоді. І тому виховання молоді було повсякчас і остаеться й сьогодні одним із найважливіших завдань кожного народу.

Цій проблемі присвячується багато уваги і віддається усі зусилля також у нашій прибраній батьківщині, США. Не даремно і у Вашингтоні, у Білому Домі, була конференція, присвячена справам виховання дітей та молоді;

шення в цей спосіб привітати цілу сумівську спільноту.

Десять літ в історії це краплина в океані, але в житті поодинокі людини це великий час. Сьогодні, коли СУМА вступила вже в друге десятиліття своєї виховної праці на американській землі, серце кожного сумівця може сповнитися заслуженою гордістю і радістю.

Найважливішим завданням всякої виховної праці є будівництва характерів, бо властивою ціллю нашого життя на землі є тільки одне: будувати сильний християнський характер. Від вислідів наших життєвих змагань — від нашого характеру — залежить наша вічність, залежить також наше щастя на землі, розвиток нашої спільноти, сила й воля нашого народу.

У великому підприємті, яким являється формування характеру, переважну роль відіграють прив'язання до рідної Церкви й народу. Щодо першого, наша Церква, хоча пересаджена на чужий ґрунт, нам рідна, бо Церква є там, де є люди. І наша рідна Церква тут, на американській землі, зі зрозумінням наших питомо-українських проблем, старається прищепити нам ці всі чесноти, які нам потрібні, щоб остоятися українцем-християнином серед багатьох негативних впливів. Емігрант без обряду — це іграшка, кинена на поталу шаліючим течіям матеріалізму і денаціоналізації.

Щодо другого, — на чужій землі не маємо безпосереднього зв'язку з батьківщиною — землею, густо зрошеною кров'ю предків, — а саме такий зв'язок родить готове до найбільшої жертви прив'язання до свого рідного. В таких обставинах ми мусимо з подвоєною енергією триматися того всього, що ми могли зі собою взяти в чужину і що нам нагадає рідні сторони. Такими речами є головні наші народні передання, пам'ять нашого славного минулого і свідомість, що з Божої волі ми також маємо право до вільного, самостійного існування.

Поверх десятка літ постійної підтримки і заохоти для своїх членів у формуванні характеру вищезгаданими середниками треба уважати не абияким досягненням, а zarazом незбитим доказом життєздатності й успіху СУМА.

Кожний член СУМА, який мав нагоду кори-

взяли в ній участь понад 10 тисяч осіб, які розглядали багато проблем у зв'язку з вихованням молоді.

Спілка Української Молоді Америки також старається якнайкраще виховати і загартувати українську молодь, щоб вона була корисною не лише для Америки, але також для визволення поневоленої України. „Бог і Батьківщина“ — це два найважливіші гасла Сузівської Молоді. І вони є правильними та доцільними для кожного народу в світі.

Господь Ісус Христос навчав любити кожного, навіть ворога, але ставив за обов'язок любити найперше свій рідний народ. Посилаючи Апостолів на проповідь, Він казав їм: „На путь до поган не ходіть, і до самарянського міста не входьте, але йдіть радніші до овечок загинулих дому Ізраїлевого“ (Мт. 10:5-6). Отже, Христос дбав найперше про Свій рідний народ, йому найперше служив і допомагав у якій потребі. На іншому місці Св. Євангелії, Господь Ісус Христос заявив жінці Самарянці, котра прийшла просити Його, щоб оздоровив хвору дочку її, що Він „посланий тільки до загинулих овечок дому Ізраїлевого“ і що „не годиться взяти хліб у дітей і кинути щенятам“... (Мт. 15:24-26).

І так, згідно з наукою Господньою, сумівська молодь має найперший обов'язок любити свій рідний, український народ, плекати свою рідну, українську мову, шанувати звичаї та віру своїх батьків і докласти всіх зусиль, щоб визволити поневолену Матір нашу, Україну. Безперечно, щоб досягнути цю священну ціль, треба великого напруження наших душевних та тілесних сил, а зокрема — нашої молоді. Треба пильно і запопадливо працювати на кожному місці і за всяких обставин, бо як писав Борис Грінченко:

„Лиш праця єдина з неволі нас вирве,
Нумо — до праці, брати!“

Спілка Української Молоді існує з р. 1925 і, разом із Спілкою Визволення України, ввійшла в історію України і зайняла в ній належне місце. Її основоположники, славної пам'яті Микола Павлушков, Борис Матушевський, проф. В. Дурдуківський і тисячі інших, що їх імена Сам Господь знає, були замучені советською владою і в пам'яті нашого народу стали поруч героїв з-під Крут та Базару, які життя своє за віру і Україну віддали.

стати з благородного впливу своєї організації, повинен бути пройнятий глибоким почуттям вдячності супроти тих, які, спираючись на тривкі принципи Христової науки, своїм братерським словом і приміром помагали і помагають йому чи їй ставати свідомішими українцями і активнішими співпрацівниками свого осередку праці. А ще важливіше — кожний повинен старатися своїми порадою і приміром допомогти молодшим друзям, щоб і друге і третє десятиліття було таким успішним в своїй праці, як і оце перше, яке щойно недавно проминуло. В усіх ваших зусиллях мусить вас провадити переконання, що розв'язку великих життєвих проблем не запевнять нікому самі міжнародні чи народні конференції та організації, а виключно тільки християнська святість і крицевий характер з'єднаних великою ідеєю одиниць.

В молитвах завжди з вами,

о. Любомир Гузар

Українська Автокефальна Православна Церква в Україні, хоча й сама була жорстоко переслідувана, потаємно співпрацювала із Спілкою Української Молоді і цю працю продовжує явно на еміграції. Вона живе з своєю молоддю, молиться з нею, навчає її і завжди пригадує їй про святі обов'язки супроти поневоленої України. Великі гасла-ідеї „Бог і Батьківщина“ сумівська молодь винесла з України і тому повинна берегти їх, як найбільший скарб у світі.

А ми прохаємо: подай, Господи, Спілці Української Молоді багато успіхів у майбутньому, щоб якнайскорше побачити нашу Неньку-Україну вільною, незалежною! А до сумівської молоді кличу словами нашого поета, Богдана Лепкого:

„Хоч Ти живеш далеко на чужині,
Де інші люди та інший тут звичай,
Про рідні ниви, гори, ріки сині,
Не забувай — не забувай!“

о. Іван Ткачук

ЗАВДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

(Скорочено)

Людство швидкими темпами наближається до вирішального моменту історії. Йде уперта й жорстока боротьба двох світів. Вона може закінчитись або страшною війною, в якій загинуть мільйони людей і будуть зруйновані у всьому світі надбання культури й цивілізації, або ідейною перемогою однієї з двох систем: ідеалістично-християнської чи матеріалістично-атеїстичної, большевицької. Ми віримо, що переможе християнство і що людство вступить в нову епоху, про яку писав у „Апокаліпсі“ Апостол Іван Богослов. Віримо також, що в тій епосі велика й почесна роля чекає нашу Батьківщину Україну. Тоді відновиться Українська Самостійна Держава, і в ній пишно будуть розквітати національна культура й цивілізація на засадах християнства. Між державами світу вона буде посідати таке місце, яке посідала у княжі часи, коли була передовою державою Європи.

Здійснити цю віру й надію — велике й почесне завдання українського народу і, в першу чергу, його молоді. Виконання цього завдання вимагає упертої й напруженої боротьби. Треба спочатку перебороти пекельні сили большевизму, — перебороти ідейно й збройно. Збройну боротьбу з Москвою на території СРСР провадила наша героїчна УПА, але вона не мала з боку вільного світу належної матеріальної і моральної підтримки. Тому перше завдання українських мас і особливо української молоді на еміграції переконати вільний світ у тому, що большевизм несе з собою страшний терор, загальне рабство, антирелігійність, великі матеріальні злидні, занепад культури. Завдання важке. Воно вимагає великої наполегливої праці. Большевики — неперевершені майстри брехні й підкупства. Вони зуміли своєю брехнею облутати багато людей у вільному світі, навіть деяких державних діячів.

Облудна пропозиція Хрушова про загальне роззброєння захопила не тільки частину американців, а й багатьох людей в інших країнах світу. Тому завданням української еміграції, зокрема української молоді, є викривати всю підступність і брехливість большевицьких проєктів про загальне роззброєння і взагалі про так зв. „коекзистенцію“ двох світів — вільного й комуністичного. Треба на фактах доводити, що большевики мають на меті опанувати увесь світ, вдаючись для цього до всіх засобів; що большевики для досягнення своєї мети вже не раз давали всякі обіцянки, але ніколи їх не виконували.

В боротьбі з большевизмом слід викривати і неморальність деяких з західних політиків, які як Кришна Менон, намагаються жити в згоді з загарбниками — не тільки через наївність і довірливість до большевицької пропаганди, а й через політичний егоїзм та матеріалізм. Немало діячів США, а особливо Англії, намагались і намагаються жити у згоді з большевиками з тих міркувань, що торгівля з СРСР може бути корисною для їхніх країн. На цій підставі вже припущено багато помилок, які принесли з собою нещастя й терпіння не лише поневоле-ним Москвою народам, а й частково народам вільного світу. Такою великою помилкою була Ялтинська умова, в наслідок якої Москва, що ледве врятувалась від повного розгрому з боку німців, одержала нові великі території і зміцніла в мілітарному й економічному відношенні. Внаслідок Ялтинської угоди большевики насильно вивезли з країн Європи багато втікачів, а тисячі тих, які рішуче не хотіли їхати, розстріляли (у Лінці і т. д.). Про ті ганебні події слід частіше нагадувати діячам вільного світу, щоб вони не вірили большевикам і не повторювали помилок своїх попередників.

Нарешті слід доводити, що велика агресив-

ність і підступство большевиків є фактично про довженням політики царської Москви. Це підтверджують численні факти з історії Московської держави, починаючи від князя Івана Калити. Яскравим прикладом московської агресивності, жорстокості й підступства можуть бути Іван Лютий (Грозний), Петро I-ий, Катерина Друга. Про те, як глибоко закорінені в душах москвинів шовінізм і агресивність, свідчать настрої московських емігрантів, як старих, так і нових. Опинившись у вільному світі, вони залишаються ворогами народів, що борються за свою самостійність, і на випадок збройного удару двох світів — вони рішуче стануть на бік СРСР. Про це слід пам'ятати українському народові та його молоді й бути готовими дати відсіч московській агресії.

Щоб бути добре озброєною в складній боротьбі з московськими агресорами всіх типів, українська молодь мусить добре знати історію України, а також історію Москви і вільного світу. При цьому слід звернути увагу на те, що в наші часи приходить кінець колоніалізму, що багато колоніальних народів уже мають свої самостійні національні держави, але Москва та комуністичний Китай не перестають поневолювати інші народи. Така ідейна підготовка нашої молоді буде запорукою того, що наш нарід переможе в боротьбі за свою волю й державну незалежність; провадячи ідейну боротьбу з большевизмом, українська молодь мусить, разом з тим, готуватись і до збройного удару з большевиками, наслідуючи при цьому героїчну УПА. Це — перше завдання, що стоїть перед нашою молоддю. Друге завдання — дальший розвиток нашої національної культури на засадах християнства. Воно не менше складне, ніж перше. Для здійснення його потрібна дуже ґрунтовна підготовка. Перш за все, наша молодь мусить виробити собі світогляд на засадах християнства. Слід пам'ятати, що впродовж понад сорокрічного панування большевики уперто вбивали в голови молоді матеріалістичні й атеїстичні погляди, і це не могло не залишити сліду подекуди навіть у тих українців в УРСР, які вороже ставляться до большевицької системи. Не обмежуючись пропагандою большевицької ідеології через школи, пресу, кіно, театр тощо, большевики, починаючи з 1943 р. перетворили церкву на знаряддя своєї злочинної політики. Вони відновили Московський Патріархат, по-

ставивши на чолі його своїх прислужників, дозволили відкрити духовні семінарії й академії, що перебувають під пильним доглядом МГБ, і випустили вже немало спритних пропагандистів проти релігії.

Все це треба мати на увазі і так підготувати нашу молодь, щоб вона, опинившись на рідних землях, могла з успіхом провадити боротьбу з залишками большевицької ідеології. Для цього наша молодь мусить добре знати історію всесвітньої філософії, ґрунтовно засвоїти основи християнського світогляду, а навіть критично познайомитися з деякими писаннями комуністів. При цьому особливо увагу слід звернути на антиприродність і реакційність комуністичної системи, на те, що застосування її в практиці неодмінно веде до насильства над людиною, до жорстокого терору й невільництва. З цього погляду особливо характеристична стаття Леніна „Как организовать соревнование“ (Твори т. XXII, стор. 158-167). Вона свідчить про неймовірну, нелюдську жорстокість Леніна. В ній він, між іншим, пише: „Тисячі форм і способів практичного обліку практиці самими комунами, дрібними клітинами ми повинні бути вироблені, випробувані на тиці самими комунами, дрібними клітинами в селі і в місті. Різноманітність тут є запорукою життєвості, запорукою успіху в досягненні загальної єдиної мети: очищення землі російської від усяких шкідливих комах, від блох-жуліків, від блощиць-багатих і т. ін. і т. ін. В одному місті посадять у в'язницю десяток багачів, тузін жуліків, пів тузини робітників, що ухиляються від роботи... В третьому — дадуть їм після відбуття карцеру жовті квитки, щоб увесь народ, до їх виправлення, стежив за ними, як за шкідливими людьми. В четвертому розстріляють на місці одного з десяти, що винні в дармоїдстві“. Як видно з цієї цитати, для Леніна люди, що не йдуть вногу з большевиками, це просто комахи, яких треба нещадно нищити. І ця вимога Леніна залишається в силі в СРСР до останнього часу.

В політичному й культурному житті народу велику роль відіграє школа. Це добре зрозуміли большевики і тому дуже велику увагу приділяли й приділяють вихованню молоді. Але большевицьке виховання має на меті зробити з молоді покірне знаряддя в руках комуністичної партії, — „борців за комунізм“. Цілком

протилежні завдання матиме українська школа після розвалу московсько-большевицької імперії. Основне завдання школи полягатиме у вихованні молоді в дусі християнства й українського патріотизму. Маючи це на увазі, українська елітарна молодь на еміграції мусить ґрунтовно засвоїти систему педагогіки, що відповідає завданням українського народу.

Поряд зі школою, велику роль в житті народу має мистецтво, зокрема література. На творах Гомера довгі роки виховувалися греки. В нові часи великий вплив на суспільство мали твори Данте, Шекспіра, Гете, Шіллера, Байрона. В житті українського народу особливо велике значення мають твори Шевченка, якого українці недаром називають пророком. Але мистецтво, зокрема література, може мати на суспільство й шкідливий, розкладницький вплив. Література в СРСР є знаряддям в руках большевиків ширити матеріалізм і атеїзм; вона (за особливими винятками) спрямована на ліквідацію серед української молоді любови до своєї Батьківщини. На еміграції українські письменники борються з большевизмом, стоять на засадах християнства й українського патріотизму (лише аморально-безґрунтянські одиниці відійшли від ідеалів України).

Завдання української молоді — зо всією енергією підтримувати письменників-патріотів і боротися з літературою розкладницькою. Мистецтво в самостійній Українській Державі мусить іти шляхом, що його накреслили великі грецькі філософи Платон і Арістотель, які розуміли красу в органічному поєднанні з Правдою і Добром, — іти шляхом, по якому йшли всі великі мистці Європи, в тому числі і нашої Батьківщини. Це не означає, що українські мистці мусять наслідувати твори своїх попередників, так би мовити, копіювати їх. Мистецтво, як і все, йде вперед, форма його може мінятися, але основна лінія розвитку мусить іти в тому напрямку, яким йшла творчість на-

ших великих поетів і письменників — Шевченка, Франка, Лесі Українки...

Завдання, перераховані вище, виконували й виконують українські молодечі організації СУМ і Пласт. СУМ, працюючи під гаслом „Бог і Батьківщина“, видає журнал „Авангард“, що твердо стоїть на засадах християнського ідеалізму й українського патріотизму. СУМ бере активну участь в організації українських національних свят. Кожного літа сумівці організують літні табори, в яких збирається численна українська молодь і в тому числі підлітки. Тут провадиться виховна робота в українському національному дусі, що крім інших, додатніх наслідків, забезпечує нашу молодь від денационалізації й асиміляції з чужинцями. В Америці й Канаді українці збудували свої власні оселі, де у вигідних умовах наша молодь проводить час влітку. Дуже активну роботу провадив і провадить СУМ по лінії боротьби з большевизмом: організовує антибольшевицькі демонстрації, походи і т. ін. Коли народи вільного світу за останній час починають вірно розуміти жах большевизму й ту небезпеку, що він несе світові, то в цьому немала заслуга належить організації СУМ. Під час перебування Хрущова в США СУМА вела перед у демонстраціях, спрямованих проти цього ката України. Великі досягнення має українська молодь, особливо в Америці і Канаді, в галузі спорту. Українські спортсменці не раз виходили переможцями в спортивних змаганнях з молоддю інших національностей.

У зв'язку з тим, що боротьба двох світів посилюється й посилюється, СУМ мусить ще з більшою енергією боротися з большевицькою Москвою і виховувати молодь в дусі християнського ідеалізму й українського патріотизму. Цим СУМ виконає своє почесне завдання і зі славою увійде в історію нашого народу.

Проф. Г. Ващенко

Д О П О Ч А Т К І В С У М А

З приїздом до Сполучених Штатів нової української еміграції в 1949 р., прибуло сюди і небагато сумівської молоді з Європи. Від перших днів перебування на новому континенті окремі члени СУМ-у почали пильно придивлятися до громадсько-політичного життя, що в той час зосереджувалось в руках активних громадян нашої „старої“ еміграції. Головну увагу було звернено на молодечі організації, які всеціло склалися з тут народжених, молодих українців. Новоприбулій молоді стало ясным, що в існуючих організаціях вона не зможе себе відповідно виявити та що значна частина новоприбулої молоді з різних причин стане осторонь від організованого життя. Тому виринула думка, що найкраще буде zorganizувати нову молодечу соборницьку організацію, тобто Спільку Української Молоді Америки (СУМА), в якій могла б гуртуватися вся новоприбуваюча і тут народжена українська молодь.

Організувати Спільку Української Молоді в Америці було не так легко. Поперше, тоді тут було ще зовсім мало колишніх членів СУМ-у, і нової активної молоді взагалі, по-друге — це ж був новий континент, з новими правами і законами. Треба було звернути увагу і на те, як поставиться до нової організації наше суспільство. За статистичними даними, у місяці січні 1949 року у Філадельфії було тільки двоє членів СУМ-у з Європи; у травні того ж року було сім членів. Без огляду на те, що в ході організування нової молодечої організації прийдеться нести всю відповідальність перед урядовими чинниками і нашим суспільством та що доведеться перемагати різні перешкоди, вжито перших заходів для реалізації наміченого пляну. 12 квітня 1949 року, за ініціативою автора цих рядків, було покликано до життя Ініціативний Комітет для підготовки організування першого Осередку СУМА

у США — у Філадельфії. До Ініціативного Комітету ввійшли: Микола Бачара, голова, Петро Ящишин, заступник і Осип Петрович, секретар. Коли до загального відому дійшла вістка про творення СУМ-у в Сполучених Штатах, не обійшлося, звичайно, без ставлення колед і роблення труднощів у праці Ініціативного Комітету, але безуспішно, бо Ініціативний Комітет позицій не здав і полум'яна ідея СУМ-у перемогла.

14-го травня 1949 року відбулися в Горжанському Домі при Френклін вул. у Філадельфії перші протоколовані сходи СУМА з участю семи членів і п'яти гостей. Сходи мали інформативний характер, з метою взаємного обміну думками членів і гостей. Після короткого звіту Ініціативного Комітету про пророблену працю, дали Комітетові повне право до дальшої праці. У зв'язку з тим Ініціативний Комітет доповнив свій склад, покликавши подр. Надію Недільську на жіночу референтку.

Тому, що на цьому континенті тоді ще не було вищої інстанції від Осередку, Ініціативний Комітет переслав копію протоколу із цих сходи до Центрального Комітету СУМ-у в Європі. Автор цих рядків звернувся до ЦК СУМ з пропозицією створити на території США вищу інстанцію, яка носила б назву „Організаційне Бюро СУМА“ і мала б за завдання нести відповідальність за всю працю СУМА та підготувати перший З'їзд Спільки. Ініціативу створення такого Бюро Центральний Комітет СУМ-у схвалив.

Тим часом до США прибули Василь Омельченко і В. Децик, які мали уповноваження від ЦК СУМ-у організувати СУМ у США. Згадані друзі негайно налагодили кореспонденційний зв'язок з першим Осередком СУМА у Філадельфії, щоб спільними силами творити Організаційне Бюро СУМА. З приводу віддалення місць перебування цих друзів (В. Омельченко

у Сінсинаті, Ог., В. Децик у Чикаго, Ілл., Микола Бачара у Філядельфії) не було тоді фізичної змоги покликати в скорому часі до життя Орг. Бюро і всі справи доводилось полагоджувати та узгіднювати кореспонденційно. Найбільший тягар спадав на одинокий тоді ше філядельфійський Осередок, бо тут збігалися всі справи, що їх треба було вирішувати і полагоджувати. Крім того, треба було вести працю самого Осередку.

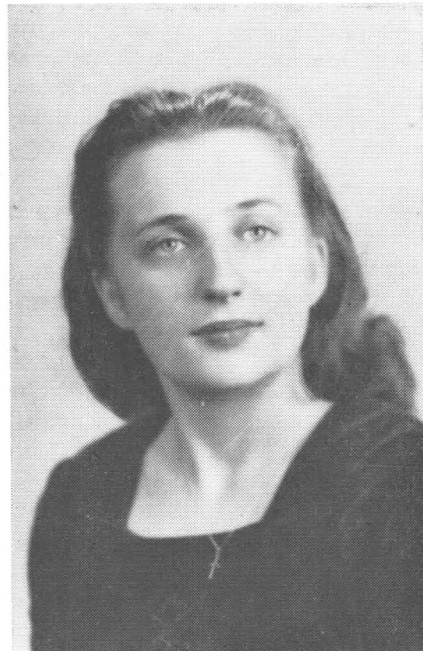
Після інтенсивної підготовки нарешті вдалося скликати основуючі збори Організаційного Бюро, що відбулися 20 серпня 1949 року в Домі Горожан при 847 Н. Френклін вул. у Філядельфії, за співучастю всіх членів місцевого Осередку та багатьох гостей з-поміж „старої“ і „нової“ нашої еміграції, в загальному понад 120 осіб. Збори провадила тричленна ділова президія в складі: проф. Недільський, голова, п-ні Степанія Шаран, заступник, Тарас Бурий — секретар. В почесній президії засіли: бл. п. Володимир Блавацький, о. д-р Левицький, проф. Барнич і тодішній голова 6-го Відд. ООЧСУ п. Василь Титанич. В ході нарад Василь Омельченко прочитав добре опрацьований реферат на тему „Завдання

української молоді в світлі визволення України“, а. П. Гой — звернення Орг. Бюро СУМА до української молоді в Америці. На основуючі збори надійшло багато привітів від різних громадських установ і організацій. Перед закінченням нарад було подано до відому склад Організаційного Бюро СУМА: Василь Омельченко — голова, Микола Бачара — заступник і Тарас Бурий — секретар. І. Кобаса — юнацтво, Петро Ящишин — орг. і фінансовий реф., Осип Петрович — реф. спорту. Збори закінчилися молитвою „Боже, вислухай благання“.

Через деякий час Орг. Бюро СУМА з Філядельфії перенесено до Нью-Йорку, у зв'язку з переїздом туди голови В. Омельченка.

Покликавши до життя Орг. Бюро, Осередок СУМА у Філядельфії зняв із себе тягар відповідальности за роботу СУМА у Сполучених Штатах. Осередок взявся тоді за власну розбудову, хоч і в час підготовки Орг. Бюро Осередок (згодом названий іменем УПА) не відставав від запланованої праці і брав активну участь у громадсько-політичному житті філядельфійської громади.

Микола Бачара.

Софія Буря
кер. жіноцтва ГУ СУМА

ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ — НАША МЕТА

Кожна держава чи народ, що дбає про своє майбутнє, мусить дбати про відповідне виховання молоді, про плекання нового покоління, підготованого до великих рішень і завдань, до виконання історичної ролі свого народу. З особливою увагою і гостротою це питання стоїть перед нами, українцями, як народу поневоленого, що готується до важкої боротьби за здобуття Української Самостійної Соборної Держави. Від того, як закінчиться довговікова боротьба українського народу за волю, залежить бути чи не бути українському народові. Боротьба ця настільки трудна, а завдання перед нашим народом настільки складні, що їх можуть розв'язати лише героїчні зусилля народу. Тому саме в душі героїзму ми мусимо виховувати нашу молодь, бо від неї в першу чергу залежить майбутнє України. Метода виховання в нашій Спілці Української Молоді полягає в тому, щоб виховати чинного і свідомого українського Самостійника-Державника. Спілка Української Молоді, прийнявши гасло „Бог і Батьківщина“, старається виховати високо-ідейних та національно свідомих патріотів — свідомих борців за визволення нашого народу, державність і власний національний та суспільний зміст життя, будуючих, творчих громадян власної національної держави. З цією метою Спілка Української Молоді плаче високі властивості волі і характеру сумівців, дбає, щоб сумівець був щиро і глибоко релігійний, та щоб завжди керувався ідеями правди і добра Батьківщини, активно любив свою Батьківщину і був готовий віддати для неї всі свої сили, а на випадок необхідности — і своє життя; щоб сумівець був чесним у ділі й слові та солідним у виконанні своїх обов'язків, був свідомо дисциплінованим і в ім'я загального добра підпорядковувався своєму керівництву та

діяв як організована одиниця; був доброзичливим і толерантним до всіх друзів, але твердим і безоглядним у боротьбі з ворогом свого народу; був розважливим у своїх діях і вчинках, а разом з тим — рішучим, особливо тоді, коли потрібна швидкість у діях; дотримувався і плекав звичаї і традиції українського народу, любив рідні пісні, танки, національний одяг і пізнавав та вивчав джерела української національної культури та її історію. Такий наш виховний ідеал, такі прикмети характеру, програма і зміст життя сумівців.

Основою нашого світогляду є християнський ідеалізм — віра в Бога, як абсолюту Правди, Добра і Краси, визнання християнської моралі, визнання існування духового світу, відмінного від матеріального, а звідси — визнання та опертя виховання нашої молоді на ідеалістичному світогляді.

У нашій Спілці виховується молодь в душі героїзму. Звичайно з поняттям героїзму поєднане уявлення про відважну, мужню людину, яка в боротьбі не вагається пожертвувати своїм життям. Дуже багато прикладів високого героїзму дає історія України і всі вони підтверджують ту думку, що героїзм є в першу чергу високою ідейністю.

Зразки героїзму дали нам князі Святослав Завойовник, Володимир Мономах. Багато героїв дала й козацька доба нашої історії. Імена Наливайка, Сагайдачного, Сірка, Б. Хмельницького, Нечая, Кривоноса, а в 18 ст. Гонти, Залізняка та багато інших надовго залишаться в пам'яті нашого народу, як імена героїв, що над усе ставили благо Батьківщини. Видатних героїв дав останній період наших Визвольних Змагань і наша трагічна сучасність. Майбутні історики України запишуть немало імен героїчних постатей легіону Українських Січових

стрільців, обох Українських Національних Армій 1917-21 років, Української Військової Організації, Організації Українських Націоналістів, Закарпатської Січі, Першої Дивізії Української Національної Армії. На сторінках нової історії України записані немало імен героїчних командирів і вояків УПА — людей, які всім пожертвували для Батьківщини і виявили в боротьбі велику силу волі, мужність та сміливість, поєднану з умінням панувати над собою і над обставинами.

Факти з минулого і сучасного доводять величезну роль героїзму у вихованні. Не всі, що повстали і боролися з ворогами своєї Батьківщини, були від природи героями. Такими вони стали в процесі жертвенної боротьби за правду і волю. Приклад їх показує, що основною силою героїзму є висока ідея. Для християнських мучеників такою ідеєю була Правда Христа; для повстанців часу Хмельницького — воля і незалежність Батьківщини. Тому основним у нашому вихованні повинно бути прищеплення молоді високої ідейності, жертвенної любові до Батьківщини. Висока ідея тільки тоді стає дієвою силою, коли вона органічно зливається з особистістю людини, стає стрижнем у її житті і діяльності, як її найвища цінність. А це можливо тільки тоді, коли людина цілковито панує над собою, володіє своїми бажаннями, пристрастями і почуттями. Протилежністю до хоробрости є страх — вияв почуття егоїстичного характеру; на війні воно виявляється у формі масової паніки, втечі.

Ми, молодь, організована у Спілці Української Молоді, мусимо пам'ятати, що ми призначені для важких і відповідальних завдань. Сумівці повинні бути авангардом, передовою стежею проти ворога всього людства — большевизму. Через це ми не можемо пристосуватись до тутешнього стилю життя, а маємо плекати в собі спартанський дух і — при потребі — йти проти хвилі.

Замість матеріальних вартостей ми мусимо підносити духові й моральні; замість задоволення ситої людини — велику проблему боротьби за перемогу ідеї, що її на своїх прапорах написала Воююча Україна.

Засяг і обрії боротьби ставлять нашу молодь тут, поза межами Батьківщини, в сприятливе становище, бо дають нам базу для універсальної, світової дії, для всеобіймаючого хрестоносного походу проти Москви.

Ми мусимо стояти в житті й боротьбі лицем до Воюючої України; мусимо усвідомити собі ідейно-моральну вищість українського народу над тими, котрі живуть в добробуті і з почуттям страху, щоб не втратити свого життєвого рівня сьогодні, не турбуючись, що завтра можуть втратити все.

Духова вищість, героїка, величні шляхетні ідеї, світле минуле — мусять бути високим прикладом для нас на чужині.

Нам треба не тільки говорити про такі непопулярні теми саме тепер, як героїзм, ідеалізм, самопосягання за друзів своїх, — нам треба бути готовим на практиці їх здійснювати. Не лише бути готовими, але й жити цим. Нам треба великої віри у великі правди, у великі благородні ідеї. Щоб подолати грізні небезпеки, треба плекати в собі твердий характер, пам'ятаючи, що добрий українець мусить бути синонімом людини шляхетної і мужньої. Україна має великі завдання, місію післанництва країни, що лежить на грані двох світів.

Пізнати цю Україну Вам, Юні Подрузи й Друзі, Країну величі небуденного героїзму, великих ідей, змагання до волі і слави, справедливості і незалежності для всіх націй, глибокої віри і глибокої правди, це значить жити Батьківщиною, — а пізнавши її — треба нести її славу серед чужого світу. У цьому й полягає завдання нашої молоді.

Як прийде час, нам треба буде включитись у боротьбу за правду і волю України на рідних землях, а покищо — будемо боротися проти вселюдського ворога тут, бо він є і серед вільного світу. Я не раз задумуюсь над нашим національним горем, що його спричинює ворог. Коли я пішов „до лісу“, як у нас звикли казати, то мені було двадцять один рік. Я застав там, у повстанцях, молодших і старших, та всіх нас об'єднувала одна непогасна велика ідея, спільна мета — визволення України. Про це ніхто не говорив, але всі ми знали, що це так. Це було для нас таке правдиве, як Святе Євангеліє, як те, що день це день, а ніч це ніч. Наша молодь в УПА показувала вільному світові в двофронтній війні справжній шлях до перемоги над обома тираніями. Молодь застеляла і стелить тепер своїми трупами нашу українську землю, зрошувала і зрошує прекрасний український чорнозем своєю кров'ю. Звідси чорно-червоні символи: земля і кров.

Наша молодь в УПА і членство ОУН зміцнили в духовості українця міт України. Молодь може жити лише великим, або взагалі не жити ніяким духовим життям — не бути молоддю. Бути молодим значить жити чимсь небуденним, жити життям, повним трудів і змагань, горіти ідеєю і боротися за її здійснення.

Живемо в епосі, коли світ став на грані або загибелі від рук московської комуні, або перемоги християнських ідеалів.

Наші серця наповнюються радісною надією, коли ми спостерігаємо, що багато народів, які ніколи не знали щастя власного державного життя, здобувають незалежність, здобувають свою державність, здобувають свою суверенність і визнання усього вільного світу.

Треба нам вірити в той день, коли і наша

Батьківщина стане вільною і незалежною Державою. Але самої віри замало для того, щоб перемогти. Волю треба вибороти. Державність треба здобути нашими ділами, нашим життям, нашою обротьбою, нашою активною полум'яною любов'ю до Батьківщини. І коли ми дійсно віримо у перемогу нашої української правди і любимо Україну, як про це кожний з нас говорить, — ми дійсно без жалю готові скласти найбільші жертви, навіть жертву життя. Для того, щоб доказати непохитність віри, щоб доказати, що наша далека Батьківщина є завжди разом з нами; щоб доказати, що наша єдина мета — це визволення України; щоб доказати, що ми завжди готові **честь України боронити!**

Лев Футала-Легідний

СУМІВСЬКЕ ВИХОВНЕ СЕРЕДОВИЩЕ

Перше десятиріччя праці Спілки Української Молоді Америки показало, що СУМА — це динамічна організація молоді та що за відносно недовгий час вона здобула собі незалежне місце між українськими громадськими організаціями в США. Ці успіхи вона завдячує передусім високодійному членству, що, не зважаючи на початкові імігаційні труднощі, своєю активною поставою зуміло закласти міцну основу для організованої вишкільної праці на дальшу мету.

Між сумівським активом, що прибув з Європи до США, не бракували також випробуваних сумівських діячів, включно з членами центральних органів СУМ-у. Цим великою мірою пояснюється шкоро розгалуження праці на місцях нового поселення. Глибока ідейність, запал до праці, постійна активність, співпраця і шукання розв'язки виховних проблем в нових обставинах зробили Спілку Української Молоді Америки тривким зав'язком виховного середовища української підростаючої молоді. Однак, найважливішим стимулом розвитку СУМА тепер є велика актуальність її виховної праці, що вже відповідно оцінена батьками та великою частиною громадянства. З другого боку, СУМА стала притягаючим чинником для самої молоді: у Спілці вона знаходить потрібне оточення, знання свого рідного, подане в легкій сприйнятливій формі; тут непомітно, але послідовно нашаровуються і утриваються в свідомості дітей елементи світогляду і характеру, що впливають з виховного ідеалу нашої Спілки.

Про виховання молоді дбають різні виховні чинники, родина, школа, Церква, організації, які разом творять виховне середовище. Перевага одного, чи другого чинника у вихованні дитини, поза вродженими якостями, є вирішальною для всього життя людини. Коли взяти до уваги, що головний тягар національного виховання, про яке ми дбаємо, лягає в першу чергу

на родину, а частково на рідну школу й Церкву, де такі є, то стає ясно, що для виховної організації залишається велике поле дії. Тим більше, що батьки дуже часто через життєві обставини не можуть багато часу присвятити дітям, залишають їх впливові вулиці, а, в кращому випадкові, телевізії й кінові. Чужа школа може дати фахове знання і державне виховання, але вона не може дати того, що потрібне для нашого національного виховання. Цю прогалину мусить заповнити виховна організація, а СУМА має на це багато відповідних даних.

В першу чергу, велику ролю у виховній місії нашої Спілки мусять відіграти особи безпосередньо зайняті вихованням, тобто виховники, завдяки яким досі проходила праця ЮСУМА. Праця виховника є дуже відповідальна і важка. Тому її можуть виконувати тільки ті, хто має велику любов до молоді, знає виховний ідеал, має педагогічні здібності, знання та досвід. Виховування не належить до функцій, які можна надавати і відбирати. Виховники мають почесне звання „різьбарів душ“, бо від них великою мірою залежить твір майбутнього — зформована молода людина. Тому для такого звання треба наполегливої підготовки і постійного вишколу. Маємо добрі початки, але мусимо їх покращувати.

Побіч виховників стоїть старше членство виховної організації, яке не сміє передчасно відходити від праці, бо виховники не матимуть на кого спертись. Не буде того стимулюючого прикладу, якого так потрібно юнацтву. Тому старше членство мусить усвідомлювати, що з нього бере собі приклад молоді і що йому не можна робити нічого, що з морально-виховного боку могло б негативно на неї впливати. Навпаки, треба робити все, що давало б юнацтву поштовх до добрих діл, до наслідування. Передусім старше членство мусить відзначава-

тися глибокою релігійністю. Від організаційно-морального зміцнення старшого членства залежатиме певною мірою і успіх нашої виховної праці.

До великих успіхів у дотеперішній праці Спілки Української Молоді Америки безперечно відноситься розвиток культурно-мистецької і спортової ділянок. Хори, капеля бандуристок, духові й струнні оркестри, театральні та балетні гуртки, спортові секції і т. п. та ще у власних домах, оселях і окремих домівках — це не абиякий чинник для культурного зростання молодого покоління. Що більше, молодь стає в центрі дії і згуртовує навколо себе також старше, менше активне громадянство. Дальша праця з участю висококваліфікованих сил на цьому відтинку дозволить напевно не одному з цих гуртків досягти рівня високомистецьких одиниць. Це є запорукою, що наші культурно-мистецькі надбання не тільки зберуться, а ще й знайдуть нових носіїв та збагатяться. З виховного боку це має першорядне значення: молодь робить порівняння, а тим самим цінить власну культуру; крім того, в ролі виконавців — вона зростається з українською культурою в одно нерозривне. Для виховників добре налагоджена культурно-мистецька ділянка, як і спортові виступи й успіхи, є дуже цінним допоміжним чинником у виховному процесі.

В еміграційних обставинах кожний виховник мусить в першу чергу враховувати впливи чужого середовища, в якому дитина провадить так багато часу. Тому виховні засоби в розпорядженні виховника мусять бути відповідно сильні й успішні. Йдеться ж бо про узгіднення, урівновартнення одержуваних з чужого середовища відомостей з українознавчими знаннями, про прищиплювання культурних первнів з української духової скарбниці, враховуючи культурний вплив чужого середовища і нівелюючи його шкідливі паростки. Справа незвичайно тонка і трудна, адже найкращим засобом для виховання є живий приклад виховника чи, точніше, всього виховного середовища. Діти переходового віку (12—16 літ) шукають людей, які їм імпонували б, і намагаються їх наслідувати. Це тому мрією юнака є одягнути на себе однострій, як його мають старші, брати участь в маніфестаціях, в імпрезах. Молодь захоплюється також національними героями, а тому потрібна відповідна література. Та літе-

ратура повинна, однак, доповнюватись розповіддю учасників визвольної боротьби.

Багато молодих людей, йдучи за наставленнями оточення, потрапляють у вир господарського життя і, як правило, починають втрачати зв'язки із своїм суспільством. Це не стосується хіба лише дрібних підприємців, які спираються на „своїх клієнтів“. Але з-поміж тих, що стали „мільйонерами“, тільки небагато тримаються українства (а їх можна б нарахувати в Америці кілька десятків). Бо не було живого прикладу серед своїх, який заставив би інших його наслідувати. Інакше поступають такі емігранти, як жиди чи ірландці; вони в колі своїх багатіїв мають щедрих жертводавців і великих патріотів. Тому ініціатива СУМА в напрямі заохочення членства до творення більших підприємств може спричинити зміцнення власного виховного середовища.

Нормально буває так, що виховний сектор у державі займає важливе місце в державному бюджеті. Існує низка педагогічних установ, молодечих центрів зі штабами адміністрації й виховників, фахова виховна література, безліч приміщень на сходинах, вишколи й табори. За наших обставин ці кошти мусить дати українське суспільство. І воно досі їх давало, хоч і не цілком достатньо. Надходить час перестановки на нову базу в організуванні фондів. Започаткований збір Фонду Господарської Розбудови повинен стати тим фундаментом, на якому постане низка доходових підприємств, зиски яких ітимуть на фінансування виховної праці. Це, в свою чергу, дуже зміцнить наше середовище у виховному аспекті, бо усвідомлення молоді, що „ми не гірші“ від інших і на господарському відтинкові, сприятиме зміцненню національного самозбереження.

Крім того, Спілка повинна дбати також про спрямування молоді на такі студії й фахи, які з погляду визвольної боротьби і під кутом національного самозбереження мають особливе значення. Маємо на увазі високі державно-політичні, військові й педагогічні студії. До таких фахів належать також вільні професії правників, лікарів, економістів, інженерів і т. д., під умовою, що вони спільно творитимуть українські заведення, банки, підприємства, лабораторії тощо.

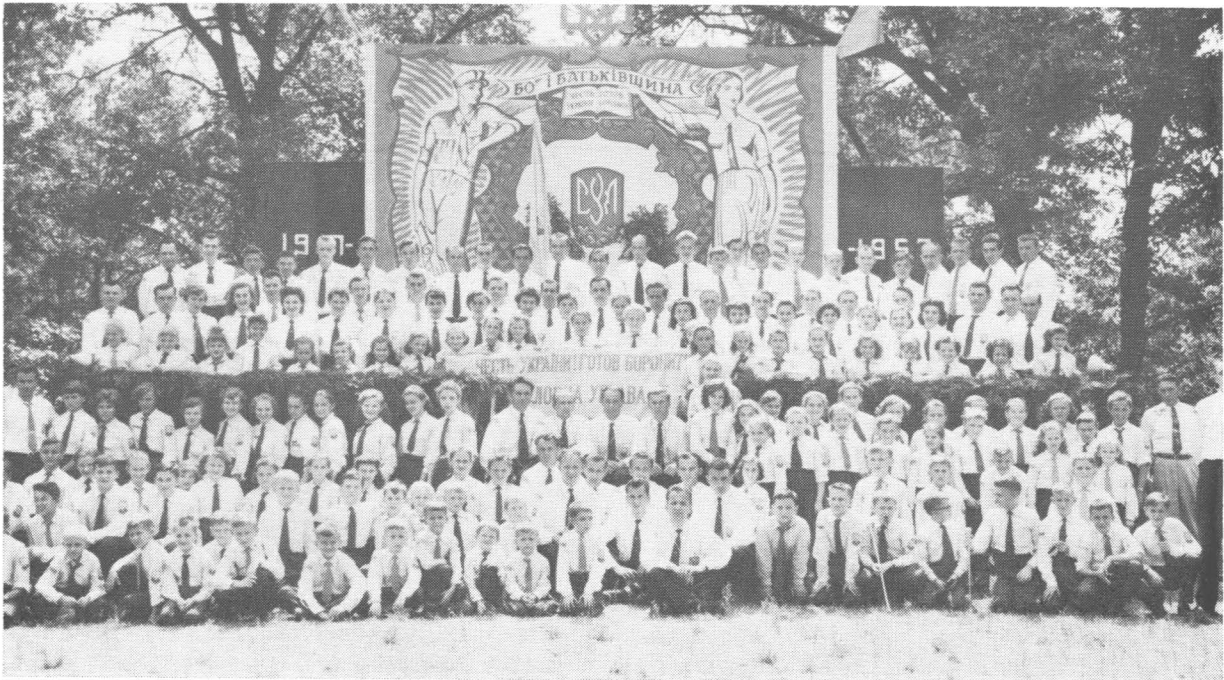
Поширенням платформ впливу на виховання — через працю в своїх підприємствах

і установах, ми могли б дійти до вищої фази розвитку нашого виховного середовища.

Отож використаємо досвід понад десятирічної праці в нових обставинах і, на підставі стверженого вище, приймим рішення, здійснення яких дасть нам змогу стати справжнім

виховним середовищем української молоді Америки. Тоді і наші гасла „Бог і Україна“ та „Честь України — Готов Боронити“ матимуть закордоном тривкий ґрунт.

О. Коваль

Старші сумівці та юнацтво з Відділу ЮСУМА при Осередку ім. Миколи Павлушкова в Чикаго на Здвизі СУМА в Детройті

ОСЕРЕДКИ СУМА ЗВІТУЮТЬ

ОСЕРЕДОК ІМ. КОРОЛЯ ДАНИЛА В АКРОНІ, ОГАЙО

За допомогою Осередку СУМА ім. Б. Хмельницького в Клівленді, 29 грудня 1957 р. в Ак-

Акрон. Управа Осередку ім. короля Данила
з сумівцями, 1961 р.

роні був організований Осередок СУМА з такою Управою: голова — В. Лесняк, заст. і орг. референт В. Галамай, секретар І. Савицький, культ.осв. реф. — П. Яцечко, керівник ЮСУМА М. Іванищук, фінансовий реф. О. Микитин; Контрольна Комісія — І. Гошко, Л. Олійник; Мировий суд — С. Москалюк і В. Воляник, референт жіноцтва — Марія Іващук. Всю працю новозаснований Осередок скерував на виховання доросту і поширення доброго українського імени серед американського оточення. Швидко у нас був створений курс українських народніх танців, який спочатку вів П. Венгрин, а потім В. Райца (тепер вчаться 40 курсантів). В нашому ЮСУМА організовано майже увесь доріст віком від 7 до 17 рр. За один рік праці Осередок і ЮСУМА, за допомогою батьків, здобули значні успіхи. З особливими успіхами відбуваються виступи наших танцюристів; американці захоплені українською ношею і танцями. Щороку в місті Акрон

на площі фундації Stan Hywet відбувається міжнаціональний фестиваль: у 1958-59 роках нашу танцювальну групу було там відзначено, як найкращу. Першу нагороду одержав і український виступ, заініційований Управою Осередку, на окружній тижневій виставці в Акроні, а танцювальна група здобула першу премію.

23 лютого 1958 р. заходами Управи Осередку відбулося в Акроні урочисте відзначення Дня Державности і Самостійности України. Голова міста п. Берг видав з тієї нагоди спеціальну проклямацію, а з Вашингтону надійшла привітальна телеграма від конгресмена 14-го Відділу. З привітаними виступали на святі представники різних націй. Мистецькі виступи нашого Осередку чергувалися з показом художньої самодіяльности сусіднього Осередку СУМА ім. Б. Хмельницького з Клівленду. Наш Осередок брав участь у 7-му Маніфестаційному Здвизі СУМА в Клівленді; у 1958 р. юнацтво побувало в таборі „Холодний Яр“. Того ж року, не дивлячись на чималі різні видатки (940 дол. на організування свят, 130 дол. на однострої і т. д.), Осередок мав ще чистого прибутку майже 500 дол., і тут треба з подякою згадати ім'я фінансового референта О. Микитина.

У 1959 р. Осередок очолив Володимир Галамай. Праця і далі йшла дуже активно. Особливо вдало пройшло Свято Матері, з участю до 500 осіб. 14 червня 1959 р. ми урочисто посвятили прапор Осередку. Кілька разів у тому році й наступних, завжди з моральним і матеріальним успіхом, виступали танцювальні групи ЮСУМА для місцевих українців та американців, а також інколи виїздять для виступів у інших братніх Осередках. Осередок нараховує 71 чл., з них старших — 31, решта — юнацтво, поділене на три ланки. Юнацтво таборувало в гарній околиці, у таборі „Конотоп“, але туди був поганий доїзд. Тому Управа Осередку плянує придбати власну площу для таборування.

У січні 1960 р. був заснований гурток акор-

Акрон. Юнацтво Осередку ім. короля Данила в народній ноші

деоністів при ЮСУМА і він вже з успіхом виступає на різних сценах. Наше юнацтво в 1960 році мало власний табір „Бескид“. Однак, ми ще не змогли реалізувати задуму придбати ділянку і власну площу для таборування. Все таки Осередок провадить і далі успішну виховно-освітню роботу з ЮСУМА, відзначає всі національні свята й річниці; на будову нової церкви в Акроні Осередок передав 948 дол. (прибуток з двох імпрез, влаштованих сумівцями).

Управа Осередку докладает всіх старань для якнайкращого виховання нашого доросту в національному християнському дусі. Мірою наших сил і спроможностей будемо й надалі прищеплювати молодому поколінню великі ідеали СУМА — любов до всього, що рідне, вірність своїй Церкві і Народові.

Володимир Лесняк

ОСЕРЕДОК СУМА ІМ. ВАСИЛЯ БІЛАСА В БОСТОНІ, МАСС.

Після скитального життя в таборах переміщених осіб у Німеччині десятки тисяч українців прибули на постійне поселення в Сполучених Штатах Америки; з них невелика кількість поселилась в Бостоні.

Новоприбула молодь швидко організувала у Бостоні аматорський гурток на чолі з Михайлом Восьним. Праця аматорського гутка дала почин до створення Організаційного Комітету для заснування Осередку СУМА.

Організаційний Комітет на чолі з Василем Носаєм, налагодивши зв'язки з Головною Упра-

вою СУМА, зібрав основуючі збори в присутності представника ГУ СУМА д. Покори дня 6-го квітня 1952 року, на яких було присутніх 50 симпатиків СУМА: 30 осіб підписали заяви вступу в члени Осередку СУМА.

Осередок назвали ім. Василя Біласа. Незабаром ми закупили сумівський прапор. Всч. о. В. Козоріз посвятив його на польовій Службі Божій.

Організовано чоловічий хор „Гомін“, який під вмілою диригентурою Михайла Гриценка узяв участь у програмі Січневих Роковин 1953 року. Добре підготований перший виступ та гарний вигляд сумівського однострою захопив українське громадянство, що виявило своє захоплення бурхливими оплесками. Хор продовжує свою діяльність, бере участь в імпрезах та академіях, влаштовуваних Осередком і місцевим Відділом УККА.

За увесь час існування хору ним диригували Михайло Гриценко, Микола Кальниченко, інж. Михайло Вінтонів.

Наш аматорський гурток поставив кілька п'єс та комедій у Бостоні, Сейлем та Менчестер; підготовляв інсценізації. Драмгуртком керували Михайло Восьний, Микола Кальниченко.

Танцювальний гурток, який очолював Григорій Гриценко, виступав на сумівських імпрезах, на Здвизі СУМА, в Інтернаціональному Інституті та в кількох місцевих університетах.

Курси українознавства для поширення знання серед членства та всього громадянства відбувалися під керівництвом проф. Івана Олексина та Ореста Щудлюка.

При Осередку існує бібліотека, в якій знаходиться 472 книжки та 218 журналів, половина книжок подарована членами СУМА.

Представники Осередку ім. В. Біласа (Бостон) прибули на Здвиг СУМА

Згідно з договором з Відділом УККА, Осередок щороку влаштовує Свято Героїв та УПА, при співпраці з Пластом, та бере участь у влаштованих місцевим Відділом УККА академіях. Представники Осередку завжди беруть участь у Здвигах СУМА.

З ініціативи Осередку СУМА, в 40-ві дні трагічної смерті Провідника ОУН сл. п. Степана Бандери, влаштовано Жалібну Академію і переведено збірку на допомогу Родині Провідника. Осередок щороку колядує на Визвольний Фонд та Юний СУМА.

Члени нашого Осередку, разом з представниками інших націй, виступали проти советського представника при Об'єднаних Націях Соболева та Хрущова.

При Осередку існує Відділ ЮСУМА „Бережани“, який нараховує 52 членів. Керівником Відділу ЮСУМА є Іван Кецмур; також існує Виховна Рада в складі д-ра Дмитра Бречки, інж. Володимира Флюнта, Дмитра Николенка, Дмитра Галонжжа; Батьківський Комітет очолює Михайло Франківський.

У лютому 1961 р. ми організували мандолінову оркестру в складі 36 членів, під проводом Миколи Кальниченка.

Заходами членів Осередку та симпатиків СУМА, у Бостоні вже придбано Сумівський Дім для виховання юнацтва.

Від часу заснування Осередку, Управи Осередку очолювали такі друзі: Степан Колосенко, Володимир Ганчар, Володимир Федорів, Петро Час, Осип Шимонович та Михайло Возьний.

М. Вольний, Г. Макух

ОСЕРЕДОК СУМА В АЛЛЕНТАВНІ

Осередок СУМА в Аллентавні був відновлений у 1960 р. і його очолив Л. Гентіш. За рік з 11 членів Осередок зріс до 60 осіб, в тому числі і Юнацтво СУМА, і став однією з найміцніших українських організацій у нашому місті. 40 юнаків і юначок під керівництвом старших друзів ведуть активну працю, мають різні гуртки самодіяльності, читають українські книжки тощо. Осередок має танцювальну групу, якою керує С. Кацапира, хор — диригент П. Гентіш, драмгурток — реж. Т. Чубенко, спортивні дружини. Юний СУМ поділений на 4 рої, тричі на тиждень він має свої сходи.

Осередок СУМА, при діяльній допомозі

Батьківського Комітету, влаштував Свято УПА, Маланку, дві забави, власний концерт для громадянства, виставку українського мистецтва для американців; взяв організовану участь у 9-му Всеамериканському Здвизі, був на Панахиді сл. п. Степана Бандери, відзначив День Соборности, Свято Т. Шевченка та ін. При Осередку виходить газетка „Аллентавнський сумівець“ за ред. Христини Луцької.

Найкраще про активність Осередку розповідають цифри: за рік відбулося 35 проб танцювального гуртка, 24 проби хору, 3 проби драмгуртка, 14 засідань Осередка, трое сходин з батьками; ЮСУМА мав до 30 сходин, 17 проб танку і співу і т. п.

Нова Управа, вибрана в січні 1961 р. і далі впевнено веде Осередок і ЮСУМА шляхом творчої, активної праці для України. До Управи Осередку тепер входять: Любомир Гентіш — голова, О. Проць — секретар, Віра Романишин — касир, Дарія Гентіш — реф. ЮСУМА, Д. Хорват — культ.-осв. реф., Х. Луцька — реф. преси, О. Балазюк — реф. спорту, Марта Луцька — контролер. Осередок СУМА розвивається і, віримо, матиме ще кращі успіхи, адже в його праці допомагає громада і фахові сили з сусідніх місцевостей.

Любомир Гентіш

ОСЕРЕДОК СУМА ІМ. Л. УКРАЇНКИ В БОФАЛО

На початку 1950 р. інж. А. Черняк отримав уповноваження від Орг. Бюра з Нью-Йорку заснувати на терені Бофало Осередок СУМА, однак через деякі причини тоді цей задум ще не був реалізований. У травні того ж року, із штату Нью-Джерзі прибув до нас проф. З. Саган, який швидко знайшов кількох знайомих сумівців з Німеччини (В. Іващишин, Д. Дячишин, Ф. Парашак та інші) і з ними обговорив справу створення Осередку. До ініціаторів долучився і прибулий у липні з Європи інж. А. Гайдар. Ці люди розпочинають підготовчу працю й спільно обмірковують потребу оформлення ініціативного комітету. Під осінь 1950 р. були скликані вступні сходи колишніх сумівців. Тоді вибрали ініціативний комітет у такому складі: проф. З. Саган, інж. А. Гайдар, В. Шарван, В. Іващишин та Б. Дусанівський (йому доручено скликати основуючі збори

Група членів Осередку ім. Лесі Українки в Бофало на початках існування Осередку

СУМА). Ці збори відбулися 5 листопада 1950 р. в залі укр. ветеранів при вул. Клімо. У зборах брала участь і тут народжена молодь, діти „старої“ еміграції. Першу Управу очолив проф. З. Саган, заступником обрано А. Дякуна, секретарем інж. А. Гайдаря, культ.-освітнім реф. став д-р М. Лоза, спортовим Т. Чмола, а жіночою реф. Н. Стецьків.

На основуючих зборах вписалося в члени Осередку 42 особи; за короткий час Осередок зріс ще на 32 особи.

Перша Управа зустрілася з великими труднощами. Ми не мали навіть домівки, в якій можна було б скликати Сходини членства. Розпочинаючи діяльність, Управа була змушена скликати засідання по приватних приміщеннях. Потім ми збиралися в залі під українською православною Церквою. Осінню 1951 р. Осередок винайняв дві невеличкі, пошкоджені кімнати при 525 Говард стріт, які сумівці швидко старанно обладнали.

Найактивнішою стала культурно-освітня референтура, яка влаштувала 19 різних імпрез, в тому числі й культурно-розвагових. Відбувалися часті доповіді, гутірки та вечірки. Зимою 1950-51 рр. був зорганізований чоловічий хор, яким диригував відомий композитор проф. В. Безкоровайний. Перший виступ хору відбувся в березні 1951 р. на Шевченківській Академії, влаштованій Осередком. Сумівська відбиванкова дружина змагалася з командою ІМК-и, з командою жидівської молодечої організації, а також виїжджала на спортові змагання до Сент Кетеринс у Канаду.

З придбанням власної домівки, хоч вона й не була вигідною, сумівська молодь розгортає

многогранну роботу. Крім імпрез, засідань, ширших сходин, лекцій, відбувалися сходини, пов'язані з доповідями ідеологічного змісту, а жіноча секція підготувляла скромні товариські вечірки. Сумівська організована молодь почала зживатися з собою. Успіхи праці сумівської молоді заохотили неорганізовану молодь, і вона починає вступати в лави СУМА. В травні 1952 р. Осередок уже мав 84 членів, в тому числі лише 6 дівчат і жінок.

На кінець квітня 1952 р. Осередок закупив однострої. Крім чоловічого хору, починає діяти драматичний гурток під керівництвом д-ра М. Лози. У 1952 р. Осередок закупив чималу приватну бібліотеку у давнього емігранта П. Кіналя; частину книжок віддав Міській бібліотеці (що й започаткувало організацію українського відділу в тій установі), а з решти ми створили власну бібліотеку. Тоді ж в ентузіастів музики виникла думка створити власну духову оркестру. Після обговорення справи на засіданнях Управи, вирішили приватно позичити гроші на ту ціль в сумі \$500, а других \$500 склали оркестранти. Інструменти, що коштували 6,000 дол., закуплено на сплати. Почались проби. Першим диригентом оркестри був А. Кравчук, а в 1954 р. О. Грещук. Потім диригували А. Кравчук, О. Грещук, М. Головатий, П. Білецький.

Першим виступом духової оркестри був концерт колядок і щедрівок на Різдво 1953 р. Українці Бофало з ентузіазмом вітали оркестру. Від того часу аж по нині духова оркестра часто виступає на сумівських імпрезах, бере участь у святах, академіях, маніфестаціях, в парадних походах, в американських та чужинських імпрезах, концертах, фестинах і т.п. Оркестра виїжджає поза Бофало, ато й до сусідньої Канади; брала участь в Зустрічах Українців Америки і Канади та кожного року виступає на Здвигах СУМА. Нам приємно, що за прикладом бофалівського Осередку пішли й інші та організували свої оркестри.

На початку 1953 р. при Осередку були організовані постійні курси українознавства, які очолював проф. З. Саган. Крім нього постійними викладачами були проф. П. Чуйко і д-р М. Лоза. Ланковим цього курсу був активний сумівець Ф. Райца.

Період розвитку та ще більшої активізації праці Осередку розпочався з осені 1953 р. Тоді місце голови проф. Сагана перебрав інж.

Хор юначок Відділу ЮСУМА в Бофало

А. Гайдар, а функцію культ.-освіт. референта М. Лисак. Кількакартно мінялися жіночі референтки: Н. Стецьків, Л. Гайдар, С. Гугель, А. Крупа, І. Войчук, Н. Блендонога. У 1953 р., впродовж усього літа, надавались під керівництвом подружки Л. Гайдар сумівські радіопередачі на хвилях щоденної Української Радіопроеграми В. Шарвана (раз у тиждень).

При Осередку діяли: духова оркестра, жіночий квартет (керівник п-ні Т. Депутат), чоловічий хор (диригенти А. Мороз, мгр. С. Малюца), мішаний хор (диригенти А. Мороз, мгр. С. Малюца і бл. п. д-р Р. Ставничий), жіночий ансамбль (А. Мороз, С. Малюца), мандолінова оркестра (кер. В. Павлишин), драматичний гурток (режисери Д. Крих і А. Антонишин) і танцювальний гурток під кер. М. Пінкаса, Ю. Гудемяка та А. Антонишина.

У 1956 р. до них долучилась джазова оркестра під кер. М. Телюка, а в 1959 р. ще одна танцювальна оркестра, під кер. Д. Гошовського. Всі ці гуртки проробили величезну роботу, підносячи престиж нашого Осередку, як одного з найкращих. Танцювальна група під проводом арт. А. Антонишина та джазова оркестра під кер. М. Телюка полонила свою й чужу публіку виступами по телебаченню і на імпрезах чи концертах. Драматичний гурток дав вистави „Суета“, „Ой не ходи, Грицю“, „Наталка Полтавка“, „Невольник“, „Майська ніч“, „Штукарка“, „Облога Буші“... Драмагурток підготував теж декілька скетчів, інсценізацій і т.д. Найактивнішими були духова оркестра, хори і жіночий квартет, який, між ін., награв одну грамофонну платівку.

У 1955 р. Осередок відсвяткував свій 5-літній ювілей багатою програмою, в залах власно-

го будинку „Дніпро“. З цієї нагоди видано брошуру „П'ять літ СУМА“ за ред. проф. З. Сагана, І. Чмоли та М. Палцана. У 1956-1959 рр. Осередок видав власним коштом другу частину наукової праці проф. Г. Ващенко „Виховання волі і характеру“ та „Календар Молоді“ на 1959 рік. При Осередку від 1954 р. виходить стінгазетка „Наш Шлях“ (видається машинописним друком) за ред. І. Чмоли, М. Палцана — пресово-інф. референтів. Вони скомплектували гарний фотоальбом Осередку та кілька фотомонтажних таблиць; постачали пресу статтями і дописами про діяльність Осередку, без жодних заборговань, розповсюджували сумівські видання, які приходили з ГУ СУМА чи з Сумівської Централі в Європі. Щороку Осередок провадив збірку на пресфонд нашого журналу „Авангард“.

У березні 1958 р. на запрошення Осередку наші письменники-гумористи І. Керницький та М. Понеділок дали для ширшого загалу в Українському Домі „Дніпро“ „Вечір гумору і сатири“, що пройшов з гарним успіхом.

Ми також спонзорували концертний виступ відомої співачки з Бразилії п-ні Ії Мацюк.

За найкращі показники праці наш Осередок був двічі нагороджений переходовим прапором Головної Управи (рр. 1953-54), а протягом восьми років завойовував перші місця за виступи на Маніфестаційних Здвигах СУМА. Одним із найбільших досягнень Осередку було придбання в 1955 р. імпозантного будинку „Дніпро“ (куплено на спілку з місцевим відділом ООЧСУ). Вартість будинку, за обчисленнями фахівців, вносить тепер від 250,000 до 300,000 дол.

Наш Осередок жваво співпрацював з сусідніми Осередками у США, а також з найближчими по канадському боці. Тісна співпраця проявлялась з місцевим ООЧСУ, АП АБН та УККА.

Окремо розповімо про наш Відділ ЮСУМА.

Ще на початку 1953 р. ми зробили заходи в справі організації Відділу ЮСУМА. Першою референткою була на той час молода, 15-літня Христя Саган. На допомогу Христі Саган згодом прийшов у ролі опікуна член Управи Е. Луківський. Почалась організація наймолодших. Справа вдається і в домівці СУМА закипіла робота. Юнацтво вислуховує гутірки з українською тематикою, вивчає танки, пісні, деклямації. Весною 1954 р. ЮСУМА вперше успішно влаштує „Свято Матері“. З того часу до нині

ЮСУМА бере участь майже в усіх сумівських імпрезах. Наших юнаків запрошують для виступів американці та чужинці в радіопрограмах і по телебаченню. В школах наші юні сумівці — це зразкові учні.

У 1955 р. референтом ЮСУМА став Б. Гірка, активний діяч СУМА і товариш молоді. За його каденції (1955 р. та половина 1956 р.) Юний СУМА розрісся та ще більше пожвавив свою діяльність. Одночасно збільшувалися і вимоги виховної праці. На допомогу референтові стала Виховна Рада, яку очолював перших три роки проф. З. Саган. Після виїзду Б. Гірки з Бофало референтом ЮСУМА став Р. Касприк (від 1956 р.), Виховну Раду очолила п-ні З. Мосійчук. За останні роки Відділ ЮСУМА зріс кількісно і став на терені Бофало міцною українською організованою одиницею, що нараховує 114 юних сумівців, з того 59 дівчат і 55 хлопців. Юнацтво Відділу поділене на ланки з врахуванням віку та знань юних сумівців. Зараз Відділ ЮСУМА має 9 ланок, з того 5 дівочих і 4 хлоп'ячі.

Крім виховної праці, яку ведеться в системі ланок, ЮСУМА має ще такі самодіяльні гуртки: танцювальна група, (ведуть В. Бідна та О. Папіш), оркестра юнаків ((кер. М. Телюк), хор юначок (вели: А. Мороз, проф. О. Залеський), драматичний гурток, яким керували М. Саган, З. Мосійчук, І. Чмола та інші. Декорації до всіх сумівських імпрез малювали М. Бобачок та А. Антонишин. Найновішим є писанкарський гурток, що його веде С. Грегуляк. Побіч референтів та Виховної Ради, багато праці й посвяти у виховній праці ЮСУМА вклали виховники та голови батьківських комітетів. Протягом існування ЮСУМА його виховниками були: пані С. Мороз, О. Морозевич, друзі М. Лисак, Е. Луковський, П. Бутрин, М. Барницький, подр. Л. Гайдар, Х. Саган, Н. Мандзій, І. Регула, А. Смеречинська, п-ні І. Чмола та проф. П. Чуйко. Виховниками далі працюють пані З. Мосійчук, М. Саган, друзі О. Ліщинський, Р. Касприк та О. Долинюк. Молодшими виховниками є юначки О. Папіш, Н. Гайдар, М. Грега, І. Кравець та юнаки — А. Мосійчук, І. Мороз, О. Яцишин, О. Мних. Основною темою виховної роботи ЮСУМА є українознавство.

Юні сумівці шоліта перебувають у відпочинково-виховних таборах. Кожного року ЮСУМА влаштовує традиційні „Свято Матері“ та „Свят-

Миколаївський вечір“. Юні сумівці беруть активну участь у традиційній імпрезі Осередку — в спільній Просфорі. Відділ ЮСУМА показав у жовтні 1956 р. драматичну картину „Соняшник“, у лютому 1957 р. дав концерт юних талантів, у жовтні 1957 влаштував „День книжки“, в квітні 1959 р. „Іфігенія в Тавриді“ та ін. Для відзначення важливих дат і річниць юні сумівці влаштовують святкові сходини.

В 1958 р. Відділ ЮСУМА відсвяткував свій 5-літній ювілей.

Старше юнацтво видає стінну газетку „Голос Юного СУМА“. 8 юних сумівців і сумівок посилали статті й дописи на конкурс журналу „Знання“. Позитивним кроком у розвиткові відділу юного СУМА є придбання власної бібліотеки, якою юнацтво радо користується.

За останні роки Виховна Рада та Референтура Юного СУМА видає цикльостилевим способом всі потрібні виховні матеріали для юнацтва. ЮСУМА має свій архів та власний фотоальбом. У квітні 1959 р. 19 юнаків і юначок взяли участь в курсі виховників ЮСУМА I-го ступеня, який відбувся в Бофало.

Нашим новим досягненням є придбання спільної з Рочестером площі на Оселю для виховної мети ЮСУМА обох Осередків.

В загальних підсумках 9-літньої праці Осередку хочеться наприкінці згадати імена тих, які його очолювали, які може найбільше раділи його успіхами і боліли невдачами. Пожовклі листки наших архівів говорять, що головами Осередку були: проф. З. Саган у рр. 1950-53, інж. А. Гайдар у рр. 1953-57, а далі д-г М. Палцан (1957 р.), д-г І. Чмола (1958 р.) і д-р О. Ліщинський у 1959 р. Так само більшість членів Управ і ланкових, яких прізвищ тут не згадуємо, працювали з великою посвятою для добра Осередку.

На 1-го жовтня 1959 р. Осередок нараховував 117 старших членів, у тому числі 90 чоловіків і 27 жінок та дівчат. ЮСУМА має 114 членів, у тому 59 дівчат і 55 хлопців.

Останнім часом в загальному праця Осередку трохи послабла. Це явище викликане тим, що старше членство стає щораз пасивніше, а юнацтво рветься вперед. Осередок переживає процес відмолодження. Ясно, що такий стан потриває деякий час, доки нова зміна не замінить поступово старшої. Така переміна притаманна кожній організації, яка знаходиться в постійному рості й розвитку. З певністю мо-

жемо сказати, що Осередок розгорнув і заактивізував працю за останні роки.

Михайло Пашак

ОСЕРЕДОК ІМ. СИМОНА ПЕТЛЮРИ У ВІЛЛІМАНТИК, КОНН.

Праця заснованого понад 10 рр. тому Осередку СУМА ім. Симона Петлюри у Вілліман-

Посвячення національного українського, сумівського і американського прапорів в Осередку імени Симона Петлюри у Віллімантик

тик, штат Коннектикет, в загальному йде тим руслом, що й по інших Осередках Спілки Української Молоді Америки. Управа Осередку та його члени працюють для добра української справи під гаслом „Бог і Батьківщина“.

При Осередку є кілька гуртків, між якими своїми досягненнями виділяється танцювальна група під кер. виховників Віддлу ЮСУМА друзів Б. і С. Качоровських. Немало відзначень українських національних свят, а також посвячення українського національного, сумівського та американського прапорів, у 10-річчя існування Осередку, відбувалися й відбуваються тут спільно, при співучасті представників Осередків з Гартфорду, Нью-Брітен, Нью-Гевен.

У 1961 р. головою Осередку ім. С. Петлюри був друг Ю. Тучкевич, а секретарем друг Ардиковський.

ОСЕРЕДОК СУМА ІМ. ГЕН. ТАРАСА ЧУПРИНКИ В ГАРТФОРДІ, КОНН.

18 травня 1952 р. за ініціативою друзів П. Шагая, О. Гладуна, А. Наконечного, Ф. Коршенюка, М. Слом'яного і Вол. Будаса відбулися в Гартфорді основуючі збори Осередку СУМА.

В них взяли участь 24 особи, які й стали членами Осередку та вибрали першу Управу, очолену Петром Шагаєм.

Світлою подією в житті Осередку СУМА в Гартфорді було посвячення прапору СУМА, що відбулось 11 жовтня 1953 р. Посвячення довершив о. декан Степан Баландюк в асисті о. пароха І. Червінського, при масовій участі громадянства і гостей із сусідніх місцевостей.

Діяльність Осередку дуже різноманітна і багатогранна. Найкраще про неї розповідають звіти референтів. Наведемо тут кілька таких звітів, щоб мати хоч приблизну картину всебічної діяльності Осередку.

В протоколі з 5 лютого 1956 р. читаємо: „В звіттовому періоді зорганізовано аматорський гурток, який поставив драму „Мати Наймичка“ і з якою виступав у Гартфорді, Нью-Брітен та Нью-Гейвен із добрим успіхом. Відбуто 4 святочних сходин з рефератами, а саме в честь Біласа і Данилишина, з нагоди Свята Крут, у пам'ять бл. п. Митрополита Андрея Шептицького і з нагоди Свята Українського Моря. Спільно з Відділом ООЧСУ влаштовано Свято Героїв, один пікнік, Маланчин Вечір та один чайний вечір. Крім цього, Осередок брав активну участь у всіх імпрезах, улаштовуваних місцевим Відділом УККА“.

В наступному році організаційний референт звітує: „Зорганізовано, як і в попередніх роках, стійку коло Божого Гробу, Осередок взяв організовану участь у відкритті Оселі СУМА, в маніфестації 1000-ліття Хрещення України, в святі 100-річчя з дня народження Ів. Франка, в посвяченні прапора СУМА в Бостоні. Осередок зорганізував Коляду на Визвольний Фонд і на потреби церкви. Чотири групи сумівців заколядували разом коло 1,500 доларів“.

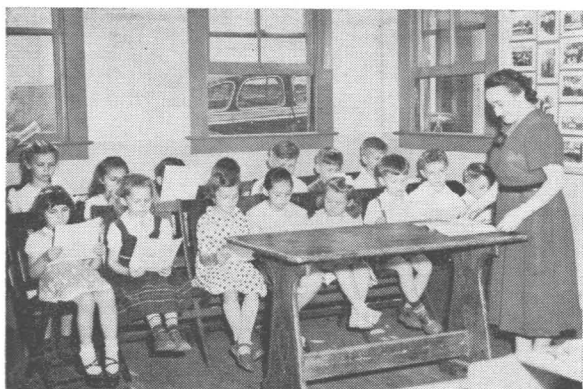
Осередок дбайливо розповсюджує всі видання СУМА, сплачує всі зобов'язання до Головної Управи; платить кожного року вкладку до УККА, відсилає датки на пресу та інші національні потреби. Управа регулярно посилає своїх делегатів на збори та інформаційні сходи, які скликає Гол. Управа. На місці старається мати своїх представників в управах місцевих товариств, і тому має деякий вплив і на їх діяльність. У 1952-53 рр. наш Осередок допомагав сусіднім громадам у Нью-Брітен і Людлов організувати їхні Осередки СУМА, висилаючи до них своїх представників. Для придбання Оселі СУМА ми зібрали 760 дол.

Організоване Юнацтво СУМА в Гартфорді почало свою діяльність у лютому 1953 р. Тоді вписалось до Юнацтва 13 хлопців і дівчат. Референтом Юнацтва став друг Петро Шагай, який працює з великим запалом і посвятою й до нині. Безперервно працювали з молоддю, як референти і виховниці, п-ні Марта Заячківська і п-ні Іванна Гілевич, активні члени СУМА.

У 1959 р. Відділ ЮСУМА нараховував 54 членів, 29 юначок і 25 юнаків. Осередок організовує кожного року таборування нашого доросту у виховних таборах Юнацтва. Осередок забезпечує довіз дітей до табору, дає матеріальну підмогу незаможним батькам в оплаті табору, а також допомагає обладнати табір.

Юнаки й юначки поділені на групи. Мають сходи́ни кожної суботи, на яких виховники провадять лекції з українознавства. Поважною перешкодою в праці з доростом є відсутність відповідного приміщення. Другою проблемою, яку, на жаль, важко розв'язати провідові Осередку, є такі самі батьки, точніше більшість із них. Захоплені своїми заробітками, забувають часто про найцінніший скарб — своїх дітей. Виховники й Управа, для підвищення свідомости батьків, скликають сходи́ни, чайні вечори, влаштовують мистецькі виступи тощо.

Варто ще згадати про нашу кооперативу СУМА. Її заснували й ведуть самі сумівці. Кооператива має до 30 членів, які вплатили 5 дол. вписового і по 25 дол. уділів. Міститься вона в будинку Клубу укр.-амер. горожан, відчинена у вечірні години. В крамниці є на продаж вироби мистецтва, як різьба, кераміка, вишивки, а також книжки, картини, галантерія, солодощі, мануфактура і т. п. Кооператива була заснована

Гартфорд, Конн. Цікаво вчить юних сумівців виховниця п-і І. Гілевич

Гартфорд, Конн. Одна з Управ Осередку ім. ген. Т. Чупринки з представниками Батьківського Комітету

в 1952 р., але розпочала активнішу діяльність аж вкінці 1956 р., коли її зареєстровано як незаробіткову установу, що платить лише оборотний податок. За останні три роки кооператива мала гарні зиски, які, за ухвалою загальних зборів, переводиться до Фонду СУМА — на виховні завдання Осередку. Крім того, одночасно кооператива виплачує різні допомоги: для ЮСУМА, для місцевої української школи і т. д. Треба додати, що обороти нашої кооперативи не такі великі, щоб можна з них оплачувати працівників, зокрема продавця. Тому члени-сумівці чергуються і взаємно себе в цьому виручають. Книговодство ведеться дуже точно.

Між Осередком у Гартфорді і місцевим Відділом ООЧСУ є щира співпраця. Разом заплануємо важливіші справи, спільно влаштуємо національні свята, а також пікніки, забави тощо. Відношення СУМА до всіх інших українських товариств завжди приязне і це дає змогу дружньо співпрацювати всім українцям. Небагато є тих, які колись присягали вірність Україні перед прапором СУМА, а потім зневірилися і відійшли... Про них уже забули. Досвідчені в громадській праці, високоідейні друзі залишилися на своїх стійках, завжди вірні гаслові СУМА „Честь України — Готов Боронити!“

Е. Г.

СУМІВСЬКА ОСЕЛЯ „КИЇВ“ БІЛЯ ДЕТРОЙТУ

18-го листопада 1957 року на загальних зборах Осередку СУМА в Детройті, Міч., було вирішено придбати власну Оселю. Відтоді члени Осередку розпочали розшуки відповідного місця. Придбання Оселі для СУМА на нашому

Детройт. Капеля Бандуристок Осередку ім. Пилипа Орлика, під мистецьким керівництвом п. Петра Потапенка

терені було невідкладною, пекучою справою, адже сумівська молодь із Детройту та околиць не мала де влаштувати навіть літніх відпочинково-виховних таборів.

Після двомісячних розшуків знайшли ту місцевість, де тепер є гарна Оселя СУМА „Київ“. Але спочатку вигляд тієї місцевості багатьом друзям-сумівцям не подобався: все там було запущене, занедбане. Однак Осередок таки вирішив придбати ту ферму за 15,000 дол., з чого 9,000 дол. треба було заплатити відразу при підписі контракту. Це була 40-акрова ферма з запущеним лісом і таким же озером. 11 січня 1958 р. на загальних сходах Осередку „Київ“ членство вирішило оформити купівлю. Потім ми скликали засідання Управ двох Осередків СУМА в Детройті. Представники Управи Осередку „Київ“ представили справу купівлі Оселі. Після жвавої дискусії, Осередок „Київ“, як ініціатор купівлі Оселі, вніс пропозицію про спільне придбання Оселі двома Осередками та запропонував скласти від обох Осередків по 10,000 дол. для сплати Оселі та початку будови приміщень для таборів ЮСУМА. Виявилось, що таких великих фінансів не мав ні один, ні другий Осередки СУМА, а справа не чекала.

Врешті-решт, після різних переговорів, сам

Осередок „Київ“ взявся за купівлю Оселі, а згодом до нього долучились Батьківські Комітети про обох Осередках СУМА в Детройті. Діяти доводилось скоро. На засіданні Осередку „Київ“ 6 лютого 1958 р. був вибраний Комітет із п'яти членів Осередку „Київ“, під кер. голови Осередку І. Терлецького, для остаточного проведення купівлі та підпису контракту. Комітет швидко зайнявся справою збирання фондів і вже за три дні збірка дала 9,000 доларів, необхідні на першу вплату. Потім Батьківські Комітети обох Осередків внесли 460 дол., зібраних ними ще в 1957 р. на розбудову таборів ЮСУМА. Правним дорадником у цих справах став запрошений український адвокат Іван Бомбик, який співпрацює і тепер. Він усе підготував для контракту. 19 березня 1958 р. було вплачено 9,000 дол. за посілість і підписаний контракт Оселі. Його підписали 7 членів Осередку „Київ“: Іван Терлецький, Григорій Королишин, Михайло Калинич, Степан Спетрицький, Федір Токарчук, Василь Зубар і Григорій Гарбар, у присутності адвоката Івана Бомбика зі сторони СУМА, Осередок „Київ“, та зі сторони продавця — адвоката Дрейк. Оселю заінкорпоровано в уряді штату під назвою „Оселя СУМА ім. Київ, інк.“ (по-англійськи: „Київ істейт ін-

корпорейтет“). Таким чином, Оселя СУМА дістала назву столичного міста України і назву Осередку „Київ“ у Детройті — ініціатора придбання Оселі, який із часом дістав важливу підтримку від усіх організацій Визвольного Фронту в Детройті, включно з Осередком СУМА „Орлик“ та загалом українського громадянства.

На придбаному, але невпорядкованому клаптику української землі — фізична праця розпочалася 24 березня 1958 р. Мало придбати площу, треба ще було збудувати Оселю „Київ“. Перш за все почали розчищати в'їзд на Оселю, прочищати ліс, приготувати площу для будівництва приміщень під таборування ЮСУМА. Щодня працювали там друзі-сумівці та їхні симпатки: вичищували ліс, копали, палили сухе гілля, а наші жінки, разом із Юніми Сумівцями, палили листя, косили траву й зарослі, що були немов десь у степу. Так із кожним днем, завдяки праці, наша Оселя гарнішала й гарнішала.

Для підготування самого будівництва була обрана спеціальна господарчо-будівельна Комісія. Господарську комісію очолив замісник голови Комітету Оселі „Київ“ Г. Королишин і став адміністратором Оселі, а будівельну — О. Байко та С. Брилко; на чолі фінансової комісії став М. Калинич і пропагандивної — Л. Футала. Комісії активно діяли в своїх ділянках, однозгідно з усім Комітетом. Господарська й будівельна комісії зробили всі заходи та подали плани будівництва на Оселі СУМА „Київ“, а самим будівництвом зайнялись ініціативні інженери, батько і син Брилки. З ними постійно співпрацював О. Байко. Пропагандивна комісія повела з успіхом пропаганду серед усіх, прихильних нам, організацій і взагалі українського громадянства: наш почин був ними прийнятий, як свій. Фінансова комісія провадила активну збірку фінансів на будівництво приміщень для таборів ЮСУМА, приєднувала нових уділовців Оселі „Київ“. Першим з-поміж усіх Осередок „Київ“ вплатив понад 3,000 дол і став найбільшим уділовцем Оселі. Від березня 1958 р. було приєднано 114 уділовців, які закупили по 2, 3 і по 4 уділи (один уділ 50 дол.). Всі організації Визвольного Фронту стали також членами Оселі „Київ“.

Завдяки безкорисній праці обох Осередків СУМА в Детройті, всіх інших організацій Визвольного Фронту, їхніх членів та всіх тих з-поміж українського громадянства, які допо-

В'їзд на Оселю СУМА „Київ“ біля Детройту

магали нам фізично, морально й матеріально, — через 4 місяці після придбання Оселі там були збудовані два великі модерні будинки, викопані дві криниці, поставлена велика гарна трибуна, в'їздова брама та огорожа довкола Оселі. Також частково прочищено ліс, вкопано пікнікові столи для користування гостей.

17 серпня 1958 р. відбулося офіційне святкове відкриття Сумівської Оселі „Київ“ та її посвячення о. Трешневським, з української католицької церкви з Детройту. Аж того дня ми повністю усвідомили, за яке велике діло взявся наш Осередок, купуючи сумівську Оселю „Київ“. Отець Трешневський під час Служби Божої на Оселі сказав, що СУМА — це найактивніша організація серед усієї української молоді: „Ще недавно, лише 4 місяці тому, я сам відправляв Службу Божу на сумівському Святі Молоді, але не на Сумівській Оселі, а в чужому парку. І за такий короткий час СУМА взялася відважно до праці на цій Оселі для своєї молоді, для її морального і релігійного виховання в українському національному дусі — і свого досягнула“.

І до цього часу не вгає праця на Оселі „Київ“. Уже зрівняли площу, поробили гарні в'їзди й дороги на Оселі, обсадили їх деревами; закінчено спортові майдани, ще один великий мурований будинок та дві лазнички для таборів, а також розчистили озеро.

За недовгий час на Оселі відбулися два табори ЮСУМА з великою участю молоді й дітей та на їх велике задоволення. Саме розташування Оселі, між двома озерами, в лісистій місцевості — дуже вигідне і корисне для здорового фізичного виховання та відпочинку на свіжому повітрі. На Оселі 7 червня 1959 р. від-

Детройт. Група ЮСУМА при Осередку „Київ“ — сумівська радіопрोगрама

булося Свято Молоді, влаштоване трьома Осередками („Київ“ з Детройту та Осередок ім. Орлика, разом з Осередком ім. М. Міхновського з Віндзору, Канада). Відбулось і офіційне відкриття сезону таборів ЮСУМА 4 липня 1959 р. та розграш т. зв. „дор-прайсів“, що приніс велику матеріальну підтримку — близько 2,000 дол. (для розбудови приміщень таборів СУМА). Що-суботи і що-неділі на Оселі „Київ“ упродовж усього літнього сезону відбуваються лікніки, влаштовувані як світськими, так і церковними організаціями. Гарно пройшло свято Конотопу, заініційоване організаціями Визвольного Фронту в липні 1959 р., на якому головним промовцем був проф. І. Вовчук. Від 5—7 вересня того ж року з успіхом пройшов Здвиг, на якому був, м. ін., присутній губернатор штату Мічіган, Менінг Вільямс (він прилетів на площу Оселі гелікоптером).

Управа Оселі постійно старається поліпшувати Оселю з усіх оглядів для ще більшої зручності таборовиків і відвідувачів з-поміж громадянства. Ми свідомі, що без підтримки таких організацій, як обидва Осередки СУМА, ООЧ-СУ, ОУЖ, без допомоги їхніх членів і всього громадянства — Оселя СУМА „Київ“ не мала б і досі такого гарного вигляду, як має тепер. Нехай ці слова будуть для всіх людей доброї волі нашою щирою подякою! Найбільша подяка, звичайно, належить ініціаторові придбання Оселі — Осередкові „Київ“ у Детройті-Захід: він перший дав фонди і нині є одним із найбільших уділовців та одним із перших працівників на Оселі. Подяка належить Осередкові ім. Орлика, члени якого брали фізичну участь у розбудові Оселі „Київ“, давали моральну й мате-

ріальну допомогу; тепер цей Осередок є другим з черги уділовцем Оселі. Подяка належить теж усім іншим організаціям Визвольного Фронту за безкорисну підтримку Оселі „Київ“, а також загалові українського громадянства, яке допомагало і фізично, і матеріально. Велика подяка належить обом інженерам Брилка за плян будівництва і їх реалізацію та всім тим майстрам, які — поза своєю щоденною працею, — вклали так багато фахової роботи для розбудови Оселі. Ми вдячні всім, хто будь-яким чином допомагав придбати і розбудувати сумівську Оселю для виховно-відпочинкових таборів нашої сумівської молоді та для відпочинку на свіжому замійському повітрі всього українського громадянства.

Сумівська Оселя „Київ“ була придбана за 15,000 дол. А за короткий час її вартість уже обраховувалась приблизно на 75.000 дол. — це і є доказом того, скільки праці було в неї вкладено. Бачимо, що тільки спільна праця та взаємозрозуміння перемагають усі труднощі. Значимо, що варто було б допомогти ще тим, які від самого початку заснування Оселі не перестали ні на день для неї працювати. Віримо, що не лише одні зобов'язані нести вантаж праці для всіх — це повинно стати й обов'язком дня нас усіх, адже Оселя „Київ“ — це частинка України.

Член Оселі „Київ“ Г. Королишин

ОСЕРЕДОК СУМА „КИЇВ“ У ДЕТРОЙТІ-Захід

22 вересня 1950 року, в Українському Народньому Домі в Детройті створилась ланка СУМА і організаційно пов'язалась з існуючим Осередком ім. П. Орлика на сході міста. Ланку очолив друг Василь Харів і, разом із гуртом співробітників, довів до основуючих загальних зборів самостійного Осередку, який згодом прийняв горде ім'я матері городів українських: „Київ“.

Від перших загальних зборів (11 березня 1951 р.) розгорнулася широка робота: організування членства, творення театральної і танцювальної ланок, пошвавлення культурно-освітньої діяльності, а там творення із тієї рухливої і непосидючої громади юнаків і юначок здисциплінованої організації молоді, з чітко окресленими завданнями. Лекції, святкові сходи, прогулянки, стрічі з іншими сусідніми

Осередками, академії, літературні вечори, спортові імпрези, фестини тощо — це перелік діяльності новозаснованого Осередку СУМА „Київ“ у першому році існування.

Після організаційного періоду Осередок став незвичайно бажаним партнером у детройтському громадському житті. Сумівці не тільки дбали за свій Осередок, але й дуже часто були помітно активні в інших громадських організаціях, були їх душею.

Одним із перших став працювати аматорський драматичний гурток. Найпершою і дуже успішною його виставою була „Вифлеємська ніч“. Пізніше гурток мав деякі труднощі, але своєї роботи не припиняв, готуючи то програму до імпрез, то окремі вистави, як „Степовий Гість“, „Зв'язкова Галя“, „Панна Гапка“, „Дай серцю волю“.

Драматичний гурток мав завжди в своїх рядах поклонника Мельпомени і гарячого ентузіаста театрального діла Ярослава Петрачука.

Поруч аматорського драматичного гуртка, з успіхом виступає танцювальний гурток під проводом Михайла Терлецького. Праця цього гуртка не припиняється й досі. На окрему згадку заслуговують виступи нашого танцювального гуртка на виставці всього штату з півгодинною програмою, а також виступи в програмі молоді гайскулу містечка Ваяндот.

Та найважливішою подією в роботі Осередку треба вважати започаткування праці з доростом — з Юним СУМА. Спроби організувати гуртки дівчорів в рамках Осередку були від самого початку, але вони не мали систематичного характеру. Після схвалення Гол. Управою наших заходів у 1953 р. при Осередку постав Відділ ЮСУМА „Полтава“.

Немає сумніву, що започаткування праці з юнацтвом надало роботі Осередку бажаного змісту. Стали зростати лави Юнацтва, почали діяти окремі ланки: „Тигри“, „Леви“, „Чорнобривки“, „Зірки“ та „Ягідки“.

З того часу рік-річно юнацтво бере участь у літніх таборах, виступає з програмою на сумівських Здвигах і влаштовує імпрези, а, що найважливіше, вчиться і виховується в українському дусі. І тут варто назвати прізвища людей, які весь вільний час посвятили Відділові ЮСУМА. З огляду на місце, назвемо тільки прізвища, не підкреслюючи заслуг. Одне певне, що всі вони, незалежно від свого організаційного відношення до Відділу, мали на думці до-

бро нашої дівчорів. Керівниками Відділу Юного СУМА „Полтава“ були Марія Сулима і Євген Василина та Федір Токарчук, а в характері виховників працювали і працюють подружки Варка Загребельна, Ірка Постолювська, Марія Сулима, Оксана Харів, Надія Горак, Христина Крамар, і друзі Євген Василина, Федір Токарчук, Михайло Терлецький, Іван Полатайко та інші.

Крім членів Осередку, з юнацтвом працювали й працюють прихильні для нашої організації громадяни. Згадаймо для прикладу Виш. пань Лідію Сою, Марію Гаховську, Олену Самойлович, п-ні проф. Гоїв, великого приятеля сумівської молоді проф. Якова Яворівського, проф. Мирона Дольницького, проф. Івана Стачанського й ін.

Нині при Осередку є українська оркестра „Дніпро“. Наш сусідній Осередок СУМА пишається своїми бандуристками, а ми зовсім оправдано гордимось оркестрою „Дніпро“, на чолі якої стоїть друг Іван Демчина. Початок нашої оркестри сягає лютого 1955 р., а вже в листопаді того ж року мала вона перший свій виступ на Листопадовому святі.

Початки були важкі. Треба було купити інструменти, на які члени оркестри дали по 100 доларів; решту додав Осередок. З музикантами не було краще: між охочими грати в оркестрі були й такі, що вперше брали в руки будь-який інструмент. Але завзяття музикантів і наполегливість диригентів (спершу п. В. Вірстюка, а тепер д-ра Б. Кушніра) перемогли початкові труднощі.

Тепер оркестра „Дніпро“ складається з 44 музикантів, має багатий репертуар і славу однієї з кращих оркестр. Її слухали тисячі українських і не-українських громадян Клівленду,

Під час посвячення Оселі СУМА „Київ“ б. Детройту

Детройт. Танцювальна група Осередку „Київ“

Чикаго та Детройту, великих міст, де відбувалися сумівські Здвиги, і всюди — з почуттям радості і вдячності.

Наша оркестра має ще одну цінну прикмету: вона молода. На 44-ох музикантів — 24 юначки й юнаки нашого Відділу ЮСУМА „Полтава“.

Вирватись із задушливого міста, знайти затишний закуток, що нагадував би Україну, було давньою мрією керівників Осередку. Зелена трава, дрімучий ставок і задумані верби снились не одному сумівцеві... Ми хотіли мати своє власне місце на табори юнацтва, на відпочинок для старших і на розвагу для молоді.

Хоч зусиллям усієї громади Детройту було закуплено чудову ферму, та якось так склалось, що керівники цього громадського добра не знаходили там вільного кутка для сумівської молоді.

Тому Осередок став розшукувати відповідний об'єкт для власної оселі. Що-неділі наші друзі мандрували довгими дорогами штату, оглядаючи різні запущені ферми. Нарешті знайшли сорок акрів землі, лісу й води. Зважили за і проти, і ферму купили. І цей дикий закуток над Вгітмор Лейк назвали „Київ“. Була це справжня пуща, непролазне хабаззя росло там, де сьогодні зелена травичка спадає до дрімучого ставка із задуманими вербами. Прорубані стежки і дороги опоясують сьогодні оселю „Київ“ з її чудовими куренями для таборування юнацтва, мурованою кухнею, буфетовим будинком та прекрасною естрадаю для виступів навіть великих ансамблів.

Оселя „Київ“ — це окрема корпорація, що має понад 100 уділовців. Як розбудовувалася оселя „Київ“, довідаєтесь, присівшись до ватри котроїсь літньої ночі, коли Груць Курилів,

Гриць Королишин чи Іван Терлецький будуть розповідати, як то інж. Степан Брилко і син Віталій плянували і допильновували робіт при будові будинків, як проф. О. Бойко закуповував матеріял („аби танше“), як сумівці робили всі будівельні, малярські і які було треба роботи; як інж. С. Злочовський, д-р М. Дужий та д-р І. Дутко випростовували старі цвяхи, як діти і жінки прочищували площу і стежки.

Одні дали тисячі доларів на закуп землі, інші — десятки тисяч творчої радісної праці, щоб розцвітала наша оселя „Київ“ — маленький клаптик України.

Тепер на чолі Управи оселі стоїть друг Степан Спетрицький, а морально її підтримують не тільки обидва осередки СУМА, але все українське громадянство Детройту.

Проминуло понад десять років кипучої праці. Колись гурток молодих людей заснував наш Осередок, а нині ці люди взагалі ведуть перед у громадській роботі. Сніг часу припорошив буйні чуприни, роки стихили молодечий запал, життєвий досвід надав цим людям поваги і певности себе, а кожний їх вчинок сьогодні — це виправдання доцільности. І тепер бачите їх разом в одному гурті, задивлених на гурток непосидючої дівтори в сумівських одностроях, і вам стає ясно: це сумівці-батьки ведуть у життя нове сумівське покоління.

Любомир Кльось

ОСЕРЕДОК ІМ. ПИЛИПА ОРЛИКА В ДЕТРОЙТІ-СХІД

Осередок СУМА ім. Пилипа Орлика в Детройті був організований у грудні 1949 р. на основуючих зборах, в присутності 40 осіб, переважно сумівців з Німеччини. Спочатку Осередок натрапляв на чимало перешкод. Однак, кілька ентузіастів сумівської ідеї приступили до організації нового членства, і в наслідок їх заходів кількість членів помітно зростала. Це був значний успіх, який, однак, крив у собі і певну небезпеку: в сумівські лави потрапили і такі члени, які зразу або згодом стали гальмом розвитку Осередку.

Культурно-освітня праця почалася створенням хору, під диригентурою Івана Капустія, і низкою доповідей. Від жовтня 1950 р. при Осередку почала діяти драматична секція, режисером якої став артист Іван Федчишин (спо-

чатку поставив дві сценки з наших різдвяних і великодніх звичаїв). Через рік мист. керівником драмгуртка, що виріс уже в „театральну студію“, стала артистка Катруся Бранка-Кривуцька. Вона поставила інсценізації творів Лесі Українки — „Лісова пісня“ і „Ефігенія в Тавриді“ та Шевченкові „Гайдамаки“. Пізніше цей гурток прибрав назву „Українська Сцена“ і під керівництвом арт. Івана Федчишина, проф. Богдана Сарамаги і арт. Миколи Кавки спромігся на високимистецькі вистави п'єс „Безталанна“, „Мати-наймищка“, „Ніч під Івана Купала“, опер „Катерина“, „Хмари“, „Запорожець за Дунаєм“. Крім молодечих кадрів, у цих постановках брали участь визначні актори, чим значною мірою спричинили буйний розвиток цієї мистецької одиниці. Ні один з місцевих театрів чи тих, що приїжджали до Детройту з гостинними виступами, не мав у нашій громаді такої популярності, як „Українська Сцена“. Її постановки були дійсним тріумфом культурно-мистецького життя громади в Детройті. На жаль, „Українська Сцена“ не зуміла використати своїх можливостей і зовсім передчасно закрила за собою заслону, створюючи тим велику прогалину в культурно-мистецькому житті не лише Детройту, але й сусідніх міст.

Наш Осередок завжди надавав особливої уваги плеканню українських народніх звичаїв. Дбайливо виведені гагілки в 1951 р. п. Свято-славою Березовською однаково полонили і українських глядачів, і чужинців, які запрошували сумівську групу до себе. Щорічні „Андріївські вечори“, Святомиколаївські сценки, інсценізації різдвяних звичаїв, пов'язані часто з „Просфорою“, ходження з колядою, великодні звичаї, пов'язані із „Свяченим“, підготовлювані старшими сумівцями чи юнацтвом, — переконали глядача, а передусім виконавців, у величчю і багатстві наших традицій, в силі релігійності нашого народу.

У першій половині десятиріччя культурно-освітні референти приділяли багато уваги доповідям з українознавства, до яких запрошували наших науковців. Силами самих сумівців редактовано „Живу газету“, згодом змінену на стінгазету під назвою „Сумівець“; придбали бібліотеку, якою користується чимало старших членів і юнаків; відзначували історичні події і постаті внутрішніми святковими сходами з відповідними рефератами. В останніх роках культурно-освітня праця серед старшого член-

ства була досить занедбана, значну її частину перебрало на себе юнацтво. Протягом 1954 і 1955 років працював у власній лабораторії фотографуток „Фокус“, даючи теоретичні і практичні знання багатьом сумівцям.

Очевидно, до найбільших досягнень нашого Осередку належить організування юнацтва. У 1953 році був організований відділ ЮСУМА під назвою „Харків“, що начислював 28 юнаків і юначок (тоді старших членів було до 100 осіб). У наступних роках старше членство поволі зменшувалося і активність його послаблювалась, юнацтво, навпаки, постійно збільшувалося і міцнішало. У 1959 р. Відділ ЮСУМА склався з 86 юнаків і юначок, розміщених у 8 ланках. Кожна ланка із своїм виховником чи виховницею має раз на тиждень сходи. Референт юнацтва, за допомогою Виховної Ради і виховників, плянує і розробляє програму сходів для ланок на основі напрямних Головної Управи. У цій ділянці треба відзначити заслугу у плануванні виховної роботи і порадах у минулому проф. Мирона Дольницького.

У 1955 р. ми організували перший табір для юнацтва, спільно з Осередком „Київ“, по два тижні для хлопців і дівчат. З того часу табори відбуваються рік-річно (із нашого Осередку пересічно по 32 учасники кожного року). Велику допомогу в організації таборів, як і взагалі у праці з Юнацтвом, подає Батьківський Комітет. Він фінансує всю працю, а часом навіть приходить з допомогою касі Осередку.

Юнацтво, крім звичайних ланок, має також гуртки самодіяльності: танцювальний під керівництвом Івонни Драгінди, хор, під керівництвом Петра Потапенка, і дружину юніорів ко-

Детройт. Опера М. Аркаса „Катерина“ у виконанні „Української Сцени“ в Осередку ім. П. Орлика під мистецьким кер. І. Федчишина

паного м'яча, яка має за собою багато змагань з чужинецькими і нашими командами.

Коли в 1957 р. „Українська Сцена“ припинила діяльність, негайно після того створено Ансамбль Бандуристок, мистецький провід якого взяв бандурист і диригент Петро Потапенко. Вперше Ансамбль виступив на 6-му Здвизі СУМА в Детройті. Наполеглива праця Ансамблю довела до того, що він став однією з видатних мистецьких одиниць на еміграції. Не дивлячись на його „молодість“ (як під оглядом існування, так і віку самих бандуристок), Ансамбль має за собою низку успішних виступів і концертів у Детройті, Торонто, Клівленді, Віндзорі, Ленсінгу, Четем; часто здобуває перші місця і нагороди. Треба підкреслити, що Ансамбль не меншою мірою захопив і американців чаром своєї гри, співу і зовнішнім виглядом. Перед Ансамблем відкриваються необмежені можливості однаково серед своїх, як і серед чужинців.

Осередок ніколи не занедбував і політичних виступів з приводу різних подій, що мали посереднє чи безпосереднє відношення до нашої визвольної справи, тісно співпрацюючи в тому з іншими нашими організаціями. Не лише присвячували багато часу цим виступам, але й підтримували їх матеріяльно. Кожного року сотні доларів з коляди ідуть на Визвольний фонд; тисячі доларів збирали члени Осередку на Народній Фонд УККА. Осередок подавав посильну допомогу нашим церквам, науковим установам, науковцям, сумівцям у Європі; допомогу юнацтву СУМ-у в Німеччині, що проходила під кличем „Діти — дітям“; допомогу своїм членам чи їх родинам у прикрих днях.

Співпраця з молодечими організаціями на цьому терені, а зокрема із Школою Українознавства, належала, так би мовити, до завдань Осередку. Ми постійно вживали всі можливі заходи, щоб якнайбільше юнаків і юначок відвідували Українознавчу Школу, вважаючи, що в цьому лежить запорука нашої духової сили.

У 1956 році Осередок купив дім вартости \$48,000. Це великою мірою полегшило працю Осередку, особливо з Юнацтвом. У 1958 році за ініціативою Осередку „Київ“, спільними зусиллями обох Осередків, придбано відпочинкову оселю „Київ“, на розбудову якої посвячено кілька тисяч годин безкорисної праці членів, батьків юних сумівців і симпатиків СУМА.

Ми мусимо тут обмежитись до дуже корот-

кого звіту про діяльність нашого Осередку. Але й цього вистачить, щоб показати справді великі осяги невеликої кількості сумівців, юних сумівців, їхніх батьків і симпатиків СУМА за такий відносно короткий період. Наші зусилля і праця були безперечними інвестиціями Осередку у велике народне підприємство, що зветься „Довір'я української громади до СУМА“, які у висліді давали нам високі відсотки у формі успіхів нашого Осередку.

В кінці згадаємо імена тих, котрі впродовж десятиріччя очолювали наш Осередок і унапрямували його працю. Голови Осередку за 10 років: Ярослав Коновальський, Михайло Кот, Володимир Левський, Степан Михайлів (два рази), Ананій Никончук (чотири рази), Євген Репета, Петро Рогатинський, Степан Скипакевич.

Євген Репета

ОСЕРЕДОК СУМА ІМ. 30-го ЧЕРВНЯ В ЙОНКЕРСІ, Н. Й.

Наш Осередок заснований 9-го вересня 1950 року. Спочатку до його складу увійшло 16 осіб. До наступних загальних зборів, які відбулися 8 вересня 1951 р., кількість членів збільшилась до 22, а впродовж пізніших двох років — до 49 членів.

У 1954 р. постав при Осередку Відділ Юнацтва ч. 19. На день загальних зборів Відділу ЮСУМА, що відбулися 18 травня 1958 р., він мав чотири ланки і охоплював 68 юнаків і юначок; у 1959 р. — 127 осіб.

За понад десять років існування Осередок СУМА в Йонкерсі записався в історію міста чималими успіхами серед невеликої місцевої української громади, здобуваючи поступово авангардне місце між 18-ма місцевими громадськими організаціями.

Вдалою підготовою різних імпрез, а особливо українських національних свят, як „30-те червня“, „Базар“, „Крути“, „Свято Героїв“, „Свято Зброї“ і ін., та жвавою працею самодіяльних гуртків Осередок здобув з бігом часу щире визнання і пошану з боку нашого громадянства міста.

На жаль, не щороку при Осередкові СУМА діяли гуртки: спортовий, філателістичний, хоровий, танцювальний і театральнo-аматорський. Останні три виступали: хоровий — 9, танцювальний — 15, аматорський — 8 разів. До най-

більш успішних виступів театрального гутка треба зачислити оперетку „Коза-Дереза“ та комедію „Чар однострою“.

Впарі із зовнішньою діяльністю, ішла і йде виховна праця. Завдяки близькому сусідству Головної Управи СУМА, вдалось частіше влаштовувати ширші сходи з доповідями на виховні теми; таких доповідей було понад 30.

Старанням і засобами Осередку СУМА ім. 30-го Червня, в 1955 році в міській бібліотеці Йонкерсу відкрито український книжковий відділ. Силами сумівців від січня 1959 року почав виходити при Осередку журнал „Сумівський Бюлетень Йонкерсу“.

Крім праці, яку тут лише побіжно згадано, сумівці Йонкерсу вклали багато зусиль і праці на Оселі СУМА в Елленвіл при відремонтуванні будинків та будові каплиць, збудованих силами сумівців Йонкерсу.

Впарі з розростом Осередку СУМА та побільшенням його діяльності, зростала і симпатія місцевого українського громадянства до СУМА взагалі. Саме завдяки цьому, після 6-ти років удалось перенести місце сходин (а таких дотепер відбуто близько 2000) із винаймленого задушливого підвалу до двох просторих будинків вартістю \$18,000. Без наявної реальної підтримки зі сторони громадянства про таке досягнення ми не могли навіть мріяти.

З організацій, які сприяли ростові Осередку СУМА, треба згадати: Жіночий Клуб при Осередку СУМА, 11-ий Відділ ООЧСУ, Т-во УПА і Т-во „Подільська Січ“.

Оглядаючи пройдений шлях нашої організованої діяльності, можна сміливо сказати, що молодь, яка об'єдналася в Осередку СУМА ім. 30-го Червня, в міру своїх сил і спроможностей

Йонкерс. Старше членство Осередку ім. 30 Червня

Йонкерс. Відділ ЮСУМА при Осередку ім. 30 Червня

виконувала покладені на неї завдання супроти своєї Батьківщини і Батьківщини своїх батьків — України.

Ще не час і не місце згадувати тут кілька чи кільканадцять імен осіб, які своєю працею і зусиллям створили в Йонкерсі „Осередок СУМА ім. 30-го Червня“ — вартісне і дієдатне звено у великому ланцюгу Спілки Української Молоді на чужині.

Всім тим, безіменним, які створили і виростили міцний Осередок СУМА, так і тим, які даліше провадять невтомну працю під прапором СУМА — честь і слава!

А. Бровенко

ОСЕРЕДОК ІМ. ГЕТЬМАНА ІВАНА МАЗЕПИ В КЕНТОНІ, ОГ.

13-го березня 1952 р. колишні члени СУМ-у в Європі, друзі Володимир Стригун, Василь Печенюк, Степан Гудз, Михайло Благута і Василь Содук, створили Ініціативний Комітет у м. Кентоні з метою заснування Осередку СУМА. Через три дні Ініціативний Комітет скликав Установчі загальні збори, на яких був заснований Осередок СУМА ім. гетьмана Івана Мазепи. Спочатку до Осередку записалися 13 осіб.

Без огляду на невелику кількість членства (в Кентоні взагалі не дуже багато українців), Осередок розпочав активну працю. Вона полягала у відзначенні українських національних свят, розповсюдженні українських видань англійською мовою між американцями; за допомогою зборів і рефератів поширювались знання про Україну, нашу історію й культуру між українським громадянством Кентону. У вну-

трішній діяльності Управа Осередку дбала про підвищення знань сумівців, організувала збірки для наших залишенців у Європі та ін.

До 1956 р. Осередок нараховував 16 членів. Але про його активність і жертвенність свідчать хоча б ось такі факти: за 1952-56 роки Осередок переслав для Головної Управи СУМА в Нью-Йорку понад тисячу доларів, на допомогу українським залишенцям в Європі — 550 дол., на Визвольний Фонд — 618 дол., видав понад 100 дол. на придбання нашої англомовної літератури для розповсюдження між видатними американськими діячами і т. д. Члени Осередку відзначаються жертвенністю для загального добра. Тільки на Різдвяну коляду в 1958 р. ми зібрали на Визвольний Фонд і виховні цілі СУМА 300 дол., у 1959 р. на Визвольний Фонд та СУМА — близько 250 дол. і т. д.

У 1955 р. при Осередку був організований Відділ Юного СУМА під назвою „Маківка“, до якого спочатку вписалося 17 дітей. Старші члени Осередку звернули особливу увагу на виховання молодого української патріотичної зміни. Частина юнаків (2 ланки) брала участь в літньому відпочинково-виховному таборі ЮСУМА „Холодний Яр“, а в 1959 р. — в „Котопі“. Кількість членів Відділу ЮСУМА збільшилася до 33 юнаків і юначок. У 1959 р. до складу управи Відділу входили: В. Бандурака — голова, В. Гудз — секретар, Наталія Ромагна — скарбник; виховникові В. Волощуківі допомагає Розалія Хлиста. В цей час наш Відділ ЮСУМА мав уже 4 ланки; при Відділі діють танцювальний гурток під кер. Івана Олійника, мандолінова оркестра з 14 осіб та гурток вишивальниць.

Група членів Осередку ім. гетьмана Івана Мазепи в Кентоні

Мандолінова оркестра ЮСУМА в Кентоні, Ог.

У 1958 р. старших членів Осередку було 18, а в ЮСУМА 33 особи. Ми взяли організовану участь у 7-му Всеамериканському Звизі СУМА в Клівленді, а в самому Кентоні Осередок був ініціатором чи співорганізатором відзначень різних українських історичних дат і подій.

Представники нашого Осередку брали участь у з'їздах прихильників Визвольного Фронту (в Бофало і в Детройті), 7-го З'їзду СУМА в Нью-Йорку, в Конгресі УККА у Вашингтоні. Багато членів Осередку є уділовцями кредитової кооперативи „Тризуб“ при Осередку ім. полк. Євгена Коновальця в Янгставні.

Скромно, але послідовно Осередок і далі працює для добра СУМА, української громади в Кентоні та всієї української справи.

В. Л.

ОСЕРЕДОК ІМ. ГЕТЬМАНА БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО В КЛІВЛЕНДІ, ОГ.

Осередок Спілки Української Молоді в Клівленді був створений у 1950 році, в часі великого переселення українців з країн Західної Європи.

Ініціаторами його заснування були новоприбулі молоді ентузіясти, Петро Гупаловський, Василь Медьник, Василь Мудрак і Володимир Хома. У листопаді 1950 року відбулися основуючі загальні збори, якими керував прихильник сумівської справи інж. Євген Тарнавський. На зборах, в яких взяло участь сто осіб, засновано Осередок СУМА й обрано першу Управу, що її очолив Михайло Яремко. Осередок зареєстрували в уряді штату Огайо. Осередок розгорнув жваву діяльність; вже в грудні влашту-

вав першу імпрезу — академію на честь Біласа та Данилишина, і цим звернув на себе увагу громадянства. Заходами Осередку відбулось також кілька забав, що дали прихід і створили скромну фінансову базу для початкової виховної праці.

Річні загальні збори Осередку наприкінці 1951 року, на яких головою був обраний С. Бушак, винесли важливі рішення для дальшого його зростання. Щоб уможливити нормальне ведення внутрішньої виховної праці, було винайнято домівок на Ферфілд Еве., якою сумівці мали можливість користуватися кожного дня. Тоді при Осередку був заснований відділ Юного СУМА, керівником якого тимчасово став Григорій Головка. Перша в Клівленді „Ялинка“ на початку 1952 року, в якій взяли участь православний і католицький священники та делегати від усіх політичних угруповань у Клівленді, була проведена в сумівській домівці, в теплій родинній атмосфері. Тоді ж, за прикладом інших Осередків, наш Осередок вибрав своїм Патроном гетьмана України Богдана Хмельницького.

Влітку 1952 р. Осередок зорганізував та успішно провів літній дитячий табір, перший не лише в Клівленді, а й у всій Америці. Він викликав велике зацікавлення батьків і ще міцніше згуртував дітей навколо Юного СУМА. Осередок взяв участь у першому Здвизі СУМА у Філадельфії, де показав перші осяги своєї праці. Впарі з цим, тривала внутрішня виховна робота, сходи та збірки ланок, реферати і лекції для молоді.

На чергових загальних зборах головою Осередку був обраний М. Погляд. У 1953 році Осередок налічував 56 старших членів і 55 юних сумівців. Під час ділового року відбулося 22 засідання управи і 9 ширших сходи членства. Організований під керівництвом друга Русина танцювальний гурток брав участь у загальногромадських імпрезах, виступив на З'їзді лікарів, на міжнародньому фестивалі, на святі хорватів та ін. До Осередку приєднався спортовий гурток „Орлик“.

Успішне розгорнення виховної праці з доростом утруднювалось браком фахових виховників. З прибуттям кількох досвідчених сумівців з інших Осередків, Управа кооптувала одного з них, Ярослава Кужіля, на керівника відділу ЮСУМА. 23 квітня 1953 р. Відділ Юного СУМА дістав назву „Корсунь“. Праця закипіла. Вже 22 травня силами самих юнаків було влаштовано

„Свято Героїв“. Запроваджено сумівські однострої, в яких Юний СУМА, разом із старшими друзями, вперше взяв участь у Маніфестації з приводу 20-річчя голоду в Україні, і зорганізованою своєю уніформованою колони звернув увагу громадянства.

Літній табір, в якому постійно перебувало 17 юнаків, мав уже не лише відпочинковий, а й вишкільний характер: десять викладачів прочитали 50 лекцій з історії та географії України, теренознавства, таборування, першої допомоги та поведінки. Під кінець зроблено перші іспити і роздано відповідні оцінки. Для доросту прочитано лекції про поведінку вдома, в церкві, школі, на вулиці, реферати про ген. Тараса Чупринку та з нагоди „Свята Зброї“.

Не відставали в праці й старші сумівці. Вони були, напр., діяльними співучасниками Зустрічі Українців Канади й Америки. За участь у маніфестації з приводу 20-ліття голоду в Україні Осередок дістав призначення. Урочисте посвячення сумівського прапора обернулось у велику маніфестацію молоді, в якій взяло участь 2000 людей. В жовтні відбувся у міській публічній залі концерт, що показав, як багато обдарованої молоді зростає в СУМА.

У грудні 1953 року, ми вибрали нові керівні органи, на чолі з Григорієм Головкою. Особливо помітно зростає відділ Юнацтва „Корсунь“. При Осередку постав Батьківський Комітет, який очолив О. Валюх, людина, віддана справі виховання доросту.

На Різдво 1954 року Юнацтво ходить з вертепом колядувати на громадські цілі. В лютому була традиційна „Ялинка“ спільно з товариством „Рідна Школа“, а у вересні 1954 року при Осередку постає відділ „Рідної Школи“, учителями якої були Михайлина Ставнича і Марія Олексінова.

Свою працю молодь будує на релігійних засадах; відбуваються спільні Сповіді та спільні св. Причастя юнацтва.

Силами юнаків успішно проходять Шевченківський концерт, академія на честь Петлюри і Коновальця, „Свято Матері“ та два самостійні концерти для громадянства. При Осередку постала духовна оркестра на чолі з проф. Романом Лесиком. Відділ юнацтва організував спортову дружину копаного м'яча (тренер п. Магоцький). Твориться струнна оркестра під керівництвом Писаренка і танцювальний гурток СУМА, під проводом п. Дмитревича. Пізніше за-

Клівленд. Танцювальна група Осередку ім. Б. Хмельницького із своїм керівником, сумівцем В. Богуславським

сновується юнацький хор, декляматорський гурток, під керівництвом Надії Вовк, гурток акордеоністів, гурток столової сітківки та шаховий гурток. Радісна творча праця охоплює молодь. Осередок брав участь у маніфестації американських ветеранів і в посвяченнях греко-католицької парохіяльної школи та української православної церкви в ділянці Лейквуд.

Небуденною подією в житті усього Клівленду було перше на цьому терені Свято Сумівської Молоді 5—6 червня, з нагоди 5-ліття СУМА, в якому, крім наших сумівців, взяли участь такі сумівські осередки: ім. М. Павлушкова з Чікаго, ім. гетьмана Пилипа Орлика та „Київ“ з Детройту, ім. Лесі Українки з Боффало, ім. Тараса Шевченка з Джанставну, ім. гетьмана Івана Мазепи з Кентону (разом 500 сумівців та юнацтва і 2,000 громадянства). Це свято показало патріотизм української молоді та її вірне служіння національним ідеалам.

20 червня Осередок брав участь у святкуванні 25-ліття ОУН, 27 червня — у святі Сумівської Молоді у Боффало. Влітку проведено вишкільний табір для юнацтва та чотири заміські прогульки і до музею. Юнацтво власними силами влаштувало Листопадове свято. Протягом року для молоді прочитано п'ять відчитів.

Ведеться поглиблена виховна праця. Осередок збагачується власною бібліотекою, що нараховує 220 книжок. На перше грудня 1954 року кількість сумівців досягає 80 старших членів і 106 членів юнацтва.

В грудні 1954 року на річних загальних зборах головою осередку був обраний Роман Почтар, що пробув на тому пості три каденції. Першим заходом нового голови була справа придбання власної домівки. Старе приміщення на Ферфілд вже не відповідало зростаючим потребам членства. Був обраний комітет купна дому СУМА, і після успішно проведених збірок, на які щиро відгукнулось місцеве громадянство, батьки юних сумівців та прихильники СУМА, Осередок придбав свій дім.

Успішне проведення свят: Миколаївського вечера та „Ялинки“, участь у маніфестаціях, імпрезах разом з іншими організаціями, у протестаційному вічі, що його скликав ДОБРУС, — зміцнили авторитет молодечої організації, її непохитне дотримання принципів єдності і соборності. Як кожного літа, проведено табір Юного СУМА. У вересні відбулося Свято Сумівської Молоді, що викликало загальне патріотичне піднесення учасників. Сумівська бібліотека поповнилась книжками, переданими від

ООЧСУ. Багато членів Юного СУМА за ці роки досягли повноліття. Управа перевела таких юних друзів у старші члени. Самодіяльна творчість шириться ще більше. Осередок стає членом американської організації „Фолкс Арт Асоційшен“, де репрезентує українське мистецтво. 15 січня 1957 року починається співпраця з драматичним гуртком відомого ще з Краю театрального діяча Омеляна Урбанського, який приєднує гурток до СУМА і ставить п'єсу Д. Верховинця „Остання стріча“ (повторену згодом у Бофало). Танцювальна група під керівництва Віктора Богуславського, 10 липня 1957 року на міжнародному фестивалі в залі ВГК здобуває одне з кращих місць; на святі Міжнародного Дня Студента у Вестерн Резерв Юніверсіті та у Фенн Каледжі, одержує загальне визнання. Своїми виступами наші юні танцюристи прикрашають національні свята білорусів; їх виступ у городі конгресменки п-ні Болтон відзначає захопленою статтею із світлинами „Нешонеліті Сервіс Сентер Нюз Булетин“, а їхній виступ, на прохання Янгставнського Осередку СУМА, в Янгставні відмітила схвальними статтями і світлинами місцева преса. Не менший успіх супроводив виступи юних танцюристів на передвиборчому вічі республіканського кандидата на голову міста Парми, Джорджа Метнера, і, особливо, на конвенції учителів Клівленду в Мюзік Гол. Мистецьку програму склали „Фолкс Арт Асоційшен“ і в ній брали участь 300 виконавців від дванадцяти національностей. Танцювальна група Юного СУМА дістала найвище визнання. Виступ у публічній школі на запрошення дирекції перетворився в тріумф виконавців. Юного танцюриста Ігоря Цішкевича і акордеоністів Ігоря Міськевича та Олександра Курдупеля, після їх виконання, публіка носила на руках. Тоді ж духовою оркестрою проф. Р. Лесика з успіхом виступала на білоруському національному святі і в городі сенатора Бендера. Осередок взяв участь в багатьох святах і маніфестаціях, між ін., в 6-ому Всеамериканському Здвижі СУМА, влаштував у вересні 1959 р. Свято СУМА з нагоди 300-ліття смерті патрона Осередку, гетьмана Б. Хмельницького. До привних на площі півтори тисячі осіб промовляв, між іншими, голова ООЧСУ, проф. Іван Вовчук. Наш Осередок допоміг акронській молоді організувати в них Осередок СУМА.

Для піднесення виховно-педагогічної роботи серед молоді і доросту ми створили Виховну

Раду, яку очолював проф. В. Радзикович; він викладав і на курсах виховників. У вересні 1957 р. відбулася перша сумівська радіопередача, що відтоді незмінно передає щомісяця лекції й доповіді на виховні теми й новини з сумівського життя. Вийшло також 6 чисел стінної газети „Шлях Сумівця“. На 8 грудня 1957 р. Осередок нараховував 107 старших членів і 194 юних сумівців.

У грудні 1957 р. головою Управи став Т. Цішкевич. Осередок брав активну участь в різного роду імпрезах у Клівленді і поза ним. Делегати Осередку були на 6-му Конгресі СУМ-у в Торонто, брали організовану участь з прапором у 9-ій Зустрічі Українців Америки й Канади. На „Святі Сумівської Молоді“ виступав зі словом Керівник Юнацтва ЦК СУМ-у ред. В. Леник. Вперше на терені Клівленду відбувся 7-ий Всеамериканський Здвиг СУМА північно-західних штатів.

Осередок спонзорував у 1958 р. концерт нашої відомої співачки п-ні Євгенії Зарицької. Драмгурток поставив на Крутянській академії інсценізацію пера проф. В. Радзиковича „Легенда Крут“, що пройшла з повним успіхом. Часто виступала й здобула собі загальне визнання мандолінова оркестра, а найактивніший з гуртків, танцювальний ансамбль, у складі 40 юнаків і юначок, далі завойовував симпатії своєї й чужинецької публіки. На одній з імпрез наш Осередок влаштував, поруч інших національностей, виставу української вишивки, різьби й кераміки, яку голова міста п. Селебрізі у слові під час бенкету відмітив, як першу. Балетна група виступала часто в амер. університетських клубах і по телебаченню. Восени 1958 р. постала

Клівленд. Одна з Управ ім. гетьмана Богдана Хмельницького

при Осередку музична студія під кер. проф. Ірини Заячківської-Гаврилюк. Найбільшою імпрезою у 1959 р. була сумівська „Ялинка“, влаштована за допомогою Батьківського Комітету. З інших варто відмітити „Свято Молоді“, що проходило під кличем „300-ліття перемоги української зброї під Конотопом“. Осередок взяв участь в 8-му Здвижі СУМА в Детройті та в антихрущовській маніфестації.

Наша духовна оркестра „Трембіта“, тепер під кер. Омеляна Крука — незмінна учасниця всіх загально-громадських святкувань, парад, Днів Льюїсності і т. д. Вона включила в свої лави юнацтво, що дає запоруку зростання цього творчого колективу в майбутньому.

Активізується спортова діяльність Осередку під кер. реф. спорту Ігоря Кунаша; відбуваються тренінги з легкої атлетики; метання кулею, ратищем, диском; організовано юнацьку дружину копаного м'яча та дівочу і хлоп'ячу дружини відбиванки. В домівці тренується секція столової ситківки. Два останні літні табори ми влаштовували спільно з Осередками з Акрону, Кентону і Янгставну. В останніх двох роках стан членства збільшився ще на 22 особи, при чому, це переважно студіююча молодь з університетів і каледжів. Загальний стан членства на 30 вересня 1959 р.: старших членів 129, Юнацтва 236, разом — 365.

Управа кладе особливий натиск на виховну роботу серед молоді. В цьому подає нам велику допомогу Виховна Рада, а також Батьківський Комітет під головуванням п. Данилевича. Осередок співпрацює з громадянством. Духівництво обох віровизнань: настоятелі Української Православної Церкви — о. протоєрей Берек, згодом о. протоєрей Голотяк, настоятель УАПЦ, о. протоєрей Іващенко, парох Української Католицької Церкви о. монсінйор Д. Гресько, — постійно давали Осередкові духовну опіку. Працювали з молоддю такі заслужені громадяни: проф. Ірина Заячківська-Гаврилюк, п-ні Михайлина Ставнича, п-ні Вовк, проф. Ю. Лінчевський-Григоріїв, проф. Ів. Коровицький, д-р В. Левицький, проф. Г. Вовк, проф. В. Голембйовський. Все ж таки найбільше вклав праці наш достойний Голова Виховної Ради і почесний член СУМА, проф. Володимир Радзикович. Не дивлячись на похилий вік та інші зайняття, він ніколи не відмовлявся допомагати працею і порадами Управі Осередку.

Сумівська молодь Клівленду має великі потенціально можливості для розвитку й поширення своєї праці, і при сталому керівництві напевно матиме ще більші успіхи.

ОСЕРЕДОК ІМ. КНЯЗЯ ЯРОСЛАВА МУДРОГО В МІЛВОКІ, ВІСК.

Мілвокі — індустрієне місто. Наша давноприбула еміграція утримала тут українські традиції, зберегла рідну церкву, гуртувалась навколо відділів Народної Помочі та Народного Союзу. З прибуттям нових емігрантів організоване українське життя у місті значно поживавилось. У цьому значну роль відіграло те, що по-сусідству з Мілвокі, у Чикаго — поселилися маси українців; значну організаторську активність проявив і наш заслужений учений проф. Роман Смаль-Стоцький.

До дня створення нашого Осередку СУМА, у Мілвокі вже існувала Драматична Студія. 20 березня 1954 р. Ініціативний Комітет з рамени Мист. Студії скликав установчі збори під головуванням Константина Мандзенка, в присутності 18 осіб та друга В. Левицького. На зборах вирішено створити Осередок СУМА. Головою Осередку вибрали К. Мандзенка, членами Управи — Й. Мандзенка, К. Гарасимова, В. Стефанишина, В. Пискіра, Ярославу Тиндик, М. Бурду; заступниками Й. Баглая і Тамару Бурду. До контрольної комісії ввійшли друзі М. Петренко, Г. Стефанишин та М. Мандзенко, а до товариського суду — Й. Мандзенко і М. Ясінський.

Спочатку Управа Осередку імени князя Ярослава Мудрого розгорнула організаційну діяль-

Члени Осередку ім. кн. Ярослава Мудрого в Мілвокі

Відділ ЮСУМА „Карпати“ в Мільвокі, при Осередку ім. кн. Ярослава Мудрого

ність, а потім і виховну та громадську. Драматична Студія Осередку впродовж кількох років виступала з успіхом у Мільвокі й Чикаго, на щорічному так зв. Міжнародньому святі народів у Мільвокі та на багатьох українських імпрезах. Але по чотирьох роках праці діяльність нашого Осередку трохи занепала, на що були різні причини. На початку 1949 р. відбулися загальні збори членів Осередку, якими керував Володимир Пискір і на яких була вибрана нова Управа. Вона намагалася налагодити співпрацю між усіма членами і відновити діяльність Театральної Студії, однак, на жаль, без значного успіху. Тоді Управа скерувала свою увагу на виховання українського доросту. Постав Відділ ЮСУМА „Карпати“, почались щотижневі заняття молоді з українознавства (від 13 грудня 1959 р., коли формально Відділ ЮСУМА був створений завдяки заходам друзів Сабата і Єременка). У Відділ записалися 25 юнаків і юначок. Батьківські сходи винесли рішення про підтримку Відділу ЮСУМА в його виховній і самодіяльній праці. З Чикаго переселився до Мільвокі Орест Думановський, який вступив у наш Осередок, організував футбольну дружину та став керівником юних сумівців, заактивізувавши їх діяльність. Після трагічної смерті сл. пам'яті Провідника Степана Бандери, заходами Осередку відбулися Жалібні сходи, на яких, між ін., виступив з хвилюючою промовою мгр. Рак з Чикаго. Під час Різдвяних свят О. Думановський організував уперше коляду з Юнацтвом . . .

У 1960 р. за допомогою друга Єременка Осередок ще більше посилив працю, особливо в діяльності виховання молоді. При Відділі ЮСУМА

„Карпати“ постав хор під диригуванням проф. М. Гудзія. Крім академій і концертів, Осередок взяв активну участь у Всеамериканському Здвізі СУМА в Чикаго.

Між тими друзями, котрі докладають багато зусиль у ділі виховання патріотичної української молоді, треба назвати Василя Стефанишина, полк. Мандзенка, п. Давидовича, проф. Логуша, проф. Гудзія та ін. Ми всі повинні присвятити більше часу й уваги вихованню українського доросту — вихованню надійної зміни борців за Українську Державу, озброєних знаннями рідної історії, мови, культури і традицій.

Г. Курілець, П. Олексюк

ОСЕРЕДОК ІМ. ГЕТЬМАНА ІВАНА МАЗЕПИ В МІННЕАПОЛІС, МІННЕСОТА

Початки створення нашого Осередку сягають весни 1949 року, коли новоприбула і тут народжена молодь об'єдналася в т. зв. „Молодь Твин Сіті“. Після отримання правильника і статута з ЦК СУМ-у в Німеччині, активні члени заснували Осередок у січні 1950 р. Організаторами та членами першої управи СУМА були: Анатоль Гноевий — голова, Ія Филипович (Лісович) — секретар, Микола Менжега — культурно-освітній реф., Тарас Пастушенко — фінансовий, Володимир Лісович — організаційний референт.

Осередок розвинув культурно-освітню працю, яка найкраще виявилась в організації хору „Дніпро“, котрий стояв на дуже високому рівні під мистецьким керівництвом диригента Сергія Білого. Працею драмгуртка, участю в переведенні національних свят, спортовими виступами дружини відбиванки, збірками на Визвольний Фонд закінчував Осередок свої перші чотири роки діяльності. В ім'я братерської співпраці

Членство Осередку і ЮСУМА в Міннеаполісі

Сумівська дружина „Тигри“ в Міннеаполісі

члени Управи і члени Осередка організували тут відділ ООЧСУ, допомогли створити відділ СУА, а молодші члени (Штогрин Дмитро) віддалися праці в створенні та провадженні пластової станиці. Тоді наш Осередок СУМА відчув нестачу сил.

Дальші шість років пройшли під гаслом утримання Осередку, навіть при мінімальній активності. Завдяки невтомній праці друзів Ярослава Конола, Юрія Никифорука, Петра Кміта, Максима Амброзяка, Анатолія Гноєвого, Мандибура Дмитра, Микити Мухи, Микуляка Василя, при Осередку діяли драмгурток і спортова референтура, яка своєю футбольною дружиною „Тигри“ (кількарічним чемпіоном Міннесоти) активувала членство. Коли підросла молодь, що була організована у Відділі ЮСУМА влітку 1958 р., Осередок знову закривався.

Драмгурток у 1960 р. поставив під керівництвом п. Мірзи п'єсу „Ой, видно село“; діяла спортова дружина „Тигри“; літні табори для молоді відбулися в 1959-60 і в 1961 році. Тепер ми маємо 28 членів СУМА і 35 членів ЮСУМА.

Юнацтво згуртоване в трьох самодіяльних гуртках: Мандоліновій оркестрі під керівництвом проф. Ставничого, Танцювальній групі під керівництвом п. Королевича, Молодь футбольної дружини „Тигри“ під керівництвом Ю. Никифорука і Т. Гаврилюка.

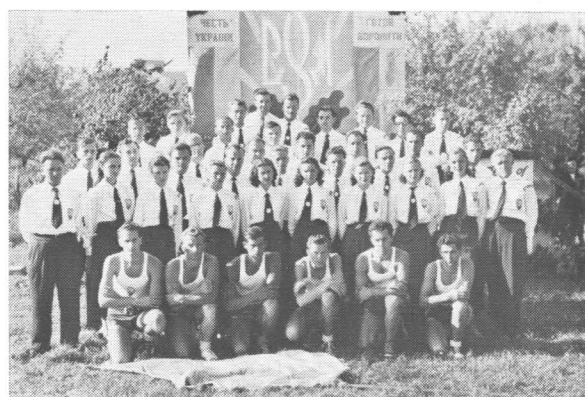
Аж тепер, після кількарічних шукань шляхів і засобів, члени Осередку можуть з чистим сумлінням сказати, що найтяжчі перешкоди вже поборено. Ми послідовно розгортаємо працю серед і для української молоді, во ім'я найвищих ідей української нації.

ОСЕРЕДОК ІМ. ПОЛК. Є. КОНОВАЛЬЦЯ В НЬЮАРКУ, Н. ДЖ.

Осередок СУМА в Ньюарку, як перший Осередок Спілки Української Молоді на американському терені, датує свій початок від серпня 1949 р. (Ініціативний Комітет був створений у червні 1949 р.).

Українська молодь, свідомо своїх національних завдань і обов'язків, підтримала заходи Ініціативного Комітету: 6-го серпня 1949 року в залі „Чорноморської Січі“ відбулись Основуючі Сходини Осередку. До складу президії входили о. Щудло від Греко-католицької Парохії, Теофіль Кульчицький — голова Ін. Комітету та мгр. Володимир Пришляк — представник української організованої громадськості Ньюарку. Учасники сходин, в кількості 45 осіб, створили перший Осередок Спілки Української Молоді на території США, із 38-ма членами-основниками та вибрали керівні органи Осередку в складі: Н. Басняк, М. Кормило, Б. Кульчицький, А. Бедрій, О. Мостовий, М. Семанишин, Б. Підлуський, Лідія Сольчаник, А. Стецишин, В. Кульматицький, М. Базилюк, Ярослава Дзера і Р. Набережний.

На перше січня 1950 р., Осередок мав 46 членів; 27-го січня Осередок прибрав назву ім. полк. Євгена Коновальця. Першого березня 1950 для громадянства міста відкрилася при Українській Централі читальня. Для Читальні, що є одночасно і домівкою Осередку, Осередок передплачує усі тодішні українські газети і журнали у вільному світі; з рамени Осередку театральна студія Й. Гірняка дає комедію „Го-

Члени Осередку з Ньюарку на I. Здвізі СУМА у Філадельфії, 1952 р.

сподина заїзду“, дохід з якої призначений на потреби Читальні.

Придбавши домівку і необхідне оперативне обладнання, Осередок скоро розгорнув широку і жваву діяльність. При Осередку починають працювати самодіяльні і спортові гуртки. З рамени Осередку в 1950—1955 рр. дають доповіді та реферати пп. професори: Січинський, Кисілевський, Бобровський, Кононенко, Горняткевич, Величко, Вербяний, Вовчук, Чубатий, Вожаківський, д-р Процик, д-р Фединський, д-р Соколевич, д-р Ленчик, д-р Галамай, д-р Борковський, д-р Янів, д-р Соколишин, ред. Б. Кравців, ред. В. Качмар, ред. А. Ємець, ред. В. Давиденко, ред. В. Коваль, о. Бахталовський, о. Краєвський, Євген Маланюк, Ігнат Білинський, Карпенко-Криниця, Василь Омельченко і другі.

З бігом часу Осередок знаходить щирі друзі із боку чоловічих діячів організованого громадського життя попередньої чи т. зв. „старої“ еміграції, зокрема проф. Теодозія Каськіва та о. Краєвського, пароха УКЦеркви, і о. Лещишина, пароха УАПЦеркви в Ньюарку.

Як перша клітина організованої мережі СУМА на американській території, Осередок був господарем Першого Основуючого З'їзду СУМА 6—7 травня 1950, на якому покликано до життя центральні керівні органи СУМА.

У 1950-51 рр. було 24 сходив членів, виголошено 15 доповідей, відзначено річницю лицарської епопеї героїв Крут і Базару; організовано екскурсію до музею мистецтва, ботанічного і зоологічного закладів у Нью-Йорку під фаховим кер. професорів: Вербяного, Січинського і Малюци; влаштовано сумівську забаву, Андріївський Вечір; створено шаховий і аматорський гуртки, струнну оркестру.

В 1952 р. Осередок улаштував Свят-вечірню імпрезу та спільно з місцевою студентською громадою — Академію Крут; тісно співпрацює з культ.-освітнім гуртком при Українській Православній Церкві, влаштовує близько 20 доповідей з українознавства. Того ж року Осередок придбав для членства сумівські однострої та взяв участь у Першому Всеамериканському Маніфестаційному Здвизі СУМА у Філядельфії (із своєю відбиванковою дружиною „Скала“).

У 1953 р. при Осередку існує драмгурток під кер. Теодора Чіха, музгурток під кер. Е. Бедрія і Р. Набережного, хор із Р. Набережним, як диригентом, шаховий гурток під кер. І. Назара,

Відділ ЮСУМА в Ньюарку після Служби Божої у Квітну неділю 1955 р.

танцювальна група під кер. Іванни Кононів, відбиванкова дружина під кер. Б. Гайдучука і П. Козири, дружина столової сітківки (пінг-понг) під кер. Л. Гайдучука. Систематично відбувався курс українознавства. Відбулися перші „Травневі Вечерниці“ Осередку, які згодом стали традиційними. 23 серпня 1953 відбулося торжественне посвячення Прапорів Осередку, в якому взяли участь навколишні Осередки СУМА, представники місцевих організацій та установ, молодь і громадянство. В листопаді танцювальна група виступала в програмі бенкету в 10-ту річницю АБН, у готелі Вальдорф-Асторія в Нью-Йорку. 26—27 грудня 1953 за ініціативою Осередку відбувся Перший український Турнір індивідуальних першенств столової сітківки і міжнародній турнір за мандрівні чаші південно-східних штатів, що їх у числі 30 уфундував Осередок, як господар. У турнірі взяли участь такі клуби: СК Пласт, УСК „Січ“ - Елізабет, УССК — Нью-Йорк, Українські Соколи — Нью-Йорк, СУМА Ньюарк, та індивідуальні змагуни: 27 українців і 29 чужинців, у тому числі змагуни національної ранг-лісти США, першуни штатів Нью Джерзі, Нью-Йорк, Пенсильвенії, чемпіони еміграційних національних груп лотишів, французів, чехів, литовців і німців.

Наступні роки минали в закріплюванні і утривалюванні попередніх і нових досягнень, систематизації та поглиблюванні змісту і форм праці, поширюванні діяпазону дії Осередку та розбудови Відділу юнацтва, як нової зміни. Діється це завдяки спільним зусиллям і наполегливій праці друзів: В. Цюрпіти, І. Назара, П. Козири, М. Красножоного, Ф. Луцишина, В. Кульматиць-

Група юних сумівців з Ньюарку в гуцульській ноші

кого, М. Заверухи, Е. Братаха, М. Почтаря, А. Рогальського, М. Кормила, Л. Мигаля і М. Лавріва.

Від 1955 року з рамени Осередку і Відділу ООЧСУ в Ньюарку систематично працює під фаховим керівництвом проф. д-ра М. Чировського перший у США Український Народний Університет.

Поруч Церкви, родини і школи, Осередок стає важливим чинником виховання молоді. У 1955 р. при Осередку постав Батьківський Комітет, який створює потрібні передумови для безперебійної праці Відділу ЮСУМА. Головами Комітету були: І. Дмитрах (1955—1957), Б. Процик (1957—1959), а від 1959 року п. А. Андріюк.

У 1956 р. Осередок, підтримавши ініціативу Студентської Громади, влаштував спільно з іншими молодечими організаціями Ньюарку Свято Крут, а власними силами — академію на честь Митр. А. Шептицького.

У січні 1957 р. за ініціативою Ф. Луцишина постала при Осередку Виховна Рада ЮСУМА: пані І. Терлецька, Ю. Добош, І. Кононів, М. Вожаківська, Д. Бундзяк-Кульчицька, А. Змий, Л. Лобур, Н. Гавяк та пп. І. Ткач, д-р І. Ярош, сотн. Ю. Кононів, проф. С. Вожаківський, mgr. В. Пришляк, проф. М. Чировський, Ф. Луцишин (очолював проф. Вожаківський, а від 1959 р. д-р Ярош і mgr. Пришляк).

Осередок посилав багато листів до конгресменів і сенаторів у справі проголошення 22-го січня Українським Днем. Подібні заходи провадить Осередок у 1960 р. в справі видання Поштовим Правлінням США пам'яткової поштової марки і спорудження у Вашингтоні пам'ятника Т. Шевченкові, в століття його смерті.

У 1958 р. Осередок влаштував власними силами Свято Крут, а спільно з Відд. ООЧСУ — Поклін Героям у місяці травні, брав участь у Здвизі СУМА. Починаючи з цього року, Осередок щорічно влаштовує прикладну розвагову імпрезу, Традиційну Зустріч Нового Року.

У 1959 р. Осередок всеціло включається в програму мазепинських святкувань з рамени ЮКОМА, бере участь у дефіляді молодечих і спортових організацій на спортовому стадіоні Рендалс Айленд у Нью-Йорку; члени Осередку включаються в масову протихрущовську демонстрацію українців метрополії з приводу приїзду Хрущова до США; на головних вулицях Ньюарку члени Осередку роздають тисячі листочок про злочинну роботу Хрущова на Україні. Осередок був співорганізатором і учасником багатолюдної маніфестації організацій Визвольного Фронту у Віпані, Н. Дж., в 300-ліття Конотопу, як свята перемоги української зброї над Москвою. У місяці жовтні членство Осередку мало одномісячну жалобу з приводу трагічної смерті Степана Бандери; за ініціативою Осередку, в українських церквах Ньюарку відправлялися заупокійні Богослуження.

У 1960 році Осередок СУМА був співорганізатором святкувань січневих і листопадових дат, 18-их роковин створення УПА, відзначення громадянством жалібною річницю трагічної смерті сл. п. Степана Бандери. Осередок заініціював загальногромадське Свято Героїв. Спільно з Відділом Юнацтва, Осередок брав участь у протимосковській демонстрації української громади в Нью-Йорку. Осередок включається в маніфестацію організацій Визвольного Фронту в Тижні Поневолених Націй, проголошеному Конгресом США. Того ж року сходами членства Осередок відзначив героїв Базару і Крут, 10-ліття смерті Романа Шухевича, 30-ліття заснування СУМ-у на Рідних Землях.

Весною 1953, завдяки зусиллям голови Осередку Романа Набережного і керівника юнацтва Людвика Мигаля, при Осередку постала перша юнацька група з 14 осіб — основа Відділу ЮСУМА (перші виховниці сумівки Лідія Карпа і Богданна Гарнавська).

Процес організаційної розбудови Відділу ч. 7 „Чигирин“ Осередку СУМА в Ньюарку остаточно завершують у 1955 році пані І. Терлецька та І. Кононів і тодішній референт ЮСУМА Михайло Лаврів. Відділ зріс до понад 70-ти членів. Відділ часто виступає в програмах

громадських імпрез, зберігає і плекає українські народні звичаї, влаштовує для юнацтва і батьків Різдвяні і Великодні імпрези.

Гуртки мист. самодіяльності ЮСУМА виступали в 1959 р. в програмі Всеамериканського Здвигу СУМА, здобувши перше місце за стилеві строї й танок у програмах сумівських ювілейних святкувань (Філядельфія, Нью-Йорк, Трентон). Декляматорська група юначок і танцювальна група хлопців змагалися з самодіяльними гуртками молоді в програмі Конкурсу Молоді з рамени ЮКОМА в Нью-Йорку. Декляматори думи Мазепи „Всі покою шире прагнуть“ — Галя Терещук, Маруся Процюк і Оріся Пащак — одержали першу нагороду.

У 1960 році Відділ нараховував понад 100 юнаків і юначок, поділених на 8 роїв. Зайняття роїв відбуваються під керівництвом пань: Н. Гавяк, Д. Кульчицької, Л. Лобур, керівника юнацтва Ф. Луцишина, голови Осередку М. Почтаря та ст. юначок К. Семанишин і О. Пащак. При Відділі діє фізкультурна група легкоатлетичних вправ під кер. І. Ткача, дві танцювальні групи юначок під кер. І. Кононів, танцювальний гурток юнаків під кер. В. Кульматицького, декляматорські гуртки молодших і старших юначок під кер. сотн. Ю. Кононіва, хорівий гурток під кер. п-ї Бундзяк-Лавришко та І. Ткача, гуртки шахів і столової сітківки та окрема бібліотека ЮСУМА.

Для бібліотеки ЮСУМА Осередок передплачує „Веселку“, „Мій Приятель“, „Юні Друзі“, „Авангард“, „Наше Життя“, „Жіночий Світ“; замовив два примірники хрестоматії дитячої літератури.

Впродовж 1960 р. активно працювали декляматорські і танцювальні гуртки, члени Відділу показали уривок із „Вечерниць“ Ніщинського в програмі Андріївського Вечора Осередку, влаштували три виставки народнього мистецтва в середніх школах (Галя Терещук та Оріся Пащак) і Ратгерс університеті (Надя Загородна), в американській пресі надрукували дописи про наші Різдвяні та Великодні святкування і звичаї. У травні 35 юнаків і юначок взяли участь у Першому Весняному Злеті Юнацтва СУМА і за окремі ділянки спорту та теренові гри здобули для Відділу першу нагороду й звання Першуна Злету. Влітку 7 членів Відділу успішно пройшли курс виховників ЮСУМА в таборі „Верховина“ біля Монтреалю (Канада).

У січні 1961 р. юнацтво Відділу заколядувало

на фонд ЮСУМА понад 300 дол., під мист. кер. п-ї Н. Гавяк влаштувало гарну Різдвяну імпрезу.

До складу юнацького Проводу Відділу в 1960 році, що його очолювала Галя Терещук, входили: Гриць Михальчук, Маруся Процюк, Анна Дзюбан, Оріся Пащак і Марійка Потич. Функції ройових виконували: Квітка Семанишин, Люба Терещук, Стася Кузан, Борис Гичко, Люба Миськів, Роман Кришак, Оріся Мигаль і Аркадій Філюк.

Влітку 1960 року Осередок СУМА в Ньюарку розпочав дванадцятий рік свого існування. За цей час Осередком керували, як голови Управ: Нестор Басняк, Микола Семанишин, Дмитро Парубчак, Анатолій Бедрій, Федір Луцишин, Роман Набережний, Федір Луцишин, Андрій Рогальський, Михайло Почтар та Петро Козира від березня 1961 року.

На 12-му році існування Осередку до складу Управи, Контрольної Комісії та Товариського Суду входять: Петро Козира, Василь Цюрпіта, Степан Третяк, Андрій Рогальський, Михайло Заверуха, Євген Братах, Люба Лобур, Іван Назар, Михайло Почтар, Микола Красножоний, Федір Луцишин, Володимир Кульматицький, Надія Загородна, Микола Попович, Василь Лотоцький, Микола Семанишин, Маріян Кормило, Осип Яцусь, Людвик Мигаль, Іван Тимчишин і Михайло Ільчишин.

Дотеперішнє існування Осередку — це роки спільних зусиль і муравлиної праці старшого юнацтва, членства Осередку, Виховної Ради, Батьківського Комітету, батьків юнацтва, педагогів і виховників СУМА для утривалення виховної станиці молоді під знаком „Бог і Батьківщина“.

ОСЕРЕДОК ІМ. БРОДІВ У НЬЮ-БРІТЕН, КОНН.

Ініціаторами створення нашого Осередку були, як і переважно всюди, ті друзі, які належали до СУМ-у ще в Європі. За ініціативою Ю. Микитина, М. Михальчишина, Волод. Смотрича та Ів. Гудими відбулись у Нью-Брітені 12-го травня 1957 р. основуючі збори Осередку, на які прибув від Головної Управи друг Іван Кобаса, в товаристві подруги Лариси Микуленко. Виповнена по береги церковна зала свідчила про жваве зацікавлення громади нашою організацією. Після пояснення програми і статуту

Осередок з Нью-Брітен, Конн., бере участь у Здвизі СУМА

СУМА І. Кобасою, в члени вписалися зразу 22 хлопці. Вибрано першу Управу, в склад якої увійшли: М. Михальчишин — голова, В. Смотрич — секр., Т. Зборовський — касир, Яр. Грицай — реф. юнацтва і Осип Сич — спортовий референт.

Не залишалось багато часу до підготовки, все ж таки Осередок постановив узяти організовану участь у Здвизі СУМА. Члени Осередку придбали прапор Спілки, посвячення якого довершив о. В. Корчинський перед виїздом на Здвиг. Сам Здвиг залишиться надовго в пам'яті членства, бо це був перший іспит нашої праці, який ми здали на відмінно, за що й одержали похвалу від ГУ СУМА.

Старанням Яр. Грицая за короткий час прийнято в лави СУМА ще 12 юнаків і 11 юначок. Починається систематична праця з юнацтвом. Завдяки М. Мацькові, організується при Осередку чоловічий хор під його диригентурою, що виступив уже на Здвизі СУМА.

У 1957-му р. Осередок скликав перші річні загальні збори. Управа з гордістю звітувала про свої успіхи та корисну працю впродовж так короткого часу, дякуючи всьому членству за співпрацю. На 1958-ий рік вибрано нову Управу, яку очолив Теодор Зборовський, як голова, а до її складу увійшли ще такі друзі: В. Смотрич, В. Тінішин, М. Михальчишин, О. Сич, А. Клюка, Ол. Мох і Вол. Гірний.

Осередок посилює та розвиває свою діяльність. Збільшується хор, до чоловіків приєднуються жінки, і так він перемінюється в мішаний хор. З того часу всі національні свята та інші імпрези ми влаштовуємо власними силами. Під умілою диригентурою п. Мацька хор здо-

буває велику прихильність слухачів, набирає розголосу, його запрошують на виступи до сусідніх міст (напр., на Свято СУМА у Вилимантик).

Заходами і під керівництвом О. Сича постала при Осередку команда копаного м'яча „Скала“, що успішно змагається з іншими дружинами і здобуває визнання в численних своїх симпатиків. Осередок може похвалитись власною гарною бібліотекою, що її зміло упорядкував Вол. Гірний; нею користуються як старші члени, так і юнацтво. До корисних наших надбань належить теж крамничка Юного СУМА, яка не тільки стає в пригоді членству, постачаючи його необхідними речами, отже приносить матеріальну користь, але головне — виробляє в молоді практичний торговельний хист.

Все ж таки найбільшу увагу ми звертаємо на виховання молоді. У цьому напрямі робиться все можливе, щоб охопити юнацтво відповідною виховною опікою. Спершу трудилися для молоді люди доброї волі, як друзі Я. Грицай, М. Михальчишин та Гр. Литус, які присвячували цій справі багато часу й уваги. Однак вони з різних причин, пов'язаних із працею, далекою дорогою і т. д., часто були примушені переривати зайняття, що й мало від'ємний вплив на виховну діяльність. Щоб цю важливу ділянку упорядкувати, Управа Осередку скликала окремі сходини, на які запрошено учительку місцевої Школи Українознавства Катрю Глібович та Батьківський Комітет. Після вияснення проблеми, наступило злиття школи з Юним СУМА, що принесло всім користь. З того часу помічається великий поступ у виховній роботі з нашою дітьми. Діти прив'язались до пані учительки,

Нью-Брітен. Команда футболістів „Скала“ при Осередку імені Бродів

як до рідної матері, а п-ні Глібович старається зі свого боку передавати їм усе знання так поступно, що діти найкраще сприймають її лекції.

Крім регулярних занять, п-ні Глібович вкладає чимало праці в підготову свят, які влаштовуються силами самого юнацтва, як Свято Матері, „Вертеп“, Миколаївський Вечір. Вміло підібрана програма таких імпрез і гарне її виконання часто зворушує серця глядачів. Юнацтво бере також участь в інших національних святах, за що належить п-ні проф. Глібович справді велика подяка.

З огляду на малі спроможності Осередку придбати власну домівку, все його життя гуртується покищо в церковній залі. Висловлюємо окремо ширю подяку нашому парохіві, о. В. Корчинському, який прихильно та по-батьківськи ставиться до нашої Організації. Маємо в Бозі надію, що наша, хоч яка скромна праця, не піде на марне і що кожний, хоч невеликий спільний подвиг, наблизить час визволення нашої Батьківщини.

Т. Зборовський

ОСЕРЕДОК ІМ. ГЕН. ТАРАСА ЧУПРИНКИ В НЬЮ-ЙОРКУ

Влітку 1946 року, серед загального розгублення — непевного завтра по таборах української еміграції в Німеччині, відродилась ідея Спільки Української Молоді (СУМ-у), яка внесла в життя української молоді ідейно-моральний зміст і зберегла її від духового занепаду. Українська молодь в СУМ-і, як частина політичної еміграції, стала на сторожі Визвольної Ідеї України. Маючи за собою досвід боротьби та суспільно-громадської праці, сумівська молодь поставила собі завдання провадити широку культурну працю серед молоді та пропагувати правду про Україну серед чужинців.

Та коли українська еміграція почала мандрувати за океан та до інших країн для постійного оселення, тоді виїхало з Німеччини багато молоді, а між нею і сумівська. Поселившись в Америці, ця молодь знову гуртувалась і так почали виникати сумівські Осередки за океаном.

У 1948-49 рр., коли до Нью-Йорку почали масово прибувати нові емігранти — „свіжа кров“, як говорили давноприбулі наші земляки та тут роджені українці — серед багатьох українських організацій постав Осередок СУМА.

Літом 1949 р. кожної суботи й неділі під церквою св. Юра, чи вечорами в парку можна було почути між молоддю дискусії про необхідність створення Осередку. Дискусії велися у більших гуртах при співучасті старших громадян, які давали свої поради та пропозиції; дискусії не вгавали і на місцях праці, якщо працювало разом кілька молодих українців...

Одного разу в липні раптовий дощ змусив кількох молодих людей сховатися в будинку під числом 33 Іст 7-ма вул., де була канцелярія ГУ ООЧСУ. Відразу ж виникла дискусія: чому ніхто не береться організувати Осередок СУМА? Було б де сходитися, вести корисну працю, читати пресу, книжки, або навіть заграти в шахи. Було б трохи відрадніше і наша молодь, якої дуже багато в Нью-Йорку, не „байдикувала б“... Тоді Володимир Стойко та Микола Скасків поінформували, що у Філядельфії є вже Організаційне Бюро СУМ-у на Америку, яке очолює Василь Омельченко; що введовзі, після деяких формальностей, які треба полагодити в американському уряді, це Бюро приступить до створення Осередків СУМ-у. За кілька тижнів так і сталося.

Хоч був тоді час повний турбот (безробіття та мешканева криза), молодь все таки сходилась вечорами в парку чи в канцелярії ГУправи ООЧСУ і, як кажуть, „робила на коліні“ — радились, плянували.

У половині серпня В. Стойко, І. Кобаса та М. Скасків, як члени Орг. Бюра, організували Ініціативний Комітет, до якого ввійшли друзі: Теодор Жовтий — голова, д-р Роман Борковський, Наталія Яворська, Лев Футала, Богдан Мороз, Євген Репета, Осип Пайончківський, Іван Гіряк та трое вищезгаданих представників. Після кількох засідань цього Комітету, дня 24 вересня 1949 р. було вирішено: 8-го жовтня скликати основуючі збори Осередку. Розподілили функції: д-р Р. Борковський та І. Кобаса мали випустити летючки (текст і технічно) та повідомлення у справі заснування Осередку; Т. Жовтий і М. Скасків — запрошення гостей, Н. Яворська та Л. Футала мали піти до священників, попрохати виголосити тепле слово до громади у церквах: В. Стойко та О. Пайончківський — підшукати залю для зборів.

Розпочалася інтенсивна підготовча праця. Залю знайшли та ще й у доброму місці, в центрі українського „давнтавну“, (80 Іст Ст. Маркс Плейс), в приміщенні ветеранів українсько-

ДО 10-РІЧЧЯ ОСЕРЕДКУ В НЬЮ-ЙОРКУ

Перший ряд зліва — референти Відділу ЮСУМА: Богдан Федорович, Петро Шанайда, Мирон Корнага, Іван Сусь, Олександр Олійник, Осип Пайончківський, Василь Скомський.

Другий ряд: Олег Генза — керівник танцювальних груп в Осередку та ЮСУМА, мистець Михайло Черешньовський — почесний член Осередку та керівник курсу різьбарства в ЮСУМА, Алла Давиденко — керівник Драматичного Гуртка в ЮСУМА, Теодор Боднар — виховник та референт Відділу ЮСУМА в 1959-60 роках, Константина Микитин — керівник вільноручних вправ, Павло Данилів — керівник Гуртка юних бандуристок, Євген Личманенко — голова Відділу ЮСУМА.

Третій ряд: проф. Іван Юрченко — довголітній голова Батьківського Комітету, організатор Школи Українознавства та перший її керівник, проф. Михайло Гумзюк — керівник Ш. У., Варвара Гуменюк, Степан Демчишин — учителі Ш. У., Іван Кобаса — виховник у Відділі та референт юнацтва при Г. У. СУМА, Григорій Цебрій — виховник і голова Осередку, Михайло Кукурудза — голова Батьківського Комітету.

Четвертий та п'ятий ряди: Степан Покора, Ольга Федак, Юлія Сусь, Емілія Чопик, Стефанія Чорна, Марія Лев, Михайло Данкевич, Василь Лавро, Алла Непрель, Віра Гіна, Лариса Микуленко, Ярослав Кіцюк — виховники. (Примітка: немає Віталія Кейс та Юрія Артименка — голови Відділу, проф. Григорія Яроша — учителя Ш. У., Миколи Стецівка — виховника).

американського Легіону. В соняшну осінню неділю 2-го жовтня під українськими церквами в Нью-Йорку появилися летючки-повідомлення про основуючі збори Осередку та його програму.

У суботу, 8 жовтня 1949 р., в присутності 70 людей, голова Ініціативного Комітету Т. Жовтий відкрив коротким словом перші збори Осередку СУМА, привітав присутніх та попросив до почесної Президії посла Василя Мудрого, д-ра Миколу Чубатого, проф. Івана Василичина та д-ра Олександра Соколишина. До складу ділової Президії ввійшли: інж. Юрій Мельник — голова, Ізидор Рицар — заступник та Матильда Будас — секретар.

По коротких і ширих привітаннях Шановних Гостей, М. Скасків прочитав статут СУМ-Америки, д-р Р. Борковський виголосив доповідь на тему „Традиції, ідеологічні заложення і завдання СУМА“. На внесок І. Кобаси, Збори вибрали Управу Осередку, яку очолив І. Рицар.

Від того часу життя української молоді, організованої в Осередку, поживавилось, набрало іншої форми. Однак, заплянована праця спочатку обмежувалась діяльністю Управи та ширшими сходами членів з огляду на домівку-приміщення, якого на той час ніяк не можна було знайти (навіть для звичайного засідання Управи мусіли шукати місце). Перші засідання Управи відбувалися в ресторані Прудивуса на 10-тій вул., у мешканні д-ра Івана Фізера на 85 Рідж Стріт та в канцелярії „Самопоміч“; ширші сходи членів відбувалися в залі церкви св. Юра.

У половині грудня піднайшли малу домівку, до якої перенеслася ГУ ООЧСУ, 2-ий Відділ ООЧСУ та Осередок СУМА. І там, із браку місця, всі „тиснулись“ цілу зиму. В лютому 1950 р. знайдено другу домівку, вже багато кращу: три канцелярії і зала на 100 осіб.

Після переходу з Першої на Другу евеню, до „комфарту“, завдяки більшому приміщенню, праця Осередку набирає більшого розмаху. Та вже під час відкриття, коли сумівці, очусівці та запрошені гості весело бавилися під звуки гавайської гітари Осередчука, біля 11-ої години вечора прийшла поліція з власником ресторану, який був поверхом нижче, під домівкою, і заборонила танцювати, мовляв, у ресторані не можуть спокійно їсти вечері, трясення стелі і т. д. Це пізніше відбилося і на праці Осередку: танцювальний гурток не міг робити проб тан-

ців, юнацтво не могло вільно себе почувати, ми ніколи не могли влаштувати вечірки з танцями чи іншої забави, які так потрібні для молоді.

22 квітня, вже у власній домівці, Осередок улаштував „Спільне Свячене“. Після посвячення паски, о. протоігумен Допко пригадав Рідні Землі й святкування Великодня, колись і тепер, та закликав до праці для Бога й України тут, на чужині: „На тобі, українська молоде, тяжить цілий тягар майбутности нашої нації!“ Після цього, колишній вояк УПА „Бурлака“ М. Левандівський, поділився спогадами про святкування Великодня в УПА, а товариські гри були продовженням сумівського „Великодня“.

27 травня Осередок улаштував Свято Героїв, на якому виступив хор „Трембіта“ з Ньюарку, під диригентурою п. Добоша. Доповідь виголосив проф. І. Вовчук.

У серпні, за ініціативою Осередку, влаштовано Академію з нагоди здобуття Києва українськими арміями 31 серпня 1919 р. Академія відбулася в залі „Стайвесант Гай-Скул“. Виступав хор „Трембіта“ з Ньюарку, квінтет бандуристів під кер. Степана Ганушевського; була також інсценізація „Молитва“ у виконанні членів Осередку СУМА. Промовляли д-р Володимир Калина і д-р Іван Фізер (по-англійськи).

У травні 1950 р. створилась редакційна колегія стінної газети „Голос України“, до якої входили: Лев Гладчук, Мирослав Шмігель, Михайло Юзенів, Лев Кусяка то Осип Мартинюк, як мистець. 1 червня вийшло перше число „Голосу України“ (далі виходила неперіодично). Восени 1953 р., за головування Зенона Осінчука, в Осередку вирішили видавати журнал „Сумівець“. Його видання доручили Петрові Шанайді — членові Управи. У січні 1954 р. вийшло перше число (до 1955 р. виходив як місячник цикльостилевим друком, а тепер виходить як кварталник).

25 червня сумівки виступали з вільноручними вправами на „Святі Української Жінки“, під керівництвом Михайла Юзеніва.

За час цієї каденції влаштовано дві великі забави з танцями, які дали чистого прибутку понад 400 доларів.

Цей огляд діяльності Осередку за один рік (крім засідань Управи та різних сходин) дасть уявлення читачеві і про нашу працю впродовж понад десяти років.

У 1950-51 рр., коли головою був М. Шмігель, побільшився стан членства (біля 250 членів), виникли мистецькі самодіяльні гуртки (танцювальний, драматичний, музичний, імпровізаційний) та почалася праця Відділу ЮСУМА.

Початком праці в Осередку цієї каденції була доповідь проф. Юрія Бобровського, на тему: „Ідейно-політичний розподіл світу і Україна“.

Вістка про смерть ген.-хор. Тараса Чупринки-Романа Шухевича, командира Української Повстанської Армії дещо змінила систему запланованої праці в Осередку. 27 жовтня 1950 р. домівка Осередку вщерть заповнилась сумівцями та гостями. По відспіванні малитви „Боже, вислухай благання“, голова М. Шмігель схаактеризував життя і чин Т. Чупринки та звернув увагу на завдання української молоді, особливо сумівської, тут, на чужині. По вшануванні однохвилинною мовчанкою пам'яті Героя, присутні заслухали виступ Лева Гладчука — культ.-освітнього референта, що представив великі діла та смерть командира. Під кінець поминальних сходин голова попросив сумівців держати жалобу до кінця біжучого року. На цих сходинах Осередок обрав генерала Т. Чупринку своїм патроном.

У жовтні, в лісах Йонкерсу, за ініціативою спорт. реф. Зенона Осінчука, Осередок відзначив велику і радісну подію в історії нашої нації, День 1-го Листопада 1918 року.

Найдіяльнішим у цей час був драмгурток, під реж. Миколи Василика, який 23 грудня поставив п'єсу д-ра Ярослава Гриневича „За Рідний Край“. Сумівці вивчали цю п'єсу біля трьох місяців, і не раз просто з праці, голодні, неміті, змучені йшли на пробу, що часом тривала аж до 12-ої години ночі. Вистава пройшла з великим моральним і матеріальним успіхом.

У зв'язку з першою річницею смерті ген.-хор. Тараса Чупринки, 18 березня 1951 року в домівці Осередку відбулися Святкові Сходини, на яких вручено сумівцям членські виказки. До друзів промовляли о. Іван Лебедович — опікун сумівської молоді в Америці, Василь Омельченко — голова ГУ СУМА, бл. п. Франко Капітан — секретар ГУ ООЧСУ та проф. Симон Вожаківський.

8 листопада 1952 р. заходами ГУ СУМА організовано пікетування під будинком ОН. В пікетуванні брали участь п'ять Осередків: Нью-арк, Джерзі Сіті, Пассейк, Бруклін та Нью

Йорк. Сумівці з Осередку Нью-Йорк увійшли в залу нарад та роздали делегатам усіх країн летючки проти „українсько“-большевицької делегації на асамблеї ОН.

У неділю, 19 квітня 1953 р. національний прапор та сумівський блакитної барви з написом „Бог і Батьківщина“ були посвячені в церквах: національний (власність Осередку) прапор у православній — св. Володимира, а сумівський у греко-католицькій — св. Юра. Після Богослуження у залі Бетговен Голл відбулося свято. По переданні посвячених прапорів головою ГУ СУМА проф. С. Вожаківським голові Осередку Іванові Мироновичеві, а відтак хорунжим-прапорноносцям, гості-куми склали привіти та вписувались у пам'ятну книгу. Гостями були також сумівці з довколишніх Осередків, які прибули на свято організовано та в одностроях.

За період десятирічної праці та існування Осередку відбуто 97 звичайних ділових засідань Управи, 24 святкових, 93 ширших сходин, 38 сходин, присвячених: Крутам, 22 січня, Ользі Басараб, Лесі Українці, Тарасові Шевченкові, Тарасові Чупринці, Героям, 30-му червню, Здобуттю Києва, УПА, Біласові й Данилишинові, 1-му Листопадові, Героям Базару, Українському Чорному морю, Митр. Шептицькому, 20-річчю голоду в Україні, 37-ми письменникам, розстріляним большевиками, та Іванові Франкові.

Виступали з доповідями, промовами, рефератами та інформаціями: о. Дюк, о. В. Ваврик та о. І. Лебедович, пп. д-р Володимир Калина, д-р Роман Борковський, проф. Кость Кисілевський, д-р Ярослав Гриневич, проф. Іван Вовчук, ред. Василь Качмар, проф. Юрій Бобровський, ред. Вячеслав Давиденко, проф. Симон Вожаківський, ред. Богдан Кравців, письменники Іван Керницький та Микола Понеділок, ред. Валентин Коваль, д-р Микола Сидор-Чарторійський, ред. Ігнат Білінський, Василь Омельченко — голова ГУ СУМА, проф. Іван Юрченко, Михайло Фурда, д-р Олександр Соколишин, Микола Комарницький, інж. Мирон Ганушевський, мгр. Іван Хамуляк, Михайло Юзенів, інж. Василь Гергель, д-р Іван Фізер, Григорій Цебрій, Володимир Повзанюк, Корнель Василик, Ізидор Ріцар, Зенон Осінчук, Франко Капітан, ред. Володимир Ленік, Мирослав Шмігель, Лев Гладчук, Іван Кобаса, Іван Вівчар, д-р Петро Мірчук, д-р Степан Галамай, д-р Ярослав Петришин, Осип Мороз та ін.

За перших 10 років праці було 8 Андріївських

вечорів та св. Миколая, 18 забав з танцями, крім цього, від 1952 р. — щороку „Маланчин вечір“ (новорічна забава), перший рік із Спортовим Клубом-УСК, а потім з 2-гим Відділом ООЧСУ; відбуто 2 фестини-пікніки; кожного року Осередок брав участь у Параді Льояльності по 5-тій Евню, був і є членом Об'єданого Комітету Українських Організацій м. Нью-Йорку, співпрацював з організаціями Визвольного Фронту та з чужинецькою молоддю.

Найдавнішим діяльним мистецьким гуртком в Осередку є танцювальна група, яка під керівництвом сумівця Олега Гензи веде працю від 1951 року і до нині. Група виступала на різних імпрезах та репрезентувала українців серед чужинців. Був мандоліново-гітарний гурток під кер. Теодора Мамуса, були гуртки музично-співові під кер. інж. Романа Степаняка та Богдана Ковалюка, але через недостачу часу вони перестали існувати.

У Бавидбруку, на площі „Українського Села“, з нагоди 10-річного існування Осередку, відбулося 21-го червня 1959 р. Свято Молоді, влаштоване Ювілейним Комітетом під головуванням сумівця Корнелія Василика.

За час 10-річного існування Осередку ним керували: Ізидор Рицар (1949-50), Мирослав Шмігель (1950-52), Іван Миронович (1952-53), Зенон Осінчук (1953-54), Іван Юшкевич (1954-56), Михайло Фурда (1956-57), Григорій Цебрій та ін.

Відділ ЮСУМА „Канів“ у Нью-Йорку

Від початку заснування Осередку в Нью-Йорку і до нині, майже на кожному засіданні Управи, на ширших сходинах членів завжди йдуть дискусії над вихованням сумівського молодшого покоління, яке повинно перебрати продовження праці в Осередку. Осередок увесь час звертав увагу на свою зміну, тобто юнацтво. Треба бути справедливим та признатися самим перед собою, що діяльність Осередку останнім часом послабла, а його деякі члени байдужіють. Головна причина — суто природня: вік старшого членства вже не відповідає станові молоді.

Восени 1950 р. на одному з засідань Управи Осередку вирішено помагати референтові молоді при Осередку організувати сумівське юнацтво і цю справу доручено організаційній референтурі. Згодом у розмові з сумівцем Ми-

роном Корнагою виявилось, що ланка юнацтва вже організувалася в Нью-Йорку. Він подав адресу юнака Віталія Кейса, який був організатором та ланковим тієї ланки. Ланка мала назву „Лісові Партизани“, а її члени-юнаки — Віталій Кейс, Юрій Артименко, Євген Личманенко, Володимир Вожаківський, Ярослав Нестор, Олександр і Михайло Сахневичі та Олександр Гейко — поставили собі за завдання приєднувати якнайбільше членів, а опісля прийти з більшою організованою групою до Осередку СУМА та включитися в його працю.

У березні 1951 р. ту ланку було приєднано та оформлено в Осередку. Виховником став О. Пайончківський. Характер та програма тодішніх сходин ланки були: читання книжок відповідно до віку, гра в шахи чи „дамки“, а найбільше було гутірок з історії України. Сходини відбувались раз на тиждень.

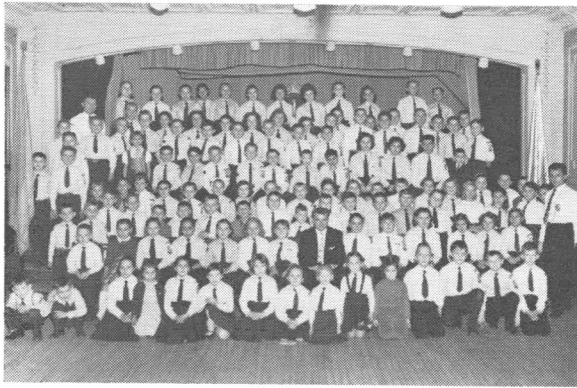
26 серпня 1951 р. відбулася прогулянка до Стейт-Айленд, де частина подорожі відбувається переїздом корабликом. На острові юнаки оглянули зоологічний парк, імпровізоричне кладовище американських вояків із Першої світової війни, а після цього відбулися спортові гри: перегони в бігах та відбиванка.

Приблизно так велася праця юнаків перший рік, аж до загальних річних зборів Осередку, які відбулися 25 жовтня, і на яких вибрано нового референта для юнацтва Петра Шанайду. Цим самим слід підкреслити, що в зв'язку з референтурою Юного СУМА при Головній Управі, від цього часу праця Відділу юнацтва набрала пляново-виховного характеру.

У березні 1953 р., за інструкцією та директивою Виховної Ради й референтури ЮСУМА при ГУ СУМА, на засіданні Управи Відділу ЮСУМА під головуванням референта М. Корнаги ми вирішили назвати Відділ ЮСУМА „Канів“: з огляду на те, що саме два роки тому, в березні, Відділ почав свою працю та в цьому місяці припадали роковини (народження і смерті) генія України, поета Тараса Шевченка, похованого в містечку Каневі над Дніпром.

У 1954 р. постав Батьківський Комітет із завданням допомагати в праці Відділу ЮСУМА. Головою обрано проф. Івана Юрченка.

У 1955 р. заходами Івана Кобаси, референта ЮСУМА при ГУ СУМА, була організована старша група юнацтва. З неї багато працювали на Оселі СУМА, виконуючи функції виховників та впорядчиків; деякі є постійними виховниками

Відділ ЮСУМА в Нью-Йорку

у Відділі. Вони створили студентський гурток зовнішньої діяльності, щоб інформувати про Україну чужинецьких студентів.

Восени 1958 р. на одному із засідань Управи Осередку, на пропозицію голови Григорія Цебрія, рішено створити Школу Українознавства, яка мала б юносамівцям та взагалі українським дітям дати загальні відомості про Україну. Організування школи доручили проф. Іванові Юрченкові, якому допомагали проф. Григорій Ярош та Михайло Гуменюк. Школа Українознавства при нашому Осередку діє від 1959 року.

Крім ланок, існують ще гуртки: різьбарський, під кер. мистця Михайла Черешньовського, юних бандуристок, під кер. Павла Даниліва, два танцювальних, під кер. Олега Гензи та Олександра Олійника, і рецитаторський під кер. пані Алли Давиденко.

Відділ ЮСУМА у 1951-59 рр. систематично провадив раз на тиждень по ланках ділові сходи, на яких юнацтво вивчало історію і географію України та інші виховні, суто-українські матеріали. Відділ щороку відзначає День Матері, роковини Тараса Шевченка та влаштовує „Ялинку“; брав численну та активну участь в усіх національних святах, що їх влаштовували інші організації; відзначав Свято УПА, 1-ий Листопад, 22 січня, 30 червня, Свято Героїв та інші. Щороку, спільно з Осередком, влаштовував Андріївські вечори та св. Миколая, організовано приступав до св. Причастя, брав участь у Параді „Лояльності“, на Різдво ходили колядувати на національні цілі.

За 10 рр. Відділ очолювали виховники і реф.: Богдан Федорович, Петро Шанайда, Мирон Корнага, Іван Сусь, Олександр Олійник, Осип

Пайончківський, Степан Покора, Юлія Сусь, Ольга Гузар-Федак, Стефанія Деревянка-Чорна, Зеня Лавришко-Бундзяк, Михайло Данкевич, Іван Кобаса, Іван Юшкевич, Мирон Корнага, Іван Сусь, Теодор Боднар, Лариса Микулєнко, Константина Микитин, Алла Непрель, Ірина Свенц, Ірина Новосад, Марія Лев, Василь Лавро, Григорій Цебрій, Марія Глуха, Петро Шанайда, Раїса Кейс та Євген Личманенко.

Доповідачами були пані Валентина Юрченко, Оля Савчук, Марта Доберчак, Алла Давиденко, д-р Петро Мірчук, д-р Олександр Соколишин, мгр. Анатоль Бедрій, д-р Микола Сидор-Чарторийський, мін. Юліян Ревай, о. Тиміш Міненко, д-р О. Волянський, Володимир Повзанюк, Корнель Василик, мистець Михайло Черешньовський, мгр. Іван Базарко, Анатоль Костецький, проф. Іван Юрченко, Іван Кобаса, Володимир Будзяк та Іван Вівчар.

Відділ ЮСУМА „Канів“ по 30 вересня 1959 р. нараховував 240 членів та був поділений на ланки: „Киянки“, „Стрільці“, „Тарасівці“, „Ластівки“, „Дубові листочки“, „Яструби“, „Дзвіночки“, „Червона калина“, „Чорнобривці“, „Лебеді“, „Чорноморці“, „Гайдамаки“ і „Тури“.

Спорт

Спорт є частиною загальної виховної системи. Спорт різного роду корисно впливає на характер та здоровий розвиток людини, вчить швидкої орієнтації, вмінню вийти з тяжкого становища, виробляє відвагу та витривалість. Тому Осередок і Відділ ЮСУМА увесь час плекали спорт. Кожного року ми мали легкоатлетичку, відбиванку, пінг-понг, футбол та ін., виступали при різних нагодах, зокрема на здвигах СУМА, де окремі наші спортсмени часом здобували перші місця. Зимовою порою відбувалися шахові турніри.

Осередок СУМА та Відділ ЮСУМА не могли, однак, повністю розвивати цієї галузі виховання, бо у Нью-Йорку існує Український Спортовий Клуб (УСК), в якому сумівці і юнацтво беруть активну участь.

НОВІ ДОСЯГНЕННЯ

Осередок СУМА в 1959-60 рр. відзначив 10-ччя свого існування та праці Святом Молоді, Бенкетом і Концертом.

Наша сумівська громада складається тепер з трьох різних віком людей: дійсних членів (актив), юнацтва та батьківського гуртка. Управа

Осередку й усі члени тепер найбільше прикладають праці, зусиль та уваги вихованню юнацтва. Юнацтво працює гуртковою системою, по ролях, а також по культурно-мистецьких гуртках. Батьківський гурток є великою моральною та матеріальною допомогою силою, що співпрацює з членами Осередку в ім'я виховання молодого покоління.

Заходом Г. Цебрія, П. Даниліва, Т. Боднара та П. Поповича 23 січня 1960 р. засновано при Осередку Капелю бандуристів. Капеля нараховує нині близько 60 осіб — членів сумівської громади та її симпатиків; диригує проф. Роман Левицький, а головою Капелі є Петро Попович. Від лютого 1960 р. багато для сумівської молоді працює мистець-маляр проф. Антін Маляца, передаючи свої знання і талант другим. Малярський курс, що складається з двох гуртків молодшого та старшого юнацтва, відбувається двічі на тиждень. Заходами Г.У. СУМА та Осередку, в квітні 1960 р. відкрито сумівську радіо-програму, яка що два тижні ознайомлює укр. громадянство з працею СУМА. Керівником її є Г. Цебрій та юна сумівка Марія Глуха, як дикторка. У березні 1961 р. за ініціативою мистця Володимира Ласовського була створена Драматична студія, яка зуміла приєднати не тільки молодих студійців, але й відомих людей, як артиста-режисера Степана Крижанівського, теоретика кінематорграфічного мистецтва Бориса Коваліва та ін. Продовжують працю два різьбарських гуртки під кер. Михайла Черешньовського та Ярослава Кіцюка, два танцювальні — під кер. Олега Гензи та Олександра Олійника, юних бандуристок під кер. Павла Даниліва, рецитаторський під кер. Алли Давиденко.

Найбільшою гордістю сумівської громади Нью-Йорку є школа українознавства в якій учителями працюють проф. М. Гуменюк, В. Гуменюк та С. Демчишин, а адміністратором І. Ц. Кульчицький. Школа поділена на 5 клас. Вона існує від 3-го січня 1959 р. і її відвідує 108 дітей різного віку. Сумівська громада передала Управі Оселі СУМА будинок, збудований з нагоди 10-річчя свого існування; будинок призначений для виховного-шкільного табору юнацтва. До будівельного комітету входили Ярослав Коструба, Іван Плісак, Юрій Микитин, Іван Сусь, Теодор Гошко, Іван Безубяк, Теодор Шмига, Осип Свенц та Іван Назаркевич.

Спорт був і є невід'ємним засобом розваги та виховання у сумівській громаді.

26 і 27 листопада 1960 р. в Нью-Йорку відбувся 8 З'їзд СУМА, на якому був відзначений Осередок ім. ген.-хор. Тараса Чупринки. На руки Григорія Цебрія, голови Осередку, Головна Управа СУМА вручила найвищу нагороду СУМА — Переходовий Прапор. „Тільки завдяки нашій наполегливій праці, сумівська громадо, ми здобули цей прапор“, — сказав голова Осередку на прийнятті, влаштованому з цієї нагоди 10-го грудня 1960 р. Це були знаменні слова — слова-дороговкази.

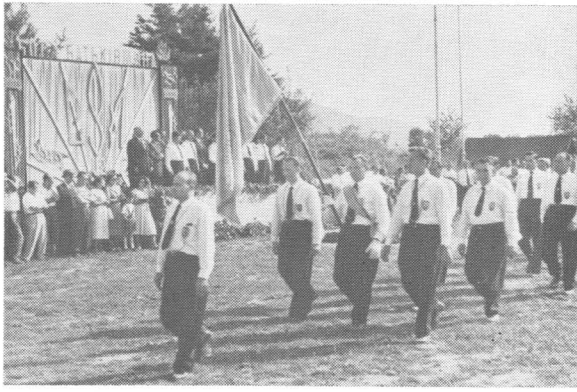
О. Пайончківський

ОСЕРЕДОК ІМ. ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В БРУКЛІНІ, Н. Й.

У Брукліні-північ, частині великого Нью-Йорку, вже віддавна було організоване попередньою еміграцією суспільно-громадське життя, згуртоване навколо Церкви та Українського Національного Дому. У 1950 р. до нього долучився новостворений Осередок СУМА імені Тараса Шевченка, на чолі з першим головою Василем Вовком, а потім другим Миськовим, після виїзду якого праця Осередку відчутно підупала. Однак, на початку 1953 р., завдяки заходам Ініціативного Комітету, Осередок відновив діяльність під керівництвом Теодора Кузьміна. За короткий час Осередок нараховував 38 членів. Через рік ми придбали сумівський прапор і 26 вересня 1954 р. його урочисто посвятили. 1957 року, після виїзду попереднього голови, Осередок очолив Іван Подусовський.

Бруклін. Відділ ЮСУМА і старші члени Осередку ім. Тараса Шевченка

Представники Осередку ім. Тараса Шевченка з Брукліну (Північ) на Здвізі СУМА

Від 1954 р. при нашому Осередку активно і з успіхом діє аматорський драматичний гурток. Кожного року ми підготовляємо з різноманітною програмою Свято Героїв, часто спільно з Центральним Комітетом УККА влаштовуємо національні академії чи свята. Рік-річно на Великдень члени Осередку організовано стоять на стійці коло Божого Гробу; на Різдво ходять з колядою на Визвольний фонд. Майже щороку ми організовано виступаємо на Здвізі СУМА. Вже віддавна майже всі сумівці стали членами Українського Національного Дому в Брукліні, правління якого складається на половину з сумівців. Таким чином, Осередок ім. Т. Шевченка своєю активною працею висувається на чолі інших організацій нашого району.

Останнім часом Осередок нараховує лише до 30 членів (у зв'язку з виїздом окремих друзів), однак наша внутрішня і зовнішня праця під керівництвом Володимира Кваснія не зменшилась. Від часу створення Відділу Юного СУМА при нашому Осередку (1953 р.) і до нині ми приділяємо багато уваги доростові, стараючись виховати надійну зміну нам і взагалі українській справі.

Організатором ЮСУМА були в нас П. Польний і Т. Боднар (виховник Відділу). Вони організували у Відділі понад 20 юнаків і юначок, і вже в 1954 р. за добре підготований виступ на Здвізі СУМА — Відділ одержав від Головної Управи похвальну грамоту. Мистецькі виступи юних сумівців заохочують і іншу молодь вступати до ЮСУМА. Впродовж двох років ми мали для ЮСУМА суботню Школу Українознавства, під кер. п-і Черешньовської; у 1956 р. заходами УККА була відкрита вечірня Школа Україно-

знавства при церкві Св. Духа — і наша школа влилася в неї та й тепер юні сумівці складають більшість відвідувачів цієї школи. При ЮСУМА працюють курси писанок і вишивок, якими керують п-ні Гладишовська і Є. Пиріг. У 1959 р. Відділ ЮСУМА при нашому Осередку нараховував 32 дівчат і 22 хлопців. Щороку юні сумівці влаштовують вистави на Різдво та Миколаївські вечори, часто виступають на різних академіях, допомагають старшим друзям у праці для Осередку, ходять із колядою для сумівського фонду.

Велику допомогу наш Відділ ЮСУМА одержує від Батьківського Комітету, який спочатку очолював Степан Кінь, а потім В. Бабський. На початку 1959 р. голова Батьківського Комітету, порозумівшись з Осередком, організував при ЮСУМА струнну оркестру (керівник п. Костишин) і танцювальну групу (кер. Р. Петріна). Обидві групи виступили на Здвигах СУМА.

Друг Т. Боднар є незмінним виховником нашого Відділу ЮСУМА, а у вихованні групи дівчат багато допомагають Люба Світній-Бігун та Надія Шмігель. Слід назвати і дуже діяльних референтів ЮСУМА — друзів І. Подусовського та І. Макара. Працюємо і далі спільними силами, як Осередок, так і Відділ ЮСУМА, для здійснення національних ідеалів нашого великого патрона Тараса Шевченка.

ІСТОРІЯ ОСЕРЕДКУ СУМА ІМ. ІВ. ФРАНКА В ОБОРН, Н. Й.

Оборн — це мале містечко, що нараховує до 40,000 мешканців, у тому числі приблизно 3,000 осіб українського походження, більшість з яких народжена тут, у США. У 1947-52 рр. прибули суди з Європи близько 200 осіб нової української еміграції, між ними коло 60 самотніх юнаків, які приїхали ще з першими транспортними в 1947 р. У зв'язку з припливом „свіжої крові“, пожвавилось тут і наше культурно-громадське життя, що доти майже не існувало. В 1950 р. було зорганізовано Відділ Українського Конгресового Комітету, засновано театральну-аматорський гурток, який упродовж чотирьох років дав в Оборні та в околиці низку вистав, концертів, академій.

У 1952 р., за ініціативою кол. вояка УПА, Степана Адамчука, і колишніх сумівців, друзів С. Боечка, П. Пироганича, М. Латанишина і М.

Збірка членів Відділу ЮСУМА з Оборну під час свята 300-ліття перемоги української зброї під Конотопом та 30-ліття ОУН, що відбулося в Ютіці 1959 р.

Пінчака, створено перший Ініціативний Комітет СУМА та скликано ширші сходи громади, переважно молоді. Та саме в той час багато з-поміж новоприбулих юнаків і колишніх членів СУМ-у були в американській армії, інші готувалися йти служити при війську, і таким чином фактично не було з ким починати працю. А тому, що решта громадського активу була заангажована в праці по різних громадських і парохіяльних установах, то організацію Осередку СУМА на деякий час було відкладено. Таке становище тривало аж до 1958 р.

За той час попідростали діти і виринула пекуча потреба хоч якоюсь мірою прищепити їм знання української мови, яка була виключена з програми навчання нашої парохіяльної школи як „непстрібний предмет“ у 1956 р. Цей факт розбудив наших свідоміших людей і примусив їх зробити якийсь рішучий крок, щоб рятувати наше молоде покоління від цілковитого відчуження від свого-рідного.

4 травня 1958 р. заснувався другий Ініціативний Комітет СУМА і скликав нараду. Вибрано тимчасову Управу, до якої ввійшли друзі Гр. Гавришків, як тимчасовий голова, Ст. Адамчук — секретар, М. Кіналь — організ. референт і Р. Лемчак — член тимчасової Управи. На тимчасову Управу покладено обов'язок придбати різні виховні матеріали, статuti та всі потрібні інформації, зв'язані з роботою СУМА, і налагодити зв'язок із Гол. Управою СУМА в Нью-Йорку.

Тимчасова Управа виконала своє завдання якнайкраще. Знайдено контакт з найближчим нашим сусідом — Осередком ім. Базару в Сира-

кюзах — та підготовано основуючі збори Осередку на 18 травня 1958 р. До дня скликання зборів, на протязі двох тижнів, вплинуло 26 заяв вступлення в члени СУМА.

18-го травня, в залі „Запорожської Січі“, відбулись збори Осередку за участю 40 осіб і гостей з Осередку ім. Базару в Сиракюзах. До складу Президії зборів входили друзі Мирон Кіналь — голова, Павло Пироганич — секретар. По відчитанні молитви „Отче наш“ та відспіванні пісні-молитви “Боже, вислухай благання“, голова відкрив збори і пояснив присутнім мету та завдання СУМА. Потім виступив наш гість, друг М. Павлович, культурно-освіт. референт Осередку СУМА ім. Базару, який поділився з нами цінними вказівками та порадами, як вести й організувати працю Осередку. З гостей промовляли ще друзі Петро Башуцький і Степан Грицик, а подруга Башуцька, виховниця Юного СУМА з Сиракюз, подала свої поради, як працювати з Юнацтвом і з шкільною молоддю. Потім приступлено до вибору нової Управи, до якої увійшли: Ст. Адамчук — голова, П. Пироганич — секретар, Р. Демчак — заст. голови, Гр. Гавришків — скарбник, М. Кіналь — культ. освіт. референт, Волод. Вівсяник — виховник молоді; до Контр. Комісії — Петро Ділай, Василь Матійчин і Гав. Мільчаковський; до Товариського Суду — Ярослав Коваль, Дмитро Василько, Василь Стриганин. Члени Управи: проф. Йосафат Пачовський і друзі Мих. Латанишин і Гр. Павучак.

З того часу все членство Осередку з його Управою провадить наполегливу українську працю. До кінця 1958 р. Осередок улаштував 4

Члени Осередку та Відділу ЮСУМА в місті Оборн взяли участь у параді з нагоди проголошення Аляски штатом (кол. російська територія)

Хор „Дніпро“ при Осередку в Пассейку

реферати, дві академії (30-го Червня і Листопадового Зриву), давав концерти, спільно з церковним хором „Боян“. Ми організували дві ланки Юного СУМА — по 20 юнаків і юначок. Під сучасну пору Осередок має 32 дорослих членів, 40 членів ЮСУМА і 150 членів-прихильників. Відбулися два рази загальні збори, 52 ширших сходин членів і прихильників, 27 сходин Управи та багато виїздів. Наш Осередок брав участь у З'їздах СУМА в Бофало і Елленвіл. За участю Осередків з Бофало, Ютики, Рочестеру і Сиракуз, відбулось урочисте посвячення прапора нашого Осередку, що закінчилося різноманітною мистецькою програмою, виконаною силами всіх згаданих Осередків. 4 липня 1959 р. наш Осередок мав нагоду виявити свою сумівську організованість перед цілим містом, на параді з нагоди надання штатових прав Алясці. Наш Осередок був запрошений взяти участь в цій параді, і ми справді гідно показали себе на цьому святі. 40 сумівців в одностроях та 46 членів Юного СУМА бадьоро маршували вулицями міста і всюди, де проходила наша колона, вибухали оплески.

Від часу свого заснування наш Осередок придбав майна вартості до 1 тис. дол. Особливо заслужився в праці над молоддю наш до-

брий друг, проф. Йосафат Пачовський, який викладає в школі українську мову і кожну вільну хвилину присвячує молодому поколінню. Також виховник Юного СУМА, друг Волод. Вівсьяник, зробив дуже багато для нашого юнацтва. Наші юнаки і юначки організували танцювальну групу, яка вже з успіхом виступала в Бофало і Елленвіл.

Все це, Дорогі Друзі, тільки початки нашої праці. Дальші, великі завдання — стоять ще перед нами!

Павло Пироганич

ОСЕРЕДОК ІМЕНІ ГЕН.-ХОРА МИРОНА ТАРНАВСЬКОГО В ПАССЕЙКУ, Н. ДЖ.

Пізньої осені 1950 року в Пассейку був заснований Ініціативний Комітет, який 13-го травня 1951 р. скликав Основуючі Загальні Збори для створення Осередку Спільки Української Молоді Америки. Присутніх було 28 членів. Першу Управу очолив друг Ярослав Петрик. За рік існування Осередок зріс до 87 членів. (У 1951-1958 рр. Осередок приміщувався в Українському Домі). Найпершою при Осередку постала Спортова Секція, яка брала

жзаву участь у спортових змаганнях аж до 1956 року, виступала на сумівських Здвигах та займала гарні місця.

1952 року постала при Осередку Культурно-освітня Секція, якою керував до 1952 р. бл. п. п. Вурзол, а до кінця 1953 р. — Михайло Брездень. Драм-гурток постав вистави „Трьох до вибору“, „Жидівка Вихрестка“ та „Брат на брата“. З останніми двома виїздив по три рази в інші місцевості. В той же час постав жіночий октет, який проіснував до кінця 1953 р. під керівництвом п. Богдана Гірняка. Того ж року за редакцією Михайла Палцана почала при Осередку виходити стінна газета „Сумівський Шлях“ (до кінця 1952 р. вийшло 4 числа). У 1954-1955 та в 1958 рр. за редакцією Михайла Яремка Осередок видавав „Сумівський Шлях“ — кварталник на цикльостилі, і за той час вийшло 9 чисел.

1958 року при Відділі Юнацтва постав Музичний Ансамбль з 20 осіб під керівництвом Ярослава Костишина; 1959 перебрав Ансамбль Роман Мац, а в 1960 р. ним керував проф. Вол. Третяк.

У 1955 р. за ініціативою Культ.-осв. реф. з нагоди 5-ття існування Осередку вийшов „Інформативний Бюлетень“.

У 1953 році Осередок урочисто посвятив сумівський прапор. На святі були понад три сотні сумівок і сумівців. Такі свята відбулись по всіх Осередках Комітету Співпраці, створеного у 1952 р. за нашою ініціативою з 7 сусідніх Осередків СУМА.

1954 року заходами Осередку була створена кооператива „Сумівський Базар“, яка до 1961 року обслуговувала Осередки СУМА, займаючись виготовленням сумівських прапорів, емблем, відзнак та частин до одностроїв.

Перша ланка Юного СУМА постала при Осередку в жовтні 1951 р. Керувала нею подр. Ірена Петрик.

1954 р. відкрилась при Осередку Школа Українознавства, яка проіснувала до кінця 1961 р. Того ж року започатковано лекції гри на фортеп'яні під керівництвом проф. Полевського. Відділ Юного СУМА нараховує тепер понад 50 членів.

Мішаний Хор „Дніпро“ при нашому Осередку постав 1960 р. в складі 20 осіб. У ньому було біля половини юнацтва. Восени 1961 р. керівництво хором перебрав проф. Мирослав Глинський і з того часу хор побільшився до 50 осіб. Чоловічий склад „Дніпра“ часто виступає самостійно; він має біля 25 осіб.

Музичний ансамбль Відділу ЮСУМА в Пассейку

Хор і мандолінова оркестра Відділу ЮСУМА „Полтава“ в Рочестері, при Осередку імені ген. Грицяя-Перебийноса — диригує проф. В. Божик

Хор має власний сумівський однострій та вживає заходів, щоб придбати національні строї.

До 1958 року вся праця Осередку відбувалася в Народньому Домі. У 1959 р. Управа Осередку покликала (на місце нечинного Громадського) новий Комітет придбання дому, який реалізував своє завдання: у грудні 1959 року ми набули дім Української Централі, в якому Осередок СУМА має своє приміщення. Нині наш Осередок нараховує 56 членів.

За весь час діяльності Осередку ним керували: у 1951-1952 рр. Ярослав Петрик, 1952 — Михайло Брездень, 1953 — Я. Петрик, 1954-1955 — Михайло Яремко, 1956 — Я. Петрик, 1957-1960 — Остап Іванків, 1961 — Теодор Олещук.

Ми і надалі хочемо та будемо допомагати нашій дорогій Україні в її боротьбі за волю.

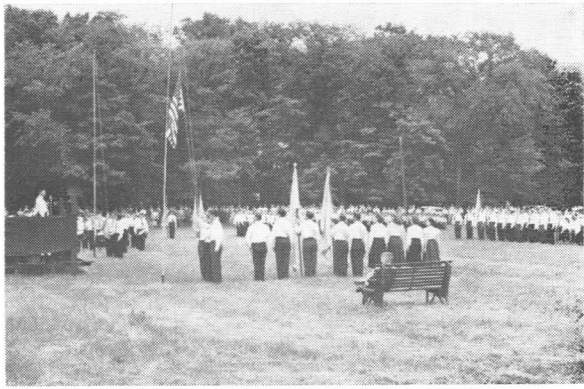
ОСЕРЕДОК ІМ. ГЕН. ГРИЦЯЯ-ПЕРЕБИЙНОСА В РОЧЕСТЕРІ, Н. Й.

Осередок СУМА в Рочестері постав 18 серпня 1951 року, коли відбулися його основуючі збори. Через три місяці Осередок уже нарахо-

вував понад 50 членів. Почалась організація різних самодіяльних гуртків, відзначення національних свят. Швидко Осередок придбав сумівські однострої та бібліотеку. Постала ланка жіноцтва. Вперше в Рочестері наш Осередок влаштував академію на пошану головного командира УПА сл. п. ген.-хор. Тараса Чуприки; члени Осередку взяли участь у I-му Всеамериканському Здвижі СУМА, у Філядельфії.

Через два роки був створений вокальний жіночий квартет під кер. проф. В. Божика, танцювальна група та драматичний гурток. 23 серпня 1953 р. на площі, в присутності понад 1,000 глядачів, ми урочисто посвятили прапор Осередку. На II-му Здвижі СУМА, в Баунд-Бруку, наш квартет і танцювальна група одержали третє місце. Того ж року аматорський гурток з успіхом показував п'єсу „Брат на брата“ (в Рочестері і єусідніх місцевостях).

27 червня 1954 р. при Осередку оформився Відділ ЮСУМА, якому присвоєно назву „Полтава“ (кольори зелено-жовті). Швидко члени Відділу придбали однострої і долучилися до загальної громадсько-культурної праці, часто допомагаючи старшим. З успіхом виступає відбиванкова команда старших юнаків. Того ж ро-

Свято сумівської молоді в Рочестері

ку члени СУМА та ООЧСУ заснували товариство „Український Дім“, яке придбало власний будинок для потреб організації Визвольного фронту; там одержав і Осередок своє гарне приміщення.

Роки 1955-57 були періодом найкращого розвитку Осередку. До вже діючих гуртків долучився сумівський мішаний хор, а при Відділі ЮСУМА організували танцювальний, декламаторський, хоровий гуртки та мандолінову оркестру (двома останніми керує проф. В. Божик). При ЮСУМА постав Батьківський Комітет, який приділяє юнацтву багато часу й уваги.

У 1956 р. ми урочисто відзначили п'ятиріччя Осередку. На V Здвизі СУМА наш мішаний хор здобув похвальну грамоту, а на VI Здвизі — хор, танцювальний гурток і мандолінова оркестра Осередку одержали за виступи від Команди Здвигу особливу подяку: їм присуджено перше місце! Одночасно наші мистецькі одиниці з успіхом виступають перед українським громадянством і перед американцями, з нагоди різних свят. Жодної української імпрези не обійшлося без участі мистецьких груп Осередку.

У листопаді 1957 р. Осередок зазнав великої і болючої втрати: несподівано помер у військовому шпиталі сл. п. друг Михайло Гулін, тодішній референт юнацтва, активна, життєрадісна людина.

1958 року наші мистецькі групи виступали в містах Оборн, Бофало і Торонто. Після виступу в Оборн місцева молодь постановила організувати і в себе Осередок СУМА, що й зробила. В тому ж році ми відзначили п'яту річницю Відділу ЮСУМА.

В наступних роках сумівський хор, мандолінова оркестра і танцювальний гурток працювали безперервно. Осередок взяв участь в Ювілейному Здвизі СУМА; створено сильну жіночу ланку; гарно розвиваються спортивний та аматорський гуртки.

Треба ще згадати про розвагово-виховні імпрези, що їх влаштовує Осередок кожного року: танцювальні заходи, сумівська Ялинка, Свято Молоді, Свят-Миколаївський вечір та ін. Згадати теж треба внутрішньо-виховну працю: періодичні ширші сходи з відповідними рефератами, випуск місячної стінної газетки „Трибуна Сумівця“, для старшого членства, і газетки „Юнак“ — для юнацтва. Щорічно відбувається спільна Великодня сповідь та спільне св. Причастя для всього Осередку. Працює Школа Українознавства для юнацтва. Редаційна колегія Осередку видала друком дві книжечки: з нагоди 5-ліття Осередку і з нагоди 5-ліття Відділу ЮСУМА „Полтава“.

У 1958 р. Осередок нараховував 79 дорослих членів і 100 членів ЮСУМА. Загальні прибутки Осередку до кінця 58 р. були 26,385.44 дол., загальні видатки — 25,824.83 дол.

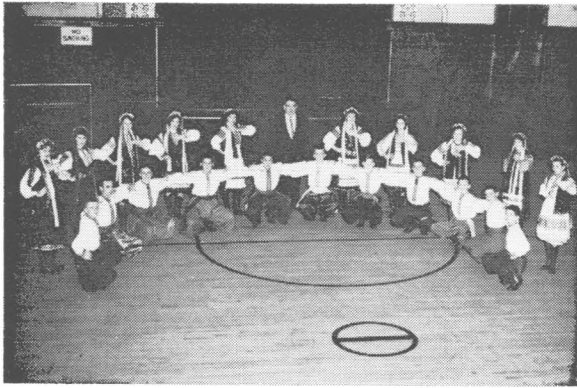
В несхибно-патріотичному дусі продовжується наша праця і тепер.

ОСЕРЕДОК СУМА ІМ. БАЗАРУ В СИРАКЮЗАХ, Н. Й.

За організацію Осередку СУМА в нашому місті взялися кількох молодих людей, які прибули з Європи. Головним ініціатором того діла був мгр. І. Гвозда, а йому допомагали: полк.

Сиракюзи. Старші сумівці, виховники і юні сумівці Осередку ім. Базару

Сиракюзи. Танцювальна група під кер. п. І. Пігуляка при Осередку ім. Базару

Ю. Ківерчук, В. Майкович, П. Пічкур, І. Василік і П. Башуцький. Очевидно, їх зразу було мало, і може тому деякі громадяни не вірили в успіх їхньої праці. А були й такі, що перешкоджали в організуванні Осередку.

Ініціативна група все ж таки поборолла всі труднощі й перешкоди і 17-го вересня 1950 р. скликала в залі Українського Народнього Дому основуючі збори СУМА. На цих зборах вибрано першу Управу Осередку, яку очолив мгр. І. Гвозда. Через два роки при Осередку був організований Відділ ЮСУМА, до якого зразу вписалось лише п'ятеро дітей. І тут повторилась історія з-перед двох років: спочатку батьки не вірили, що Осередкові пощастить налагодити працю з юнацтвом, тому й не квапились записувати до нього своїх дітей. Але вперта й наполеглива праця Управи Осередку і старшого членства врешті таки переконала їх: тепер наш Відділ ЮСУМА нараховує 72 члени, а юнацтво своєю активністю й запалом випереджає старших сумівців.

Минуло понад 10 років від створення Осередку, і за цей час він став однією з найактивніших найпопулярніших молодечих організацій нашого міста. Найкраще розкажуть про активність Осередку числа: за цей час Осередок мав 11 загальних зборів, 71 засідання Управи, 62 ширших сходин, 28 академій і свят, 14 театральних виставок; прочитано 43 реферати, відбулось 17 збірок на допомогіві цілі (в тому числі і „Коляда“), 49 танцювальних виступів, в тому числі 19 для чужинців, 21 забава, 6 пікніків і т.д. Ще 4 травня 1952 р. відбулось посвячення Сумівського прапору. Нині наш Осередок нараховує 96 членів.

Звичайно, ці сухі цифри виповнені живим змістом, бо його творили живі люди. Можна багато писати й про наші успіхи чи невдачі, про окремі світлі моменти з життя Осередку, про заслужених на сумівській роботі друзів чи подруг. Ми, однак, обмежились до цих скромних та коротких нотаток, бо уважаємо, що писати історію Осередку ще завчасно: що історію наша організація щойно творить своєю щоденною, невсипущою працею для добра Народу і Батьківщини.

М-ч.

ОСЕРЕДОК СУМА ІМ. ПОЛК. Є. КОНОВАЛЬЦЯ В ТРЕНТОНІ, Н. ДЖ.

Вже в 1950 р., за ініціативою колишніх сумівців, які приїхали з Німеччини, постала в нашому місті ініціативна група для організування Осередку СУМА. До неї входили: п-ні Ніна Самокішин і друзі Ів. Парута, Мих. Дзюбас, Зенон Федорович та Ів. Бойчук. 11-го серпня 1951 р. в словацькій залі при Секенд евеню відбулись основуючі збори Осередку, на які прийшли близько 30 осіб. Вибрано першу Управу, головою якої став Андрій Турчин, замісником Михайло Головчак, секретарем Ніна Самокішин. Внедовзі наш Осередок нараховував 60 членів; на перших ширших сходинах Осередкові присвоєно назву „ім. полк. Є. Коновальця“.

Осередок взявся гаряче до праці. Брав участь і сам улаштовував різні імпрези, академії, доповіді, гутірки, що в більшості були присвячені пам'яті борців за волю України. Старанням нашого Осередку підготовано з нагоди Свята

Група членів Осередку і Відділу ЮСУМА в Трентоні

Листопада дружно сумівську зустріч із Осередком ім. УПА з Філядельфії.

В лютому 1952 р. відбулися загальні збори Осередку, на яких головою вибрали Михайла Головача. Секретарем залишилась п-ні Самокішин. День 24 серпня 1952 р. записався золотими буквами в історію Осередку, тоді відбулось посвячення українського і сумівського прапорів. Посвячення нашого національного прапора довершив парох української православної церкви Пресвятої Тройці о. Михайло Запаринюк, а сумівський прапор посвятив парох української католицької церкви св. Йосафата в Трентоні о. Теодосій Атаманюк. Посвячення відбулось на міській площі, при великому здвизі народу. Співали хори з обох церков. Приймаючи прапор Осередку від голови ГУ СУМА В. Омельченка, голова Осередку М. Головчак склав приречення від імени всіх членів — вірно й непохитно служити сумівській ідеї під сумівським прапором. Промови виголосили проф. Іван Вовчук і генерал-поручник І-ої Української Дивізії УНА Павло Шандрук. У святі взяли участь Осередок СУМА ім. ген. Тарнавського з Пасейку, Осередок СУМА ім. УПА з Філядельфії і місцева Пластова Станиця.

У 1953 р. головою нашого Осередку вибрано друга М. Шевцева, замісником М. Логіна, а секретарем О. Попдякуника. Того ж року заходами Організацій Визвольного Фронту, в тому і Осередком СУМА, був заснований відділ Українського Народного Університету в Трентоні, в якому відбулось багато викладів. У 1954 р. головою Осередку став А. Турчин, а референтом Юнацтва Петро Возняк. Управа Осередку провадила підготовчу працю, щоб zorganizувати Відділ ЮСУМА; найбільше праці доклали П. Возняк, М. Колодій, М. Дзюбас. З кінця березня 1954 р. нормально що-суботи відбувались години досуду під керівництвом П. Возняка і М. Дзюбаса. Того ж року заходами орган. референта М. Колодія створено ланку СУМА, яка спочатку складалася з 17 сумівок.

1955 року головою Осередку став М. Дзюбас, замісником М. Логін, а секретарем О. Поліщук; референтом Юнацтва далі був П. Возняк. При Відділі ЮСУМА „Дністер“ організували танцювальну групу під кер. Осипа Гоянюка. Група виступає на різних імпрезах, бере участь у Здвизі СУМА. На вечорі св. Миколая наші юні сумівці поставили сценку „Бабусин

кожушок“. Про Осередку постав Батьківський Комітет, що мав завдання опікуватись досудом. Осередок влаштував у тому році низку імпрез, з яких заслуговує на окрему увагу „День Сумівця“ з участю Осередків СУМА з Філядельфії та Пасейку і сумівської духової оркестри з Джерзі Ситі. Під час свят Різдва сумівці ходили з вертепом-колядою.

У 1956 р. головою став А. Галайдіда, замісником Методій Зрада, секретарем З. Федорович, а референтом Юнацтва — О. Поліщук. Осередок відзначив 5-річчя свого існування спортовим святом, в якому взяли участь Осередки СУМА з Філядельфії й Аллентавн, Па. та спортове Т-во „Стріла“ з Трентону. Відбиванкові команди „Стріла“ з Трентон, СУМА-Філядельфія і СУМА-Трентон розіграли змагання з відбиванки.

У 1957 р. Управа Осередку присвятила велику увагу роботі з Юнацтвом. При Відділі ЮСУМА створено футбольну команду „Переможці“, назву якої змінено пізніше на „Українські Тигри“. Керівником ланки був Іван Галик. Наша юна команда розіграла 7 матчів з американськими дружинами і 3 з учнями УСК Нью-Йорк. Було засновано мандолинову оркестру під кер. м-гра Ярослава Лабки, а також проведено юнацький іспит першого ступня, який склали 11 юнаків і 8 юначок.

Наш Осередок співпрацював з місцевою Пластовою Станицею, разом з нею та іншими юначими організаціями влаштовував свята Крут, Шевченка, 1-го Листопада. ЮСУМА, разом із Пластовою Станицею, влаштував „Свято Матері“ і „Вечір св. Миколая“. Наше юнацтво вперше власними силами організувало „Ялинку“ та ходило з „вертепом“.

У 1958 р. наш Відділ ЮСУМА взяв участь у Шевченківській Академії, влаштованій місцевим Відділом УККА. Виступала наша мандолинова оркестра, а театральний гурток виконав сценку Черкасенка „До залізних стовпів“. За ініціативою Ольги Галик створено при Відділі ланку вишивок, до якої належало 16 юначок. У квітні тут відбувалася виставка українського народного мистецтва з відділом українських книжок для дітей та молоді. Окремий відділ мали юначки ЮСУМА із своїми вишивками. Виставку відвідали впродовж двох днів близько 500 осіб. Багато помагав у праці з юнацтвом Батьківський Комітет із Д. Надрагою, як головою, і з П. Бу-

Вишивкарський гурток Відділу ЮСУМА в Трентоні

латом, Б. Дубиком, Яр. Семковичем і І. Шведом — членами управи.

На заклик ГУ СУМА, наш Осередок побудував на Оселі СУМА в Елленвіл будинок-палату для юнацтва коштом двох тисяч доларів, асигнованих з каси Осередку. Свою безплатну працю дали члени Осередку та батьки юних сумівців, жертвуючи понад 600 робочих годин праці. Керівником будови був Т. Ганасевич, а орган. референтом Осередку М. Колодій. Багато праці присвятили цьому ділу Ярослав Семкович, Р. Максимів, Т. Ганасевич, М. Колодій та майже всі члени Осередку і батьки юних сумівців.

Осередок взяв участь у Святі Героїв та відзначені дня смерти сл. п. полк. Є. Коновальця, а 6-го липня — в Святковій Академії, влаштованій Організаціями Визвольного Фронту в річницю Акту Відновлення Української Держави 30 червня 1941 р. Тоді ж відбулася Зустріч-прийняття з достойним Ярославом Стецьком, головою АБН і колишнім прем'єром Державного Правління в 1941 р.

У 1958 році гарні успіхи мали наші танцюристи під кер. Д. Надраги. В серпні танцювальний гурток „Горлиця“ влаштував у залі укр. католицької парохії „Вечір Українського Танку“. В жовтні той самий гурток, разом із мандолиновою оркестрою ЮСУМА, мав виступ для американців під час т. зв. „Фемілі Дей“, що його влаштувала Американська Спортова Ліга, до якої належить футбольна команда учнів „Українські Тигри“. Наші юні футболісти гідно репрезентують там спорт; в осінньому сезоні на 14 матчів — виграли 12 і тільки раз програли. Юні „Тигри“ змагались і з українськими дружинами.

В надвечір'я Різдва Христового наш Осередок підготував одногодинну різдвяну радіо-програму, передану через Трентонську Радіовисильню українською та англійською мовами. В роках 1957-58 головою Управи Осередку був Андрій Галайдіда.

У березні 1959 р. вибрано головою Управи Степана Сагана, замісником і референтом спорту М. Зраду, секретарем М. Логіна. Відбулась ще одна виставка укр. народного мистецтва, заходами жіночої ланки Осередку. Танцювальний гурток „Горлиця“ під керівництвом Д. Надраги і мандолинова оркестра під кер. м-гра Я. Лабки виступали на концертах, академіях, між іншими — в Українському Дні, що його влаштували Організації Визвольного Фронту м. Трентону. В Мазепинському Здвизі Молоді в Нью-Йорку виступили три гуртки ЮСУМА з Трентону. Відділ ЮСУМА, за допомогою Батьківського Комітету під головством П. Булата, влаштував для молоді дводенний табір на фермі п. Купчака у Флемінгтоні, присвячений 300-річчю перемоги української зброї під Конотопом і Мазепинським роковинам.

При відділі ЮСУМА була організована ще одна футбольна дружина, а саме новаків, наших найменших спортсменів, яка вписана до Американської Спортової Ліги („Літл Ліг“) і досить гарно там виступає. При Відділі існує також хор юначок під проводом студентки каледжу, юначки Люби Понятишин. Відділ має бібліотечку, що нараховує 260 книжок і 300 примірників різних журналів для дітей та молоді.

Треба згадати, що кожного року члени Осередку та юні сумівці держать стійку при Божому Гробі у Велику П'ятницю та Суботу. Щороку кожна ланка влаштовує цікаву прогулянку. Всі ланки ЮСУМА (крім ланки юнаків „Гайдамаки“) мають свої сходини раз на тиждень в парохіяльній залі української католицької церкви. Тепер є тут три ланки юначок і три ланки юнаків, разом 64 членів Юнацтва і 55 дорослих; всіх членів Осередку — 119 осіб.

Чималі здобутки досягнув наш Осередок завдяки відданій праці Управ і загалу членства та щирому розумінні і жертвенності батьків, дітей і молоді. Віримо, що при співпраці, яка є нині, та з Божою допомогою — наша сумівська родина в Трентоні буде міцніти й рости так, як досі.

Юначки Відділу ЮСУМА в Омага з посадником міста п. Ж. Двораком

ВІДДІЛ ЮСУМА В М. ОМАГА, НЕБРАСКА

У кінці 1961 р. заходами колишніх членів СУМ-у друзів М. Воробця, А. Сематчина, М. Івасика, О. Продивуса та ін. у місті Омага, в штаті Небраска, постав Відділ Юного СУМА. 12-го лютого 1961 р. на перших загальних зборах було вибрано Управу, яку очолив Івасик Ігор. Виховники С. і М. Воробець, І. Івасик, С. Акулов, Е. Грисьо швидко приступили до праці з дітьми й молоддю, а треба сказати, що перед тим, дехто з нашого доросту вже починав відходити від українства. Кожного вівторка тепер відбуваються сходи-гутірки, які провадять о. парох Я. Свищук, А. Сематчин, О. Воробець; мандоліновою оркестрою керує М. Івасик.

Юнацтво Відділу СУМА в Омага гарно відзначило Свято Матері, Свято Героїв, Шевченкові Роковини та інші видатні дати в українському національному житті. Керівники Відділу не забувають як про національне виховання членів, так і про естетичне; не забувають тут і рідної книжки.

Під час Тижня Поневолених Націй юнаки

і юначки гарно показали себе перед американським громадянством, тримали почесну стійку під прапорами поневоленних народів, інформували кілька тисяч американців про поневолену Москвою Україну. Після того виступу працею Відділу ЮСУМА зацікавився голова міської Ради Омаги п. Ж. Дворак — приятель українців та інших поневоленних націй. Сцени з тієї маніфестації передавались місцевим телебаченням, а також були гарні відгуки в пресі.

Наш Відділ невеликий, але ми повні запалу й енергії, ми не розпоршуємось і-ми свідомі того, що кожним добрим ділом робимо добру послугу святій українській справі.

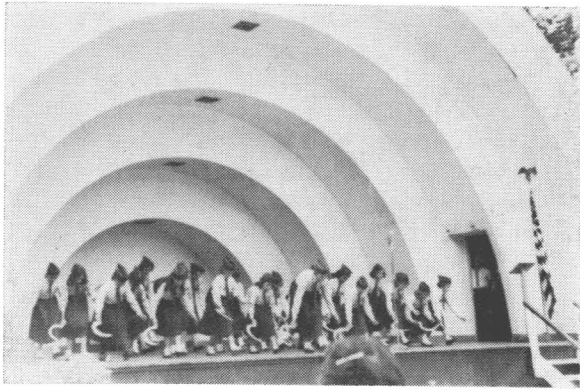
Сумівець

ВІДДІЛ ЮСУМА В ПІТСБУРГУ

Відавна на терені Пітсбуржщини дошкульно відчувався брак українських молодечих організацій, в яких гуртувалась та виховувалася в національному і релігійному дусі українська молодь, майбутнє нашого народу. Тому справа виховання, зокрема в шкільному віці, була щоденною турботою свідомих батьків, які з болем серця спостерігали, як їхні діти, опинившись серед чужого оточення, відчужувались від рідного народу, переставали цікавитись проблемами батьків і Вітчизни. Щоб зберегти молодь для рідного народу, роблено у Пітсбургу кількакратні спроби створити Відділ ЮСУМА. Однак, через різні упередження та недовір'я з боку деяких осіб, всі ці спроби на протязі кількох років були без успіху. Щойно на початку 1959 року за ініціативою батьків, згуртованих у відділі ООЧСУ, постав у Пітсбургу

Пітсбург. Відділ Юного СУМА

Пітсбург. Відділ ЮСУМА — вистава „Конотоп“

Відділ ЮСУМА, до якого вписалось коло сорок юнаків і юначок. Провід Відділу вибрано з колишніх членів СУМ-у, з Дмитром Мельничуком на чолі. Виховником юнацтва став Андрій Германський.

Провід ЮСУМА, узявши на себе важкі, а разом почесні обов'язки, доклав багато зусиль, щоб виховання юнацтва вести на належному рівні. Було запрошено до помочі кваліфікованих осіб із старшого громадянства, а саме Володимира Мазура, Олексу Голуб'яка та Степанію Голуб'як. Згідно наміченого плану, регулярно кожної суботи відбуваються в домівці ООЧСУ сходуни ЮСУМА, на яких, крім історії та географії України, ведуться гутірки на теми поведінки сумівців вдома, у товаристві та на вулиці. Також юнацтво вивчає українські пісні та вільноручні вправи до них. Прикро, що навчання релігії, яке вів о. Роман Ганас впродовж кількох місяців, було перерване у зв'язку з виїздом о. Ганаса з Пітсбургу.

Завдяки жертвенній праці керівників, а зокрема виховника Андрія Германського, юні сумівці на протязі несповна одного року зуміли дати кілька вдалих виступів на зовнішньому відтинку. До таких виступів треба зарахувати: зорганізовану участь ЮСУМА в Параді Льояльності, виступ із вільноручними вправами в програмі Дня української католицької Семінарії у Вест-Вю-Парку, участь в Святі Молоді СУМА в Клівленді та активна участь в „Святі Конопотської Перемоги“, влаштованому в Пітсбургу заходами Відділу ООЧСУ. Юні сумівці ходили з колядою для виховного фонду СУМА. Найбільшою несподіванкою для підтсбурзької громади була поставлена силами ЮСУМА вистава „Подарунок Св. Миколая“, яку підготував

друг Германський. Присутні в залі батьки з радістю приглядались до ходу виставки та були горді за своїх дітей, які ще вчора соромились говорити рідною мовою, — нині ж вони жваво цікавляться українською культурою, традицією та історією.

Роблячи підсумки проробленої роботи, з приємністю стверджуємо, що Відділ ЮСУМА у Пітсбургу стоїть на висоті своїх завдань. Зацікавлення виховною роботою ЮСУМА з кожним днем зростає. Тепер Відділ ЮСУМА має 63 юнаків і юначок. Можна сподіватись, що ряди членства значно зростуть, тому до цього треба вже тепер відповідно готуватися.

Побажаємо Відділові ЮСУМА у Пітсбургу ще більших успіхів у праці, щоб гасло „Бог і Батьківщина“ завжди являлося змістом виховання юнацтва, а також стало змістом життя майбутньої дорослої людини.

Г-ць

ОСЕРЕДОК ІМ. УПА У ФІЛЯДЕЛЬФІ, ПА.

Початок діяльності Осередку СУМА ім. УПА у Філядельфії датований початком грудня 1949 року. Головою Ініціативного Комітету СУМ-у був М. Бачара, а головою першого на цьому континенті Осередку СУМА вибрано М. Солтиса. Від самого початку існування Осередок розпочав плянову працю.

За 10 років існування Осередку відбулося 117 засідань Управи і 335 ширших сходин, на яких були виголошені 243 доповіді і реферати на наукові, політичні й загально-громадські теми. Крім цього було дуже багато святкових сходин і т. зв. „живих газет“. Для орієнтації подаю прізвища деяких прелегентів, запрошуваних із відчитами-рефератами: д-р Б. Романенчук, д-р Гр. Лужницький, д-р І. Олексишин, д-р П. Мірчук, д-р В. Тимкевич, д-р В. Бачинський, д-р Д. Богачевський, проф. В. Радзикович, проф. Л. Шанковський, проф. П. Мегик, бл. п. дир. Вол. Блавацький, ред. Б. Кравців, проф. Б. Загайкевич, д-р А. Княжинський та багато інших визначних громадян.

Низку рефератів виголосили подруги і друзі: С. Мельник-Бура і Р. Альфавицька, Т. Бурий, І. Крих, М. Бачара, Т. Крочак, В. Омельченко, М. Солтис, Р. Пазуняк, В. Євтушенко, В. Возний, С. Ярема, В. Цікало, З. Яримович, М. Барабах, М. Дяків, С. Голуб та інші. Тут не врахо-

всні „Огляди світових подій“ і понад 40 п'ятихвилинних „вільних тем“, опрацьовуваних сумівцями. Крім того, відзначаevano різні національні річницї 10-хвилинними передачами з Радіопрограми ім. В. Блавацького. Таких передач було понад 20, і члени нашого Осередку створили для цієї справи окремий фонд.

За час 10-літньої діяльності Осередку відбулися 11 загальних зборів. Головами Осередку були такі друзі: Мирослав Солтис у 1949, 1950, 1953, 1957 і 1958 рр. Теодор Крочак у 1951 і 1952 рр., д-р Іларіон Кіналь — 1956, д-р Іван Куйдич — 1954, Василь Євтушенко — 1955, Мик. Пришляк, вибраний на ювілейний 1959 р.

Осередок тісно співпрацює з місцевими українськими організаціями, передусім з Відділом УККА, з молодечими товариствами, особливо з організаціями Визвольного Фронту. В усіх національних святах чи маніфестаціях релігійного чи політичного характеру, влаштовуваних нашою громадою, Осередок завжди брав організовану участь. Тут хоч би згадати „Дні Львівності“, похід вулицями з нагоди Марійського Року, маніфестація з транспарентами у двадцять роковини голоду в Україні, маніфестація у 25-ліття Голодової Облоги на Індепенденс Сквер у 1958 р. та ін. З нагоди кожних національних свят Осередок улаштовував святкові сходи з відповідною програмою, а двічі — з нагоди свята 1-го Листопада — під вільним небом: у 1952 році спільно з Осередком з Трентону і 1953 р. спільно з Честером.

При Осередку існують гуртки: драматичний, танцювальний і спортивний. Перший був найактивнішим у 1952-53 рр., тоді під мистецьким керівництвом п-ні Ніни Лужницької. Він поставив чимало інсценізацій та одноактів з нагоди національних свят і п'єсу „Квіти і кров“ (три рази у Філадельфії і раз у Честері). Діяльність гуртка занепадала через відсутність зацікавлення членства, нестачу репертуару і т. д.

Найбільша активність танцювальної групи припадає на роки 1950-51. Крім виступів для нашої спільноти (в тому числі і в опереті „Запорожець за Дунаєм“), танцювальна група брала участь у Міжнародному Фестивалі, влаштованому Пеннсилвенським Університетом, і другий раз із вибраною програмою в „Академі оф Мюзік“, за що одержала дві грамоти. З дальших успіхів треба згадати виступ на „Вечорі українського фолкльору“ в ІМКА (влаштував Союз Українок Америки) та виступ на телевізії,

після якого телевізійна станція одержала багато листів із словами визнання для нашої групи. В дальших роках танцювальний гурток обмежив свою активність до кількох виступів у каледжі й гайскулах, на вечорі вірменської молоді, в Інтернаціональному Інституті та на внутрішніх святах.

У спортовому гуртку найактивнішою була секція відбиванки. В 1956 р. наша відбиванкова дружина була чемпіоном СУМА у США, здобувши чашу ГУ СУМА. Також була зорганізована жіноча відбиванкова дружина: Спортову діяльність важко було поживати, бо значна кількість членів Осередку бере участь у спортовому житті УСТ „Тризуб“.

Із зовнішньої діяльності Осередку треба передусім згадати доповнення українського відділу у найбільшій бібліотеці м. Філадельфії книжками українською і англійською мовами — про Україну та її змагання. Осередок передав чимало книжок англійською мовою про Україну до університетів і каледжів. Вислано „Слово о полку Ігореві“ голові Шкотської Ліги, покійному Дж. Ф. Стюартові, фото-альбом СУМА як дарунок Тайванському Університетові на Формозі. У 1950 р. Осередок передплачував видання ПАУК і УККА для редакцій американських щоденників і каледжів.

У 1952 р. Осередок СУМА ім. УПА зайнявся організуванням Першого Всеамериканського Здвигу СУМА, який відбувся на посілості СС. Василіянок у Факс Чейсі, Па. Цей перший Здвиг пройшов із повним успіхом. Команда Здвигу складалася з членів проводу нашого Осередку з головою Т. Крочаком, як командантом, і доповненням її членами Головної Управи.

В дальшому Осередок щороку брав організовану участь у Здвигах, з показом власної самодіяльності, як танці, співи тощо. На одному із Здвигів, за ініціативою культ.-освітн. референта нашого Осередку, С. Яреми, спільно з Осередком Нью-Йорку, перший раз у США поставлено під вільним небом „Живі шахи“, що символізували перемогу козацтва під Конотопом. Мист. керівником імпрези був актор Вол. Шашаровський, йому допомагали д-р Колтун і Р. Савчак. З успіхом виступав і сумівський хор під кер. А. Мороза. Осередок взяв участь у відкритті Оселі СУМА в Елленвіл, і щорічно виконує там призначену йому працю.

Осередок постійно веде допомогову акцію: у 1949-50 рр. посилали пачки для п-ні Петлюри,

Філадельфія. Подруги і друзі Осередку ім. УПА на польовій Службі Божій

допомогу Воякам УПА, в 1953 р. вислано 11 посилок одержі (378 фунтів) до ЦК СУМ у Німеччині; 1954 р. допомагали молоді в Європі (збірка „Сумівець — сумівцеві“, збірка на ЗУАДК та інші). Осередок улаштував збірки на Визвольний Фонд, АБН і СУМА, на Оселю СУМА (2,078.50 дол.), на сумівську друкарню, на Національний Фонд УККА (в деяких роках збірка на цей Фонд перевищувала 1,000 дол.).

Треба підкреслити, що Осередок не має жадних заборговань відносно ГУ СУМА. Для здобуття фондів ми влаштуємо щороку 2—4 розвагові імпрези, як забава, фестини, дуже популярні серед громадянства Філадельфії й околиці. В цьому напрямку наладнана взаємна співпраця з Осередками Трентону, Честеру та Нью-Йорку.

Беручи до уваги загальну оцінку праці Осередку, треба сказати, що найкращі осяги ми мали в 1950-53 роках. Головна Управа СУМА, оцінюючи працю нашого Осередку, відзначила його голосною в усьому світі назвою героїчної УПА; вдруге ГУ відзначила наш Осередок переходовим прапором, за зразкову підготову та влаштування Першого Всеамериканського Здвигу СУМА в 1952 р. Філадельфійський Осередок був першим, який одержав таке велике відзначення від Головної Управи.

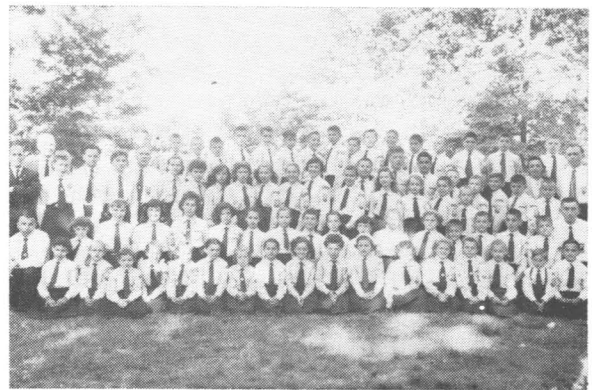
За останній час наш Осередок не може похвалитись такими успіхами, як у попередніх роках. Це наслідок різних причин, з яких найбільша — брак власного приміщення. Однак члени-основоположники Осередку та інші, молодші, друзі наполегливо й послідовно продовжують роботу.

Ще в 1951 р. Осередок СУМА ім. УПА у Фі-

ладельфії, виконуючи постанову Другого Конгресу СУМА, уповноважив Мих. Дякова тимчасово виконувати функції референта Юнацтва, якого скоро заступив Микола Бачара. Початки праці з юнацтвом були важкі і складні, вони натрапляли на різні перешкоди: слабе зрозуміння справи в українській громаді, брак відповідного приміщення, досить важке тоді матеріяльне становище новоприбулих тощо. Не обійшлося і без зумисних колод під ногами.

У лютому 1952 р. референтом Юнацтва перевибрано М. Бачару і тоді, при активній співпраці Ірени Цікало, вдалося організувати танцювальний гурток із п'яти членів (кер. Мир. Солтис), який і став першою клітиною Відділу ЮСУМА. У лютому 1953 р. загальні збори вибирають референтом Юнацтва Ів. Криха, який успішно продовжував розпочате діло. Гурток чисельно зріс, ним керував інструктор народніх танців Василь Грижак.

Гурток дав декілька виступів для української громади і здобув собі визнання серед громадянства, що одночасно викликало охоту в молодих людей стати членами такого гуртка, а згодом і членом ЮСУМА. Членство ланки подвоюється. Референтом ЮСУМА став тоді Степан Ярема. Завдяки його жертвенній праці до кінця того року згадана ланка стала Відділом, що начисляв 28 членів юнацтва, віком від 14 до 18 рр. життя. Рівночасно було організовано 58 членів доросту, віком 6—14 рр. Разом — 86 членів юнацтва і доросту склали Відділ, що дістав тоді назву „Київ“. Юнацтво і доріст поділені на ланки. Відбувались щотижневі сходи з лекціями з історії й географії України для

Філадельфія. Відділ ЮСУМА „Київ“ при Осередку СУМА імені УПА, під час святкування 10-річчя Осередку в 1959 р.

юнацтва. Танцювальний гурток ЮСУМА, під керівництвом В. Грижака, став тоді широко відомий і між чужинцями (виступи в Інтернаціональному Інституті та ін.).

Для успішнішої праці Відділу створено Виховну Раду під головуванням проф. І. Олексичина, а її членами були: проф. В. Лотоцький, д-р Гр. Лужницький, п-ні Ніна Лужницька, проф. Ішук, проф. Мачук, проф. Михалюс і д-р Б. Романенчук. Ці особи присвятили багато часу, праці й енергії нашій молоді і їм за те належить шира сумівська подяка.

Можна сказати, що Відділ ЮСУМА „Київ“ у Філядельфії в 1954-55 рр., а частково і в 1956 році був зразковим і варто було брати з нього приклад. Головна Управа СУМА взяла це до уваги і доручила нашому Осередкові підготувати й організувати спільно з Осередком Нью-Йорк перший виховно-відпочинковий табір на власній Оселі влітку 1955 р. Наш Осередок доклав усіх зусиль, щоб виправдати довір'я Гол. Управи. Управа Осередку назначила головою підготовчого комітету С. Ярему, писарем — Р. Беднарського. Впродовж короткого часу Осередки дістали обіжники підготовчого комітету і табір був підготований та проведений з успіхом. Командантом був проф. В. Лотоцький, його заступником д-р П. Мірчук.

Праця виховників це одна з найбільш відповідальних, і дякуючи їхнім старанням та посвяті наше Юнацтво росте і розвивається. Тут згадаємо їх імена: подруги Розалія Альфавицька, Катерина Альфавицька, Катерина Цікало, Ірина Цікало, Наталія Гадач, Володимира Куриляк, Ольга Заставна, Галина Дмитрук, пані Кусень і пані Росола; друзі: В. Риндич, М. Пришляк, І. Куйдич, С. Ярема, М. Бачара, М. Солтис, Е. Куропась, Ів. Вишинський та Ів. Крих. Деякі із згаданих подруг і друзів працювали одночасно референтами Юнацтва.

Для допомоги виховникам та Управі Осередку був створений у 1956 р. Батьківський Комітет, але в ході праці виявилось, що в такому великому місті не вистачало одного Комітету. Тому створено три, які працюють самостійно по своїх дільницях, а референт Юнацтва координує їхню роботу. Батьки цікавляться виховною працею над дітьми в нашій СУМА, а Батьківські Комітети приклали немало зусиль при влаштуванні різних імпрез, за що їм і належить шира подяка. На жаль, наше юнацтво занедбує

власну бібліотеку (600 книг) і на це всім треба звернути увагу.

Юнацтво влаштовує щороку забаву з танцями, яка увійшла вже в традицію і названо її „Осіньна симфонія“. Юнацтво бере активу участь у всіх академіях, маніфестаціях і т. д. В ювілейному 1959-му році вдалося нам улаштувати власний Шевченківський концерт, виключно силами юнацтва і доросту. Найбільший успіх мав хор доросту під керівництвом проф. А. Мороза. Він, рідний брат відомого мистця Михайла Мороза, як тільки поселився в нашому місті, повністю присвятив себе безінтересній праці з молодим поколінням, за що загальні збори Осередку нагородили його званням почесного члена.

Загальні збори вибрали молодого референта Юнацтва, друга Степана Юрчака, який взявся до активної праці, переорганізувавши Відділ юнацтва і доросту. Кожна ланка дістає відповідні завдання.

Коли хтось від самого початку організування Юнацтва не вірив у нього, то нині, очевидно, всі сумніви відпадають. Доказом може служити наш Відділ ЮСУМА, що започаткував працю однією п'ятичленною ланкою, а тепер має 180 членів! Немає сумніву, що Відділ буде зростати, а з тим і майбутність усієї Спільки. Ми не сміємо відійти доти, доки не поставимо інших на наше місце. Тому — працюймо над нашою зміною!

М. Солтис, В. Євтушенко

ОСЕРЕДОК ІМ. ІВАНА БОГУНА В ЧІКАГО-ПІВДЕНЬ

22 квітня 1951 р. група ініціаторів із 28 осіб заснувала в Чикаго Осередок СУМА, надавши йому ім'я славетного козацького полковника Івана Богуна. Діяльність нашого Осередку можна розділити на два періоди: початковий (1951—1956) і час організованої праці — аж дотепер.

У першому періоді головний вантаж праці припадав на кількох ініціативних людей, які не шкодували сил, часу і грошей для організування Осередку та його активізації: пок. о. Сивак, перший голова Осередку М. Михайлик, керівники драмгуртка В. Качмарик і згодом В. Максим та ін. До речі, молодий драмгурток з успіхом показував п'єсу „На прощу до Києва“,

Школа Українознавства (кер. проф. Ю. Сидорович) при Осередку ім. Івана Богуна в Чікаго

картину „Україна в крові“, комедію „Десятник Люлька“ та ін. Тоді ж розпочалися заходи для організування ЮСУМА (формально Відділ ЮСУМА постав у 1957 р.). Однією з найважливіших подій у житті Осередку в першому періоді було врочисте посвячення прапору.

У другому періоді ми бачимо добре наламану, пляновану працю всього Осередку та ЮСУМА. Треба відзначити особливі заслуги ініціативного голови Осередку Є. Перкача, який упродовж трьох років із посвятою і талантом вів працю і поширював діяльність Осередку.

При Осередку постійно діють різні мистецькі гуртки: хоровий, драматичний, танковий. Що далі то більше вони дістають поповнення з ЮСУМА, „молодіють“, набираються запалу для праці. Хоровий гурток під керівництвом нашого улюбленого проф. О. Плешкевича брав також участь у церковних Богослуженнях, плекає рідну українську пісню та користується заслуженим успіхом у всієї української спільноти міста й околиць. Під керівництвом проф. Сидоровича активно діє драмгурток: він поставив

п'єсу „Різдвяний вечір“, інсценізацію на Шевченківському Святі. Проф. Сидорович провадить що-суботи навчання з українознавства, де молодь збагачує свої знання з української історії, літератури, географії. Для кращого освідомлення батьків, аби вони всі посилали дітей до школи, ми створили при Осередку Батьківський Комітет, на чолі з п. Козієм. Багато знань виявив керівник танкової групи п. Васьків, який навчає не лише українських танків, а й товарищески і тактовно та мистецтва співпраці в гурті.

Наш Осередок завжди давав і дає моральну і по змозі матеріальну підтримку в справі будівництва школи при церкві; в свою чергу парох о. Ричкун не раз прислужився Осередкові своїми цінними порадами. Не раз прибутки з улаштовуваних сумівцями імпрез ішли на будову парохіяльної школи.

Ми постійно відгукуємось на заклики інших братніх Осередків, які будують власні доми (Дім Осередку ім. Павлушкова в Чікаго, в Клівленді, в Бофало), посилаючи туди фінансову

Дівочий хор при Відділі ЮСУМА в Чикаго
(Осередок ім. Івана Богуна)

підтримку; провадимо збірки на хорих-інвалідів, залишенців у Німеччині; щороку посилаємо на Визвольний Фонд, для Головної Управи СУМА, на УККА і ЗУАДК, членами яких є наш Осередок.

При Осередку є бібліотека (понад 200 книжок) і вона не лежить непорушно на полицях; старші й юні сумівці мають великий вибір для читання: ми вже віддавна передплачуємо „Шлях Перемоги“, „Гомін України“, „Крила“, „Авангард“, „Визвольний Шлях“, дитячі журнали „Веселку і „Мій Приятель“. Юні сумівці організували 14 виступів по радіо — передавали інформації про розвиток Осередку, історію СУМА, боротьбу українського народу за власну Державу.

Щоб пропагувати правду про Україну серед чужинців, наш Осередок налагодив зв'язки з кількома іншонаціональними групами, а для голови м. Чикаго послав такі книжки, як „Україна і її люди“, „Переяславський договір“, „Комунізм — ворог людства“ та ін.

Рік-річно наш Осередок відзначає всі національні свята концертами, академіями, зборами (часто на спілку з Парохією), вшановуючи пам'ять Героїв Крут, О. Басараб, Біласа-Данилишина, сл. п. Степана Бандери, свято Покрови й інші. Осередок ім. полк. Богуна брав організовану участь у 5, 6, 7 і 8-му Всеамериканських Здвигах СУМА, з виступами наших мистецьких груп, мельодеклямаціями ЮСУМА тощо.

Нерозв'язаною і важкою проблемою Осередку довго було те, що ми не мали власної домівки, а це, як відомо, не сприяє національному вихованню, особливо ж доросту. Однак, управа Осередку під керівництвом Т. Чурми,

а потім А. Козія, за допомогою активних друзів та українського мецената-контрактора п. Заброцького (він не лише радив, а й фінансово нам допоміг) таки осягла свого: ми маємо власну гарну Домівку — центр українського сумівського життя в нашому районі міста.

У зв'язку з десятиріччям діяльності Осередку ми випустили ілюстровану ювілейну книжку (1951—1961, за ред. Н. Орищука). На її обкладинці не даремно написані святі поняття: Бог і Батьківщина — під цим гаслом ми живемо й працюємо для християнської вільної Української Держави.

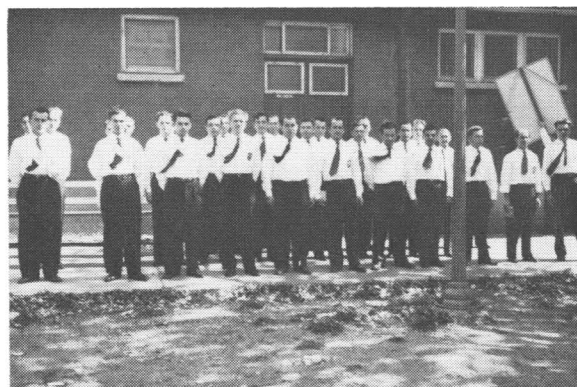
С. Фишук

ОСЕРЕДОК СУМА ІМ. КРУТ У ЧІКАГО (Далекий-Південь)

У 1950 р. в Чикаго (дільниця Далекій-Південь) був організований Осередок СУМА ім. Крут. До позитивів нашої праці в першу чергу треба зарахувати охоплення всіх прибулих членів СУМ-у з європейського континенту, приєднання нових членів, створення ЮСУМА та придбання власного гарного будинку.

Після організаційного оформлення Осередку, розгорнулась праця на всіх ділянках. Значною силою в нашій праці являються мистецькі групи: мішаний хор „Верховина“ під диригентурою д-ра М. Семкова, жіночий хор „Чайка“ під керівництвом п-ги Мирослави Галан та драматичний гурток під керівництвом д-га Г. Дронь.

Крім відзначень релігійних і національних свят, різних розвагових імпрез, а також доповідей на різні теми і т. д., наш Осередок рік-

Чикаго. Члени Осередків ім. Крут і полк. І. Богуна після посвячення прапору Осередку

Юначки з танцювального гуртка ЮСУМА в Чикаго (Д. Південь)

річно бере активну участь у Здвигах СУМА, посилає своїх представників на конференції Організації Визвольного Фронту, втримує постійний зв'язок із Гол. Управою СУМА, братніми організаціями сусідніх громад. Ми налагодили дружні зв'язки з молодечими організаціями інших національностей, які сприяють нашій визвольній справі.

За час діяльності нашого Осередку багато уваги присвячено вихованню доросту. Українознавча школа, в якій викладають проф. Ю. Сидорович, п-га М. Галан та ін., стала добрим підложжям для організування Відділу ЮСУМА.

Крім Українознавчої Школи, Юнацтво має мистецькі гуртки: танцювальний, хоровий, драматичний, а також відділ спорту.

Завдяки відданій праці членів Управи Осередку та великому ентузіазмові вчителів і керівників окремих гуртків, Відділ ЮСУМА нашого Осередку може похвалитись помітними успіхами. Участь у релігійних і національних імпрезах, мистецькі виступи, спортові змагання і т. д. стверджують, що праця з Юнацтвом дає бажані позитивні наслідки. Осередок СУМА ім. Крут нараховував у 1959 р. 87 членів, з того 47 старших членів і 40 Юнацтва.

Управу Осередку очолювали друзі: В. Савчак — голова, А. Бурдяк — містоголова, М. Семків — секретар, М. Єдліцький — культ.-освітній реф., С. Округ — фінансовий, В. Микитин — господарчий, Г. Дронь — реф. Юнацтва, І. Петрушак — орг. реф. та п-га Соня Семків — жін. реф.

Г. Петрович

ОСЕРЕДОК ІМ. МИКОЛИ ПАВЛУШКОВА В ЧІКАГО

До загальної історії Осередку

Ідейна українська молодь, колишні члени СУМ-у в Європі, заснувала в Чикаго Осередок СУМА ім. Миколи Павлушкова в жовтні 1949 р., з метою продовжувати сумівську традицію та працювати далі під великим гаслом „Бог і Батьківщина“. Ми почали з нічого, не мали „ні хатки, ані сіножатки“, як співається в народній пісні. Першою нашою власністю у найнятій хаті був радіоприймач. Ми сходились, слухали українські програми, співали наших пісень. Спочатку вся наша діяльність відбувалася внутрі. Та як тільки організувались драмгурток і танцювальна група — Осередок пішов, як кажуть, у люди.

Восени 1951 р. в нас сталась велика подія: Осередок придбав власний будинок, вартости 15,000 дол. Це наше досягнення завдячуємо широкій підтримці з боку українського громадянства та жертвенності самих сумівців. Ми були першим Осередком СУМА, який придбав власний дім, даючи приклад і іншим Осередкам у США. З придбанням дому закінчився перший, організаційний період у житті нашого Осередку.

Наступні роки — це період поширення і розгалуження діяльності Осередку та Відділу ЮСУМА, за що Осередок кількакратно був нагороджений переходовим прапором СУМА. У власному домі відбувалися сходи ланок, проби самодіяльних гуртків, засідання управ. У 1952 р. при Осередку була організована футбольна дружина СК СУМА „Крила“. Ми при-

Будинок Осередку ім. Миколи Павлушкова в Чикаго, центр українського організованого життя у цьому великому місті

дбали сумівську бібліотеку, яка має нині до півтори тисячі українських книжок (згодом до неї долучилась бібліотека для ЮСУМА). Відтоді почав виходити неперіодичний „Сумівський інформатор Чикаго“, якого дотепер вийшло 15 чисел.

У зв'язку з поширенням праці та збільшенням Відділу ЮСУМА, нам довелося в 1955 р. придбати новий будинок, вартости 76,000 дол., що став справжнім центром української праці й культури. Як і попереднього разу, так і тепер загал українського громадянства міста відгукнувся і значною мірою допоміг нам придбати справді репрезентаційний дім. Три роки перед тим Осередок улаштував велику антикомуністичну демонстрацію перед цим домом — осідком комуністів; тоді ніхто й не думав, що саме цей дім стане центром, з якого проповідуватиметься правда про Україну, та що саме в ньому розгорнеться організоване українське національне життя.

Від 1955 року розпочався третій період у діяльності Осередку ім. Миколи Павлушкова. В процесі дальшого розгалуження й поширення праці, при Осередку постала духовна оркестра СУМА, що виявилась дуже активною і високомистецькою одиницею. Драматичний гурток, хор і оркестра стали побажаними в Чикаго і околицях на різних святах, академіях, імпрезах. На відтинку вихованому ми приділили багато уваги ширшим сходами з доповідями. На зовнішньому відтинку — ми почали розповсюджувати англійську літературу про Україну між американцями та представниками інших національностей. Як частина всієї української громади в Чикаго, ми налагодили тіснішу співпрацю, беручи спільну участь у різних національних святкуваннях. У 1956 р. Осередок започаткував 10-хвилинну сумівську радіопрограму, яку громадянство Чикаго слухає і нині раз на два тижні. Того ж року Головна Управа СУМА започаткувала Здвиги СУМА на сході й на заході. Наш Осередок був першим господарем Здвигу СУМА Захід, а в 1960 р. — вдруге, з видатним успіхом. Різні українські організації й товариства почали часто користуватися нашими приміщеннями у великому домі, і таким чином дім, не втрачаючи свого сумівського характеру, перетворився фактично в український центр у цьому великому місті.

За час діяльності Осередку виробились у нас кілька цінних сумівських традицій. До таких

належить День Сумівської Молоді, започаткований у 1951 році, велика лотерія СУМА, а також новорічний Маланчин баль. Традиційними стали річні концерти духової оркестри СУМА, річні концерти хору СУМА та показ мистецької самодіяльності Відділу ЮСУМА. Традиційними стали і свята релігійного характеру: Ялинка, Андріївський Вечір та Вечір св. Миколая.

Тепер наш Осередок нараховує 200 сумівців і 50 сумівок та 430 членів ЮСУМА. Вся праця координується Управою Осередку та охоплює різні ділянки: виховну, спортову, громадський сектор і пропагандивний відтинок. З господарчого боку ми обраховуємо наше майно на 135 тисяч дол., а за останні роки наш щорічний бюджет обертається довкола понад 20 тисяч дол. Однак, найбільшим досягненням Осередку вважають сумівці створення і діяльність Відділу ЮСУМА.

За активну працю для торжества сумівських ідей Осередок ім. Миколи Павлушкова в Чикаго був у 1955-56-57-58 рр. нагороджуваний переходимим прапором Головної Управи Спільки Української Молоді Америки. Здобуті нами осяги не прийшли за помахом чарівної палички. Всі досягнення стали можливими завдяки активності нашого членства, наших Управ та допомозі ширших кіл українського громадянства міста. Закінчуючи цей огляд, назвемо прізвища тих друзів, які в різних роках були головами Управи нашого Осередку, плянували і вели спільну працю. Першим головою був інж. Лев Боднар, вибраний на основуючих зборах у жовтні 1949 року, а потім були такі друзі: Володимир Децик (двічі), Михайло Трощук, Володимир Левицький (двічі), Іван Касприк, Володимир Кусик, Дмитро Багрій (тричі), Микола Яременко (двічі), Іван Павлик, Мирон Лушак.

Лука Костелина

Наші самодіяльні гуртки

Плекаючи серед молодого покоління любов до рідної пісні й танку, до мистецького слова, самодіяльні гуртки при Осередку ставали неначе греблею, що оберігала молоді душі від потопання в чужому морі; з другого боку, вони були дуже ефективним засобом ширення правди про Україну серед американців.

Одним із перших наших гуртків був театральном-аматорський, який під режисурою В. Фединського поставив у 1950 р. п'єсу „В кігтях ГПУ“. За десятирічний період безперервної діяльно-

сти гурток поставив такі п'єси: „Ой, не ходи, Грицю“, „Хмара“, „Сватання на Гончарівці“, „П'яний рейд“, „Невольник“, „Павло Полуботок“, „Мартин Боруля“, „Суєта“, „Лісова Пісня“, „Казка старого млина“, „Нахмарило“ й ін. У 1951-55 рр. гуртком керував реж. Антін Степовий, а потім проф. П. Зінченко, під режисурою якого, м.ін., гурток поставив перлину українського театрального мистецтва „Лісову пісню“ Лесі Українки.

Мішаний хор почав своє існування майже одночасно з театральним гуртком. З бігом років мінялися його диригенти, але хор працював безперервно. Після І. Дуба були диригентами проф. І. Повалячек, Ю. Яримович, проф. М. Федорів, а від 1955 р. — проф. О. Плешкевич. Наш хор своїми виступами зробив значний вклад у громадсько-культурне життя громади Чикаго, а також Детройту, Клівленду, Мілвокі й ін.

У 1960 р. наш хор втратив не тільки великого й широковідомого диригента в особі проф. Омеяна Плешкевича, який відійшов у вічний спочинок, але також приятеля сумівської молоді, для якої він працював з великою посвятою.

У 1961 р. хор СУМА почав працювати під диригентурою проф. А. Пачовського.

Початки танцювального гуртка сягають 1951 року, коли він уперше почав розучувати народні танки під кер. О. Вдовиченка. Найбільше працює з гуртком п-ні М. Шуть. Гурток, як і хор, записав на свій рахунок десятки виступів перед чужинецькою публікою, включно з участю в інтернаціональних фестивалях танку та в телевізійних передачах.

У 1950 р. розпочав роботу гурток декляматорів, спочатку під кер. друга В. Децика. На Шевченківській Академії він виконав першу збірну деклямацію „Гамалія“. Гурток і нині продовжує свою діяльність у рамках Відділу ЮСУМА.

„Наймолодшим“ із гуртків є наша духова оркестра під кер. проф. Івана Повалячека, яка налічує 53 окрестрантів (інструменти коштували понад 40,000 дол.). Оркестра дала понад сотню концертів і виступів не лише в Чикаго.

Самодіяльні гуртки Осередку провадять цінну творчу працю.

В. К.

Спортова діяльність

Понад 11 років тому горстка сумівців-спортівців поклала тривкі підвалини під могутню

будівлю, якій тепер ім'я „Спортова Команда СУМА »Крила« в Чикаго“. Тоді тренінги відбувалися на подвір'ї, а змагання раз на рік... Тепер упродовж року відбувається понад 100 різного роду змагань та багато тренінгів.

Перший виїзд нашої дружини відбиванки відбувся в 1952 р. до Філядельфії, на І-ий Сумівський Здвиг. А в 1959 р. „Крила“ виїздили м'яча (футбол) СК СУМА „Крила“ та послала болу і легкоатлетики, а саме до Детройту (два рази), до Клівленду (два рази) і до Ньюарку.

У 1952 р. Управа Осередку, йдучи назустріч ініціативі сумівців, оформила команду копаного м'яча (футбол) СУ СУМА „Крила“ та послала її до змагань в Американській Лізі копаного м'яча. Цю назву взято тому, що в той час виходив сумівський журнал „Крила“. На жаль, журнал перестав виходити, але його назва залишилась при сумівцях-спортівцях м. Чикаго, окрилюючи їх до дальшої посиленої праці і змагань.

З 1952 р. вся різноманітна спортова діяльність Осередку сконцентрувалася в команді „Крила“.

Який нині фактичний стан спортивного активу Осередку?

Копаний м'яч. Усіх вправляючих 90, активних дружин 5. Перша дружина грає щороку за мистецтво штату Ілліной і знаходиться в першій дивізії Амер. Нац. Ліги. В турнірах у закритій залі Ліги „Крила“ вже другий рік змагаються у найвищій класі м. Чикаго. Перша дружина бере участь і в змаганнях за українське першенство по футболу. Найкращий осяг команди: першенство СУАСТ-Північ за 1958 р. Запасна дружина „Крил“ змагається у класі резерв першої дивізії штату Ілліной. Дружина „юніорів“ мала кілька гарних успіхів у розграх за першенство „юніорів“ штату. Дві дружини доросту — це передові команди в своїй класі, це теж, одночасно, надія всіх сумівців і громадянства м. Чикаго.

Відбиванка. Всіх вправляючих 30, активних дружин 4, а саме: сумівок, сумівців, юначок і юнаків. Дружини щороку беруть участь у змаганнях з відбиванки на сумівських Здвигах та в турнірах СУАСТ за українське першенство.

Столова сітківка: Вправляючих 20. Активні дружини чоловіків, жінок, хлопців і дівчат. Найкращий осяг: дружинове та індивідуальне мистецтво Української Спортової Централі Америки й Канади на 1956 р. у групі жінок.

Круглі: Дві активні дружини, які змагаються в українській кругольній Лізі м. Чикаго, де перша дружина „Крил“ здобула два рази перше місце.

Легкоатлетика: Вправляючих 30 змагунів і змагунок, які беруть участь у змаганнях СУАСТ-Північ і УСЦАК.

Наші сумівки і сумівці вправляють також кошківку і плавання. Є також шахова секція (10 членів).

Слід згадати, що СК СУМА „Крила“ належав до ініціаторів створення Української Спортової Централі Америки й Канади, і від часу її заснування в 1955 р. всебічно підтримує цю найвищу українську спортову установу, ставши її членом, виконуючи її доручення, даючи людей до керівництва Управи УСЦАК і її Делегатури на цьому терені — СУАСТ-Північ. Осідок Управи УСЦАК від її заснування до нині знаходиться в домі СУМА в Чикаго. 20 наших юнаків і юначок здобули Відзнаку Фізичної Справності, що її впровадила в життя Управа УСЦАК для поширення фізкультури серед української молоді.

Сумівська молодь м. Чикаго створила спортову одиницю, що вибилась на одне з передових місць в українському спорті в Америці.

В. Левицький

Відділ Юнацтва СУМА „Одеса“

Спочатку до СУМА належали переважно старші віком юнаки і юначки. Вони думали про зміну, яка могла б далі провадити з Богом працю для визволення України. Вже під кінець 1951 року заходами Д. Багрія та В. Плагнюка створено з юнаків при Осередку ім. М. Павлушкова першу ланку Юнацтва СУМА. До неї належало 17 юнаків. Першому референтові Юнацтва, Л. Костелині, прийшлося відповідати за цю важливу ділянку — виховання молодого членства. Впродовж 1952-го року Відділ зріс до 23 юнаків.

У 1953 р. референтом ЮСУМА вибрано М. Карачевського. Відділ із 36 юнаків було поділено на дві ланки. Маючи назву „Одеса“, Відділ започаткував щорічне відзначування „Свята Моря“ прогулянкою човнами на озеро (з підняттям українського морського прапору).

У 1953 р. Осередок зорганізував вишкільно-відпочинковий табір „Гайдамаки“ (12 юнаків і 4 члени команди). Командантом був С. Голяш. У 1954 р. референтом Юнацтва став І. Павлик.

Відділ збільшився до 39 юнаків. На таборі „Холодний Яр“ було 177 юнаків і 5 членів команди; командант І. Павлик.

У 1955 р. новий референт Юнацтва, С. Голяш, створив перші ланки юначок, які своєю чисельністю та активністю перевищували юнаків. Стан членства зріс до 96. У таборі „Хортиця“ було 66 таборовиків. Перший раз створено підтабір юначок під незмінним проводом діяльної подруги М. Яшків. Відділ поділено на 5 ланок.

1956 рік позначився дальшим організаційним ростом Відділу. Звернено більшу увагу на навчання юнацтва по ланках. 189 членів Відділу поділено на 10 ланок. З юнацтвом працювали 8 виховників. В тому ж році постали при Відділі самодіяльні гуртки. Першу танцювальну групу (лютий 1956), вів Я. Конол. В жовтні того року створено нову групу під кер. С. Косовського. Обидві групи мають понад 90 танцюристів.

У квітні 1956 р. була заснована духова оркестра ЮСУМА, яка в короткому часі зросла до 48 юнаків і юначок. Молодеча оркестра вела юнацьку колону вже на першому Здвизі СУМА західних штатів у Чикаго, виступала на концерті ЮСУМА, спільно з танцювальними групами, з нагоди Свят Різдва. Тоді ж започаткована „Ялинка“ СУМА відбувається тепер щорічно. Того ж року відбувся іспит першого ступня для старшого юнацтва. При Відділі постав Батьківський Комітет, на чолі з панею М. Сорока. Після неї цю функцію перебрав Є. Васюнець і виконує її до нині. Під кер. тодішнього референта створено окрему радіогрупу, що виступала на радіопрограмі раз у місяць. На таборі „Жовті Води“, під командою друзів І. Деркача та П. Надзікевич, було 72 учасники. Із старших юнаків зорганізовано футбольну команду „юніорів“.

У 1957 р. втретє референтом Юнацтва став С. Голяш. Юнацтво поділено на 14 ланок, які систематично проводили зайняття, а крім цього відбували різні проби по самодіяльних гуртках. Створено Юнацький хор під проводом друга Глинського, що співав колядки під час Ялинки. Оркестра ЮСУМА мала перший іспит, кращих перевели на духові інструменти і включили в оркестру Осередку, а інших підготував М. Левицький. Стан Юнацтва зріс до 282 членів, у тому числі 152 юначок і 130 юнаків. Під час „Дня Сумівської Молоді“ переведено в старші члени 9 юнаків і юначок. Ланки дістали назви

і кожна вибрала свій провід. Створено вперше Провід Відділу Юнацтва на чолі з юнаком Л. Благуютою. У Здвизі СУМА в Детройті взяли участь 95 членів Відділу ЮСУМА нашого Осередку.

Щоб поліпшити систему виховання, ми придбали звуковий фільмовий апарат. Справою висвітлювання виховних фільмів зайнявся І. Максимчук. Того ж року в таборі „Одеса“ під командою Ю. Куляса було 90 таборовиків.

У 1958 р. референтом Юнацтва став Д. Багрій, якого в дечому заступав М. Лушак.

У 1959 р. Відділ мав 409 юнаків і юначок, охоплених 22 роями. На протязі року виключено з Відділу 72 членів юнацтва. При відділі далі гарно розвиваються самодіяльні гуртки. Розпочаті курси виховників продовжуються.

У 1959 р. референтура ЮСУМА припала М. Яременкові. Референт кладе натиск на внутрішній вишкіл, привчає старше юнацтво до суспільної праці. Переведено іспит першого ступня, до якого стало 218 юнаків і юначок. Успішно працює Провід Відділу з юнаком В. Лосіяновичом на чолі. Відділ започаткував „Свято Весни“, що має відбуватися щорічно. В таборі „Конотоп“, під командою М. Лушак і Л. Багрія, було 130 юнаків і юначок та 19 членів команди.

У 1960 р. референтом юнацтва став удруге М. Яременко. У вишкільно таборі „Білогорща“ взяли участь 106 юначок і юнаків. Командантом табору був П. Надзікевич, йому допомагала, крім команди, Управа Відділу під керівництвом М. Куляса. Створено хор юнацтва під містечким керівництвом друга М. Глинського. Переорганізована духова оркестра СУМА під керівництвом проф. І. Повалячека складається в більшості з юнацтва.

Такі свята й імпрези як спільна просфора, річні виступи юнацтва, юнацькі злети, Шевченківські святкування, свято Героїв, день Матері, Свято Покрови, Свято УПА, День Сумівської Молоді, свято моря, Миколаївський вечір, Андріївський вечір стали традиційними святкуваннями всього Відділу Юнацтва.

Юнацькі проби-іспити склали: першого ступня 88, другого 97, третього 22 особи.

Старше юнацтво (15 осіб) пройшло курси виховників та заповнило з успіхом ту прогалину, яка завжди відчувалась. Увесь Відділ брав участь у всіх Здвигах СУМА.

Стан Юнацтва на кінець 1960 року — 360

осіб. На зменшення кількості вплинуло усунення 90 недисциплінованих юнаків і юначок.

У 1961 р. перебрав референтуру ЮСУМА інж. С. Голяш. Провід Відділу Юнацтва очолив юнак О. Сидоренко. Для допомоги референтові юнацтва вибрано на Загальних Зборах осередку Юнацьку Раду, до якої увійшли виховники М. Яременко, М. Яцків, М. Сорока, М. Карачевський, В. Палагнюк.

Стан членства зріс до 418 членів, у тому 235 юначок і 183 юнаки. Ланок 19. В червні того року зорганізовано ланку юнацтва в Палатайні під керівництвом виховника М. Тихого. Переорганізовано бібліотеку ЮСУМА; звернено більше уваги на спортове виховання членства. При Відділі організували дві дружини компаного м'яча (доріст) під керівництвом П. Гнатово. Відбулись легкоатлетичні змагання, в яких 17 юнаків і юначок здобули відзнаку Фізичної Справності. Два наші юнаки здобули перше і друге місця в пінг-понг за першенство СУ-АСТ-Північ. Тепер при Відділі існують дві такі дружини і дві дружини відбиванки (хлопці й дівчата).

У таборі „Ясні Зорі“ під командою д-ра Ю. Куляса було 72 таборовиків. Вперше започатковано мандрівний табір юначок під кер. виховниці М. Яцків. У Здвизі СУМА в Клівленді взяли участь 96 членів ЮСУМА.

При Відділі працюють такі виховники: В. Палагнюк, М. Яцків, О. Ільчишин, В. Загорняк, К. Репа, Е. Гулик, М. Яворська, Н. Голяш, А. Деркач, М. Кекії, М. Нога, Г. Горошко, С. Голяш, Л. Костелина, М. Карачавський, І. Павлик, М. Левицький, П. Куліш, П. Гнатів, Д. Новошицький, В. Левицький, М. Тихий, Є. Гановський, М. Лушак, В. Крушельницький, І. Максимчук, І. Яворська, Г. Палій, М. Глинський, Ю. Дикий, О. Васьків, С. Косовський, О. Малаш, Н. Білоус, Б. Білоус Ю. Верещак, П. Друтяк, П. Лосяневич, О. Сидоренко, Р. Михальцевич, М. Коваль, О. Мосяк, Н. Вовк, І. Стефанів, А. Парашук; Ю. Шимко, М. Деркач, М. Куляс, О. Павликович, С. Рибак, О. Дацків, Л. Нагорняк та інші.

С. Голяш

ОСЕРЕДОК ІМ. ПОЛК. Є. КОНОВАЛЬЦЯ В ЯНГСТАВНІ, ОГАЙО

Наприкінці 1954 р. серед колишніх СУМ-івців у Янгставні виринула думка заснувати Осе-

редок СУМА, до чого також заохочували нас друзі з Осередку ім. Богдана Хмельницького з недалекого Клівленду, обіцяючи свою допомогу.

Засновуючі загальні збори мабутнього Осередку в Янгставні відбулися 10 жовтня 1954 р. за ініціативою друзів Микола Леника і Андрія Радя. На збори прийшло 14 осіб, а також гості в Клівленду: голова тамошнього Осередку Г. Головка та організ. референт М. Ребій, які виголосили відповідні промови. Відчитано й прийнято статут СУМА, і так постав у нас Осередок, якому присвоєно ім'я полковника Євгена Коновальця.

На тих же зборах вибрали першу Управу: голова — Вол. Мисів, містоголова і організ. референт — Степан Василевич, скарбник і фін. реф. Дмитро Затварницький, секретар — Андрій Рудь; голова Контр. Комісії — Микола Леник. Вирішено, що решта членів Управи і Контр. Комісії буде кооптована на ширших сходинах членів. Вони відбулися 24 жовтня 1954 р. Осередок СУМА в Клівленді прислав на них ред. Якова Ємця і друга М. Ребія. Ред. Ємець виголосив доповідь про організацію СУМА та її завдання. На сходинах намічено плян праці, усталено потрібні референтури та кооптовано до Управи нових членів. Референтом молоді вибрали М. Федькова-Федена, референткою жіноцтва — Іванну Бух, реф. сусп. опіки став Мих. Терлецький, спорту — Ф. Гаргай; членами Контр. Комісії — К. Менджала і М. Попик, головою товариського суду Микола Терлецький, а членами Болотенний і П. Весоловський.

Розпочалась мозольна щоденна праця, що її мусить виконати кожна новостворена організація. Домівка Осередку була в Народньому Домі 230-го Відділу У.Н. Союзу при Френклін Евеню (це приміщення відпустив для нас 230-ий Відділ безкоштовно).

В першому році діяльності Осередок нараховував 29 дорослих членів і 32 дітей, згуртованих у ЮСУМА. Спочатку знайняття з дітьми проходили тільки в ділянках хорово-музичній і танковій. До нашого Осередку долучився чоловічий хор „Трембіта“, який тут існував раніше.

Для здобуття засобів Осередок улаштував власними силами і спільно з іншими місц. організаціями, кілька вдалих імпрез, напр., дуже успішну товариську „Зустріч“ з Лігою Української Молоді штату Огайо. Перший рік діяль-

ности Осередок закінчив по боці прибутків сумою 1,487.30 дол., по боці видатків — 1,255.21 дол.

Осередок був своєчасно зареєстрований і став членом УККА і тісно працював з місцевим Відділом УККА. Крім ширших сходин членів та засідань Управи, Осередок дав 5 рефератів на різні науково-виховні теми, з успіхом провів Коляду на Визвольний Фонд, вислав 8 дітей на двотижневий літний табір до Клівленду.

Всі біжучі справи були обговорені й на річних загальних зборах 19 лютого 1956 р. Вибрали нову Управу в такому складі: голова — М. Леник, містоголова — Г. Луць, скарбник — Д. Затварницький, секретар — Є. Гнатів, референт юнацтва і спорту — С. Василевич, референт сусп. опіки — М. Болотенний, кольпортер — М. Терлецький. До Контр. Комісії ввійшли Ф. Свердан, М. Гудз і М. Попик; до товариського суду — М. Чепак, В. Мисів і Мих. Терлецький.

Нова Управа присвятила головну увагу справі розвитку ЮСУМА та організації жіноцтва. Дотепер діти з ЮСУМА ходили на лекції до парохіяльної школи в церковній залі при 526 Вест Раен Евеню, куди теж перенесено домівку Осередку. З травня 1956 р. почалося навчання у власній школі Осередку СУМА, яку провадив М. Федьків. З листопада почалося в школі навчання українських народніх танків під керівництвом З. Лінинської. При Осередку засновано шаховий гурток. Осередок відзначав усі важливі національні річниці; вислав свою делегацію на 5-ий Всеамериканський Здвиг СУМА в Чікаго.

На доручення Г. Управи СУМА, осередок організував збірку „Сумівець-Сумівцеві в Європі“, на СУМ-Фільм, продавав значки, видані з нагоди сторіччя народин І. Франка, продавав льотерійні квитки, заплатив свій даток на Оселю СУМА, збирав передплати на „Авангард“. Відбуто 7 ширших сходин членів і 6 засідань Управи. В праці Управи активно допомагав друг Микола Чепак із Воррен.

Діяльність Осередку набрала більшого розмаху, коли на загальних зборах 10 лютого 1957 р. М. Чепак був обраний головою Осередку та коли вступили в члени СУМА і прийняли функції в Управі видатні наші громадяни з Воррен скрипаль мгр. Мирон Жмуркевич стає культ.-осв. референтом, та його дружина мгр. Климента Жмуркевич, яка очолила жіночу секцію.

Після вистави дитячої опери „Коза-дереза“ М. Лисенка силами Осередку в Янгставні, Ог.

В члени Управи Осередку були переобрані майже ті самі друзі, котрі працювали і в попередній Управі.

Нова Управа взялася енергійно за приєднання нових членів, дорослих і юнацтва: під кінець каденції Управи Осередок мав уже 68 юних сумівців і 58 старших членів, між ними 17 жінок. В ділянці ЮСУМА зроблено ще той крок вперед, що набуто для дітей сумівської однострої. З дітьми почали робити фізичні вправи також створили балетну групу, а потім дитячий хор під кер. mgr. М. Жмуркевича. Юні сумівці виступили на Сумівському Здвизі в Детройті (танцювальна група і скрипкове сольо Славці Ярош).

Навчання дітей стало регулярне: лекції відбувалися що-суботи. Крім релігії, української мови і письма, вивчали там географію й історію України та співи. Створено Виховну Раду з головою mgr. М. Жмуркевичем на чолі, і Батьківський Комітет, головою якого був Д. Проць, а секретарем В. Мисів. Навчання відбувалося в клясах, що безкоштовно надані для того українською католицькою церквою Пресвятої Тройці. Парох церкви, о. монс. Лев Адамяк, та його сотрудник, навчали в школі релігії, а монс. Адамяк входив і до Виховної Ради.

Жіноча секція започаткувала свою діяльність з того часу, коли її головою стала К. Жмуркевич, а секретаркою Євгенія Бура. Число членкинь зросло тоді до 30. Секція відбула 7 сходин, звичайно по-черзі в домах окремих подруг. На сходинах були доповіді на актуальні теми з жіночого життя. Жіноча секція допомагала Осередкові під час всяких прийнять, танцювальних вечорів, дитячих вистав тощо.

За час своєї каденції Управа Осередку мала 14 засідань та 6 ширших сходин. Влаштували Свято Героїв і „День Батька“ спільно з Відділом „Самопомочі“, відзначили Акт 30-го Червня, набули і врочисто поблагословили сумівський прапор 17 листопада 1957 року. Акт благословення довершив о. монс. Лев Адамяк, а кумами були пані К. Жмуркевич і Є. Ярош та пл.: адв. П. Гулик і Й. Шульц; по скінченні церемонії відбувся дуже гарний Вечір української пісні і танку.

Делегати Осередку брали участь у конференції голів Осередків СУМА в Детройті 30-31 березня 1957 р., в спільних нарадах ГУСУМА і ГУООЧСУ в Ньюарку і в спільних нарадах Осередків СУМА у Бофало 2 лютого 1958 р. В липні 1957 р. Осередок вислав кільканадцять дітей до літнього табору. Осередок тісно співпрацю-

вав з місцевим Відділом УККА. Осередок став членом ЗУАДК-у.

На загальних зборах 9 лютого 1957 р. перевибрано головою Осередку М. Чапака та інших заслужених друзів-активістів. Окремо оформилась жіноча секція в складі: К. Жмуркевич — голова, К. Леник, Є. Бура, А. Болотенна — члени. В загальному нова Управа діяла по тих самих напрямних, що й попередні. Новою діяльною стала кредитова кооператива „Тризуб“, яку засновано 11 травня 1958 р. Кооператива працювала задовільно під проводом окремої Управи, вибраної згідно з статутом і законами штату. Управу очолює адвокат П. Гулик.

В ЮСУМА створено 7 ланок, призначено ланкових; створено дитячу мандолінову оркестру під диригуванням мгр. М. Жмуркевича, який став одночасно диригентом „Трембіти“. Дитячий хор під його ж диригуванням зробив такий поступ, що можна було приступити до вивчення гарної дитячої опери М. Лисенка „Коза-Дерева“, вистава якої пройшла з великим успіхом в „День Матері“ 29 червня 1958 р. Режисером п'єси була п-ні В. Стахура, кол. артистка театру М. Садовського в Києві.

У вересні 1958 р. розпочався новий рік праці у нашій школі в трьох класах. У школі було 65 учнів. Релігію дали навчали о. монс. Адамяк та о. Балабан, українську мову — М. Чапак і М. Федьків, історію України — К. Жмуркевич, а географію України д-р Р. Стахура. В липні 1958 р. молодь Осередку провела 2 тижні в юнацькому таборі, спільно з Осередками з Акрону, Кентону і Клівленду. На таборі було 83 дітей. Головні функції в булаві сповняли друзі з нашого Осередку — М. Федьків, Е. Гнатів і Б. Чапак, а подруги з жін. секції помагали провадити кухню.

Жіноча секція продовжувала свою працю, влаштовувала місячні сходини та організувала двоє курсів: писання писанок (інструкторка М. Проць) і курс першої допомоги, під проводом д-ра Луця. Осередок улаштував того ж року низку цікавих імпрез: „Свято Матері“, Свято Героїв, Свято Покрови та спільну Просфору, на якій, між ін., виступали чоловічий хор „Трембіта“ і дитячий хор Осередку під дириг. М. Жмуркевича. Крім того, діти ЮСУМА з великим успіхом виконали п'єсу Л. Горбачевої „Чари різдвяної ночі“, яку підготували В. Стахура і К. Жмуркевич.

Осередок брав участь у різних маніфеста-

ціях, конференціях і З'їздах, як у маніфестації проти голодової облоги України, в Клівленді, у 7-му Здвизі СУМА-Захід в Клівленді та ін. 19 жовтня 1958 р. ЮСУМА брав участь в привітанні Преосв. Мартинця, Єпископа Українців Бразилії, який завітав до Янгставну. Осередок передав на його руки 25 дол., як пожертву на будову монастиря. Осередок провів Коляду на Визвольний Фонд і на видавничі цілі ЮСУМА; заснував власну бібліотеку і архів, а також заохочував членство випозичати наші книжки з українського відділу міської бібліотеки.

У 1959 р. Осередок мав 79 старших членів та 70 юнацтва (28 юнаків і 42 юначок) від 7-16 років віку. Юнацтво було поділене на 7 ланок. Школа Українознавства діяла нормально увесь рік, за винятком вакацій, під час яких був влаштований літній табір під назвою „Контотп“.

Жіноча Секція Осередку складалася з 30 членів і працювала під керівництвом подруги мгр. Клементини Жмуркевичевої. Секція мала 10 сходин, на яких були часом виголошені різні реферати. З доходу за виконані та продані вишивки і писанки Секція передала до каси Осередку 260 доларів.

При Осередку діяв чоловічий хор „Трембіта“, складений з 20 осіб, дитячий хор (30 дітей) та Мандолінова Оркестра Юного СУМА (25 членів). Хори та оркестру вчив і ними диригував мгр. Мирон Жмуркевич. Протягом звітового 1959-го року Осередок влаштував 6 різних імпрез.

Крім того, Осередок брав участь в імпрезах братніх Осередків, у Здвизі СУМА-Захід в Детройті та був заступлений на З'їзді Пленума Управи СУМА в Нью-Йорку та на Конференції Організації Визвольного Фронту в Клівленді.

На місцевім терені, в Янгставні, Осередок взяв участь у Маніфестації проти приїзду Н. Хрущова до США та участь в 65-літнім Ювілеї У. Н. Союзу.

Осередок належно відзначив смерть Голови Проводу ОУН. сл. п. Степана Бандери.

Ми з успіхом провели Коляду на Визвольний Фонд і на СУМА, а крім цього — кілька збірок, як на Фонд АБН, УВУ, Сумівські табори в Німеччині, Тов. бувших вояків УПА, Народній Фонд УККА, Писанку ЗУАДК.

Кооператива Кредитівка „Тризуб“ розвивалася нормально. Управа Осередку зробила 13 засідань; відбулося 6 ширших сходин членів.

Каса Осередку мала під кінець 1959-го року 1,078.36 дол.

На річних Загальних Зборах Осередку в 1960 р. був знову перевибраний головою друг Микола Чепак. В новій Управі Осередку настали лише незначні зміни. Референт молоді Михайло Терлецький приготував з аматорським театральним гуртком Юного СУМА п'єсу Романа Завадовича „Бог у яслах“ та виставив її під час традиційної зустрічі „Спільна Кутя“ 21-го січня 1961 р. По виїзді друга Федена стала учителькою в Школі Українознавства подруга Мирослава Ліщак.

Хорами та Мандоліновою оркестрою керував і даліше мгр. Мирон Жмуркевич. Жіноча Секція під кер. Филиппини Стапай працювала в трьох ланках: вишивкарська, писання писанок та куховарська. Зроблено лотерію — виграш вишивок та продавано писанки, а досить значний дохід з неї передано до каси Осередку. Куховарська ланка помагала при різних імпрезах Осередку, вкладаючи багато корисної праці. Жіноча Секція влаштувала влітку Сумівський Пікнік та прийняття для Капелі Бандуристок Осередку СУМА з Детройту, яка прибула з концертом до Янгставну 26-го листопада 1960 р.

Як і кожного року, Осередок відзначив в 1960 році різні свята...

Осередок взяв участь у Здвижі СУМА-Захід в Чікаго, Ілл. та в Українськiм Дні в Янгставні, Огайо, який був поєднаний з відзначенням Тижня Поневолених Націй.

Осередок мав представника на Піврічній Конференції Організації Визвольного Фронту 28-го лютого 1960 р. в Детройті, (друг М. Феден) та на З'їзді Головної Управи СУМА, який відбувся 26—27-го листопада 1960 р. в Нью-Йорку.

Спільно з Осередком СУМА в Кентон, Огайо, Осередок влаштував літній виховно-відпочинковий табір для молоді під назвою „Білогорща“. Табір тривав два тижні, від 10 до 24 липня; у ньому були 50 юнаків і юначок з Янгставну і Кентону.

Ми мали успішну Коляду на Визвольний Фонд, на фонд будови власної домівки, на цілі Головної Управи СУМА та кілька інших збірок.

Управа Осередку зробила в 1960 р. 12 засідань. Відбувалися також ширші сходини членів; на Святкових Ширших Сходинах членів

30 квітня 1960 р. була урочисто вшанована пам'ять членів СВУ і СУМ-у.

Ми працюємо і далі під всеохоплюючим гаслом „Бог і Батьківщина“.

д-р Роман Стахура

ОСЕРЕДОК СУМА ІМ. ЮРІЯ ЛИПИ ЮТІКА, Н. Й.

Одним із перших Осередків СУМА, що по-стали у Сполучених Штатах у 1951 р. був наш Осередок у м. Ютіка. Почин до його заснування дав Ініціативний Комітет з колишніх членів СУМ-у в Європі та його прихильників. Цей Комітет поручив інж. Яцковському скликати ширші сходини громадянства з метою ознайомлення його з завданнями СУМА, як також з планами Комітету.

18 лютого 1951 р. відбулись основуючі загальні збори Осередку в привності 40 осіб, які опісля вписалися в його члени. Ця група молодих людей, об'єднана однією ідеєю, дала початок Осередкові, вибрала першу Управу, якій і доручено оформлення новоствореної клітини.

1951-ий рік був організаційним періодом у житті нашого Осередку. Творються окремі секції з точно визначеним напрямком праці, між ними референтова секція, із завданням готувати доповіді та гутірки для ширших сходин членства. На сходинах ми слухали лекції з літератури, історії, й географії України, які потім багато помгли сумівцям під час складання сумівських проб умілости.

Жваву діяльність проявляла спортова секція

Юні сумівці при Осередку в Янгставні на Спільній Просфорі

Один із шахових турнірів, улаштованих Осередком у Ютіці

з такими ланками, як відбиванкова, столової сітківки і шахматна. Влаштовано шахматний турнір, який викликав велике зацікавлення серед громадянства міста. В 1953 р. при Осередку постала жіноча ланка, яка відтоді завжди бере активну участь в усіх наших імпрезах. Драматичний гурток при Осередку обслуговує п'єсами не тільки наше місто, але й сусідні місцевості, де живуть українці.

Всі державно-національні річниці нашого минулого були відзначувані святковими сходами й академіями для всього громадянства. Осередок брав активну участь в житті місцевої громади, також і в політичних виступах назовні перед чужинцями. Осередок стає членом УККА і ЗУАДК, провадить збірки на допомогу, національно-пропагандивні і культурно-виховні цілі.

У 1954 р. створено першу ланку ЮСУМА ім. Б. Хмельницького у складі 30 юначок і юнаків. Відділ ЮСУМА бере організовану участь у наших святах, виступає по інших Осередках і в американському середовищі. Духова орке-

стра наших юних сумівців і танцювальна група сумівок здобули собі заслужену славу між громадянством.

У 1956 р. Осередок відсвяткував 5-річчя свого існування, при співучасті Осередків з Рочестеру і Сиракюз. Багата програма захоплювала глядачів, що й відзначила місцева американська преса, помістивши прихильні рецензії і світліни. В серпні 1959 р. ми відсвяткували 30-ліття ОУН і 300-ліття перемоги під Конотопом. Під звуки нашої юної оркестри, вмаршували на майдан Осередки із Сиракюз, Оборну і Ютіки. Маса присутніх захоплювалась мистецькими виступами цих Осередків.

Безупинною працею добився наш Осередок загального визнання і пошани серед місцевої громади, і є тепер тут однією з найактивніших організацій. Осередок завдячує свій духовий і організаційний розвиток першою мірою добрій волі і готовості до праці всього членства та Управи, яку очолювали Осип Ліщинський, Богдан Рабій, Евстахій Грега, Степан Мельник, Михайло Козар та ін.

Іван Федорняк

Ютіка. Під час відзначення 5-ліття Осередку СУМА

**З НАГОДИ ЮВІЛЕЮ СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДИ
АМЕРИКИ — СУМА**

обильних ласк у дальшій успішній праці
бажає та щиро вітає її

Союз Українців Католиків „ПРОВІДІННЯ“

який впродовж 50-ти років був завжди вірний Українській Церкві і Народові. Як одинока українська католицька Братсько-Обезпеченева Організація, С. У. К. „Провідіння“

**МАЄ НАЙКРАЩІ І НАЙДЕШЕВШІ РОДИ ГРАМОТ
ДЛЯ ДОРΟΣЛИХ І ДІТЕЙ:**

8 родів обезпечень для дітей до 15-го року життя.

7 родів обезпечень для дорослих від 16 до 55 р. життя.

Обезпечує від випадків на подвійну суму.

СУК „Провідіння“ дарує постійно великі суми на релігійні, національні та культурно-освітні цілі. Дає низькопроцентові позики на будови церков, парафіяльних шкіл та народніх установ.

УДІЛЯЄ ПОЗИКИ І ДОПОМОГИ СВОЇМ ЧЛЕНАМ.

Видає книжки та одинокий у світі український католицький щоденник „АМЕРИКА“

УКРАЇНЦІ КАТОЛИКИ:

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ С.У.К. „ПРОВІДІННЯ“!

Щадіть в ньому на пізніші літа та придбайте обезпечення на життя!
С.У.К. „Провідіння“ має в кожній нашій громаді свої Відділи.

Адреса Централі С.У.К. „Провідіння“:

The Providence Association

817 N. FRANKLIN STREET

Philadelphia 23, Penna.

MArket 7-4993

MArket 7-4984

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ

вітає

СПІЛКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ АМЕРИКИ

та передає найкращі побажання всім Членам тієї Організації,
а водночас пригадує

їм і всьому Українському Громадянству в Америці і Канаді, що, саме тепер, наближаючись до 70-річчя існування, УНСоюз, ця найстарша, найбільша і найбагатіша українська установа у вільному світі, надалі служить своїй громаді, як на національному, так і на господарському полі.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ

ЗАБЕЗПЕЧУЄ наших земляків по найдешевших цінах усіми модерними грамотами до висоти 50,000 долярів;

ПІДТРИМУЄ грошовими датками багато українських організацій;

УДЕРЖУЄ в прекрасних Кетскільських горах літню оселю „Союзівку“, що стала справжньою літньою столицею української громади у США;

ВЕДЕ там же дитячий табір та вищі Курси Українознавства для студіюючої молоді, які виховують наше чергове покоління на свідомих українців;

ВИДАЄ єдиний у Сполучених Штатах Америки дитячий журнал „Веселка“, який став підставовим посібником українознавчих шкіл;

ПУБЛІКУЄ найбільший у вільному світі український щоденник „Свобода“ та англійською мовою тижневик „Юкрейніен Віклі“, а з ним окремі українські сторінки для організації молоді, в тому і сторінку СУМА „Шлях Молоді“. Видає англomовні книжки про Україну й поширює їх у всьому англomовному світі;

ЗДАВ до друку найважливішу інформативну книгу про Україну — „Енциклопедію Українознавства“ англійською мовою, яка матиме рішальне значення для ознайомлення вільного світу з Україною.

Хто бажає нашій українській громаді в Америці культурного й господарського розвитку, той повинен включитися у велику — 75,000-ну громаду членів Українського Народного Союзу!

Сумівці! Ставайте ювілейними членами УНСОЮЗУ — Батька всіх українсько-американських організацій!

Ukrainian National Association

81-83 GRAND STREET

JERSEY CITY 3, N. J.

PHONE PR 8-7887

STEVE ZABRODSKI

CITY and GENERAL BUILDING CONTRACTOR

Streets, Alleys and Public Sidewalks

2040 West 52nd Street

Chicago 9, Illinois

Joseph S. Schultz & Son

MORTICIANS

632 BELMONT AVE.

Youngstown, Ohio

Phone RI 6-8530

Директор Модерного Похоронного заведення п. ДЖ. С. Шульц,
власник чотирьох каплиць, в найновішому стилі обладнаних, об-
слуговує в годині смутку як бідних, так і багатих, найсовісніше,
згідно з умовою та бажанням.

В хвилині смутку і горя у Вашій родині, спішіть
з повним довір'ям до Похоронного заведення

Д Ж . С . Ш у л ь ц а

де обслужать Вас з найбільшою увагою і з правдивою пошаною до
дорогого Вам близького чи рідного

Директор говорить українською мовою.

ПРИВІТ І ПОБАЖАННЯ

ДЛЯ ЧЛЕНСТВА СУМА

ВІД

Адама Гординського

**обезпеченового брокера, представника обезпечених
компаній і публичного нотаря**

36 CHAPMAN PLACE

IRVINGTON, N. J.

ESsex 5-8859

ПРИВІТ І ПОБАЖАННЯ ВІД

Українського Робітничого Союзу

Братської Запомогово-Обезпеченої Організації в Америці й Канаді, що
начисляє понад 23 тисячі членів і \$7,000,000 членського майна.

УРСююз має найкращого роду і найновіші поліси забезпечення на життя і на посмертне для старших членів і дітей. Помагає бідним, хворим і нездібним до праці членам. Помагає матеріально незаможним українським студентам у вищих школах. Помагає Українському Народові морально і матеріально в його змаганнях визволитись з чужого поневолення і здобути самостійну, соборну, демократичну Україну. Видає свій, демократичного напрямку часопис „Народну Волю“, українською і англійською мовами. Для вигоди членів і українських людей провадить Літню Вакаційну Оселю в Кетскільських Горах, у Глен Спей, Нью-Йорк.

ГОЛОВНИЙ ОСІДОК У. Р. СОЮЗУ
440 Wyoming Avenue, Scranton, Pa.
Telephone: DI 2-0937 or DI 7-5649

CONGRATULATIONS FROM

Dr. and Mrs. M. R. Mizen

CHICAGO, ILLINOIS

Кооператива „СУМА“

51-53 Whitmore St., Hartford, Conn.

КРАМНИЦЯ МАЄ

вироби мистецькі, різьбу, кераміку, вишивки, галентерію,
солодощі, мануфактуру і шкіру

Відкрита кожного вечора від 7-9 год.

УПРАВА КРАМНИЦІ

УКРАЇНСЬКИЙ СПОРТОВИЙ КЛЮБ
Нью-Йорк

ДРУЗЬЯМ ІЗ СУМА!

Пройдений шлях Вашої 10-річної праці хай буде в майбутньому дорого-вказом, куди Вам, Дорогі Друзі, прямувати. При цьому не забувайте про клич, що „в здоровому тілі — здорова душа“!

Гартуйте ж душі і тіло, щоб стійкового замінив ще чуткіший стійковий, бо ж Вас жеде і кличе наша далека Батьківщина.

Управа УСК-у в Нью Йорку

УКРАЇНСЬКИЙ СПОРТОВИЙ КЛЮБ У НЬЮ ЙОРКУ

- є найстаршим українським спортовим клубом Канади і США, що його організувала еміграція після Другої Світової Війни. УСК заснований 1947 р.
- є постійним українським репрезентантом спорту серед американського суспільства;
- є найактивнішою молодечею і громадською організацією міста Нью Йорку;
- виховує молодь і дбає про її фізичний та духовий стан, об'єднуючи коло активних змагунок і змагунів;
- є першим українським спортовим клубом поза Батьківщиною, що має власний Спортовий Майдан. Наша адреса:

Ukrainian American Sports Club

12 St. Mark's Pl., New York 3, N. Y.

Tel. ALgonquin 4-0031

COMPLETE REAL ESTATE
AND GENERAL INSURANCE

Michael D. Zaretsky – Realtor

REAL ESTATE and INSURANCE AGENCY

OVER 2,000 PHOTO LISTINGS

Singles - Doubles - Bostons - Ranch Homes- Bungaloes
Investment Property - Farms - Business's

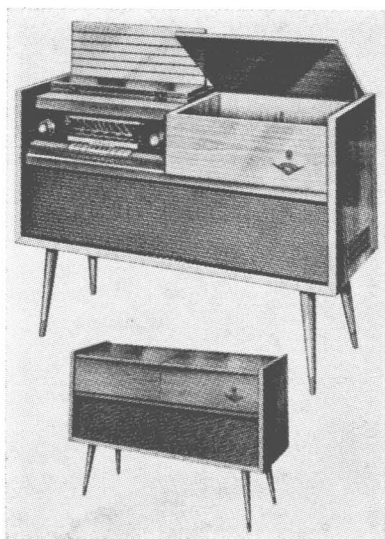
We have many well trained and schooled agents to serve you

GENERAL INSURANCE - FIRE - WINDSTORM
LIABILITY - AUTO THEFT

OFFICE: 593 Hudson Avenue at Clifford
Open 9 a.m. til 9 p.m. Monday thru Saturday
Sunday by appointment

Phone: HAmilton 6-9375 Anytime
ROCHESTER 5, NEW YORK

Grundig – Majestic

Reg. \$599.00 at DWORSKI only \$359.00

PLUS A SALE ON

Jewelry - Diamonds - Watches - TVs - Tape
Recorders - Pianos - Cameras - Records

All merchandise fully guaranteed by the
Factory and our Service Department

DWORSKI JEWELER'S & MUSIC STORE
75-77 Clinton Ave. N. Rochester, N. Y.
Next Door to RKO Palace

СПІЛЦІ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

ЩИРІ БАЖАННЯ

складають

Богдан Комарницький

і

Володимир Повзанюк

„ТРИЗУБ“

ЩАДНИЧА Й ПОЗИЧКОВА СПІЛКА
ДЛЯ ВАШОЇ ВИГОДИ

Всебічна фінансова обслуга:

- Забезпечені щадничі
контра до \$10,000;
- Позики на купно домів;
- Грошеві перекази;
(money orders)
- Різдив яні ошадності.

Вплату ошадностей приймаємо поштою.

БЕЗПЛАТНЕ ПАРКУВАННЯ

УРЯДОВІ ГОДИНИ:

Від понеділка до четверга вкл. від 9:00 рано до 4:00 по пол.

В п'ятницю: від 9:00 рано до 8:00 вечора.

Trident Savings and Loan Association

760 Clinton Avenue, Newark 8, N. J.

Tel.: ES 1-1120

НАЙКРАЩІ ПОБАЖАННЯ ДЛЯ СУМА

посилає

A. HRADOWSKY

FUNERAL HOME

AIR CONDITIONED CHAPELS

PRIVATE PARKING

4141 Clippert, Detroit 10, Mich.

South of Michigan

Phone: TAshmoo 5-4426

BEST WISHES AND CONTINUED SUCCESS

Dr. and Mrs. Walter Baron

UKRAINIAN-AMERICAN DENTIST

Phone Kilmer 5-5881

Estimates Cheerfully Given

ЩИРИЙ ПРИВІТ

СПІЛЦІ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ АМЕРИКИ

складає

JERRY IWACHIW

CARPENTER and BUILDER

40 De Mott Road, Rutgers Heights, New Brunswick, N. J.

Фахово й солідно виконує всі роботи

Українська Гуртівня Імпортованих Товарів

Wholesale Specialties Co., Inc.

АКЦІЙНА СПІЛКА

523 East Thompson St., Philadelphia 25, Pa. GARfield 3-6675

34 Ellis Ave., Irvington, N. J. ESsex 4-3500

449 Springfield Ave., Newark, N. J. BIgelow 2-2153

Продає гуртом до крамниць:

цукорки, шоколяди, бомбоньери, андрути під торти, бішкопти, неаполітанки, малинові і вишневі соки, різні роди мармеляд, мед, гриби, сир, машинки до м'яса, горіхів, маку, замикані тортівниці і багато інших товарів.

Гуцульські килими, перські дивани, різні вишивки, альбоми і жіночі торбинки, вбрані вишивкою, дерев'яні різьби, гуцульську кераміку, керамічну біжутерію, крайки, німецькі радіоапарати „Блявпункт“ і багато інших речей, придатних для прикраси дому й одержі.

Українська Громада в Найставні

бажає

СПІЛЦІ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ АМЕРИКИ

дальшого якнайкращого розвитку!

За Уряд:

Василь Посполита, голова

Адв. Стефан Бродиш, секретар

MR. and MRS. KUNKA

Nevel Delicatessen

Groceries - Delicatessen - Frozen Foods - Beer- Soda

146A Nassau Ave., Brooklyn 22, N. Y.

Tel. EV 3-3068

ПРИВІТАННЯ ВІД

J. & V. Romashko Bros.

Imported and Domestic Wines and Liquors

178 E. 7th St., New York City 6, N. Y. Bet. A & B

Tel.: OR 3-4770

СПЕЦІАЛЬНО ДЛЯ СУМІВЦІВ!

Малі хідники і кухонні комплекти до 40% знижки. До деяких грамофонів додаємо 40 платівок безкоштовно. Знижка на холодильники до 200 дол. (деякі моделі). Меблі до спальні \$149, і вище. Матраси \$19.95 і вище. Телевізори \$119.95 і вище. На кімнатні меблі знижка до 50%. Маємо на складі: телевізори, радіо-апарати, грамофони (фонографи), ogrивачі на бензину, оливу і вугілля, форби до малювання внутрі і назовні. Випробуємо безплатно ляпки, радо оцінюємо Ваші речі, теж без заплати.

Крамниця відкрита від 9-ої год. ранку до 9-ої вечора

R. Sherelis Co.

588 Hudson Ave., Rochester, N. Y.

Tel.: BAker 5-4210

ПРИВІТАННЯ ВІД ФІРМИ

„ С Т И Л Ь “

Українська Крамниця Галянтерії та Взуття

764 Springfield Ave.

Irvington, N. J.

Tel. ES 4-4326

General Parcel & Travel Co., Inc.

141 — 2nd Ave., New York 3, N. Y.

Phone GR 5-7430

ДОСТАВА ПАКУНКІВ ГАРАНТОВАНА НА 100%
(між 8-мою та 9-тою вул.)

Бюро з ліцензією на висилку пакунків до всіх країн ССРСР. Всі витрати, зв'язані з висилкою пакунків, включно з митом, оплачуються на місці. Ваші Рідні і Друзі одержать пакунок без ніякої доплати. ● Маємо на складі великий вибір шкіри — м'якої і твердої. Хустки — швейцарські, японські, аргентинські та інші. Матеріяли вовняні, імпортовані й місцеві. Полотна — всіпи, оксамити, струкси та інше. Машинки для стриження та ножиці. Також у великому виборі німецькі діаманти до різання скла. Ціни низькі.

Крамниця відкрита: Щоденно від 9-ої ранку до 9-тої вечора.
В неділю від 10-ої ранку до 4-ої по полудні.

Roman Hankevych

ЩИРІ ПОБАЖАННЯ

якнайбільших успіхів у цінній праці
для збереження національного обличчя української молоді
пересилає для СУМА

УКРАЇНСЬКА ВЗУТТЄВА КРАМНИЦЯ „ГОВЕРЛЯ“

Howerla — Shoes

302 Springfield Avenue

Newark, New Jersey

АВТОМОБІЛЕВІ КОЛЕСА

“FIRESTONE”

“GOODYEAR”

“GOODRICH”

“U. S. ROYAL”

та інших компаній — купуйте в українській фірмі

Samco Tire Co.

та

ESSO GAS STATION

741 Springfield Ave., Newark, N. J.

Tel.: ES 2-1623

ДЛЯ СУМІВЦІВ І СУМІВОК

передає

найширший привіт і побажання дальших успіхів у праці

B & L Meat Market

615 Springfield Avenue

Newark, N. J.

Власники: Бундзяк-Лазірко

УКРАЇНСЬКЕ АТЛЕТИЧНЕ ТОВАРИСТВО
„ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ“ В НЬЮАРКУ, Н. ДЖ.

вітає

СПІЛКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ АМЕРИКИ

та бажає якнайкращих успіхів на майбутнє

Ukrainian Athletic Association “CHORNOMORSKA SITCH”

506-8 Eighteenth Ave., Newark 3, N. J.

Phone: Blgelow 3-9271

Винаймаємо по уміркованій ціні залю на весілля, забави,
бенкети та інші імпрези

‘ K U T Y ’

683 Hudson Avenue, Rochester 21, N. Y.

Імпортовані чоловічі та жіночі черевики відомої німецької фірми
можете купити по приступних цінах.

Позамісцеві замовлення полагодуємо поштою.

Крамниця відкрита щоденно від години 9 рано до 9-ої вечора.

Tel.: BA 5-5923

ДЛЯ СУМА

ЩИРИЙ ПРИВІТ СКЛАДАЄ

Українсько-Амер. Горожанський Клуб

847-853 Н. Френклін вул., Філадельфія 23, Па.

М. Дармопай, голова

М. Пасічник, секретар

Дир. О. Грималяк, керівник культ-освіт. відділу

Office ESsex 4-4400

Res. ESsex 5-1610

Alexander F. Smal Agency

REAL ESTATE and INSURANCE

776 Springfield Avenue, Irvington, New Jersey

Посередничить: у продажі нерухомостей

Приймає: всі роди забезпечень

Виготовляє: афідевіти та переклади документів

Дораджує: у податкових справах

НАЙКРАЩІ ПОБАЖАННЯ

СПІЛЦІ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ АМЕРИКИ

складає

Адвокат Іван Романишин

з Родиною

ЩИРИЙ ПРИВІТ

і побажання найкращих успіхів у праці складає

СПІЛЦІ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ АМЕРИКИ

Адвокат Микола Гаврилко

з дружиною Людмилою і донями Євгенією, Розалією і Сузанною

НАЙЩИРІШІ ПОБАЖАННЯ

СПІЛЦІ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ АМЕРИКИ

шле українська фірма

Variety Bazaar

91 Mercer Street

Newark 3, N. J.

Tel.: MI 2-1343

СПОЖИВЧА КРАМНИЦЯ СТЕФАНІЇ Й ІВАНА ФУР

Fur's Foodway Market

2922 West 25th St., Cleveland 13, Ohio

Tel.: SU 1-8250

Поручає всякого роду споживчі продукти; свіжі овочі, ярину, м'ясо, охолоджуючі напої, солодоші, власного виробу ковбасу, пиво, вино і т. п.

Крамниця відчинена щодня від год. 8:30 ранку до 9-ої вечора

ВИДАВНИЦТВО УКРАЇНСЬКИХ ПЛАТІВОК

„ХВИЛІ ДНІСТРА“

2391 West 11th Street, Cleveland 13, Ohio

Tel.: PR 1-2941

Має видані: 5 платівок з О. Руснаком і 4 платівки з Ією і Л. Мацюками та ін.

Платівки на повільній швидкості: Мирослав Скала-Старицький 10-інчова платівка. 12-інчова платівка з народними піснями, вик. Іра Маланюк з хор. св. Варвари у Відні. 12-інчова платівка з церковними піснями, вик. хор св. Варвари у Відні, дир. А. Гнатишин. 12-інчова платівка „Пісні і музика“, наспівані в Україні. При В-ві є крамниця, яка має на складі всі інші українські платівки, які дотепер появились на ронку, різьби, вишивки, кераміку, книжки й інше.

Приймаємо і скоро полагоджуємо всі позамісцеві замовлення!

Складайте свої ощадності в найбільшій українській щадничій касі

The Parma Savings Co.

Рік заложення 1915

Кажне щадничеkonto обезпечено державною агенцією до \$10,000.

The Parma Savings Co. урядует в двох бюрах:

Централя:
5839 Ridge Rd.
Parma, Ohio

Філія:
2190 Professor St.
Cleveland 13, Ohio

Українсько-Амер. Горожанський Клуб

51-53 Whitmore St.

Hartford, Conn.

ЩИРИЙ ПРИВІТ ТА ПОБАЖАННЯ
УСПІХУ В МАЙБУТНЬОМУ

складають

Д-р Стефанія і Володимир Гук

Нюарк, Н. Дж.

V. L. V. Meat Market

282 — 15th Avenue

Tel. BI 3-2186

Newark 3, N. J.

М'ясні вироби найкращої якості
ГРОСЕРНЯ ТА ІМПОРТОВАНІ ТОВАРИ

Власник: Павло Гарматій

Б. Л. Б.

841 Елізабет Аве., Елізабет, Н. Дж.

Щиро вітає

СПІЛКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДИ АМЕРИКИ

William Lemega

CARPENTER and BUILDER
Residential and Business Alterations

SO 2-3368

461 Boyden Avenue

Maplewood, N. J.

ЩИРИЙ ПРИВІТ ВІД

УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНЬОГО ДОМУ В БРУКЛІНІ

Ukrainian National Home of Brooklyn

N. Y., Inc.

216-218 Grand St., Brooklyn 11, N. Y.

EVERgreen 4-9120

Facilities Available for

WEDDINGS - CHRISTENINGS and PARTIES

П Р И В І Т

СПІЛЦІ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ АМЕРИКИ

пересилає

УКРАЇНСЬКА ЦУКЕРНЯ

131, Ave. „А“ між 8-9 вулицями в Нью-Йорку

Tel.: GR 3-8734

БАГАТО УСПІХІВ ДЛЯ СУМА

бажає

'Cafe Orchidia' „ОРХІДЕЯ“

COCKTAILS - LIQUORS - RESTAURANT

145 Second Ave., New York 3, N. Y.

М. Підгородецька

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ

Відділ 240 ім. полк. Євгена Коновальця

Клівленд, Огайо

Відділ організований у листопаді 1950 року і нараховує тепер більше, як півтисячі членів. Станьте й Ви членом тієї великої української організації, яка стоїть твердо на національному ґрунті та поклала перша найтривкіші підвалини під розбудову української культури на вільній землі Вашингтона.

Доложіть і Ви свою цеглинку до її дальшої розбудови!

ВІТАЄМО ВСЮ СУМІВСЬКУ МОЛОДЬ

та бажаємо, щоб черговий ювілей святкувала у

Золотоверхому Києві

Українська М'ясарня „ВАТРА“

354 N. Front Street

Philadelphia 22, Pa.

FOR A FAMILY VACATION —

VISIT . . .

Anton's White Star House

R. F. D., Parksville, New York

Anton Zytynsky

Telephones: Liberty 27J or 790M

Cosmos Express & Special Services

11833 Jos. Campau, Detroit 12,

Tel. TO 8-4968

Українська висилкова фірма у Детройті пересилає всякого роду пакунки на Україну і до інших країн Європи.

Має великий вибір вовняних матеріалів, хустини і светри по різних цінах, панчохи, біля, плюшові капи, шкіру на взуття, нитки, бритви, машинки до стриження і всі інші товари потрібні для Ваших рідних у Краю. Користуйтеся великим вибором, поміркованими цінами та фаховою обслугою і порадами української фірми.

Керівник: Вол. Рижий

COMPLIMENTS OF

Globe Parcel Service, Inc.

GIFT PARCELS FOR OVERSEAS COUNTRIES

6446 Michigan Avenue

Detroit 10, Mich.

P. Rohatynskyj, Mgr. — TA 5-7560

ПРИВІТ СУМА ПЕРЕСИЛАЄ

William Chupa
ALL FORMS OF INSURANCE

ORegon 4-5340

240 East 6th Street

New York 3, N. Y.

ПРИВІТАННЯ ДЛЯ СУМА

складає

Mokry Donut & Pastry Shop
SPECIALIZING IN WEDDING and BIRTHDAY CAKES

Stephan Mokry, Prop. — TA 6-5444

6724 Michigan Ave. & Martin St.

Detroit 10, Mich.

ПРИВІТАННЯ ДЛЯ ПОДРУГ І ДРУЗІВ СУМА

від

European Home Style Sausage
SPECIALIZING IN VARIED AND TASTY MEAT

Home Made Sausages

Ted Markowycz — TL 6-6870

8616 Michigan Ave.

Detroit 10, Mich.

ЩИРИЙ ПРИВІТ ДЛЯ СУМА

посилає

R. T. Fedak, Proprietor
TE 4-5276 — WE 5-9253

W=K. Standard Service

Motor Tune Up - Brake Service - Wheel Balancing - General Repairs
Mufflers - Tail Pipes - Tires - Batteries - Accessories - Road Service

13603 W. Chicago at Schaefer

Detroit 28, Mich.

ЩИРЕ ПРИВІТАННЯ ПЕРЕДАЄ І ВЕЛИКИХ УСПІХІВ
У ДАЛЬШІЙ ПРАЦІ СУМА БАЖАЄ
УКРАЇНСЬКА М'ЯСАРНЯ

Brody Meat Products Inc.

96 Second Ave.

New York 3, N. Y.

OR 5-5052

ЩИРО ВІТАЄМО СУМА!

Bohachevsky-Rohach Co.

RELIGIOUS GOODS - OFFICE SUPPLIES

833 N. Franklin St., Cor. of Franklin and Parrish, Philadelphia 23, Pa.

MA 7-0660

ПРИВІТАННЯ ВІД ФІРМИ

„ОДЕСА“ — Харчова Крамниця

Р. Пазуняк і О. Букшований

997 N. Marshall Street

Philadelphia, Pa.

Tel.: WA 5-3138

CLoverdale 7-3050-1

**LEADING
CLEANERS & DYERS, Inc.**

1147-59 Loring Avenue
Brooklyn 8, N. Y.

CLEANING and PRESSING

WALTER KWASNIJ

Ladies' and Gents' Tailoring

Dry Cleaning - Presing - Dyeing
Repairing

Alterations Our Specialty

314 Bedford Ave. Brooklyn, N. Y.

**СПІЛКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ
АМЕРИКИ**

вітає

**УКРАЇНСЬКА СПОЖИВЧА
КРАМНИЦЯ**

2300 Margaret St.
Frankford-Philadelphia, Pa.

Власник Марко Мисишин

Друзів-Сумівців широко вітає та бажає
якнайкращих успіхів

„ФОРТУНА“

найсолідніша на Філядельфію і околицю
українська крамниця взуття

Власники: Іван і Юрій Гаврилові

515 W. Girard Ave., Philadelphia, Pa.
CE 2-6342

Щирий привіт для СУМА

пересилає

МИХАЙЛО ГОЛОВАТИЙ

СКЛАД МЕБЛІВ

329 West Girard Avenue
Philadelphia 23, Pa.
PO 9-4695

Привітання від Фірни

J. MEDWID & CO.

619 W. Girard Ave.
Philadelphia 23, Pa.

Гуртова і роздрібна продаж біжутерії,
американських та імпортованих това-
рів, меблів, електр. приладдя

ST 7-7448

**ХАРЧОВА КРАМНИЦЯ
BRODY'S FOOD BAZAAR**

під проводом Спілки:

Іван Борис та Іван Ільчишин

поручає свіжі і доброякісні товари.
Обслуга ввічлива і совісна

251 South St. at 3rd St.
Philadelphia 47, Pa.

**СПІЛЦІ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ
АМЕРИКИ**

привіт і щирі побажання найкращих
успіхів у праці від

української взуттєвої крамниці

KARPATY SHOES

151-3 Second Ave., bet. 9th & 10th St.
New York 3, N. Y.
AL 4-1893

Привітання від фірми
"ECONOMY"

Roofing & Sheet Metal Contractor
Residential - Commercial - Industrial
замовлення виконуємо по приступних
цінах, вся робота гарантована

М. Гаврюлюк

4346 N. 8th St. Philadelphia 40, Pa.
DA 9-7683

Єдина в околиці 24-ої вулиці у Філя-
дельфії українська галантерейна
крамниця

„АРКА“

поручає чоловічу, жіночу і дитячу га-
лантерію по найнижчих цінах. Власни-
ця фірми, п-ні Ірена Івасів, вітає СУМА
з її дотеперішніми успіхами і бажає
ще кращих у майбутньому

2612 W. Girard Ave., Phila. 23, Pa.

Щірі вітання пересилає

СПОЖИВЧА І М'ЯСНА КРАМНИЦЯ

„НАДІЯ“

С. Бернадин

1700 Н. Френклін Філядельфія 22, Па.

„МОДА“

628 W. Girard Ave., Phila. 23, Pa.
WA 2-6856

галантерейна крамниця, відома від літ
доброякісними товарами та низькими
цінами. Має на складі всякий товар на
висилку.

Найкращі бажання

шле

УКРАЇНСЬКА ПЕКАРНЯ-ЦУКЕРНЯ

„ПОЛТАВКА“

М. Ковальчин

871 Н. Маршал вул., Філядельфія, Па.

Привіт і побажання від

ГАЛЯНТЕРЕЙНОЇ КРАМНИЦІ

„БАЛКА“

М. Тимчук

1214 Н. 5-та вул. Філядельфія 22, Па.

J. PELENSKY

Jewelry and Gifts

Newark, N. J.

685 Springfield Ave.

ES 5-2467

ZURKIWSKYJ IYAN

НАЙСТАРША УКРАЇНСЬКА

НАЙСТАРІША УКРАЇНСЬКА

з товарами на пакунки до Краю. До-
става 100% гарантована. Товари на
кредит. Платити, коли отримають рідні
пакунок.

11415 Jos. Campau Detroit, Mich.

TO 8-7940

Єдина Українська Ювелірна Крамниця
в Нью-Йорку

М Е Т А

236 E. 14th St., New York 3, N. Y.

Швейцарські годинники з емблемою СУМА

Тризуби — з 14 К золота

Відзнаки з золота і срібла

Спортові чаші, трофеї, емблеми

Виготовлення пам'яткових таблиць з мося-

жу, срібла та золота

Мистецьке гравірування

Спеціально знижені ціни для членів СУМА

та їх прихильників.

Наш ключ: Всі — до мети!

Ваша відповідь: Свій до свого!

ПРИВІТ СПІЛЦІ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ АМЕРИКИ

пересилає

УКРАЇНСЬКИЙ РЕСТОРАН

Власник: Г. Сливка

125 Ave. "A", New York City

(На розі 8-ої вулиці)

WALTER SHIPKA

Auto- Life - Fire Insurance

Real Estate

5434 State Rd. Parma 34, Ohio

Bus. FL 1-1700 — Res. ON 1-2498

СПІЛКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

щиро вітає

Михайло Лішнянський

CUYAHOGA BUILDING and REMODELING CO.

3116 W. 15th St. Cleveland, Ohio

Tel. PR 1-4419

УКРАЇНСЬКА РАДІО-ГОДИНА

Увага! Українці штатів Огайо, Мічиген
у США — та Онтеріо в Канаді!

Слухайте УКРАЇНСЬКУ РАДІО-ГОДИНУ
щонеділі від год. 4:05—5:00 по полудні
в Клівленді:

із станції WADC 1350 кс, на довгих хвилях.
Крім української музики, громадських та
комерц. оголошень, слухайте статті україн-
ською і англійською мовами, вісті з україн-
ського життя та спорту, а раз у місяць су-
мівську та студентську передачі.

МИХАЙЛО КІГІЧАК

4205 Tuxedo Ave. Parma 34, Ohio

Tel. SH 9-2891

НАЙКРАЩІ ПОБАЖАННЯ СУМІВЦЯМ

від

УКРАЇНСЬКОЇ ПЕКАРНІ

„НОВА ФОРТУНА“

160 — 1st Ave., New York, N. Y.

OR 7-3540

JOHN HAWRYLIW CO. &

FULTON SHOE STORE

“DNIPRO”

“Shoes for the Whole Family”

Woolen Fabrics - Leathers

Imported and Domestic

3563 Fulton Rd. Cleveland 9, Ohio

Phone: ON 1-1432

WO 1-9830

Власники: В. і Е. Головатий

MOONLITE GARDENS

Tavern and Restaurant

Lunches, Dinners and Snacks Served

Every Day. Orders taken for Parties.

Rooms available for group dinners.

3928 Lorain Ave. Cleveland, Ohio

ХАРЧОВА КРАМНИЦЯ

Мирослава Кушніра

Поручає: свіже м'ясо, ярину, овочі, всі харчові продукти першої якості, а також вибір імпортованих товарів.

Чемна і швидка обслуга.

M. Kushnir — POplar 3-9344
2519 Brown St., Philadelphia 30, Pa.

Mitchell 3-9529 - Lubrication - Oil
Gas - SHELL - Oil

HIGH AND BANK SHELL

Tires - Batteries - Accessories
General Repairs - Road Service

441 High St., Cor. Bank St.
Newark, N. J.

Fedir Schkurat, Mgr.

ФОТО — ГЛАДУН

**ВИКОНУЄ ВСІ ФОТОГРАФІЧНІ
РОБОТИ**

Tel. JA 4-0647

Гартфорд, Конн.

„ Е К О “

Продаж меблів та електричного
приладдя у великому виборі.

Lindley & Old York Rd.
Philadelphia, Pa.

Власники: І. Щупаківський,
О. Лупань, Д-р І. Павлічка

BASIL FEDORYK

WINE and LIQUOR STORE

L-5583

102 Grand St. Brooklyn 11, N. Y.
EVergreen 7-4829

СПІЛЦІ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ АМЕРИКИ

гарних успіхів в дальшій праці

бажає

українська фірма

„ А Р К А “

48 Іст 7-ма вул. в Нью-Йорку
GR 3-3550

R & L MEAT MARKET

S. Rowdycz and N. Laba
168 Bedford Ave. Brooklyn, N. Y.

Щоденно на складі свіжі м'ясива і дріб.

Найкращі м'ясні вироби за крайовим
зразком

Привіт і побажання від

GROCERY & DELICATESSEN

JOSEPH LUCIW

120 Bedford Ave. Brooklyn, N. Y.

GEO. KOWAL
GROCERIES and MEATS

Fruits and Vegetable
Special Home Made Kolbasa

2156 W. 11th St., Cleveland, Ohio
Tel. CH 1-7582

Привіт від

MARVIN TAVERN
and BOWLING

Serving Dinners Every Friday

Mr. and Mrs. Оракуj

3478-3482 W. 44th St., Cleveland 9, O.
Phone: WO 1-9560

Привіт Друзям СУМА

АННА і ЛАВРЕНТІЙ КОНИК
БАР—РЕСТОРАН

5652 State Rd. Parma 34, Ohio
TU 4-9178

СПІЛЦІ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ
(СУМА)

складає найщиріший привіт і бажає
дальших успіхів у праці

КОНТРАКТОР М. КИЧМА
З РОДИНОЮ

Compliments of

F. BRAZNICK

Theatrical Costumes and Boots
Made to Order

84 East 7th St. New York 3, N. Y.
ORchard 4-0414

Найкращі побажання для СУМА

від

УКРАЇНСЬКОЇ ФРИЗІЄРНИ

76 East 7th St., New York City
P. Підгородецький — Ф. Боднар

Щирі побажання

складає

МИХАЙЛО ВИКРИКАЧ
КРАВЕЦЬКА РОБІТНЯ
і ГАЛЯНТЕРІЯ

2331 Brown St., Philadelphia 30, Pa.
STevenson 2-0945

Найкращі побажання
СПІЛЦІ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ
АМЕРИКИ

посилає

ВОЛОДИМИР ТАЛАНЧУК
З РОДИНОЮ

Ньюарк, Н. Дж.

Привітання від фірми

HOWERLA DRY GOODS
National Advertised Branch

The Family Store - "Everything"
is our slogan

When better clothes are sold
We Will Sell Them!

2269 Professor St Cleveland 13, Ohio
Iwan Wasyluk — CH 1-7520

ЛЕВ ДУБАС

Поручає всі роди асекурацій в

MYRYAL FONDAX

2669 W. 14th St. Cleveland 13, Ohio
Bus. TO 1-1547 — Res. TU 6-0725

UKRAINIAN MELODY
ORCHESTRA

Music for All Occasions
Anatol Kokodyniak

1943 Aiken Ave. Cleveland 9, Ohio
Phone: SH 1-4229

MICHAEL J. KOLODIY
Licensed Funeral Director

Invalid Car Service

3136 W. 14th St. Cleveland 9, Ohio
Phone: HAin 1-4449

ЩИРИЙ ПРИВІТ СКЛАДАЄ

„ Б А Т У Р И Н “
УКРАЇНСЬКА ДРУКАРНЯ
в Клівленді

1108 Fairfield Ave. Cleveland, Ohio
Власник Я. Ємець

ПРИВІТ СУМІВЦЯМ

МИХАЙЛО ПЕТРИНА

Plumbing and Heating

1921 Lorimer Rd. Parma 34, Ohio
Tel. FLorida 1-0617

“FRIENDLY BAR”

1031 Literary Rd. Cleveland 13, Ohio
Власник Д. Палайда

поручає холодні та гарячі напитки, ім-
портовані пива та вина. У п'ятницю
борщ, вареники та смажена риба.
Чемна і скоро обслуга.

TO 1-0964

ПРИВІТ ВІД ФІРМИ

MYCHAYLO HEWKO
Mason Building Contractor

4201 Fruitland Ave. Parma, Ohio
VI 2-0756

W. Spisarczuk Res. TY 8-6990

CENTRAL DRY GOODS

Wholesale and Retail — Imported and Domestic Woolens, Worsteds, Nylon, Silks, Cotton, Leather Babushkas, Sweaters — Remnants of all Types.

Choes Wholesale and Retail

7300 Michigan 9504 Jos. Campau
VI 1-5355 TR 3-1666

**СПІЛЦІ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ
АМЕРИКИ**

ширий привіт посилає

**УКРАЇНСЬКА СПОЖИВЧА
КРАМНИЦЯ**

Василя Папіжа
163 Ave. "C", New York City

ЩАСТИ БОЖЕ В ДАЛЬШІЙ
УКРАЇНСЬКІЙ ПРОДУКТИВНІЙ
ПРАЦІ!

Д-Р МЕД. СТЕПАН СТЕК

150 E. 3rd St., New York 9, N. Y.

ДЛЯ СУМА

складає найширші побажання
та бажає успіхів на майбутнє

**ТЕОДОР ЛЕШКО
ВЛАСНИК РЕСТОРАНУ**

111 Ave. „A“, Н. Й.

**Найкращі побажання для СУМА від
WORLD WIDE GIFT PARCEL
SERVICE**

6440 Michigan Ave., Detroit 10, Mich.

Маємо на складі великий вибір машинок до писання з українськими черенками. Висилаємо гроші і пакунки до всіх країн. Виповняємо аплікації на громадянські папери.

М. Білоскурський

Привіт СУМА

DENYS KWITKOWSKY

Attorney at Law
OFFICE

6729 Michigan Ave., Detroit 10, Mich.
ТА 6-3436

ПОЖЕРТВА БЕЗ
ОГОЛОШЕННЯ

SU 1-1004 3005 West 11th St.

**JOHN DMYTRENKO
and his Orchestra**

Furnished for All Occasions
Teacher of Trumpet and Accordion

PR 1-6372
3159 W. 11th St. Cleveland 13, Ohio

УВАГА!

УВАГА!

Солідна та чесна обслуга

У ФРИЗІЄРНІ

ВІКТОРА ГАЛУЦЬКОГО

467 Гадсон Евню, Рочестер, Н. Й.

СПІЛЦІ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

АМЕРИКИ

щирі побажання найкращого розвитку

складає

САЛЬОН КРАСИ

Юлії Копчинської

81 St. Marks Place, New York 3, N. Y.

Щирі побажання від

Е К О

Universal Gift Store

145 Second Ave., New York 3, N. Y.

Tel. ALgonquin 4-0888

Єдине українське фотографічне
заведення в Нью-Йорку

PARK VIEW PHOTO STUDIO

Wedding and Family Groups
Portraits - Candid Photography

R. Fenchynsky — Tel. ORegon 3-4466

437 E. 6th St., Bet. Ave. A & 1st Ave.
New York 9, N. Y.

